

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

JOURNAL OF BUDDHIST PHILOSOPHY EVOLVED

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

Vol. 9 No. 1 (JANUARY-JUNE 2025)

E-ISSN : 2730-2644

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ถนนเลียงเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000

โทรศัพท์ 0-4351-8364, 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618

<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
Journal of Buddhist Philosophy Evolved
ISSN : 2730-2644 (Online)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568)

*****

ปรัชญาวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
“ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้คู่คุณธรรม”

เจ้าของวารสาร

สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยพระพุทธศาสนา ปรัชญา ศึกษาศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการของสถาบันการศึกษากับนักวิชาการของสถาบันและหน่วยงานอื่นๆ ให้มีความหลากหลายของบทความ เป็นการพัฒนาคณาภพทางความคิดสู่สากล
3. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสาขาฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่ปรึกษา

พระพรหมวชิโรโสภณ

พระราชพัชรญาณมุนี

พระเทพวชิรวิมล, ดร.

พระธรรมวชิรจินดาภรณ์, รศ.ดร.

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

ปฐมาจารย์ผู้ก่อตั้ง มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษาอุปถัมภ์ มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ที่ปรึกษารองอธิการบดี มมร.วิทยาเขตร้อยเอ็ด

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

บรรณาธิการ

พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

รองบรรณาธิการ

ดร.สงวน หล้าโพหนั่น

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กองบรรณาธิการ

พระเทพวชิรวิมล, ดร.

พระเมธีวัชรภรณ์, รศ.ดร.

พระวัชรคุณบัณฑิต, ผศ.ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.นพ.สมชัย บวรกิตติ

ศาสตราจารย์ ดร.นพ.นิพนธ์ พวงวรินทร์

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ เสนารัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ มะลิซ้อน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร แสนมณี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนาใจ หมั่นไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตราภรณ์ วงศ์คำจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ฝ่ายจัดทำ

พระมหาใจสิงห์ สิริธมโม, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ดร.บรรจง ลาวะลี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

สถานที่ติดต่อ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทร 0-4351-8364 และ 0-4351-6076 โทรสาร 0-4351-4618
E-mail: buddhist-philosophy@hotmail.com
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทความทั่วไป บทความวิชาการ บทความวิจัย ที่ปรากฏในวารสารนี้ เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียบเรียง กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย การนำบทความในวารสารนี้ไปเผยแพร่ สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารกำหนด บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563) วารสารได้ยกเลิกการเผยแพร่ในลักษณะรูปเล่มเอกสาร โดยจะเน้นการเผยแพร่ในระบบออนไลน์ ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

บทบรรณาธิการ

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2568) เป็นวารสารที่ตั้งขึ้นมาเพื่อการเผยแพร่ผลงานวิชาการและบทความทั่วไปด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ตลอดทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอันเนื่องด้วยกิจกรรมของทางสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญาเป็นหลัก เป็นฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิจัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญามหาวิทยาลัย “ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา” ซึ่งวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ วิทยาเขตร้อยเอ็ดได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือของนักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความที่มาจากหลากหลายสถาบันหรือหน่วยงาน กองบรรณาธิการวารสาร ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิชาการ ตลอดจนจรรยาบรรณ นักรักศึกษา จากมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ได้ส่งบทความวิชาการเข้าร่วมตีพิมพ์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านกระบวนการวิจัยตามลักษณะการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และการเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารนี้เป็นการนำผลการวิจัยทางด้านพระพุทธศาสนาไปสู่สังคมทำให้เกิดคุณค่าทางวิชาการนำไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมร่วมกัน

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ISSN : 2730-2644 (Online) ได้ผ่านการประเมินคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ซึ่งวารสารได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย(TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ใน กลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572 ทั้งนี้ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564) วารสารได้เผยแพร่รูปแบบออนไลน์ ISSN : 2730-2644 (Online) ซึ่งท่านสามารถดาวน์โหลดบทความฉบับสมบูรณ์ได้ที่ <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jbpe>

กองบรรณาธิการวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความ สมาชิก และผู้อ่านทุกท่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อจากผู้ทรงคุณวุฒิ(Peer review) ที่มีส่วนในการควบคุมคุณภาพของวารสารให้ตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด กองบรรณาธิการวารสารหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน หากผู้อ่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการวารสารขออ้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระมหาสากล สุภรเมธี, ดร.
บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การวิเคราะห์การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตร
การเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สเนอร์มอล

(ANALYSIS OF THE INTEGRATION OF CULTURAL HERITAGE TO DEVELOP ART
TEACHING IN CHINESE CALLIGRAPHY COURSE OF HUNAN FIRST NORMAL
UNIVERSITY)

หลิน ชิวชิว, ชัยยศ วนิชวัฒนาวุฒิ, กรวรรณ งามวรรณ..... 1

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด
จังหวัดกาฬสินธุ์

(THE ROLES OF MONKS TOWARDS THE PEOPLE IN LOCAL DEVELOPMENT, YANG
TALAT SUBDISTRICT, YANG TALAT DISTRICT, KALASIN PROVINCE)

พระครูอนุกุลปริยัติการ, พัชรี ศิลารัตน์, พระครูโพธิธรรมมานุศาสตร์, ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร์..... 19

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ GOOGLE CLASSROOM
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

(THE PROGRAM TO ENHANCE TEACHER COMPETENCY IN LEARNING MANAGEMENT
USING GOOGLE CLASSROOM IN SCHOOLS OF THE KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 5)

สุวรรณี สมมาลี, ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ..... 31

แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

(THE GUIDELINES TO ENHANCE MOTIVATION WORK PERFORMANCE OF THE TEACHER
AT SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE SI SA KET YASOTHON)

เกษมกล เทพมณี, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ์..... 42

แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงาน
อาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

(GUIDELINES FOR PARTICIPATORY ACADEMIC ADMINISTRATION FOR PUBLIC
EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF SISAKET PROVINCIAL VOCATIONAL EDUCATION
OFFICE)

ฐิติมาภรณ์ ธรรมวิเศษ, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ..... 58

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพ
เดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

(GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE OPERATION
FOR THE SCHOOL BY USING THE QUALITY CYCLE OF DEMING UNDER THE MAHASARAKHAM
PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1)

กาญจนพร นตะ, สุวัฒน์ เรื่องสุวรรณ์..... 70

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 (AN INNOVATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT PROGRAM FOR SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE MAHA SARAKHAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>ปทุมพร นามวิชา, ลักขณา สริวัฒน์</i>	86
การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 (THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO ENHANCE LEARNING ACHIEVMENT OF PACHAT SCHOOL YASOTHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) <i>ประกิต กวดขัน</i>	101
คุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร สำนักงานจังหวัดขอนแก่น (QUALITY OF ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT SYSTEM UTILIZATION BY PERSONNEL IN KHON KAEN PROVINCIAL OFFICE) <i>อำนาจ สังข์ช่วย</i>	114
การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน (ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT GUIDELINES FOR THE USE OF TECHNOLOGY IN EXHIBITION MANAGEMENT OF THE TIANJIN MUSEUM, THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA) <i>หวง ชิวซื่อ, ชัยยศ วณิชวัฒนาวุฒิ, พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ</i>	124
รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาภาพลีนธุ์ (A MODEL MANAGEMENT TO ENHANCE THE ENTREPRENEURIAL OF STUDENTS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE KALASIN) <i>สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, บัณฑิตย์ ศรีพุทธางกูร</i>	135
วาทกรรมคำสอนในกลอนลำซุด “ข้าวนาหว่านสารเคมี” ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ (DISCOURSE IN THE VERSE OF “KHAO NA WHAN SAN KAE MEE” BY WEERAPONG WONGSIN) <i>สันติ ทิพนา</i>	147
แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ (APPROACHES FOR DEVELOPING HIGHT PERFORMANCE ORGANIZATIONS IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BUENG KAN) <i>เพียงใจ อินทงสา, วัลลภา อารีรัตน์, มาลีรัตน์ กะการดี</i>	163

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ (A MODEL MANAGEMENT TO VOCATIONAL SKILLS DEVELOPMENT OF STUDENTS UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE KALASIN) สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, ปณิติตย์ ศรีพิพิธางกูร.....	177
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (A DEVELOPMENT OF HISTORY LEARNING ACTIVITIES BY USING THE INQUIRY METHOD (5Es) WITH USING CARD GAMES AND BOARD GAMES ON TIME AND HISTORICAL ERAS TO ENHANCE ANALYTICAL THINKING SYSTEM OF MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS) ดวงทิพย์ ฝโลปกรณ์.....	188
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์ และรูปแบบการเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร	202
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์	209

การวิเคราะห์การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะ
ในหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหุนานเฟิร์สเนอร์มอล*
ANALYSIS OF THE INTEGRATION OF CULTURAL HERITAGE TO DEVELOP
ART TEACHING IN CHINESE CALLIGRAPHY COURSE OF HUNAN
FIRST NORMAL UNIVERSITY

หลิน ชิวชิว¹, ชัยยศ วนิชวัฒนานวัต², กรวรรณ งามวรรณ³
Lin Qiuqiu¹, Chaiyot Vanitwatthanawanuwat², Khorawan Ngamvoratham³
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี^{1,2,3}
Faculty of Fine and Applied Arts Bangkok Thonburi University^{1,2,3}
Email : lin.kmitl2024@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานะของการเขียนพู่กันจีนในแคว้นฉิน ฮั่น และปัญหาในการพัฒนาของรายวิชาในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหุนานเฟิร์สเนอร์มอล และ 2) วิเคราะห์ปัญหาของหลักสูตรและการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนในมหาวิทยาลัยหุนานเฟิร์สเนอร์มอล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม ไบโฝฉินและฮั่นที่ขุดพบในหุนาน โดยอ้างอิงจากแหล่งข้อมูล ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ เอกสารวิจัย และบทความ และใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหลักสูตรศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษร ไบโฝฉินและฮั่น เพื่อประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของหลักสูตร เพื่อให้แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษรไม้ไผ่และผ้าไหมฉินและฮั่น สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้าน ไบโฝฉินและฮั่น และผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษรจากมณฑลหุนาน จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ใช้วิธีการวิเคราะห์จากเนื้อหาการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) หุนานอุดมไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมของไบโฝฉินและฮั่น และมีสถานที่ 6 แห่งที่มีการขุดค้นมรดกทางวัฒนธรรมของไบโฝฉินและฮั่น หลักสูตรการเขียนพู่กันจีนและการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและฮั่นเปิดสอนหลักสูตร แต่มีปัญหาในวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวิธีการสอน และ 2) การบูรณาการสามประการของไบโฝฉินและฮั่นกับมรดกทางวัฒนธรรมและหลักสูตรการเขียนพู่กันจีน สามารถใช้เป็นแนวทางและการอ้างอิงสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหุนานเฟิร์สเนอร์มอล

คำสำคัญ : การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไบโฝฉินและฮั่น; หลักสูตรการเขียนพู่กันจีน; มหาวิทยาลัยหุนานเฟิร์สเนอร์มอล

ABSTRACT

This research objects 1) to study the status of Chinese calligraphy in Qin and Han, and the development problems of the Chinese calligraphy course in Hunan First Normal University, and 2) to analyze the problems of the course and the integration of cultural heritage in the development of art teaching in the Chinese calligraphy course in Hunan First Normal University. This research is qualitative research. The research conducted a literature review on the cultural heritage of Qin and Han bamboo slips excavated in Hunan, referring to the sources of information, including books, academic articles, research papers, and articles. The SWOT analysis method was used to analyze the environment of the Qin and Han bamboo slip calligraphy course to assess the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the course, in order to provide guidelines for the development of the Qin and Han bamboo slip and silk calligraphy course. Five experts in Qin and Han bamboo slips and experts in calligraphy from Hunan Province were interviewed. The research instrument was a semi-structured interview, and the content analysis method was used.

The result of the 1) Hunan is rich in Qin and Han bamboo slip cultural heritage and there are six sites where Qin and Han bamboo slip cultural heritage has been excavated. The Chinese calligraphy course and the integration of Qin and Han dynasty cultural heritage are offered but there are problems in the purpose of the course and teaching methods, and 2) the three integrations of Qin and Han bamboo leaf with Chinese calligraphy cultural heritage and curriculum can be used as a guide and reference for the development of art teaching in the Chinese calligraphy course of Hunan First Normal University.

Keywords : Qin and Han bamboo leaf cultural heritage integration, Chinese calligraphy curriculum; Hunan First Normal University

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 กิจกรรมการเขียนอักษรจีนที่บ้านก็เริ่มมีมากขึ้น และการแข่งขันและนิทรรศการการเขียนอักษรจีนทุกระดับทุกประเภทก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา จนทำให้การเขียนอักษรจีนมีบทบาทสำคัญในการทูตทางวัฒนธรรม การสร้างสาขาวิชาการเขียนอักษรจีนก็ค่อย ๆ พัฒนาขึ้น ในแวดวงการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับ การเขียนอักษรจีนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก และปัจจุบันมีมากกว่า 10 สาขาวิชา ดูเหมือนว่าสิ่งเหล่านี้จะบ่งชี้ถึงอนาคตทางวัฒนธรรมของการเขียนอักษรจีน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ปัจจุบัน การสอนการเขียนอักษรจีนในวิทยาลัยทั่วไป ซึ่งเป็นองค์ครสำคัญในการทำให้การเขียนอักษรจีนเป็นที่นิยม แต่กลับกลายเป็นปัญหาที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (Cao Junping, 2004) แม้ว่าการศึกษากการเขียนอักษรจีนระดับสูงของ

ประเทศจะประสบความสำเร็จ แต่ก็ไม่สามารถละเลยปัญหาที่มีอยู่ได้ โดยรวมแล้ววิทยาลัยทั่วไปให้ความสำคัญกับ "ทักษะพื้นฐานของนักศึกษาทั่วไป" มากเกินไป หลักสูตรมีขอบเขตกว้างแต่ไม่ละเอียดลึกซึ้ง และขาดการฝึกอบรมระดับมืออาชีพ ปรากฏการณ์ของ "การเข้าใจทั้งการวิจัยเชิงทฤษฎีและการสร้างสรรค์ทางเทคนิค" เป็นเรื่องที่ถูกหยิบยกขึ้นมา การพัฒนาหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สเนอร์มอล ถือเป็นวิธีสำคัญในการปลูกฝังความรู้ด้านศิลปะของนักศึกษา ถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในฐานะสมบัติล้ำค่าทางวัฒนธรรมของชาติจีน การผสมผสานมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นเข้ากับหลักสูตรการเขียนอักษรจีนจึงได้กลายเป็นประเด็นปัญหาในการวิจัย

ประเด็นสำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นกับหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยครูหูหนานให้ถ่องแท้และลึกซึ้งยิ่งขึ้น วัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถสะท้อนความลึกซึ้งและขอบเขตของการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น เนื้อหาหลักสูตรครอบคลุมความหมายและลักษณะทางศิลปะของมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นอย่างครบถ้วน และวิธีการสอนสามารถส่งเสริมความเข้าใจและความเชี่ยวชาญของนักศึกษาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับ Hunan First Normal ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถช่วยให้เกิดความเข้าใจประเด็นสำคัญและทิศทางของการบูรณาการหลักสูตรการเขียนอักษรวิจิตรกับมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ครูสามารถออกแบบเนื้อหาหลักสูตรอย่างครอบคลุมอิงตามรูปแบบของการจัดการ และแสดงเสน่ห์ทางศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นให้นักเรียนได้รับรู้และเข้าใจ ในแง่ของวิธีการสอน ครูสามารถดึงเอาแนวคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการศึกษามาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ในขณะเดียวกัน ความเข้าใจของครูเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะการเขียนอักษรวิจิตรเองก็สามารถเจาะลึกลงไปได้ และสามารถปรับปรุงคุณภาพและวิธีการสอน นักเรียนที่มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สเนอร์มอล นับว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมสำคัญในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น การเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นจะช่วยให้นักเรียนสามารถขยายขอบเขตทางความคิดและการสร้างสรรค์ศิลปะการเขียนอักษรวิจิตรของจีนโบราณได้ Yu Xiaoyong (2016) เสนอว่าการประดิษฐ์ตัวอักษรด้วยไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฮั่นเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้การเขียนอักษรจีน ในกระบวนการเรียนรู้การเขียนอักษร การผสมผสานไม้ไผ่และไหมเข้ากับการเขียนอักษรอย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนอักษรของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาความรู้ทางวัฒนธรรมและความสามารถด้านสุนทรียศาสตร์อีกด้วย

Liu Zhenghong และ Sun Lei (2022) กล่าวว่า การผสมผสานระหว่างการศึกษาระหว่างการศึกษาศาสตร์และศิลปะ สามารถเพิ่มการปกป้อง การพัฒนา การเผยแพร่ และนวัตกรรมของวัฒนธรรมแห่งชาติที่เป็นตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้สูงสุด การตระหนักถึงการสืบทอดและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นโดยผ่านหลักสูตรการเขียนอักษรจีนมีความสำคัญเชิงปฏิบัติที่สำคัญสำหรับการขยายทฤษฎีการศึกษาการเขียนอักษร

การเสริมสร้างการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรม การส่งเสริมการสืบทอดและการใช้ประโยชน์จากมรดกทางวัฒนธรรม และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรการเขียนอักษร ด้วยเหตุปัจจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นกับหลักสูตรการเขียนตัวอักษรจีน เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตรการเขียนอักษรจีน ด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอก ตลอดจนใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รูปแบบแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล อันจะยังประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เข้าใจ สืบทอดและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมต่อไปอย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสถานะของการเขียนพู่กันจีนในแคว้นฉิน ฮั่น และปัญหาในการพัฒนาของรายวิชาในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล

2.2 วิเคราะห์ปัญหาของหลักสูตรและการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนในมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบผลการศึกษาด้านสถานะของการเขียนพู่กันจีนในแคว้นฉิน ฮั่น และปัญหาในการพัฒนาของรายวิชาในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล

3.2 ได้ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหาของหลักสูตรและการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะในหลักสูตรการเขียนพู่กันจีนในมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผสมรวมหลักสูตรการเขียนอักษรกับมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น ใช้อักษรในหนังสือไม้ไผ่และผ้าไหม และสำรวจและคิดเกี่ยวกับแนวทางการผสมรวมอักษรทางการของหนังสือไม้ไผ่และผ้าไหมกับรูปแบบอักษรทางการของจารึกบนแท่นหินสมัยราชวงศ์ฮั่น (Wang Yu, 2023) ได้มีการสำรวจภาคสนามเกี่ยวกับสถานการณ์การเรียนการสอนจริงของมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอลเพื่อรับข้อมูลจากแหล่งโดยตรง ให้สัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาการสัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ SWOT จะถูกใช้เพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนภายใน ตลอดจนโอกาสและภัยคุกคามจากภายนอกอย่างเป็นระบบ จากมุมมองของจุดแข็ง มรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นสามารถสร้างรูปแบบศิลปะที่มีเอกลักษณ์และเทคนิควิธีสำหรับหลักสูตรการเขียนอักษรได้ ข้อเสียคือเงื่อนไขในทางปฏิบัติที่จำกัดในกระบวนการบูรณาการ โอกาสอยู่ที่การให้ความสำคัญที่เพิ่มมากขึ้นในการปกป้องและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรม ภัยคุกคามอาจมาจากการแข่งขันของรูปแบบศิลปะอื่นๆ และความไม่แน่นอนของการจัดสรรทรัพยากร และได้เชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการประดิษฐ์ตัวอักษร การเขียนตัวอักษรจีน ด้านศิลปะและด้านมรดกวัฒนธรรม จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ปัจจัยเหล่านี้อย่างครอบคลุมทำให้สามารถสำรวจ

วิธีการและรูปแบบการบูรณาการที่เหมาะสมที่ตรงเป้าหมาย ได้แก่ การเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตร การสร้างสรรค์วิธีการสอน และการเสริมสร้างการบูรณาการทรัพยากร

ตารางที่ 1 รายชื่อและข้อมูลผู้เชี่ยวชาญผู้ให้สัมภาษณ์การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะ

ชื่อ	ตำแหน่ง	สาขา	ทักษะหรือความรู้พิเศษ	สถานที่ทำงาน	ตำแหน่ง
ฉินหยางจิง	ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปะการเขียนอักษรจีนของสถาบันจิตรกรรมและศิลปะการเขียนอักษรหูหนาน อาจารย์ผู้สอนหลักของมหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเซี่ยงหนาน	การวิจัยการประดิษฐ์ตัวอักษร	การวิจัยการประดิษฐ์ตัวอักษร	สถาบันจิตรกรรมหูหนาน	สถาบันจิตรกรรมหูหนาน
ฉินซ่งฉาง	อาจารย์มหาวิทยาลัยหูหนาน (อาจารย์ที่ปรึกษาระดับปริญญาเอก)	มรดกวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหม	ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่	วิทยาลัย YueLu แห่งมหาวิทยาลัยหูหนาน	ศาสตราจารย์
หลี่เจี๋ยเกิง	ผู้อำนวยการคณะออกแบบและศิลปะ มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฉางซา	การศึกษาด้านการเขียนอักษร	การวิจัยเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการศึกษาด้านการเขียนอักษร	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเมืองฉางซา	ศาสตราจารย์
ไฉ่ฮุยเหมิง	คณบดีคณะศิลปกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล	การศึกษาด้านศิลปะ	การวิจัยเชิงทฤษฎีด้านการศึกษาศิลปะ	มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล	ศาสตราจารย์
เฟิงเกา	ผู้เชี่ยวชาญประจำคณะศิลปกรรมและการออกแบบ มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล	การประดิษฐ์ตัวอักษร	การวิจัยเชิงทฤษฎีของการประดิษฐ์ตัวอักษรหูหนาน	มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล	อาจารย์ / ผู้เชี่ยวชาญ

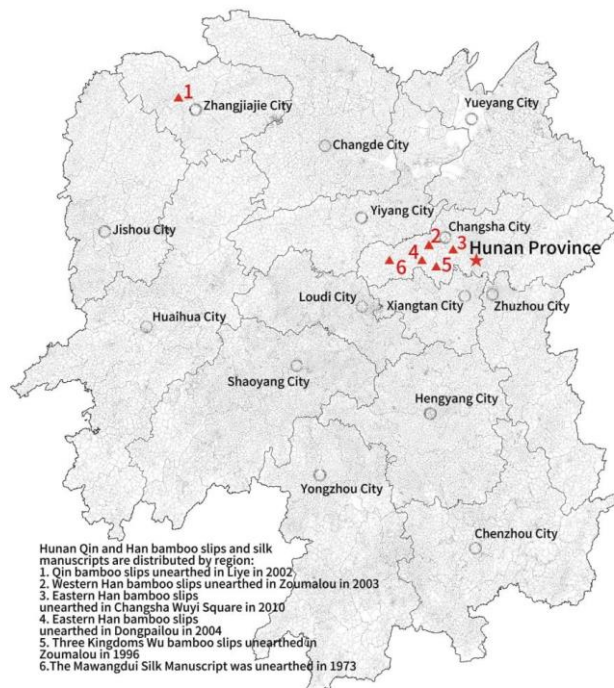
การรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเขียนพู่กันจีนและการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของหูหนานจีนและอันจากแหล่งต่างๆ การทบทวนวรรณกรรม: ทบทวนเอกสารประวัติศาสตร์ สิ่งพิมพ์เกี่ยวกับไม้ไผ่และไหมของหูหนานจีนและอัน และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจรูปแบบศิลปะของไม้ไผ่และไหมของจีนและอันที่ค้นพบในหูหนาน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค้นพบไม้ไผ่สมัยราชวงศ์จีนและอันในหูหนาน

เลขที่	ไม้ไผ่และผ้าไหมจีนและอันค้นพบในหูหนาน
1	โค วานจิน. (2023) บันทึกพงศาวดารของ Liye Qin (เล่ม 1) กวางสี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกวางสี
2	พิพิธภัณฑน์ไม้ไผ่เมืองฉางซา ศูนย์วิจัยวรรณกรรมไหมและภูมิหลังมหาวิทยาลัยหูหนาน หลีเอ๋อเวียน และคณะ (2023) สารสำคัญที่คัดสรรจากหนังสือของราชวงศ์ฮั่นตะวันตกเมืองฉางซา ชูหลู่ หูหนาน: สโมสรหนังสือ Yuelu
3	Song Shaohua, Zhang Chunlong, Huang Puhua. (2013) คัดเลือกการค้นพบจากมณฑลหูหนาน: ชมรมหนังสือ Yuelu
4	สถาบันโบราณวัตถุและโบราณคดีแห่งเมืองฉางซา สถาบันโบราณวัตถุแห่งจีน (2006) ชุมประตูทางตะวันออกของเมืองฉางซา ยุคราชวงศ์ฮั่นตะวันออก ปักกิ่ง: สำนักพิมพ์โบราณวัตถุแห่งเมืองฉางซา
5	ชู ชาง. (2021). การจัดเรียงและศึกษาเอกสารราชการ. ปักกิ่ง: สำนักพิมพ์สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย
6	สถาบันโบราณวัตถุและโบราณคดีเทศบาลเมืองฉางซา ศูนย์วิจัยและอนุรักษ์แห่งมหาวิทยาลัยชิงหัว สถาบันมรดกวัฒนธรรมจีน โดยสถาบัน Yuelu แห่งมหาวิทยาลัยหูหนาน 2558 การคัดเลือกและตีความแผ่นหินสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออกในจัตุรัสหวู่ยี่ เมืองฉางซา สำนักหนังสือจีนและตะวันตก
7	Yu Hongtao. (2017). การจำแนกประเภทและการวิจัยเอกสารของ Liye Qin [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่ยังไม่ได้เผยแพร่] มหาวิทยาลัย Jilin
8	RuPuPing. (2018). Mawangdui simplified and silk words correction. [วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกที่ยังไม่ได้เผยแพร่] มหาวิทยาลัยครุจีนตะวันออก
9	Lei Yong. (2023). เกี่ยวกับวิธีการที่มีประสิทธิผลของความร่วมมือแบบสหสาขาวิชาในวิทยาศาสตร์มรดกทางวัฒนธรรม. วารสารพิพิธภัณฑน์พระราชวัง. (01) (33-49).
10	Pan Lusheng (2023). การสร้างวินัยของมรดกทางวัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์มรดกทางวัฒนธรรม การศึกษาประเพณีพื้นบ้าน (01) (18-25)
11	Yan Changgui. (2019). 1949- -2019. วารสารมหาวิทยาลัยครุแห่งจีนกลาง (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), (05) (128-141)

เลขที่	ไม้ไผ่และผ้าไหมฉินและฮั่นค้นพบในหูหนาน
12	หยาง ป้อ (2022) รัฐสงครามฉินและฮั่น วรรณกรรมและอารยธรรมคลาสสิก สังคมศาสตร์ของจีน (09) (183-208)
13	โจวเต็งเว่ย (2024) การหมุนเวียนและการพัฒนาของราชวงศ์ฉินและฮั่น วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีนแบบดั้งเดิม (06) (233-242)
14	หลิว เหยียนจวน (2019) วรรณคดีสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่น ภาษาสมัยใหม่ (10) (40-44)

การวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ประกอบด้วย เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ และบทความวารสาร การวิเคราะห์เนื้อหา เช่น ประเภท สไตล์ศิลปะ และค่าการใช้งานของไม้ไผ่และไหมหูหนานฉินและฮั่น ไม้ไผ่และไหมของหูหนานฉินและฮั่นมีความอุดมสมบูรณ์ โดยแต่ละชนิดและประเภทมีลักษณะและรูปแบบเฉพาะของตัวเอง การวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าไม้ไผ่และไหมของหูหนานฉินและฮั่นมีความอุดมสมบูรณ์ในหูหนานตอนกลาง หูหนานตะวันตก และภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การกระจายทางชาติพันธุ์ และสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาคเหล่านี้ นอกจากนี้ ไม้ไผ่และไหมของหูหนานฉินและฮั่นยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะทางวัฒนธรรมพหุวัฒนธรรมและบูรณาการ การศึกษานี้ใช้ไม้ไผ่และไหมหลัก 5 แห่งของหูหนานฉินและฮั่นเป็นขอบเขตของการศึกษาวิจัย โดยส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในหูหนานตอนกลางและหูหนานตะวันตก

ภาพที่ 1 การกระจายตัวของผ้าไหมฉินและฮั่นในแต่ละภูมิภาคของหูหนาน

ที่มา: หลิน ชิวชิว (2024)

5. ผลการวิจัย

5.1 จากการทบทวนวรรณกรรมและการปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านไม้ไผ่และไหม ได้มีการศึกษาการประยุกต์ใช้ไม้ไผ่หุหนานฉินและฮั่นในสาขาวิชาต่างๆ ภายใต้บริบทของการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรม ได้มีการวิเคราะห์การจำแนกประเภทศิลปะมรดกทางวัฒนธรรมหุหนานจากมุมมองของการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเข้ากับหลักสูตรการเขียนอักษร และได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

ไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น มณฑลหุหนานมีแหล่งไม้ไผ่และไหมที่พบมากในราชวงศ์ฉินและฮั่น

พู่กันของหุหนานได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม Chu ของมณฑลหูเป่ย์ที่อยู่ใกล้เคียง และมีสไตล์การประดิษฐ์ตัวอักษรเฉพาะตัวและลักษณะความงามที่แปลกประหลาดภายใต้จิตวิญญาณแห่งเหตุผลในทางปฏิบัติ เมื่อผสานพู่กันไม้ไผ่ของฉินและฮั่นและมรดกทางวัฒนธรรมใหม่เข้ากับหลักสูตรการประดิษฐ์ตัวอักษร ควรให้ความสำคัญกับความหมายแฝงของมรดกวัฒนธรรมดั้งเดิมให้มากขึ้น

หลักสูตรที่ผสมผสานระหว่างผ้าไหมและการเขียนพู่กันในสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่นเป็นการสืบทอดและพัฒนาการของโบราณวัตถุที่ค้นพบ และยังเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม หลักสูตรนี้สามารถทำให้โบราณวัตถุที่ขุดพบมีความเชื่อมโยงกับหลักสูตรการเขียนพู่กันของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม รูปแบบของผ้าไหมที่ขุดพบในแต่ละช่วงเวลาจะแตกต่างกันและจำเป็นต้องพิจารณาถึงรูปแบบดังกล่าว การสร้างระบบการสอนที่มีลักษณะเฉพาะของศิลปะการเขียนอักษรด้วยไม้ไผ่ของหุหนาน จะทำให้หลักสูตรการเขียนอักษรด้วยไม้ไผ่และไหมของฉินและฮั่นมีความมีชีวิตชีวามากขึ้นในการกำหนดเนื้อหาหลักสูตร การพัฒนาการศึกษาการเขียนอักษรจีนสามารถผสมผสานกับเทคนิคการเขียนอักษรจีนในสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่นเป็นแนวทางใหม่ในการสอนการเขียนอักษรจีน

ปัจจุบันศิลปะการเขียนอักษรด้วยไม้ไผ่และไหมกำลังได้รับความนิยม ศิลปินใช้ไม้ไผ่และไหมของฉินและฮั่นเป็นต้นแบบในการสร้างผลงานการเขียนอักษร

วิธีการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการสอนศิลปะหลักสูตรการเขียนอักษรจีนในมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล

ประการแรก การจำแนกประเภทของลายอักษรในสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่นและมรดกทางวัฒนธรรมใหม่ในรูปแบบศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษร ลายอักษรและไหมในสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่นสามารถจำแนกและแบ่งออกเป็นลายอักษรในสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่น ซึ่งมีความแตกต่างของรูปแบบการประดิษฐ์ตัวอักษรจากภูมิภาคเฉพาะของหุหนาน ร่วมกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่นในหุหนาน ในสมัยราชวงศ์ฉิน อักษรทางการถูกสร้างขึ้นในช่วงปลายยุคและวิวัฒนาการมาเป็นอักษรตราประทับ หลังจากสถาปนาจักรพรรดิองค์แรกของราชวงศ์ฉิน กฎหมายของ "หนังสือเล่มเดียวกัน" และรูปแบบมาตรฐานของ "อักษรตราประทับขนาดเล็ก" อย่างเป็นทางการเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเขียน เรียกว่า "อักษรทางการ" ในช่วงกลางและปลายราชวงศ์ฮั่นตะวันตก รูปแบบการเขียนอักษรทางการแบบสมบูรณ์ ทั้งในด้านการเขียนที่มีประสิทธิภาพและความสวยงามของการเขียน โดยยังคงลักษณะเฉพาะและรูปแบบของอักษรบนแผ่นจารึกฮั่น ทำให้เกิดการเขียนอักษรทางการที่มีเอกลักษณ์ มีความหมาย สุนทรีย์ และคุณค่า รูปแบบการเขียน

อักษรในยุคแรก ๆ ก็ได้รับการปลูกฝังในการเขียนและได้รับความสนใจอย่างสูงจากนักวิชาการและศิลปิน

ประการที่สอง ดำเนินการเยี่ยมชมภาคสนาม โดยจัดให้นักเรียนไปที่พิพิธภัณฑ์หูหนานและพิพิธภัณฑ์ฉางซาเพื่อชมงานใหม่แท้ ให้นักเรียนได้สัมผัสเสน่ห์ของมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและฮั่นด้วยตนเอง สังเกตอักษรจีนที่เขียนบนหนังสือใหม่ในระยะใกล้ ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเอกสารการเขียนอักษรจีนโบราณ และเขียนความรู้ทางทฤษฎีเกี่ยวกับแผ่นไม้และผ้าไหมของฉินและฮั่น ตลอดจนให้ผู้เรียนเขียนบทความทางทฤษฎีเกี่ยวกับการผสมผสานระหว่างแผ่นไม้ของฉินและฮั่นและการประดิษฐ์ตัวอักษร และมีส่วนร่วมในฟอรัมวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแปลงและผสมผสานทฤษฎีและการสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ไม้ไผ่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นในหูหนาน ในช่วงต้นทศวรรษ 1980 ในปี ค.ศ. 1973 นักโบราณคดีชาวจีนได้ค้นพบแผ่นไม้ไผ่อันล้ำค่าจำนวนมากเมื่อขุดค้นสุสานอันหมายเลข 3 ในหม่าหวางตู่ เมืองฉางซา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือที่เขียนด้วยผ้าไหมมากกว่า 20 เล่ม ซึ่งมีเนื้อหาทั้งหมดมากกว่า 120,000 คำ รวมถึงภาพวาดบนผ้าไหมหลายภาพและแผ่นไม้ไผ่สำหรับการแพทย์ หงโหลว (1974) กล่าวว่าอักษรของหนังสือใหม่ที่ขุดพบชุดนี้มีทั้งอักษรตราประทับ อักษรทางการ หรืออักษรอื่น ๆ เมื่อพิจารณาจากลักษณะของอักษรแล้ว พบว่าไม่ได้เขียนโดยคนคนเดียว และยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของเวลาอีกด้วย จากแผ่นไม้ไผ่ที่ขุดพบในสุสาน ทราบว่าสุสานแห่งนี้ถูกฝังไว้ในปีที่ 12 ของยุคชู่หยวนของจักรพรรดิเหวินแห่งราชวงศ์ฉิน ดังนั้น ช่วงเวลาที่หนังสือใหม่และแผ่นไม้ไผ่ชุดนี้ถูกเขียนขึ้นนั้นมีอายุอย่างน้อย 2,140 ปีมาแล้ว การวิจัยเกี่ยวกับหม่าหวางตู่จึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาอักษรจีน ยา ประวัติศาสตร์ วรรณคดี และกฎหมาย เนื่องจากหนังสือใหม่หม่าหวางตู่มีหนังสือเกี่ยวกับการแพทย์ การวิจัยจึงมุ่งเน้นไปที่การแพทย์เป็นหลัก และมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนอักษรและการประดิษฐ์ตัวอักษรที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งซีจื่อเฉิง (2001) ได้อภิปรายเกี่ยวกับลักษณะความงามของอักษรทางการโบราณในหนังสือใหม่หม่าหวางตู่จากมุมมองของรูปแบบเส้น การวิจัยด้านความงามเกี่ยวกับศิลปะการเขียนอักษรของหนังสือใหม่หม่าหวางตู่จึงปรากฏต่อหน้าสาธารณชนอย่างเป็นทางการ

ในปี 1996 แผ่นไม้ไผ่สามก๊กแห่งซูมาโหลว เมืองฉางซาเริ่มปรากฏขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ซ่งเส้าฮั่ว (1998) เสนอความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับแผ่นไม้ไผ่สามก๊กแห่งซูมาโหลว เมืองฉางซา ในเวลาต่อมา การวิจัยแผ่นไม้ไผ่สามก๊กแห่งซูมาโหลว ฉินและฮั่นค่อยๆ เพิ่มขึ้น แต่ส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่อักษรจีน ระบบเศรษฐกิจ และระบบการเมือง จนกระทั่งกัว ซื่อเซียน (2012) นำการวิเคราะห์ลักษณะเส้นมาใช้ จึงเริ่มมีการอภิปรายเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนอักษรของแผ่นไม้ไผ่สามก๊กแห่งซูมาโหลว เมืองฉางซา การขุดค้นแผ่นไม้ไผ่อื่นๆ ในหูหนานทำให้การวิจัยเกี่ยวกับศิลปะการเขียนอักษรของแผ่นไม้ไผ่แห่งฉินและฮั่นในหูหนานค่อยๆ เพิ่มขึ้นหลังจากเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การศึกษาแผ่นไม้ไผ่แห่งฉินและฮั่นได้ผ่านกระบวนการตั้งแต่การศึกษาเนื้อหาข้อความไปจนถึงการเน้นที่อักษรจีนและศิลปะการเขียนอักษร กระบวนการนี้ก่อให้เกิดผลงานวิจัยมากมาย รวมถึงการตีพิมพ์เอกสารวิชาการเรื่อง “Selected Bamboo Slips Excavated in Hunan” และการศึกษาการประดิษฐ์ตัวอักษรด้วยไม้ไผ่ของ Qin และ Han Hunan ได้บรรลุผลสำเร็จมากมายในการศึกษาการประดิษฐ์ตัวอักษรด้วยไม้ไผ่ของ Qin และ Han จากนั้น จึงได้บรรลุการเขียนอักษรจีนไว้ในหลักสูตรการเขียนอักษรจีนและได้

กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร วิธีการสอน ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และรูปแบบการเรียนการสอนของหลักสูตรการประดิษฐ์ตัวอักษรด้วยไม้ไผ่ของ Qin และ Han ของมหาวิทยาลัยหุหนานเฟิร์สนอร์มอล ได้ถูกจัดทำขึ้นในเบื้องต้น ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรต้นฉบับไม้ไผ่และไหมสมัยราชวงศ์ฉินและฮั่น

ชื่อหลักสูตร	ผ้าไหมและผ้าฉินและฮั่น
หมวดหมู่หลักสูตร	หลักสูตรวิชาแกน (บังคับ)
สาขาวิชา	สาขาวิชาอักษรวิจิตรศิลป์
ชั่วโมงเรียน	48 (สอน 12 ปฏิบัติ 36)

ตารางที่ 4 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตัวบ่งชี้การสำเร็จการศึกษาด้านการเขียนพู่กันไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น

วัตถุประสงค์ของโครงการ	ข้อกำหนดการสำเร็จการศึกษา	ดัชนีชี้วัดการสำเร็จการศึกษา
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 1: เพื่อทำความเข้าใจความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรในสาขาการศึกษาและการสร้างสรรค์งานเขียนอักษรวิจิตร ตลอดจนการพัฒนาแผ่นไม้ไผ่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นในการวิจัยและการสร้างสรรค์งานเขียนอักษรวิจิตร เชี่ยวชาญทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับแผ่นไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น	จรรยาบรรณการปฏิบัติ วินัย การเรียนรู้ ความเข้าใจ	ความเชี่ยวชาญทฤษฎีพื้นฐานและการพัฒนาของแผ่นไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น เพื่อส่งต่อคนรุ่นหลัง รวมถึงเพื่อให้เข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีและการปฏิบัติ
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2: เพื่อทำความเข้าใจบทบาทสำคัญของแผ่นไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นในการพัฒนาแบบอักษร เพื่อแสดงรายการแบบจำลองคลาสสิกที่สำคัญของแผ่นหมึกของราชวงศ์ฉินและฮั่น	เข้าใจบทบาทที่สำคัญในการพัฒนา การสร้างสรรค์งานเขียนอักษร มีความสามารถในการปฏิบัติ	ฝึกฝนวิธีการและทักษะการคัดลอกแผ่นไหมฉินและฮั่น สามารถคัดลอกและขยายรูปแบบการประดิษฐ์ตัวอักษรคลาสสิกของแผ่นไหมฉินและฮั่นได้อย่างแม่นยำ พร้อมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์

วัตถุประสงค์ของโครงการ	ข้อกำหนดการสำเร็จการศึกษา	ดัชนีชี้วัดการสำเร็จการศึกษา
ลักษณะเฉพาะ และรูปแบบของการเขียนอักษร วิธีการคัดลอกของแผ่นไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น มีทักษะในการคัดลอกและฝึกฝนการสร้างสรรค		
วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3: เพื่อใช้วิธีการคัดลอกแผ่นไหมฉินและฮั่นและการขยายแผ่นไหมฉินและฮั่นอย่างถูกต้อง และมีความสามารถในการสร้างสรรค์	การวางรากฐานทางวิชาชีพ การสร้างสรรค์งานเขียนอักษร ความสามารถในการปฏิบัติ	มีความสามารถในการคัดลอกในระดับสูง สามารถเรียนรู้ลักษณะเฉพาะของสไตล์ปรมาจารย์ราชวงศ์ถังได้ และมีความสามารถในการสร้างสรรค์ระดับสูง

5.2 เนื้อหาหลักสูตร ประกอบไปด้วย ไม้ไผ่ฉินและฮั่น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามราชวงศ์:

ไม้ไผ่ฉินและฮั่น ส่วนใหญ่หมายถึงไม้ไผ่ Liye Qin ที่ขุดพบในเซียงซี ไม้ไผ่สมัยราชวงศ์ฮั่น หมายถึง ไม้ไผ่ราชวงศ์ฮั่นตะวันตก Zoumalou ไม้ไผ่จัตุรัส Changsha Wuyi ไม้ไผ่ราชวงศ์ฮั่นตะวันออก Dongpailou และไม้ไผ่ราชวงศ์ฮั่นสามก๊ก Zoumalou ที่พบในเขตเมือง Changsha และหนังสือไหม Mawangdui ที่พบจากสุสานชาวฮั่น Mawangdui

เนื้อหาในหลักสูตรได้รับการกำหนดขึ้นตามหมวดหมู่ที่แตกต่างกัน โดยแต่ละหลักสูตรสอดคล้องกับข้อกำหนดการสำเร็จการศึกษาที่นักศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้และปฏิบัติ

แต่นักศึกษาก็ยังไม่สามารถเข้าใจเนื้อหา วัตถุประสงค์ และภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง เนื่องจากอักษรวิจิตรศิลป์ของหูหนานและฮั่นนั้นตีความได้ยาก และไม่สอดคล้องกัน นักศึกษาบางคนไม่เข้าใจลักษณะเฉพาะของรูปแบบอักษรวิจิตรศิลป์ของอักษรวิจิตรศิลป์หูหนานและฮั่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป้าหมายของหลักสูตรอักษรวิจิตรศิลป์หูหนานและฮั่นไม่ได้บรรลุผลตามที่คาดหวัง

โดยเป้าหมายหลักสูตรเดิม 1) เน้นย้ำถึงความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรและแนวโน้มการพัฒนาของแผ่นไม้ไผ่และหนังสือไหมของฉินและฮั่น แต่ก็ไม่ได้อธิบายอย่างชัดเจนว่าจะนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการศึกษาการเขียนอักษรและการฝึกฝนสร้างสรรค์ได้อย่างไร นักเรียนอาจพบว่าการผสมผสานทฤษฎีกับการปฏิบัติจริงนั้นทำได้ยาก และขาดคำอธิบายเฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับสถานการณ์การประยุกต์ใช้จริง โดยกล่าวถึงเฉพาะทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ไม่ได้ระบุว่ามีการรวมเอาแง่มุมใดของทฤษฎีไว้ด้วย เช่น เครื่องมือเขียน ลักษณะของการใช้ฟู่กัน และเค้าโครงของบทเรียน ซึ่งทำให้นักเรียนไม่สามารถเข้าใจประเด็นสำคัญได้อย่างถูกต้องในระหว่างขั้นตอนการเรียนรู้ ซึ่งขอบเขตของทฤษฎีพื้นฐานไม่ได้ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน

2) ขาดการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายทางวัฒนธรรมและคุณค่าทางศิลปะอย่างลึกซึ้ง จึงส่งผลกระทบต่อความเข้าใจอย่างครอบคลุมเกี่ยวกับกระตาดและหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและราชวงศ์ฮั่น การฝึกฝนทักษะในทางปฏิบัติ การคัดลอกและทักษะในทางปฏิบัติที่สร้างสรรค์ในระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่ได้แบ่งย่อยระดับและมาตรฐานเฉพาะที่ควรบรรลุในแต่ละขั้นตอนเพิ่มเติม ทำให้ยากต่อการวัดความก้าวหน้าและข้อบกพร่องที่แท้จริงของนักเรียน

3) ในการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับกลยุทธ์และขั้นตอนเฉพาะเมื่อกล่าวถึงการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการคัดลอก นักเรียนอาจรู้สึกสับสนในการปฏิบัติและไม่ทราบวิธีการคัดลอกที่ถูกต้องและคัดลอกขยายได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีแก้ปัญหาไม่ได้กำหนดไว้เฉพาะอย่างเพียงพอ เกณฑ์การประเมินความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานไม่ชัดเจน และการกำหนดตัวบ่งชี้การประเมินไม่ชัดเจน จึงไม่เอื้อต่อการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

แนวทางการพัฒนา

1) ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจความสำคัญและความจำเป็นของหลักสูตรตำราไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นในการศึกษาและการสร้างอักษรวิจิตรศิลป์ ตลอดจนแนวโน้มการพัฒนาของหลักสูตร เข้าใจทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องของตำราไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่น สามารถอธิบายสถานการณ์การใช้งานเฉพาะของตำราไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นได้อย่างชัดเจน และนำความรู้ที่เรียนรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยลักษณะเฉพาะของอักษรวิจิตรศิลป์ เราสามารถแยกแยะความแตกต่างในด้านวัสดุการทำงาน และรูปแบบระหว่างตำราไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นกับจารึกวัดของราชวงศ์ฮั่นตะวันออก จารึกบนหน้าผา และอักษรทางการของราชวงศ์ชิง และให้ผู้เรียนมองเห็นและเข้าใจพื้นที่การกระจายตัวของไม้ไผ่หลักสี่ชนิดในราชวงศ์ฉินและไม้ไผ่หลักสามชนิดในราชวงศ์ฮั่น และเข้าใจความหมายแฝงสำคัญของไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่น

2) การวิเคราะห์แนวคิด ความงาม และอิทธิพลทางสังคมและวัฒนธรรมของยุคสมัยต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นในวัฒนธรรมดั้งเดิมของแผ่นไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่น และตีความคุณค่าทางศิลปะและความหมายทางวัฒนธรรมของสิ่งเหล่านี้ ด้านความสามารถในการปฏิบัติจริงได้รับการชี้แจงตามสามระดับ ได้แก่ ระดับเบื้องต้น ระดับกลาง และระดับสูง ในระดับเบื้องต้น นักเรียนสามารถคัดลอกเส้นและโครงสร้างที่เรียบง่ายของแผ่นไม้ไผ่และหนังสือใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นได้อย่างแม่นยำ ในระดับกลาง นักเรียนสามารถคัดลอกผลงานขนาดใหญ่ได้อย่างสมบูรณ์และสะท้อนลักษณะเฉพาะของสไตล์ ในระดับขั้นสูง นักเรียนสามารถสร้างผลงานที่สร้างสรรค์และบูรณาการได้ด้วยตนเอง

3) วิธีการและขั้นตอนเฉพาะเพื่อให้การคัดลอกและการขยายของแผ่นไม้ไผ่และต้นฉบับใหม่ของราชวงศ์ฉินและฮั่นมีความแม่นยำ เมื่อคัดลอกอย่างถูกต้อง ควรใส่ใจกับวิธีการสังเกตโครงสร้างการจับความหนาและระยะห่างของเส้น และการผสมผสานความเข้าใจและความคิดสร้างสรรค์ส่วนบุคคลอย่างสมเหตุสมผล สามารถทำงานเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการศึกษาเฉพาะกรณี และสรุปผลโดยวิธีการอภิปราย การแนะนำ และการรายงาน

4) นำความรู้ทางทฤษฎีและทักษะในการปฏิบัติที่เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์และสามารถเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาในการสร้างสรรค์และวัดผลได้ สามารถวิเคราะห์คุณค่าทาง

ศิลปะของไม้ไผ่และต้นฉบับใหม่ของฉินและฮั่นได้อย่างแม่นยำจากแง่มุมของการใช้ฟู่กัน โครงสร้างองค์ประกอบ และอ้างอิงถึงรูปแบบของไม้ไผ่และต้นฉบับใหม่ของฉินและฮั่นในการสร้างสรรค์ในแง่ของวิธีการสอน เนื่องจากเนื้อหาหมวดกททางวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นนั้นอ่านยาก เราจึงควรพิจารณาเพิ่มวิธีการสอนแบบทัศนศึกษา โดยพานักเรียนไปที่พิพิธภัณฑ์ไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นและพิพิธภัณฑ์หูหนานเพื่อชมไม้ไผ่และไหมดั้งเดิมของราชวงศ์ฉินและฮั่นที่ขุดพบในหูหนาน การจัดเรียงคอลเลกชันไม้ไผ่และไหมในพิพิธภัณฑ์

ตารางที่ 5 แผ่นไม้ไผ่และต้นฉบับใหม่ในคอลเลกชันหูหนาน

	ฉางซา ซูหม่าโหลว สามก๊ก อู่เจี้ยน	ฉางซา หม่าโหลว ราชวงศ์ฮั่นตะวันตก	หนังสือไหมหม่าหวาง
พิพิธภัณฑ์ หูหนาน, พิพิธภัณฑ์ ฉางซา	 <p>ที่มา: http://baike.baidu.com/cms/s/museum/v2/uploads/0006%E5%90%B4%E7%AE%80%E5%8F%8C%E9%9D%A2%E7%AD%BE%E7%89%8C%E5%8E%9F%E5%B0%BA%E5%AF%B8.png</p>	 <p>ที่มา: http://baike.baidu.com/cms/s/museum/v2/uploads/0017%E8%A5%BF%E6%B1%89%E8%B5%B0%E9%A9%AC%E6%A5%BC%E7%9F%AD%E7%AE%80%E5%8E%9F%E5%B0%BA%E5%AF%B8.png</p>	 <p>ที่มา: https://www.hnmuseum.com/sites/default/files/statics/zhutishoucang/03%E9%A9%AC%E7%8E%8B%E5%A0%86%E6%B1%89%E5%A2%93%E5%B8%9B%E4%B9%A6%E9%9B%86%E7%B2%B9/ หนังสือบนผ้าไหม/ คอลเลกชัน html#</p>

นอกจากนี้ เรายังสามารถเพิ่มวิธีการสอนเชิงสำรวจเพื่อแนะนำให้ผู้เรียนสำรวจปัจจัยและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษา Qin และ Han เช่น วิวัฒนาการของแบบอักษร ทักษะการเขียน เพื่อปลูกฝังการคิดและความสามารถในการค้นคว้าของนักเรียน วิธีการสอนตามสถานการณ์ ผ่านการสร้างสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับแผ่นไม้และหนังสือไหมฉินและฮั่น

นักเรียนสามารถสัมผัสถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และเส้นทางศิลปะ และเพิ่มความสนใจและความรู้สึกในการรับรู้ เรียนรู้ วิธีการวิเคราะห์กรณีศึกษา เลือกผลงานจากหนังสือใหม่ตัวแทนของงานศิลปะชิ้นและชิ้นเป็นกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะงานศิลป์ คุณค่าทางศิลปะ และตำแหน่งในการพัฒนาการศิลปะ เพื่อปลูกฝังความสามารถในการวิเคราะห์และสร้างสรรค์ของผู้เรียน

วิธีการความร่วมมือแบบกลุ่ม ร่วมกันหาหรือเกี่ยวกับทักษะการคัดลอกและความคิดสร้างสรรค์ของแผ่นไม้และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น ส่งเสริมการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างนักเรียน และปลูกฝังการทำงานเป็นทีม

เอกสารข้างต้นนี้เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร และวิธีการสอนโดยการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของแผ่นไม้และไหมฉินและฮั่นของหูหนาน กับหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล และให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมและวิธีการวิเคราะห์ SWOT วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษรของราชวงศ์ฉินและฮั่น และทำความเข้าใจรูปแบบของหลักสูตรศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษรของราชวงศ์ฉินและฮั่น ผ่านรูปแบบหลักสูตรศิลปะการประดิษฐ์ตัวอักษรที่มีอยู่ ซึ่งจะได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและฮั่น มณฑลหูหนาน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ SWOT เกี่ยวกับการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นในหลักสูตรการสอนศิลปะการเขียนพู่กันจีนที่มหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล

ชื่อโครงการ		การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและฮั่นและหลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล	
ปัจจัยภายใน		สภาพแวดล้อมภายใน	
ปัจจัยภายนอก		จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
สถานการณ์ภายใน	โอกาส (O)	<p>(SO)</p> <p>1. ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการศึกษาที่หลากหลายและการสนับสนุนนโยบาย เสริมสร้างโครงสร้างของครู และฝึกอบรมกลุ่มครูมีอาชีพที่เชี่ยวชาญในมรดกทางวัฒนธรรมของแผ่นไม้และการสอนผ้าไหมและการเขียนพู่กันของราชวงศ์ฉินและฮั่น</p> <p>2. ผสมผสานผลงานวิจัยทางวิชาการและการพัฒนาเทคโนโลยี</p>	<p>(WO)</p> <p>1. เมื่อพิจารณาถึงปัญหาครูไม่เพียงพอและระบบหลักสูตรที่ไม่สมบูรณ์แบบ จึงควรเสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเชิญผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการมาบรรยายและให้คำแนะนำการสอนและในขณะเดียวกันก็เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จจากมหาวิทยาลัยอื่นๆ เพื่อปรับปรุงระบบหลักสูตร</p>

		<p>ดิจิทัล พัฒนาสื่อการสอนและทรัพยากรการสอนมรดกวัฒนธรรม การประดิษฐ์ตัวอักษรของราชวงศ์ฉินและอื่นที่มีลักษณะ เฉพาะและหลักสูตรการประดิษฐ์ตัวอักษรของจีน</p> <p>3. คว่าโอกาสในการเพิ่มความสนใจทางสังคม และดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีสีสัน เช่น นิทรรศการศิลปะการเขียนตัวอักษร การบรรยายทางวิชาการ ฯลฯ เพื่อเผยแพร่หลักสูตร</p>	<p>2. เนื่องจากรากฐานของนักเรียนยังไม่ดีพอ จึงควรให้จัดการศึกษาความรู้และปรับพื้นฐานด้านการเขียนอักษรวิจิตรศิลป์ให้ทั่วถึง และเปิดหลักสูตรเตรียมความพร้อมหรือหลักสูตรเลือกเพื่อพัฒนาทักษะด้านการเขียนอักษรวิจิตรศิลป์ของนักเรียน</p> <p>3. ใช้การพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลขยายช่องทางการเข้าถึงทรัพยากรการสอน และร่วมมือกับสถาบันที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาทรัพยากรการสอนแบบดิจิทัลร่วมกัน</p>
<p>ภัยคุกคาม (T)</p>	<p>(ST)</p>	<p>1. ให้ความสำคัญกับข้อได้เปรียบที่เป็นเอกลักษณ์ของมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉินและอื่นอย่างเต็มที่ สร้างหลักสูตรการเขียนอักษรวิจิตรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะและสร้างการแข่งขันที่แตกต่างกับหลักสูตรทางวัฒนธรรมดั้งเดิมอื่น ๆ</p> <p>2. เสริมสร้างการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมหลักสูตรศิลปการประดิษฐ์ตัวอักษร เปลี่ยนแปลงแนวคิดทางสังคม ปรับปรุงการรับรู้ทางสังคมเกี่ยวกับหลักสูตรศิลปการประดิษฐ์ตัวอักษร</p> <p>3. สร้างความร่วมมือในการเผชิญแรงกดดันของการสืบทอดวัฒนธรรม เสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันคุ้มครองวัฒนธรรม และร่วมกันส่งเสริมการปกป้องและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของราชวงศ์ฉิน อื่น และผ้าไหม</p>	<p>(WT)</p> <p>1. ปรับปรุงการจัดหลักสูตร จัดสรรเวลาและทรัพยากรในการสอนอย่างเหมาะสม และหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับหลักสูตรวัฒนธรรมดั้งเดิมอื่น ๆ</p> <p>2. ใส่ใจการเปลี่ยนแปลงของตลาดปรับเนื้อหาและวิธีการสอนอย่างทันท่วงที และปลูกฝังพรสวรรค์ด้านการเขียนอักษรให้ตรงตามความต้องการของสังคม</p> <p>3. เสริมสร้างความร่วมมือกับวิสาหกิจและสังคม ขยายช่องทางการจ้างงาน และปรับปรุงความกระตือรือร้นและความคิดริเริ่มของนักศึกษาในการเรียนรู้หลักสูตรการประดิษฐ์ตัวอักษร</p>

การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นเข้ากับหลักสูตร การเขียนอักษรจีนมีข้อดีและโอกาสบางประการ แต่ก็ต้องเผชิญกับข้อเสียและภัยคุกคามบางประการ เช่นกัน การใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมจะช่วยให้นำไปใช้ประโยชน์จากข้อดีได้เต็มที่ คว่าโอกาส รับมือกับ ภัยคุกคาม ส่งเสริมการนำหลักสูตรบูรณาการไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

6. อภิปรายผลการวิจัย

หลักสูตรการเขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล เป็นหลักสูตรที่นำมรดก ทางวัฒนธรรมมาเชื่อมโยงผสมผสานกับการเรียนการสอน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะในการถ่ายทอดลักษณะ รูปแบบ ทักษะของวัฒนธรรมดั้งเดิม เมื่อสังคมเปลี่ยนไป หลักสูตรการ เขียนพู่กันจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอลมีปัญหาสำคัญในเรื่องวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และวิธีการสอน ในแง่ของวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ทิศทางที่เฉพาะเจาะจงและข้อกำหนดในการบูรณา การมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นยังไม่ชัดเจน ส่งผลให้ความเข้าใจและ ความตระหนักในการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของนักเรียนมีน้อย Liu Zhenghong และ Sun Lei (2022) กล่าวว่าหากไม่มีใครเข้าใจและใช้วัฒนธรรมที่หลงเหลือจากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมเหล่านี้จะ กลายเป็น “วัตถุที่ตายแล้ว” โดยไม่มีคุณค่าทางปัญญาหรือคุณค่าในการใช้งาน ในกระบวนการเรียนรู้ มี วิธีการสอนเป็นแบบดั้งเดิมและเป็นแบบเดียว ขาดนวัตกรรมและการเรียนการสอนเชิงโต้ตอบ และไม่สามารถในการกระตุ้นความสนใจและความคิดริเริ่มในการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึง ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนการสอนและความเชี่ยวชาญเชิงลึกของนักเรียนในศิลปะการเขียนพู่กันไม้ไผ่ และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่น ดังนั้น หลักสูตรจะต้องมีการพัฒนาด้วยการบูรณาการมรดก วัฒนธรรมกับหลักสูตร ด้วยเทคนิค วิธีการที่ทันสมัย ทันต่อสังคมใหม่ สังคมร่วมสมัย ซึ่งต้องเผชิญกับ ปัจจัยปัญหาต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกในระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันสูง

การพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (Wang Yu, 2023) กล่าวว่า การอ้างอิงและการศึกษาการประดิษฐ์ตัวอักษรด้วยไม้ไผ่และผ้าไหมเป็นแนวโน้ม สำคัญในการพัฒนาอักษรวิจิตรจีน ปกป้องการสืบทอดมรดกวัฒนธรรม อันจะส่งผลรวมไปถึงการ พัฒนาวัฒนธรรม สร้างวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ยังคงเอกลักษณ์ รูปแบบ วิธีการของวัฒนธรรมดั้งเดิมให้ ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเข้าใจในคุณค่าและความงามของมรดกวัฒนธรรมของตน

7. องค์กรความรู้ใหม่

การวิเคราะห์การบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะใน หลักสูตรการเขียนอักษรจีนของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์มอล สรุปลงค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้ หลักสูตรการเขียนอักษรจีนด้วยไม้ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นของมหาวิทยาลัยหูหนานเฟิร์สนอร์ มอล มีความสำคัญทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ ผ่านการวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตรอย่าง ละเอียดและการสำรวจการบูรณาการ จะช่วยให้มีข้อมูลอ้างอิงที่มีประโยชน์สำหรับการพัฒนาการศึกษา การเขียนอักษรในอนาคต การทำงานร่วมกันของโรงเรียน ครู และนักเรียน จะทำให้มรดกทางวัฒนธรรมไม้ ไผ่และไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นและการเขียนอักษรจีนบูรณาการกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการ พัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตรการเขียนอักษรจีน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การเสริมสร้างความสำคัญของการบูรณาการมรดกทางวัฒนธรรมกับหลักสูตรการเรียนอักษรวิจิตรศิลป์ รวมมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของราชวงศ์ฉินและฮั่นเข้าในระบบหลักของหลักสูตรการเรียนอักษรวิจิตรศิลป์ และชี้แจงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาการสอน และมาตรฐานการประเมิน ในเวลาเดียวกัน ควรสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการฝึกอบรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงความเข้าใจของตนเองเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สร้างและปรับปรุงกลไกการให้คำแนะนำที่มีประสิทธิภาพ ควรกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และแนวทางการสอนที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นความสนใจและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ของนักเรียน ควรจัดกิจกรรมการสอนและโครงการปฏิบัติที่หลากหลายเพื่อชี้แนะผู้เรียนให้มีส่วนร่วมและปลูกฝังความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

8.2.2 ปรับปรุงการออกแบบหลักสูตรเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับมรดกทางวัฒนธรรม ในการจัดระเบียบและจัดเรียงเนื้อหาหลักสูตร ควรสำรวจความหมายของมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของฉินและฮั่น ผสมผสานเข้ากับองค์ประกอบการประดิษฐ์ตัวอักษร เช่น พู่กัน โครงสร้าง และองค์ประกอบ และควรมีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ภาพดิจิทัลของมรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และผ้าไหมของฉินและฮั่น ในการประดิษฐ์ตัวอักษรเสมือนจริง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยร่วมกับสถาบันวิจัยหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมรดกวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของฉินและฮั่น โดยอาศัยข้อดีและโอกาส และใช้ทรัพยากรภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อปรับปรุงคุณภาพและการบูรณาการ

8.3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้มรดกทางวัฒนธรรมไม้ไผ่และไหมของฉินและฮั่น และกำหนดมาตรการที่ชัดเจนเพื่อลดผลกระทบจากการแข่งขัน รวมถึงสร้างกลยุทธ์และรูปแบบการบูรณาการอย่างยั่งยืน

9. บรรณานุกรม

- Cao Junping. (2004). Research on the dilemma of calligraphy teaching in current normal universities and its countermeasures. *Calligraphy and calligraphy Art*. 2. 25-26.
- Guo Shixian. (2012). On the calligraphy form of Wu Jian in Changsha. *The Journal of the National Museum of China*. 05. 82-94.
- Hong Loa. (1974). Introduction to silk manuscripts unearthed from the No.3 Han Dynasty Tomb in Mawangdui, Changsha. *Historical research*. 2. 80-82.

- Liang Datao. (2020). The realistic dilemma and development principle of higher calligraphy education under the background of all-media era. **Calligraphy education**. 10. 40-45.
- Liu Zhenghong & Sun Lei. (2022). Research on the educational inheritance of intangible cultural heritage under the background of the new era. **Art Education Research**. 7. 102-106.
- Song Shaohua. (1998). Big sound xi sound - on the preliminary understanding of The Three Kingdoms in Changsha. **Chinese calligraphy**. 2. 7-10.
- Wang Yu. (2023). Expansion and exploration of calligraphy style in college art education professional calligraphy course. **Art Education Research**. 10. 75-77.
- Xi Zhiqiang. (2001). The aesthetic characteristics of the ancient scribe. **Journal of Human Agricultural University (Social Science edition)**. 2. 80-82.
- Yu Xiaoyong. (2016). On the significance of han dynasty slips and calligraphy to the teaching of official script. **Chinese calligraphy**. 5. 172-174.

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลยางตลาด
อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*

THE ROLES OF MONKS TOWARDS THE PEOPLE IN LOCAL DEVELOPMENT,
YANG TALAT SUBDISTRICT, YANG TALAT DISTRICT, KALASIN PROVINCE

พระครูอนุกุลปริยัติการ¹, พัชรี ศิลารัตน์², พระครูโพธิธรรมมานุสาส์น³,
ณรงค์ ภูเยี่ยมจิตร⁴

Phrakhru Anukunpariyattikawan¹, Patcharee Silarat², Phrakhru Phothithammanusas³,
Narong PhuYiamchit⁴

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย^{1,2,3,4}

Mahachulalongkomrajavidyalaya University^{1,2,3,4}

Email : Pat.sil.2514@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาปัญหา หรืออุปสรรคของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนที่อยู่ในเขตการปกครองตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรม รองลงมาด้านการศึกษา และด้านสังคม 2) ปัญหาหรืออุปสรรคของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ในด้านสังคม การประพฤติตัวของพระสงฆ์บางรูปยังไม่เหมาะสมจึงทำให้ประชาชนไม่เคารพศรัทธา ด้านการศึกษา ขาดพระสงฆ์ที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ และด้านวัฒนธรรม การเผยแพร่ยังไม่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น หรือคนรุ่นใหม่ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม คือพระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนอย่างแท้จริงและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคมต่อชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ด้านการศึกษา คือ ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียน

การสอนแก่เยาวชน และด้านวัฒนธรรม คือชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน

คำสำคัญ : บทบาทของพระสงฆ์; ประชาชน; การพัฒนาท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of the research were 1) To study the role of monks towards the people in the local development of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. 2) To study the Problems or obstacles monks have with the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. 3) To study Suggestions for ways to solve the problem of the role of monks in the people in local development, Yang Talat District, Kalasin Province. Sample group Used in this research were people representing households in the administrative area of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province, totaling 361 people. The tool used is a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Statistics used to test hypothesis using t-test.

The results of the research found that 1) The role of monks towards the people in the local development of Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. Overall, it is at a high level. The average values can be arranged in order of importance from highest to lowest as follows: cultural aspect, followed by education and social aspect. 2) Problems or obstacles of the monks towards the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. In terms of society, the behavior of some monks is still inappropriate, causing people to not respect their faith. In terms of education, there is a lack of monks who have the expertise to transmit knowledge. And cultural Apocalypse has not yet caught the attention off teenagers. Or the new generation. 3) Suggestions on how to solve the problem of the role of monks in the people in local development in Yang Talat Subdistrict, Yang Talat District, Kalasin Province. The social aspect is that the monks must truly participate in thinking, doing, and solving problems with the community and should support and promote social activities to the community. Seriously and continuously. In terms of education, the government sector should provide modern documents, media, and equipment. Given to monks to use in teaching youth. And cultural That is, the community should cooperate with the monks more than and cultural That is, the community should cooperate with the monks more than is

currently the case. And monks should be involved in managing conservation guidelines together with schools in the community.

Keywords : The role of the monk; People; Local development

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระพุทธศาสนากับสังคมไทยได้อยู่ร่วมกันมายาวนาน ร้อยละ 90 สังคมไทยนับถือพระพุทธศาสนา นั้นแสดงให้เห็นว่าพระพุทธศาสนา คือ ศาสนาประจำชาติที่ได้รับความศรัทธาของสังคมที่มีต่อพระพุทธศาสนา คือ พระรัตนตรัย ได้แก่ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ สามประการนี้ คือ แก้วอันประเสริฐ หรือกมลาแห่งความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นประเทศใด เมืองใดได้ครอบครองแก้วสามประการไว้ ก็จะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าสืบไป พระสงฆ์ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของพระรัตนตรัย และเป็นองค์ประกอบในพุทธบริษัท 4 ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่บทบาทการเผยแผ่สืบสาน และถ่ายทอดคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติไว้เพื่อให้พุทธบริษัทได้นำเอาพระธรรมคำสั่งสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเองและสังคม (พระมหาสุริยา ฐิตเมธี, 2561)

พระสงฆ์มีบทบาทเป็นอย่างมากสำหรับชุมชนแบบชนบท และหากรู้จักดำเนินการให้ดี พระสงฆ์นั้นเองจะเป็นผู้ที่สามารถนำชนบทไปสู่ความเจริญได้โดยวิถีทางที่เหมาะสม และมีหลักเกณฑ์เพราะความสัมพันธ์ ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านยังอยู่ในสภาพที่ดี และความสัมพันธ์แบบนี้มีลักษณะพิเศษจำเพาะคือ พระสงฆ์เป็นผู้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟังพระ โดยเคารพนับถือและเชื่อฟังนี้เกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาไปด้วยความเต็มใจและเต็มกำลัง (พระอนุชิต ชูเนียม, 2550) แต่ในสังคมไทยปัจจุบัน เนื่องจากมีสถาบันอื่นๆเข้ามาทำหน้าที่แทนบทบาทต่างๆ ทำให้วัดและพระสงฆ์มีส่วนช่วยสังคมน้อยลง เช่น มีโรงเรียนทำหน้าที่สอนกุลบุตร กุลธิดาแทนวัด มีโรงพยาบาลรักษาคนป่วยแทนวัด มีโรงมหรสพ ที่ให้ความบันเทิงซึ่งไม่จำกัดดูแทนวัด สิ่งเหล่านี้เริ่มทำให้คนห่างวัดมากขึ้น (ชัยมงคล ศรีทองแดง, 2552) ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับสถาบันสงฆ์ ได้ลดน้อยลงและกำลังจะสูญหายไปเรื่อยๆ โดยเฉพาะในชุมชนเมือง ส่วนในชนบทวัดยังคงมีความหมายกับวิถีชีวิตของสังคมไทย แต่ถ้าขาดความตระหนักในการปรับปรุงบทบาทของพระสงฆ์ในชนบท สิ่งเหล่านี้จะเสื่อมลงได้เพราะชุมชนแบบชนบทที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามชุมชนแบบเมืองหลวงเช่น ผู้วิจัยได้พยายามค้นหาความตระหนักในปัญหาของวัด และบทบาทพระสงฆ์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ไม่มีการกล่าวถึงแม้แต่ในหมวดการสร้างจิตสำนึก ของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อชาติ ศาสนา และสถาบันกษัตริย์ ไม่มีการมีส่วนร่วมของวัด และพระสงฆ์แม้แต่ใน

ปัญหาดังกล่าวมานี้มีผลต่อจังหวัดมหาสารคามเช่นเดียวกัน เนื่องจากจังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีประวัติศาสตร์ในอดีตเกี่ยวโยงระหว่างวัด ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ มีศาสนสถานในจังหวัดเป็นจำนวนมาก ความสำคัญของ วัด และพระสงฆ์ คนรุ่นใหม่มีความผูกพันกับสถาบันศาสนาน้อยลง ไม่เข้าไปร่วมงานบุญกุศลเท่าคนรุ่นก่อน คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญของวัดลดลงทุกที่ วัดบางแห่งจึงถูกปล่อยปละละเลยจากสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า

ปัจจุบันนี้ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนลดน้อยลง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ค่อยมีบทบาททำหน้าที่ช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนเท่าที่ควร

จากสภาพการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงเป็นสิ่งที่ศึกษาว่า บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านศึกษา และด้านจิตใจ ซึ่งประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์ลดน้อยลงอาจกล่าวได้ว่าวัดและพระสงฆ์ในปัจจุบันไม่ค่อยมีบทบาทช่วยเหลือชุมชนพัฒนาเท่าที่ควรเพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานของคณะสงฆ์ในเขตตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ อายุ การศึกษาต่างกัน ต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

3.2 ปัญหา หรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

3.3 ผลรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

4.2 ได้ทราบปัญหา หรืออุปสรรค ของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

4.3 ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาบทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตการปกครองตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 3,651 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed-ended Questionnaire) มี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 1.ด้านสังคม 2.ด้านวัฒนธรรม 3.ด้านการศึกษา ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค บทบาทพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมทั้ง ภาษาที่ใช้ เนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขและนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ได้นำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจแก้จากผู้เชี่ยวชาญแล้วทำการทดลอง (Try-Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยใช้กับประชาชนที่อาศัยในตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค เท่ากับ 0.89 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 361 คนนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางและบรรยายประกอบได้ตาราง

6. ผลการวิจัย

จากการวิจัยบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 58.73 มีอายุ 31- 40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 45.43 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	$\bar{X}$	S.D.	ระดับบทบาท
1. ด้านสังคม	4.13	0.52	มาก
2. ด้านการศึกษา	4.15	0.49	มาก
3. ด้านวัฒนธรรม	4.23	0.41	มาก
รวมเฉลี่ย	4.17	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, S.D. 0.45) และเพื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านวัฒนธรรม ($\bar{x}=4.23$, S.D. 0.41) รองลงมาด้านการศึกษา ($\bar{x}=4.15$, S.D. 0.49) และด้านสังคม ($\bar{x}=4.13$, S.D. 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านสังคม บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทในการอบรมศีลธรรมอันดีงามแก่ประชาชน รองลงมามีบทบาทในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทของประชาชนในชุมชนส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมีบทบาทในการส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชนตามลำดับ

2) ด้านการศึกษา บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่งเสริม แนวทางการศึกษา ให้นักเรียน นักศึกษา รองลงมา สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาในชุมชน เช่นการมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน และส่งเสริมชักจูงผู้ปกครองเด็กนักเรียนให้เรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้น มากกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น ปวช.ปวส. ปริญญาตรี ปริญญาโท

3) ด้านวัฒนธรรม บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีบทบาทในการส่งเสริมศิลปะในชุมชน รองลงมาบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในชุมชน และบทบาทในการส่งเสริม การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

6.2 ปัญหา หรืออุปสรรค เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกเป็นรายด้านดังนี้

1) ด้านสังคม คือ การประพฤติดัวของพระสงฆ์บางรูปยังไม่เหมาะสม จึงทำให้ประชาชนไม่เคารพศรัทธา รองลงมาหน่วยงานราชการและประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญบทบาท ของพระสงฆ์ในการทำหน้าที่นี้ รองลงมาชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญบทบาทของพระสงฆ์ และขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพราะคิดว่ารวมงานกับพระสงฆ์แล้วยุ่งยาก

2) ด้านการศึกษา คือ ขาดพระสงฆ์ที่มีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้ และการประสานงานในระบบ บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ขาดประสิทธิภาพ

3) ด้านวัฒนธรรม คือ การเผยแผ่ยังไม่ดึงดูดความสนใจของวัยรุ่น หรือคนรุ่นใหม่ รองลงมาวัฒนธรรมบางอย่างมีขั้นตอนยาวเกินไปจึงทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเข้าร่วม และชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของบทบาทพระสงฆ์ในด้านนี้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1) ด้านสังคม คือพระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนอย่างแท้จริงและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคมต่อชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการบริหารวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

2) ด้านการศึกษา คือ ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียน หรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

3) ด้านวัฒนธรรม คือ ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน

7. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้จะกล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีการจัดอบรมให้ความรู้ อำนาจความสะดวกสถานที่ภายในวัดในการจัดกิจกรรม สอดคล้องกับ พระธชชัย ธรรมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อัจฉวิชัย (2566) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอสกลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับโสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมใน

เขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ นวภัทร โดสุวรรณ (2560) ได้ศึกษาวัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองขาด ตำบลดอนเงิน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า วัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองขาด ตำบลดอนเงิน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านจิตใจ และด้านสังคม สอดคล้องกับ คมกฤษ บุญป้อ (2560) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอสี จังหวัดลำพูน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ใน 3 ด้าน ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรมและสอดคล้องกับ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2559) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของ พระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านการป้องกัน

7.2 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีการพัฒนาสังคม มีวัดและพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางของสังคม และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน สอดคล้องกับ พระธงชัย ธมมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย (2566) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงสุด ไปต่ำสุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านวัฒนธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ นุสนธ์ พระรักษาพล (2665) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสาธารณสุข สอดคล้องกับ โสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พระครูรัตนโสโรภาส (ประเสริฐ นามโคตร) (2563) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านสังคม รองลงมาคือด้านการปกครอง และด้านการเมือง 3 และสอดคล้องกับ พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่

ตำบลยางคอม อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม และด้านเศรษฐกิจ ส่วนด้านสาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด และสอดคล้องกับ คมกฤษ บุญป้อ (2560) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ใน 3 ด้าน ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านวัฒนธรรม

7.3 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการศึกษา ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีการส่งเสริมแนะแนวทางการศึกษา ให้นักเรียน นักศึกษา สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษาในชุมชน เช่น การมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่กุลบุตร กุลธิดาเช่น การปรับปรุงห้องเรียน, การจัดสร้างห้องสมุด เป็นต้น สอดคล้องกับ โสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง) (2564) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านการศึกษา รองลงมาด้านการป้องกันปัญหาเสพติด ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมและวัฒนธรรม สอดคล้องกับ พรชัย พันธุ์ธาดาพร (2559) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ คือ ด้านการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ และด้านการป้องกันปัญหาเสพติดในชุมชน คล้ายกับแนวคิด พระประวิทย์ ธมมวโร (บุญเต็ม) (2562) ได้ศึกษาบทบาทพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในบทบาทด้านการศึกษา หากจะมองบทบาทของพระสงฆ์โดยการมองจากพื้นฐานอันเป็นแก่นแท้ของคำสอนแล้วผู้เข้าสู่สมณเพศนั้นคือเข้าสู่สังคมสงฆ์หมายถึงเข้าสู่วิถีแห่งการศึกษาและแท้จริง แล้ววิถีชีวิตของชาวพุทธก็คือวิถีชีวิตของผู้ต้องศึกษาทั้งสิ้นเพราะตราบไต่ที่ยังไม่บรรลุมรรคผลสำเร็จเป็นพระอรหันต์นั้นหมายถึงยังต้องเป็นผู้ที่ต้องศึกษาที่เรียกว่ายังเป็นพระเสขะบุคคลคือยังต้องศึกษาอยู่และสิ่งที่ พระสงฆ์ซึ่งรวมไปถึงชาวพุทธทั้งหมดด้วยที่จะต้องศึกษาคือ ยึดเป็นหลักสูตรที่ต้องศึกษาที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ ข้อที่จะต้องศึกษาข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ฝึกหัดอบรมกาย วาจา จิตใจ และ ปัญญา ให้ ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุด เหมือนกับแนวคิดของ บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ (2545) ได้กล่าวเกี่ยวกับการศึกษาเป็นบทบาทและภารกิจของภิกษุสงฆ์ที่สำคัญประการหนึ่ง กล่าวคือ เป็นการสงเคราะห์บุคคลและประชาชนทั่วไปด้านการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถที่จะดำรงตนและดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

7.4 บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการส่งเสริมศิลปะในชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรม เกี่ยวกับการอนุรักษ์ วัฒนธรรมในชุมชน และมีบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดงานประเพณีไทยต่างๆในวันสำคัญ ๆ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง สอดคล้องกับ พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง) (2561) ได้ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิปูน จังหวัด

นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ พระสงฆ์ควรอบรมให้ควรรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรมท้องถิ่น และประเพณีต่างๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน เพื่อสืบทอดต่อไป สอดคล้อง แนวคิด อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และกวี อิศริวรรณ (2537) ได้รวบรวมหน้าที่สำคัญของพระสงฆ์อัน เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในด้านการศึกษา วัดเป็นสถานที่จัดการศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนซึ่ง พระสงฆ์จะเป็นผู้จัดการศึกษาและเป็นผู้สอนเองด้วยโดยสอนความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่ กันไปเพื่อให้ทุกคนที่เข้ามาศึกษาได้ความรู้คู่คุณธรรมสอดคล้องกับแนวคิด อาริยา ลัมสุวัฒน์ (2526) กล่าวถึงพระสงฆ์ว่า “พระสงฆ์ยังทำหน้าที่อีกหน้าที่หนึ่ง ของสังคม คือพระสงฆ์เป็นผู้รักษาวัฒนธรรม โดยมีวัดเป็นที่เก็บศิลปวัตถุและของมีค่าอื่น ๆ อันแสดงถึง ศิลปวัฒนธรรมของไทย ซึ่งชาวบ้านได้ แสดงออกถึงศรัทธาเลื่อมใสในคุณค่าของศาสนาและสอดคล้องแนวคิด เสาวลักษณ์ ขำนิล (2519) ยังกล่าวอีกว่า หลักธรรมของ พระพุทธศาสนาเป็นหลักสำคัญในการวัฒนธรรมไทย เหตุการณ์สำคัญๆ ในชีวิตประจำวันเกือบ ทั้งหมดของคนไทยมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธ ศิลปะและวรรณคดี ของชาติส่วนใหญ่

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ดังนี้

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์		
ด้านวัฒนธรรม	ด้านการศึกษา	ด้านสังคม
ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียนในชุมชน	ภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัย ให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น	พระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชนและควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมในด้านสังคม ชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการบริหารวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

จากบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านวัฒนธรรม ชุมชนควรให้ความร่วมมือกับพระสงฆ์ และควรให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการแนวทางการอนุรักษ์ร่วมกับโรงเรียน ด้านการศึกษาภาครัฐควรจัดหาเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ที่ทันสมัยให้แก่พระสงฆ์ได้ใช้ในการเรียนการสอนแก่เยาวชน และพระสงฆ์ควรช่วยเหลือเป็นวิทยากรการสอนเด็กนักเรียนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และด้านสังคม พระสงฆ์ต้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา กับชุมชน และควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรม

ในด้านสังคมชุมชน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง และคณะสงฆ์และหน่วยงานของรัฐควรพัฒนาการบริหารจัดการวัดของพระสงฆ์ให้ใกล้เคียงกับฝ่ายบ้านเมือง

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 พระสงฆ์ควรศึกษาเรียนรู้ศาสตร์สมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม ซึ่งเป็นเรื่องหลักการและวิธีการดำเนินงานต่อกลุ่มและชุมชน โดยเฉพาะเรื่องการสงเคราะห์สังคมซึ่งเป็นความรู้ที่สามารถทำให้คนในชุมชนเรียนรู้เรื่องปัญหาและความต้องการของชุมชนตนเอง การแก้ปัญหาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนสามารถแก้ปัญหาและทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้

9.1.2 พระสงฆ์ควรเรียนรู้ศาสตร์พระราชา โดยเฉพาะปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำแนวคิดเรื่องดังกล่าวนี้เผยแพร่สู่ชุมชนโดยเฉพาะคนในชุมชนที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม ที่จะทำให้สมาชิกชุมชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและนำไปปฏิบัติได้ อันจะทำให้เกิดผลดีเป็นการพัฒนาที่มั่นคงและยั่งยืน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นผู้ประสานงาน ระหว่างชุมชนกับกลุ่มหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน ด้านการฝึกอบรมอาชีพ การเกษตร อุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือฝึกอบรมวิชาชีพ ระยะสั้น ควรสอบถามความต้องการของสมาชิกชุมชน ระดับหมู่บ้านเพื่อจัดทำโครงการและติดต่อขอวิทยากร ภายในหน่วยงานมาให้ความรู้เพิ่มเติมกับชาวบ้าน ซึ่งรวมทั้งด้านสุขภาพอนามัย โภชนาการ กฎหมายในชีวิตประจำวัน

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

9.3.1 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการจัดงานด้านบทบาทของพระสงฆ์ ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

9.3.2 ควรมีการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้ชุมชนมาใช้ในการจัดการงานด้านบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

9.3.3 ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบและแนวโน้มการจัดการงานด้านบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

10. บรรณานุกรม

คมกฤษ บัญป้อ. (2560). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชัยมงคล ศรีทองแดง. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เขตอำเภอมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- นวกัทร โดสุวรรณณ์. (2560). **วัด พระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน กรณีศึกษาวัดป่าหนองขาด ตำบลดอนเงิน อำเภอเขียงยี่น จังหวัดมหาสารคาม**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นุสนธ์ พระรักษาพล. (2565). **บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดเลย**. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*. 2(5). 13-20.
- บุญศรี พานะจิตต์ และคณะ. (2545). **ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- พรชัย พันธุ์ธาดาพร. (2559). **บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. นครราชสีมา : วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- พระครูรัตนโสโรภาส (ประเสริฐ นามโคตร). (2563). **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตำบลรัตนบุรี อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระธงชัย ธมมวชิโร (มณฑลเมือง) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย. (2566). **การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*. 7(1). 81-92.
- พระประวิทย์ ธมมวโร (บุญเต็ม). (2562). **บทบาทพระสงฆ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน**. นครพนม : วิทยาลัยสงฆ์นครพนม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุริยา ฐิตเมธี. (2561). **บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมในยุค 4.0**. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*. 2(2). 57-69.
- พระสุภาพ สุภาโว (บัวบรรจง). (2561) **บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลยางค้อม อำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระโสภณ ชิตมาโร (กมลช่วง). (2564). **บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคมในเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระอนุชิต ชูเนียม. (2550). **บทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาชุมชน ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์กับผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิถ์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิถ์.
- เสาวลักษณ์ ขำนิล. (2519). **บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านวังไผ่และหมู่บ้านอุตะเถา จังหวัดชัยนาท**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อารียา ลิมสุวิวัฒน์. (2526). **บทบาทของพระภิกษุในการพัฒนาชุมชนชนบทไทย พ.ศ. 2500-2520**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ GOOGLE CLASSROOM
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*
THE PROGRAM TO ENHANCE TEACHER COMPETENCY IN LEARNING
MANAGEMENT USING GOOGLE CLASSROOM IN SCHOOLS OF THE
KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5

สุวรรณี สมมาสี¹, ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ²
Suwanee Sommase¹, Pairoj Klinkulab²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripatum University, Khonkaen Campus^{1,2}
Email : suwanee1989s@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 322 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 โรงเรียน 6 คน การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง 2) สร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผ่านการสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงของเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom ตามลำดับ 2) ผลการสร้าง ตรวจสอบยืนยัน โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : โปรแกรม; สมรรถนะครู; การจัดการเรียนรู้; Google Classroom

ABSTRACT

This research study employs a mixed-methods approach with the following objectives: 1) to examine the current state, the desired state, essential needs, and strategies for enhancing teachers' competencies in instructional management using Google Classroom in schools under the jurisdiction of the Khonkaen Primary Educational Service Area Office 5. The sample consisted of 322 teachers selected through stratified random sampling, while qualitative data were collected from six key informants across three schools, chosen through purposive sampling. The research instruments included a questionnaire and a semi-structured interview. 2) To develop, validate, and assess the feasibility, appropriateness, and usefulness of the competency enhancement program, five experts participated in a focus group discussion for validation, and 15 stakeholders evaluated the program's suitability, feasibility, and benefits through purposive sampling. The instruments utilized included a focus group discussion record and an evaluation form. The statistical methods applied in the study comprised percentage, mean, standard deviation, content validity index, item discrimination, reliability coefficient, and need assessment analysis.

The research findings revealed that: 1) the overall current state of teachers' competencies in using Google Classroom was at a moderate level, while the desired state was at a high level. The prioritized essential needs, ranked from highest to lowest, included: (1) creating a virtual classroom using Google Classroom, (2) managing instructional content via Google Classroom, (3) assessing and evaluating student performance through Google Classroom, and (d) acquiring fundamental knowledge and understanding of Google Classroom. 2) The development and validation of the competency enhancement program resulted in five key components: (1) principles, (2) objectives, (3) content, (4) development methods, and (5) evaluation. The overall assessment of the program's appropriateness, feasibility, and usefulness was rated at the highest level.

Keywords : Program; Teacher Competency; Learning Management; Google Classroom

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ทำการวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้สถานศึกษา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน โดยให้ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ มาตรา 30 ระบุให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนให้ครูสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษานโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มุ่งเน้นให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยี

ดิจิทัลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ โดยเน้น 1) การยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และ Active Learning 2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดยบูรณาการ STEM Education, Coding และ AI Literacy 3) การขับเคลื่อนการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและสนับสนุน E-Learning และ Blended Learning อย่างไรก็ตาม สถานศึกษายังคงขาดครูที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดความสามารถในการผลิตและใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย นอกจากนี้ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ครูต้องเร่งพัฒนาตนเองเพื่อนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้กับการสอน การขาดโครงสร้างพื้นฐานด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์ที่เหมาะสมยิ่งส่งผลให้การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนการสอนยังไม่บรรลุเป้าหมาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญ เนื่องจากครูเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในยุคดิจิทัลที่ต้องบูรณาการเทคโนโลยีในการสอน Google Classroom เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด Active Learning ซึ่งเน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียนมากกว่าการถ่ายทอดเนื้อหาเพียงอย่างเดียว Google Classroom มีฟังก์ชันที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการผู้เรียน อัปโหลดเอกสาร มอบหมายงาน ตั้งคำถาม และแบ่งปันสื่อการเรียนรู้ได้สะดวก ทำให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้นอกเหนือจากชั้นเรียนปกติ กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจมากขึ้น ผู้เรียนสามารถส่งงานทางออนไลน์ ขณะที่ครูก็สามารถตรวจงานและให้ข้อเสนอแนะได้แบบเรียลไทม์ ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้ง Google Classroom ยังเปิดให้ใช้งานฟรีสำหรับสถาบันและบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากร โดยกำหนดกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพรวมทั้งจิตวิญญาณความเป็นครู (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2566)

งานวิจัยนี้นำเสนอ องค์ประกอบ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom สร้างและตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และเป็นประโยชน์ของโปรแกรม ด้วยผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ และมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาศักยภาพครูอย่างเป็นรูปธรรม โปรแกรมดังกล่าวควรครอบคลุมทั้งการฝึกอบรม การสนับสนุนเชิงเทคนิค และการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ครูสามารถใช้ Google Classroom ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอนาคต

2. คำถามการวิจัย

2.1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นอย่างไร

2.2 โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ควรเป็นอย่างไร และผลการประเมินมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับใด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3.2 เพื่อสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

4. ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

4.2 สถานศึกษาได้โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาคุณภาพครูในโรงเรียน

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาได้ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในพัฒนาคุณภาพครูในโรงเรียน

4.4 ครูในสถานศึกษาได้รับการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปีการศึกษา 2567 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 2,014 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู จำนวน 322 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 โรงเรียนๆ ละ 2 คน รวม 6 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบยืนยัน ร่างโปรแกรม จำนวน 5 คน โดยการสนทนากลุ่ม และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 15 คน การเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 2) ร่างโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน 3) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน 4) แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม สถิติใน

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเที่ยงของเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และความต้องการจำเป็น

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

รายการ	สภาพปัจจุบัน(D)	สภาพที่พึงประสงค์ (I)	ความต้องการจำเป็น			
			D	I	PNI	ลำดับ
1) ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom	ปานกลาง	มาก	3.96	3.06	0.226	4
2) ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom	ปานกลาง	มาก	3.95	2.97	0.248	1
3) ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom	ปานกลาง	มาก	3.97	3.03	0.236	2
4) ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom	ปานกลาง	มาก	3.97	3.05	0.231	3
โดยรวม	ปานกลาง	มาก	3.96	3.02	0.237	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom และองค์ประกอบที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom อยู่ในระดับมากทุกด้าน ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom องค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom องค์ประกอบที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom และองค์ประกอบที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom ตามลำดับ และแนวทางการเสริมสร้างครูด้านการจัดการเรียนรู้โดย

ใช้ Google Classroom ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล

6.2 ผลการสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา มี 4 หน่วย หน่วยที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom หน่วยที่ 2 ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom หน่วยที่ 3 ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom และหน่วยที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom 4) วิธีการพัฒนา ได้แก่ หลักการ 70:20:10 และวิธีการเสริมสร้าง ดังนี้ (1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (3) การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา และ 5) การประเมินผล มีดังนี้ (1) การทดสอบความรู้ก่อน – หลังอบรม (2) การนิเทศติดตามการนำไปใช้ (3) การประเมินความพึงพอใจ ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาพรวมความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (n=15)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลความหมาย
1. ความเหมาะสมของโปรแกรม	4.94	0.24	มากที่สุด
2. ความเป็นไปได้ของโปรแกรม	4.86	0.35	มากที่สุด
3. ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม	4.96	0.19	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.92	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.94, S.D. = 0.24) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.86, S.D. = 0.35) และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.96, S.D. = 0.19)

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน จะเห็นได้ว่าครูส่วนใหญ่ได้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom แต่ยังไม่เข้าใจการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom อย่างถ่องแท้และเป็นขั้นตอน ทำให้สภาพปัจจุบันรายด้านอยู่ในระดับปานกลางถึง 4 ด้าน ทั้งนี้ด้วยบริบทการปฏิบัติงานของครูโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ทำให้ครูส่วนใหญ่เน้นการสอนแบบท่องจำเพื่อสอบมากกว่าที่จะสอนให้คิดเป็น วิเคราะห์ได้ สามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนการบูรณาการความรู้ หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมองของนักเรียนทั้ง 2 ซีก บนหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล และยังขาดกระบวนการที่เป็น การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom สอดคล้องกับงานวิจัยของฐิติวุฒิ พนมศรี (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการใช้สื่อผ่าน Google Classroom เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองแวงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ครูส่วนมากไม่สามารถจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อผ่าน Google Classroom ได้ แม้ว่าทางผู้บริหารได้มีนโยบายให้ครูได้จัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาตนเอง และมีห้องเรียนบางส่วนขาดอุปกรณ์ในการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โรงเรียนมีการจัดระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ไม่มีการจัดทำแผนพัฒนาความรู้ และทักษะของครูผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้มีศูนย์ซ่อมบำรุงในกลุ่มเครือข่ายควรมีการจัดตั้งห้องสื่อ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และส่งเสริมการใช้สื่อของนักเรียนและครู การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

7.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีความต้องการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wycliff (2021) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลของครู พบว่า ครูผู้สอนมีการพัฒนาความสามารถด้านดิจิทัลในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานจริงในห้องเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีความสามารถด้านดิจิทัลจากสองสถาบันที่เป็นผู้เชี่ยวชาญได้แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ หากไม่มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญครูผู้สอนก็จะสามารถพัฒนาทักษะด้วยตนเอง ผ่านการทดลองและข้อผิดพลาด บทเรียนช่วยสอน แหล่งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตและการใช้ดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ และผลการวิจัยชี้ชัดว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงดิจิทัล และทรัพยากรมีข้อจำกัดในการพัฒนา

7.3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom ด้านการวัดผลและประเมินผลผ่าน Google Classroom และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom แต่ยังคงขาดสมรรถนะด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom ซึ่งสอดคล้องกับฐิติวุฒิ พนมศรี (2564) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการใช้สื่อผ่าน Google Classroom เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองแวงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 พบว่า การพัฒนาครูให้มีความรู้ ความ

เข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่อผ่าน Google Classroom ของโรงเรียนหนองแขวงเหนือ ครูมีการพัฒนาตนเองและมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ผ่าน Google Classroom สูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ผ่าน Google Classroom ได้ และสามารถจัดการเรียนรู้ผ่าน Google Classroom ให้แก่นักเรียนได้ ปัญหาที่พบ ผู้ร่วมวิจัยบางคนอาจจะยังใช้โปรแกรม Google Classroom ได้ไม่ถนัดนักทำให้การจัดการเรียนการสอนบางครั้งอาจมีความล่าช้า

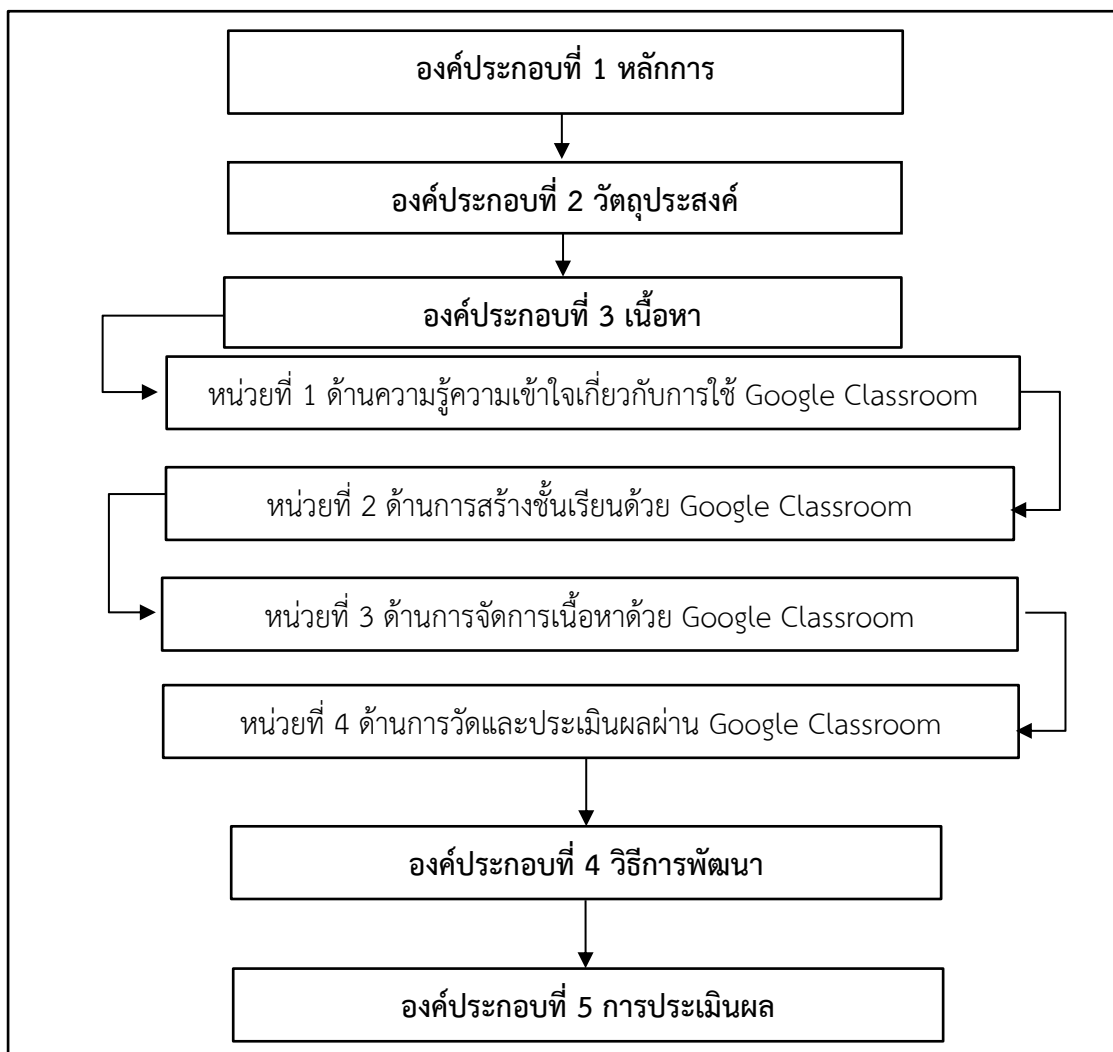
7.4 ผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom พบว่า แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล ซึ่งเห็นได้ว่าแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom มีความสอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษาวิจัย และนอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมและขอบข่ายเนื้อหาของโปรแกรมตามแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา และสอดคล้องกับปริญญช อินไชย (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และ อภิวัตติ เม็ดไธสง (2566) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดประเมินผล

7.5 ผลการสร้าง ตรวจสอบยืนยัน และการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา ประกอบไปด้วย 3 หน่วย หน่วยที่ 1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ Google Classroom หน่วยที่ 2 ด้านการสร้างชั้นเรียนด้วย Google Classroom หน่วยที่ 3 ด้านการจัดการเนื้อหาด้วย Google Classroom และหน่วยที่ 4 ด้านการวัดและประเมินผลผ่าน Google Classroom 4) วิธีการพัฒนา ประกอบไปด้วย หลักการเสริมสร้าง 70:20:10 และวิธีการเสริมสร้าง เช่น (1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (3) การฝึกอบรมและร่วมสัมมนา และ 5) การประเมินผล ประกอบด้วย (1) การทดสอบความรู้ก่อน – หลังอบรม (2) การนิเทศ ติดตามการนำไปใช้ (3) การประเมินความพึงพอใจ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนในการพัฒนาที่ออกแบบมาจากการนำองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ภายใต้บริบทของการพัฒนาในแต่ละองค์การเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในโปรแกรม และได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโปรแกรมฉบับสมบูรณ์เพิ่มรายละเอียดตามองค์ประกอบของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นแสดงขั้นตอนการดำเนินงานเป็นแผนภาพให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดเป็นโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ที่ช่วยพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญช อินไชย (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ เม็ดโงสง (2566) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

8. องค์ความรู้ใหม่

ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประณตศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา 4 หน่วย วิธีการพัฒนา และการประเมินผล ซึ่งเป็นนวัตกรรมในการเสริมสร้างสมรรถนะครู เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้ในเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom และเป็นกรสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ Google Classroom

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้น ต้องอาศัยปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการพัฒนา ดังนี้

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายให้ครูเข้ารับการพัฒนาเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom กำหนดเกณฑ์การผ่านการพัฒนารวมถึงการกำหนดเป็นนโยบายให้โปรแกรมนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการประเมินผลการ ทั้งนี้ ควรมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีความความตระหนักและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 สถานศึกษา ควรรวณาผลการวิเคราะห์ที่ไปปรับใช้ในการพัฒนาแผนงานและโครงการที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้เกิดความตระหนักในด้านการพัฒนาตนเอง ส่งเสริมให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถเลือกโปรแกรมหรือหลักสูตรการอบรมพัฒนาตามความสนใจและความถนัด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมด้านการบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยสร้างความตระหนักและจัดโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom เป็นหลักสูตรเพื่อเสริมทักษะให้กับครูอย่างจริงจัง และต่อเนื่องในฐานะผู้นำทางวิชาการ

8.2.2 ครูผู้สอน ตระหนักและให้ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom โดยเฉพาะด้านการจัดชั้นเรียนด้วย Google Classroom โดยพิจารณาจากลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ค่า PNI) ที่มีความต้องการสูง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาโปรแกรมหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ที่เป็นลักษณะของการส่งผลทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้สถานศึกษาได้มีโปรแกรมและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

8.3.2 ควรมีการติดตามการนำโปรแกรมไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยและการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูการจัดการเรียนรู้โดยใช้ Google Classroom ในลักษณะอื่นๆ โดยมีวิธีการพัฒนาหรือกิจกรรมเสริมสร้างที่หลากหลาย

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

- ฐิติวุฒิ พนมสร. (2564). การพัฒนาครูในการใช้สื่อผ่าน Google Classroom เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนหนองแขวงเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพสินธุ์ เขต 1. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. 10(37). 11-20.
- ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์. (2563). การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวายสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปริญานูช อินไชย. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไพรัชชนพ วิริยวรกุล และดวงกมล โพธิ์นาค. (2557). Google Apps for Education นวัตกรรมทางการศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิจัยมสทสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 7(3). 103-111.
- สรโรชา กาวี. (2560). การประเมินความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการชั้นเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2566-2570 (ฉบับทบทวนปีงบประมาณ พ.ศ. 2567). ขอนแก่น : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.
- อภิวัต เม็ดไธสง. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคปกติใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Wycliff, E. (2021). *Developing teachers' digital competence: approaches for Art and Design teacher educators in Uganda*. Norway : Oslo Metropolitan University.

แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร*
THE GUIDELINES TO ENHANCE MOTIVATION WORK PERFORMANCE
OF THE TEACHER AT SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE SI SA KET YASOTHON

เกษมกล เทพมณี¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²
Ketkamon Thepmanee¹, Suwat Junsuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581008@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 2) เพื่อพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอน จำนวน 355 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมของพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน 2) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 3) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน 4) การได้รับการยอมรับนับถือ 5) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 6) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และ 7) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน และ 2) การพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน 2) การได้รับการยอมรับนับถือ 3) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร 4) ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน 5) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 6) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ และ 7) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ทั้ง 7 ด้าน มีการพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งสิ้น 54 แนวทาง โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : แนวทาง; การเสริมสร้างแรงจูงใจ; การปฏิบัติงาน

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to study the current condition Desirable conditions and needs to enhance teachers' motivation to work. Under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon. 2) To develop guidelines for enhancing teachers' work motivation. Under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon, this research the research is divided into 2 phases: Phase 1 is a study of the current condition. Desired condition and necessary needs for Strengthen teachers' motivation in their work. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon, the sample group used in the data collection research included 355 teachers. The instrument used for data collection was a questionnaire, 5-level rating scale, Phase 2, study of guidelines. To enhance teachers' motivation in their work. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon, by 5 qualified experts obtained through purposive selection. The tool used in the research was a form to evaluate the appropriateness of developing guidelines for enhancing teachers' work motivation. Statistics for data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. And the index of essential needs

The result of the research revealed that: 1) Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon have opinions on the current state of motivation for teachers' work. Overall, it is at a low level. And the desired conditions of motivation for teachers' work performance. Overall, it is at the highest level. As for the need to enhance teachers' motivation in their work, arranged from most to least: 1) the rewards resulting from the work, 2) the dimension of the work environment, 3) the aspect of achieving success at work, 4) the aspect of being accepted and respected, 5) the nature of the work performed, 6) the good relationships within the organization, and 7) the aspect of stability and occupational safety and 2) Developing guidelines to enhance teachers' motivation in their work. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office Si Sa Ket Yasothon, it consists of 7 aspects:

1) receiving success in work, 2) being respected, 3) good relationships within the organization, 4) Rewards from performance, 5) Work Environment, 6) the nature of work performed, and 7) Stability and Occupational Safety in all 7 areas. There were 54 guidelines developed to enhance teachers' work motivation. Overall, they were at the highest level of appropriateness.

Keywords : Guidelines; Enhance Motivation; Performance

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การพัฒนาองค์กรต่างๆ ในปัจจุบันทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน การดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จขององค์กรตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะต้องอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรที่สำคัญในการบริหารจัดการตามหลักบริหารจัดการแนวคิด 4 Ms (ดอกจันทน์ คำมีรัตน์, บุญทัน ดอกไธสง และอิมรอน มะลูลีม, 2552) ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการบริหารจัดการที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ประกอบด้วย 1) คน (Man) 2) งบประมาณ (Money) 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) 4) การจัดการ (Management) โดยทุกปัจจัยมีความสำคัญเท่าๆ กัน หากขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งย่อมส่งผลให้การดำเนินงานขององค์กรไม่เป็นไปตามเป้าหมายในระดับที่ตั้งไว้ได้ หนึ่งในปัจจัยดังกล่าวมาข้างต้นที่มีความสำคัญมาก คือ คน (Man) หรือ บุคลากร องค์กรต่างๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน จะต้องอาศัยความสามารถที่มีอยู่ในตัวบุคลากรได้แก่ ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด บุคลากรจึงเป็นปัจจัยสำคัญอันดับต้นๆ ของทุกองค์กร การที่องค์กรมีบุคลากรที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและองค์กร มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร และมีวิสัยทัศน์ในการทำงาน จะทำให้การดำเนินงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรพัฒนาได้ก้าวไกลและมั่นคง แต่ในทางกลับกันหากองค์กรใดมีบุคลากรที่ขาดความรู้เกี่ยวกับงาน ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลให้การพัฒนาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้ยาก (สุขุม เฉลยทรัพย์, 2562)

การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคลจึงถือเป็นศาสตร์และวิชาชีพที่เกิดจากการบูรณาการการคิดอย่างเป็นองค์รวมเพื่อบริหารจัดการให้บุคลากรในองค์กรพัฒนาความรู้และปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานให้เหมาะสมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน (กุลชลี จงเจริญ, 2561) ในการบริหารทรัพยากรบุคคลผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการออกแบบกระบวนการบริหารบุคคล เข้าใจปัญหาและความต้องการของบุคลากรในองค์กร พัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน รวมถึงปลูกฝังทัศนคติและการปฏิบัติงานที่ดีในองค์กรให้กับบุคลากร กระตุ้นและรีดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ เต็มความสามารถ เต็มศักยภาพของตนเอง มีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น และยังทำให้บุคลากรในองค์กรมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงาน ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและได้ผลผลิตงานที่มีคุณภาพ โดยสิ่งที่กล่าวมา

ข้างต้น จะไม่เกิดขึ้นหากบุคลากรภายในองค์กรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (สุวิมล ว่องวานิช, 2555)

การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การขับเคลื่อนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดไว้ จะต้องอาศัยครูผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาในการขับเคลื่อนการปฏิบัติงาน ครูผู้ปฏิบัติงานภายในสถานศึกษาจะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ เต็มใจ เต็มความสามารถ รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถของตนเองเพื่อสามารถปฏิบัติงานในการพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียนนั้นต้องอาศัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีกำลังใจ มีความตั้งใจ มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงาน แต่ถ้าหากครูผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และที่แย่ที่สุดคือส่งผลให้ครูวัยหนุ่มสาวที่เป็นอนาคตของการศึกษาในประเทศไทย หลายคนตัดสินใจลาออกจากราชการโดยจะเห็นได้ตามสื่อโซเชียลมีเดียต่างๆ เช่น ข่าวครูสาวหมดแรง ลาออกจากราชการ ไม่มีเวลาได้ใช้ชีวิต ไม่มีเวลาให้ครอบครัว (ไทยรัฐ, 2566) โดยมีปัจจัยที่ทำให้ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานและอยู่ในระบบราชการต่อไป เช่น รายได้ในการรับราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างชั่วคราว ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และมีอาชีพที่เกิดขึ้นมากมายที่สามารถสร้างรายได้ได้มากกว่าการเป็นครู นโยบายและการบริหารงานของสถานศึกษา การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษา ความสัมพันธ์กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงาน ระบบการทำงาน งานเอกสารจำนวนมาก และการประเมินต่างๆ ที่ยุ่งยาก เป็นต้น (ศุภลักษณ์ จันทร์มีศรี, 2564)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แรงจูงใจเป็นกระบวนการที่ชักนำใฝ่มน้าวให้บุคคลเกิดความพยายามเพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุผลสำเร็จ (Lovell, 1980) การจูงใจเป็นภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมกระทำกิจกรรมของบุคคลโดยบุคคลลงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (Domjan, 1996) แรงจูงใจเป็นกระบวนการกระตุ้นพฤติกรรมของบุคคลให้มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยอาศัยความต้องการแรงปรารถนา ความคาดหวัง พลังกดดัน และสิ่งล่อใจ มาเป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ (พรสวรรค์ ศิริศาสตร์, 2555) ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ เต็มเวลาเต็มความรู้ และเต็มความสามารถรวมทั้งสามารถกระตุ้นบุคลากรในองค์กรให้เกิดการพัฒนาตนเอง เพิ่มขีดความสามารถของตนเองพยายามหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารจะต้องรู้จักความต้องการของบุคลากรในองค์กร เพราะ ความต้องการภายในของบุคลากรที่มีอิทธิพลในการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำงานด้วยความพึงพอใจ และเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ทัศนคติทางบวกและจูงใจที่แท้จริง (Fredrick Herzberg, 1959) และเพื่อสร้างแรงขับให้บุคลากรในองค์กรเกิดความตื่นตัวพร้อมคิดพร้อมปฏิบัติงาน องค์กรใดที่บุคลากรในองค์กรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูง และมีการตั้งเป้าหมาย

ให้กับงานทุกงาน องค์กรนั้นจะสามารถดำเนินงานอย่างมีแบบแผน สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ มีความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงและยั่งยืน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีหน้าที่บริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีพื้นที่รับผิดชอบโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดยโสธร รวมทั้งหมด 83 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 56 โรงเรียนและในจังหวัดยโสธร จำนวน 27 โรงเรียน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3,087 คน ซึ่งครูและบุคลากรทางการศึกษาเหล่านี้ มีบทบาทตามภารกิจของตนเองในการมีส่วนร่วมปฏิบัติการกิจของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นคุณภาพของบุคลากรในโรงเรียนและคุณภาพของนักเรียน โดยเฉพาะการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษา ทั้งด้านแนวทางการจัดการศึกษา ด้านการบริหารและจัดการศึกษา ด้านมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดให้มีการฝึกอบรม ประชุม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ ตามระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด ซึ่งตรงกับการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เป็นไปสู่การปฏิบัติดังนี้ การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติมุ่งเน้นด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกด้านให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยเทคนิค วิธีการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชยให้รางวัลเมื่อสามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปี 2566 ถึง 2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร) จากระบบการปฏิบัติหน้าที่ของครูพบเจอผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามระดับที่คาดหวังหรือสูงกว่าระดับที่คาดหวัง ตามมาตรฐานตำแหน่งและ/หรือมาตรฐานวิทยฐานะ อันเนื่องด้วยภาระงานอื่นที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากงานสอนที่ครูผู้สอนจะต้องปฏิบัติตามเพื่อสนองนโยบายจากภาคส่วนต่าง ๆ รวมทั้งครูบางส่วนยังมีความเข้าใจในนโยบายที่ไม่ชัดเจน โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนบุคลากรเฉพาะด้าน ขาดการสนับสนุนด้านทรัพยากรในการทำงานไม่เพียงพอ ตลอดจนภาระงานที่มากจนเกินไป ส่งผลให้ครูขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ และสิ้นหวัง จนเกิดเป็นการทำงานอย่างไม่มีความสุข ซึ่งจะส่งผลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต หากครูไม่มีความสุขในการปฏิบัติงาน ย่อมส่งผลต่อการทำงานในสถานศึกษา ทำให้ขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (สุจินดา โพธิ์ศรี, 2562)

จากการศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยเห็นว่า การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ เต็มความสามารถ เต็มเวลา มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะศึกษา แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำ ผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงาน มีความสุข มีทัศนคติที่ดีและความเต็มใจในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและ นักเรียนให้มีคุณภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร นำไปพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ต่อไป

3.2 ได้แนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ที่สามารถนำไปเป็น เครื่องมือหรือแนวทางพัฒนาเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประชากร คือ ครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จาก 83 โรงเรียน จำนวน 3,087 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวน 355 คน ซึ่งกำหนดขนาด กลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบกับตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2554) และทำการสุ่มแบบ แบ่งเป็นชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกตามขนาดสถานศึกษา แล้วทำการสุ่มแบบง่าย แบบจับสลาก (Simple Random Sampling) มีขั้นตอน ดังนี้ โรงเรียนขนาดเล็ก ครู 6 คน โรงเรียนขนาดกลาง ครู 118 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ ครู 56 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ครู 175 คน รวม 355 คน และกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ โดยมี เกณฑ์ในการคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบ ดังนี้ เป็นสถานศึกษาที่มีผลงานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ใน แวดวงการศึกษา ได้รับรางวัลด้านการบริหารจัดการ และได้ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC

AWARDS) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษายอดเยี่ยม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำนวนโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 6 คน

4.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert' Rating Scale) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ 1) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องของข้อคำถามและดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ 2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งพิจารณาข้อความที่มีดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 - 1.00 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และ 3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำไปลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ข้อคำถามของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.368-0.870 และข้อคำถามของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.542-0.911 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ซึ่งผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าเท่ากับ .971 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีค่าเท่ากับ .986 และในระยะที่ 2 ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ที่พัฒนาขึ้นตามการวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมแบบสอบถามและแบบประเมิน ผ่าน 2 ช่องทาง คือ 1) ส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง 2) จัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านทางอีเมลในรูปแบบ Google form และนัดหมายในการตอบแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล มีการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์จัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์แนวทางสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบประเมินแนวทางสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์หาค่า PNI

5. ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัย ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้าง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความ จำเป็นของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในภาพรวม

แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของ ครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินงาน		
1. การได้ รั บ ความ สำ เร็ จ ใน การ ท างาน	2.54	0.49	น้อย	4.71	0.36	มากที่สุด	0.854	3
2. การ ใ้ รับ การ ยอม รั บ นั้ บ ถี อ	2.58	0.49	น้อย	4.76	0.31	มากที่สุด	0.845	4
3. ความ สัม พันธ์ ที่ ดี กาย ใน องค์กร	2.59	0.48	น้อย	4.75	0.33	มากที่สุด	0.834	6
4. ผล ตอ บ แทน ที่ เกิ ด จาก การ ปฏิ บั ตง งาน	2.50	0.49	น้อย	4.77	0.35	มากที่สุด	0.908	1
5. สภาพ แวด ล้อม ใน การ ท างาน	2.53	0.47	น้อย	4.76	0.36	มากที่สุด	0.881	2
6. ลั กษณะ ของ งาน ที่ ปฏิ บั ตง	2.59	0.49	น้อย	4.76	0.31	มากที่สุด	0.838	5
7. ความ มั่น คง และ ปลอ ด กั ย ใน การ ท างาน	2.62	0.48	น้อย	4.72	0.33	มากที่สุด	0.802	7
เฉลี่ย รวม	2.56	0.48	น้อย	4.75	0.34	มากที่สุด	0.852	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม $\bar{X}$ = 2.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 2.62$) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กรและลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 2.59$) การได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 2.58$) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 2.54$) สภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 2.53$) และผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.50$) และ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม $\bar{X} = 4.75$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.77$) การได้รับการยอมรับนับถือ สภาพแวดล้อมในการทำงานและลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.76$) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ($\bar{X} = 4.75$) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 4.72$) และการได้รับความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.71$)

ลำดับความต้องการจำเป็นของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.908$) ลำดับที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.882$) ลำดับที่ 3 ด้านการได้รับความสำเร็จในการทำงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.854$) ลำดับที่ 4 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($PNI_{\text{modified}} = 0.845$) ลำดับที่ 5 ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.838$) ลำดับที่ 6 ด้านความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ($PNI_{\text{modified}} = 0.835$) และลำดับที่ 7 ด้านความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ($PNI_{\text{modified}} = 0.801$)

5.2 แนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกเป็นสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารสถานศึกษา ได้รับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษายอดเยี่ยม จากผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกผลการวิจัยดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การได้รับความสำเร็จในการทำงาน	4.89	0.21	มากที่สุด
2. การได้รับการยอมรับนับถือ	4.86	0.27	มากที่สุด
3. ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร	4.80	0.33	มากที่สุด

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน	4.93	0.11	มากที่สุด
5. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	4.91	0.14	มากที่สุด
6. ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.88	0.24	มากที่สุด
7. ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน	4.80	0.33	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.87	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าด้านความเหมาะสมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.93$) 2) สภาพแวดล้อมในการทำงาน ($\bar{X} = 4.91$) 3) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน ($\bar{X} = 4.89$) 4) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.88$) 5) การได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{X} = 4.86$) ส่วน 6) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ($\bar{X} = 4.80$) และ 7) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ($\bar{X} = 4.80$) เท่ากัน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสภาพที่พึงประสงค์ของแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน 2) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 3) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน 4) การได้รับการยอมรับนับถือ 5) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 6) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และ 7) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีบทบาทตามภารกิจของตนเองในการมีส่วนร่วมปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งตรงกับการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เป็นไปสู่การปฏิบัติดังนี้ การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติมุ่งเน้นด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกด้านให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยเทคนิค วิธีการใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชยให้รางวัลเมื่อสามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานอย่างเต็ม

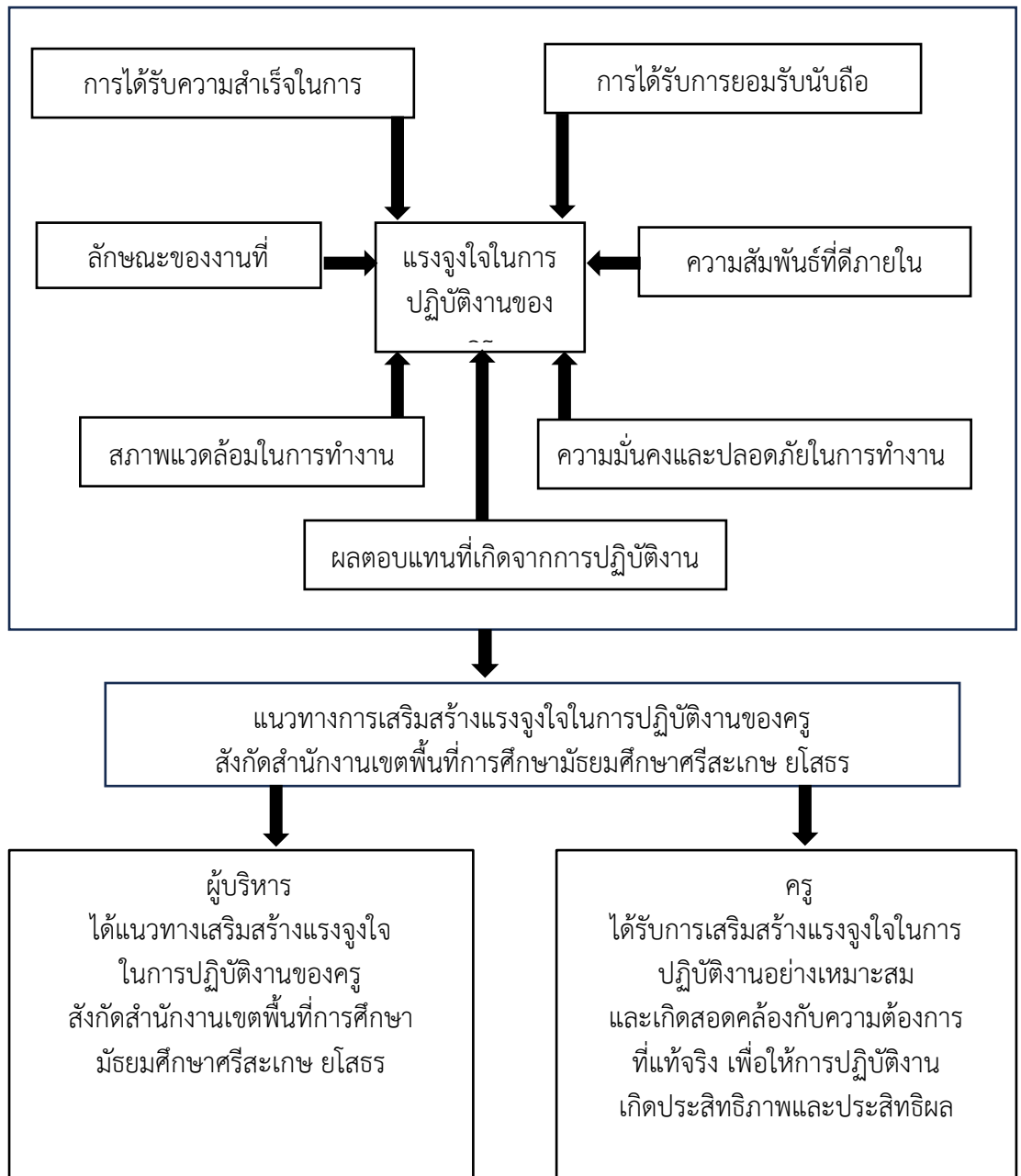
ความรู้ เพิ่มความสามารถ เพิ่มเวลา มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ในทุกองค์ประกอบที่ได้ศึกษาล้วนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จากปัจจัยเหล่านี้มีผลอย่างยิ่งในความต้องการถือเป็นตัวขับเคลื่อนการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ให้คณะครูได้เกิดแรงกระตุ้นในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีลำดับความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ทฤษฎีสองปัจจัย (Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B., 1959) ทฤษฎีแรงจูงใจของ McGregor (McGregor, D., 1960) ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม (Vroom, V. H., 1964) ทฤษฎีแรงจูงใจ ERG ของอัลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, C. P., 1969) ทฤษฎีแรงจูงใจไฝ่สัมฤทธิ์ (McClelland, D. C., 1961) ทฤษฎีแรงจูงใจของ Huse and Cumming (Huse, E. F. & Cumming, E. M., 1985) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (เสนาะ ตีเยาว์, 2544) ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจด้านจิตวิทยา การศึกษาและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (พรณี ชูทัย เจนจิต, 2550) และทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของบุคคล ที่ได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างหลากหลาย องค์ประกอบ โดยแรงจูงใจที่เกิดจากทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลต่อสภาพทางจิตใจของมนุษย์ ผู้บริหารควรมีการวางกลยุทธ์ การนำปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ไปปรับใช้ เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นการทำงานของคุณครูในสถานศึกษาของตนให้เกิดความสุขและความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาให้สถานศึกษาพัฒนาอย่างมั่นคงและยั่งยืน (วัลลภ ปิยะมโนธรรม, 2533) จากการศึกษาของ Sariakin, A., Kargin, V., & Ostapenko, O. (2025) เรื่อง “Fostering a Productive Educational Environment: The Roles of Leadership, Management Practices, and Teacher Motivation” การศึกษานี้เน้นถึงบทบาทของผู้นำโรงเรียนในการส่งเสริมแรงจูงใจของครู โดยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อแรงจูงใจและผลการปฏิบัติงานของครู การศึกษาพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อแรงจูงใจของครู (ค่าสัมประสิทธิ์เฉลี่ย 0.422, T-value 2.317, p-value 0.021) และผลการปฏิบัติงานของครู (ค่าสัมประสิทธิ์เฉลี่ย 0.388, T-value 3.242, p-value 0.001) แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถกระตุ้นและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของคุณครูได้

6.2 แนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ทั้งนี้แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางดังนี้ ในขั้นตอนของการดำเนินการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู มีองค์ประกอบมุ่งพัฒนาแนวปฏิบัติ เพื่อตอบสนองความต้องการ ความปรารถนา ซึ่งถือเป็นแรงกระตุ้นในการกระตุ้นคณะครูให้ปฏิบัติงาน โดยการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจจากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ตามบริบทพื้นที่ ซึ่งนำมาพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบไปด้วย 7 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับ

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ 1) ผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงาน 2) สภาพแวดล้อมในการทำงาน 3) การได้รับความสำเร็จในการทำงาน 4) การได้รับการยอมรับนับถือ 5) ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 6) ความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร และ 7) ความมั่นคงและปลอดภัยในการทำงาน ตามลำดับ ทั้ง 7 ด้าน มีการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งสิ้น 54 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับเกตุสุตา ศรีหาโคตร (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านนโยบายและการบริหารงานด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความก้าวหน้า ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าโดยแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษามีความหลากหลาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในหลายมิติ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาสภาพแวดล้อม และการส่งเสริมศักยภาพส่วนบุคคล ซึ่งล้วนมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ครูเกิดความกระตือรือร้น มีพลังใจในการนำความรู้ความสามารถ และศักยภาพที่มีอยู่มาปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งในระดับบุคคลและองค์กรสถานศึกษา นำแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจต่างๆ ไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม โดยเน้นการกระตุ้นและขับเคลื่อนพลังแห่งการพัฒนาของครูอย่างมีทิศทาง ชัดเจน และยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจภายในและภายนอก (Intrinsic and Extrinsic Motivation) งานวิจัยโดย Deci และ Ryan (2000) ได้เน้นว่าการสร้างแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องให้ความสำคัญทั้งกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากความรู้สึกพึงพอใจในงานเอง และแรงจูงใจภายนอก เช่น การได้รับผลตอบแทนหรือการยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าผลตอบแทนและการได้รับการยอมรับมีความสำคัญต่อแรงจูงใจของครู และเรื่องบทบาทของสภาพแวดล้อมในการทำงานต่อแรงจูงใจและประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Nguyen et al. (2022) พบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาและการสนับสนุนทางจิตใจ ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจและความผูกพันกับองค์กรเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบที่สำคัญซึ่งเอื้อต่อการนำไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและการบริหารจัดการในระดับพื้นที่ โดยช่วยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสังกัด สู่การกำหนดแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาให้สูงขึ้น แสดงดังภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สรุปได้ว่า ผู้บริหารควรจะได้

ใจในด้านผลตอบแทนที่เกิดจากการปฏิบัติงานมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดระบบการให้ผลตอบแทนที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบค่าตอบแทนทางการเงิน และในรูปแบบไม่ใช่ตัวเงิน เพื่อให้ครูรู้สึกถึงความคุ้มค่าในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส และสามารถวัดผลได้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารควรเสริมสร้างสถานที่ทำงานให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีมีความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ มีการตรวจสอบสภาพอาคารเรียน อาคารสำนักงาน ระบบไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด มีคู่มือในการรับมือ ตลอดจนสร้างนโยบายและมาตรการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

8.2.2 ผู้บริหารควรคำนึงถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครู ให้มีการบริหารจัดการภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ พัฒนาการบริหารงานให้ทันยุคทันสมัย ใช้เทคโนโลยีจัดระบบ จะช่วยให้คณะครูทำงานได้ง่ายและประหยัดเวลา

8.2.3 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมการสื่อสารภายในองค์กร เปิดโอกาสให้ครูสามารถเสนอความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารได้อย่างเสรี

8.2.4 ผู้บริหารควรออกแบบลักษณะงานของครูให้มีความหลากหลาย ทำทนาย และมีความหมาย โดยเน้นให้งานมีเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และความสนใจของครู เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจและแรงจูงใจในการทำงาน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ศึกษาความแตกต่างตามลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจระหว่างกลุ่มครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน เช่น ครูมือใหม่ ครูที่มีประสบการณ์มาก หรือครูที่อยู่ในเขตเมืองกับเขตชนบท เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะแบบจำเพาะที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

8.3.2 เน้นการศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่มีผลต่อแรงจูงใจ ควรเพิ่มเติมการศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู เช่น ภาวะผู้นำของผู้บริหาร วัฒนธรรมองค์กร การได้รับการพัฒนาวิชาชีพ เพื่อให้เข้าใจแรงจูงใจในมิติต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลชลี จงเจริญ. (2561). การบริหารทรัพยากรบุคคล: ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนาองค์กร. **วารสารการบริหารจัดการ**. 15(2). 35-50.
- เกศสุดา ศรีหาโคตร. (2565). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ**. 15(2). 25-35.
- ดอกจันทร์ คำมีรัตน์, บุญทัน ดอกไธสง และอิมรอน มะลูลีม. (2552). การบริหารจัดการด้วยแนวคิด 4 Ms. **วารสารวิจัยทางการศึกษา**. 5(2). 1-10.

- ไทยรัฐ. (2566). ครูสาวหมดแรง เผยบันทึก "การลาออกจากราชการ" พร้อมแฉคิด 10 ข้อ
ที่โรงเรียนไม่สอน. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2567. จาก [www.thairath.co.th/news/
society/2698875](http://www.thairath.co.th/news/society/2698875)
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2554). **หลักการวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรธณี ชูทัย เจนจิต. (2546). **แรงจูงใจและประสิทธิภาพการทำงาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์.
- พรสวัสดิ์ ศิริศานันท์. (2555). **ภาวะผู้นำทางการศึกษา**. จันทบุรี : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏรำไพพรรณี.
- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. (2550). **การบริหารคนและการจัดการงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภลักษณ์ จันทร์มีศรี. (2564). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**. 18(2). 135–148.
- สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พ.ศ. 2566–2570**. ศรีสะเกษ : สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2562). **การบริหารจัดการในองค์กร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุจินดา โพธิ์ศรี. (2562). **ความสุขในการทำงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2555). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2529). **การบริหารงานบุคคลในระบบการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Alderfer. C.P. (1972). **Existence: Relatedness and growth, human needs in organizational
setting**. New York : Free Press.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs
and the self-determination of behavior. **Psychological Inquiry**. 11(4). 227–268.
- Domjan, M. (1996). **The Principles of Learning and Behavior Belmont**. California :
Thomson Wadsworth.
- Herzberg, Fredrick. (1959). **The motivation of work**. New York : John Wiley & Sons.
- Huse, E.F., and Cummings, T.G. (1985). **Organizational Development and Change**. St.Paul,
Minn : West.
- Lovell, R. B. (1980). **Adult Learning**. New York : Halsted Press Wiley & Son.
- Maslow, H. A. (1970). **Motivation and Personality**. New York : Haper and Row.
- McClelland, D. C. (1975). **Theory of Needs**. New York : Haper and Row.
- McGregor, D. (1960). **The Human Side of Enterprise**. New York : McGraw–Hill.

- Nguyen, T. T., Tran, L. H., & Hoang, Q. T. (2022). **Impact of work environment on teachers' motivation and job performance: Evidence from Vietnam.** *Journal of Educational Management.* 36(2). 115-130.
- Sariakin, A., Kargin, V., & Ostapenko, O. (2025). **Fostering a productive educational environment: The roles of leadership, management practices, and teacher motivation.** *Frontiers in Education.* 10(1499064). 01-12.
- Vroom, V. H. (1996). **Work and Motivation in Classic Reading in Organizational Behavior.** Belmont : Wadworth.

แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาภาครัฐ
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ*
GUIDELINES FOR PARTICIPATORY ACADEMIC ADMINISTRATION
FOR PUBLIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF SISAKET PROVINCIAL
VOCATIONAL EDUCATION OFFICE

ฐิติมาภรณ์ ธรรมวิเศษ¹, พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ²
Thitimabhorn Thamwiset¹, Pacharawit Chansirisira²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581025@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และ 2) เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 230 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และ ระยะที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จากการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม จำนวน 2 สถานศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ประเมินแนวทาง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ส่วนความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) งานวิทยบริการและห้องสมุด 2) งานสื่อการเรียนการสอน

3) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) งานวัดผลและประเมินผล 5) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) งานแผนกวิชา ตามลำดับ และ 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานแผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5) งานวิทยบริการและห้องสมุด และ 6) งานสื่อการเรียนการสอน ทั้ง 6 ด้าน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 41 แนวทาง

คำสำคัญ : แนวทาง; การบริหารงานวิชาการ; การมีส่วนร่วม

ABSTRACT

This research aims to 1) study the current situation, desired situation, and necessity for participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office and 2) guidelines for participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office. The research was divided into 2 phases. Phase 1 : to study the current state and the desirable state and the priority needs of academic administration. The sample group was 230 participants. Those were collected by stratified random sampling through the school size and simple random sampling. The instruments were the 5-level rating scale questionnaire. Data analyses were percentage, mean, standard deviation, and modified priority needs index. Phase 2 : the guidelines of academic administration by the study of 2 best practices schools. The informants included 6 of the school's administrators and teachers. The instruments were the semi-structured interview and the evaluation of the suitability and feasibility. The development guidelines were evaluated by 5 experts through purposive sampling technique. Data analyses were mean, standard deviation, and content analysis.

The results were as follows: 1) The overall opinions concerning the current condition of participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office have an average equal to 4.33, and when considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. The overall opinions concerning the desirable condition of participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office have an average equal to 4.65, and when considering each aspect, it was found that it was at the highest level in every aspect. Furthermore, the priority needs were, in descending order from high to low, as follows: 1) Academic Resources and Library 2) Teaching Media 3) Curriculum Development 4) Measurement

and Evaluation 5) Dual Vocational Education and 6) Department, respectively and 2) the overall opinions concerning the guidelines for participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office have an average equal to 4.60; it was found that it was at the highest level in every aspect. The possibility is at a high level and has an average equal to 4.41. These 6 aspects are as follows: 1) Academic Resources and Library 2) Teaching Media 3) Curriculum Development 4) Measurement and Evaluation 5) Dual Vocational Education and 6) Department. These could be elaborated into 41 detailed guidelines for participatory academic administration for public educational institutions of the Sisaket Provincial Vocational Education Office.

Keywords : Guidelines; Academic Administration; Participation

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ทั้งทางด้านความรู้และคุณธรรม ให้มีความสามารถในการทำงาน คิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง สามารถเรียนรู้แสวงหาความรู้ และใช้ความรู้ได้อย่างสร้างสรรค์ มีสุขภาพพลานามัยทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจที่สมบูรณ์แข็งแรง สามารถประกอบสัมมาชีพในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข สามารถอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ คาดการณ์ได้ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) นับจากที่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ซึ่งได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 7) และแนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด ถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทุกคน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

และต่อเนื่อง เพื่อการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดี ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา และภารกิจของสถานศึกษาในปัจจุบัน ให้สถานศึกษาแบ่งการบริการงานออกเป็น 4 ฝ่าย 1. ฝ่ายบริหารทรัพยากร 2. ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ 3. ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา และ 4. ฝ่ายวิชาการ ซึ่งการบริหารงานของฝ่ายวิชาการในสถาบันการอาชีวศึกษามือถือประกอบด้วยทั้งหมด 6 งาน ดังนี้ 1) งานแผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานวิทยบริการและห้องสมุด 5) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) งานสื่อการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับสถานศึกษา และถือเป็นหัวใจหลักของสถาบันการศึกษาทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับก่อนอุดมศึกษาและระดับอุดมศึกษา ซึ่งการที่จะถือว่าสถาบันการศึกษาใดมีมาตรฐานและคุณภาพ ก็มักพิจารณาได้จากตัวชี้วัดของผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ นอกจากนี้ งานวิชาการยังรวมถึงคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาในการออกไปประกอบอาชีพที่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน ตลาดแรงงาน ผู้ใช้บัณฑิตและการประกอบอาชีพอิสระ ถือเป็นงานที่รับผิดชอบต่อคุณภาพของพลเมืองที่จะออกไปช่วยพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องใส่ใจตระหนักรู้ และเข้าใจในภารกิจของงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รู้จักปรับปรุงงานวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้า ทันทต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างมาก ที่ถูกพูดถึงในทุกภาคส่วนของการพัฒนาในทุกๆองค์กร ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบใหม่ที่เน้นให้ประชาชนทุกระดับเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์กรมากขึ้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้บัญญัติสาระเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์กรวิชาชีพ เครือข่ายทางการศึกษาให้มีส่วนร่วมจัดการศึกษา มีการประสานความร่วมมือกับองค์กรทุก ๆ ฝ่าย เพื่อเป็นแนวร่วมในการพัฒนาคนไทย สร้างสรรค์พลังปัญญาของสังคมไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม แต่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายด้านการนำเอาการเชื่อมโยงการทำงานของทุกส่วนในสังคมมาเป็นเครือข่ายทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นการรวมตัวกันระหว่างโรงเรียนหลายๆ แห่ง หรือบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษา โดยมีการรวมตัวกันในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยการเชื่อมโยงสร้างสัมพันธ์ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ภายใต้ข้อตกลงหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและทัดเทียมกัน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันอย่างคุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน โดยทุกโรงเรียนมีความเป็นอิสระและมีเอกภาพในการบริหารจัดการได้เช่นเดิม แต่มีกิจกรรมที่ต้องให้ความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น

จากสภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษา ในการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ยังพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในงานของแผนกวิชา งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานวิทยบริการและห้องสมุด งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานสื่อการเรียนการสอน และการทำงานที่ขาดการประสานความร่วมมือกับทั้ง 6 งานในฝ่ายวิชาการในสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้คุณภาพการศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาต่ำลงไปด้วย โดยมีส่วนร่วมของงานในฝ่ายวิชาการ ควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen and Uphoff, 1980) ดังนั้น ปัญหาทางวิชาการจึงเป็นหน้าที่ของทุกๆ ฝ่ายในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาเอง จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม สนับสนุน และร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ จะต้องพัฒนาความรู้ความสามารถให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงาน และร่วมมือร่วมใจในงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพในการศึกษามากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาต้องมีการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมจากทุกๆ ฝ่ายในสถานศึกษา ซึ่งต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานให้เป็นไปตามระบบ ถ้าขาดระบบการบริหารที่ดี จะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่นๆ ของสถานศึกษาได้ ดังนั้นความสำเร็จหรือความล้มเหลวในสถานศึกษา จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นสำคัญ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นข้าราชการครูในสังกัดอาชีวศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอาชีวศึกษา จึงเกิดข้อสงสัยว่าแนวทางพัฒนามีองค์ประกอบตัวชี้วัดอะไร มีสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการ จำเป็นอย่างไร และมีแนวทางพัฒนาอย่างไร จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

2.2 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3.2 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบผสมวิธี (Mixed Method) มีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งสิ้น 589 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 230 คน แบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 221 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างและเปรียบเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan แล้วใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจากสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยมที่มีผลงานทางวิชาการ จำนวน 2 แห่ง แห่งละ 3 คน รวม 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้ประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระยะเวลาที่ 1 คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสถานศึกษา สถานะ และตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) งานแผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานวิทยบริการและห้องสมุด 5) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ 6) งานสื่อการเรียนการสอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้สร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ 1) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข 2) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย จำนวน 5 คน โดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อความ (ความเที่ยงตรง : Validity) และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะเฉพาะของเนื้อหา (IOC : Index of Consistency) พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00 3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพปัจจุบัน อยู่ระหว่าง 0.51-0.91 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ระหว่าง 0.33-0.76 คำนวณหาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าเท่ากับ 0.96 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ระยะเวลาที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ประเมินแนวทาง

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามพร้อมนัดวัน เวลาในการรับเครื่องมือในการวิจัยคืนด้วยตนเอง จำนวน 230 ฉบับ ให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถาม และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความต้องการจำเป็นปรับปรุง (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงาน วิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. งานแผนกวิชา	4.46	0.62	มาก	4.66	0.52	มากที่สุด	0.04	4
2. งานพัฒนาหลักสูตร	4.47	0.59	มาก	4.71	0.50	มากที่สุด	0.06	3
3. งานวัดผลและประเมินผล	4.46	0.63	มาก	4.74	0.48	มากที่สุด	0.06	3
4. งานวิทยบริการและห้องสมุด	3.84	0.66	มาก	4.50	0.60	มากที่สุด	0.18	1
5. งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.41	0.71	มาก	4.69	0.52	มากที่สุด	0.06	3
6. งานสื่อการเรียนการสอน	4.35	0.65	มาก	4.69	0.49	มากที่สุด	0.08	2
โดยรวม	4.33	0.64	มาก	4.67	0.52	มากที่สุด	0.08	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงาน วิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้าน และลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษา ภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เรียงลำดับจากดัชนีความต้องการจำเป็นจากมาก ไปหาน้อย คือ งานวิทยบริการและห้องสมุด งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งาน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี งานพัฒนาหลักสูตร และงานแผนกวิชา ตามลำดับ

5.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ
แนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัด
สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

การบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. งานแผนกวิชา	4.60	0.52	มากที่สุด	4.40	0.60	มาก
2. งานพัฒนาหลักสูตร	4.68	0.51	มากที่สุด	4.40	0.73	มาก
3. งานวัดผลและประเมินผล	4.38	0.53	มาก	4.23	0.51	มาก
4. งานวิทยบริการและห้องสมุด	4.63	0.54	มากที่สุด	4.51	0.60	มากที่สุด
5. งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.66	0.57	มากที่สุด	4.51	0.60	มากที่สุด
6. งานสื่อการเรียนการสอน	4.69	0.43	มากที่สุด	4.46	0.54	มาก
โดยรวม	4.60	0.50	มากที่สุด	4.41	0.58	มาก

จากตารางที่ 2 แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงาน
อาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ สำหรับ
สถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ใน
ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41
ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานแผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งาน
วัดผลและประเมินผล 4) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5) งานวิทยบริการและห้องสมุด และ 6) งาน
สื่อการเรียนการสอน

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ
สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม
สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของ
ความต้องการจำเป็น พบว่า ต้องบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม เรียงลำดับจากต้นนี้ความต้องการ
จำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) งานวิทยบริการและห้องสมุด 2) งานสื่อการเรียนการสอน 3) งาน
พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 4) งานวัดผลและประเมินผล 5) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และ
6) งานแผนกวิชา ตามลำดับ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความต้องการจำเป็นของการบริหารงาน
วิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่ง
สอดคล้องกับการวิจัยของรัชตรา โทณหงษา (2563) ได้พัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มี
ประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ แบ่งออกเป็น 6 งาน ได้แก่ 1) งานสื่อการ
เรียนการสอน 2) งานสาขาวิชา 3) งานวิทยบริการและห้องสมุด 4) งานวัดผลและประเมินผล

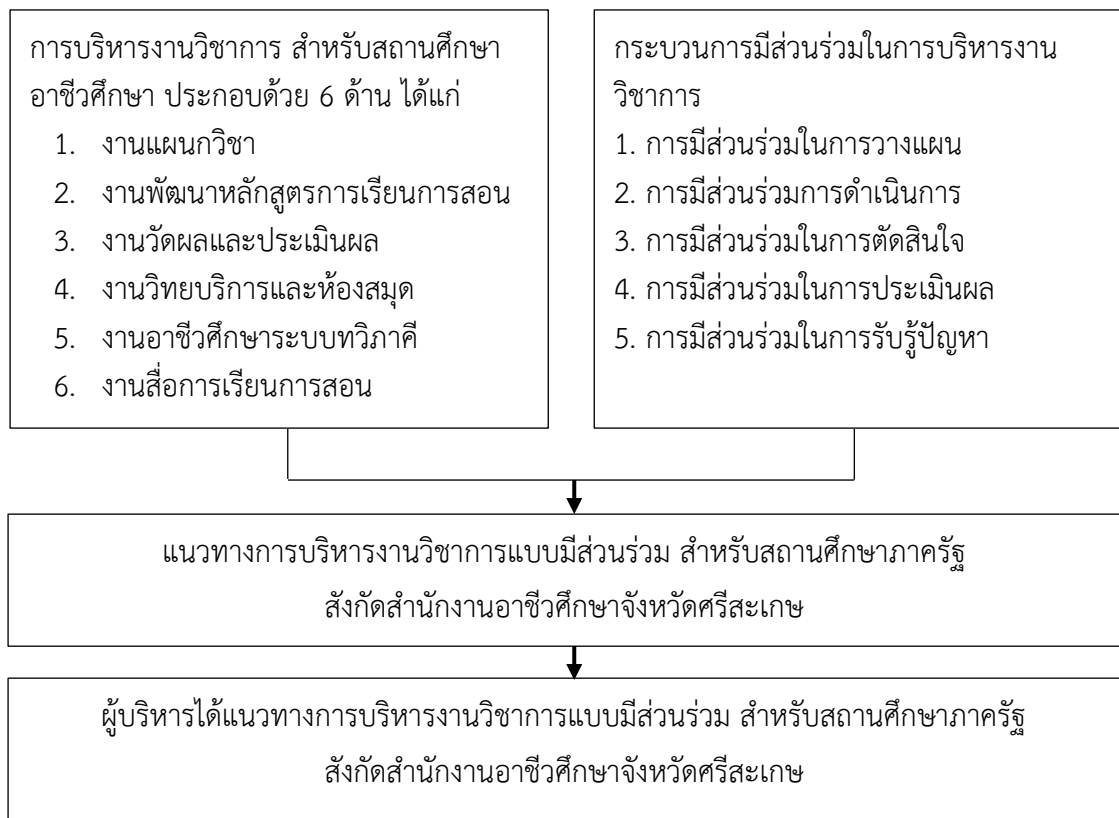
5) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และ 6) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทาง พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก

6.2 แนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และความเป็นไปได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) งานแผนกวิชา 2) งานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน 3) งานวัดผลและประเมินผล 4) งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 5) งานวิทยบริการและห้องสมุด และ 6) งานสื่อการเรียนการสอน ทั้ง 6 ด้าน มีแนวทางการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 41 แนวทาง สอดคล้องกับการวิจัยของนิภาพร พินิจมนตรี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ผลการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมา มีเท่ากัน 2 ด้านคือด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีค่าเท่ากัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ส่วนความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมสำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวารุณี ภาวรงค์ (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า ผลการพัฒนาแนวการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้การวัดผลและประเมินผล การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่ามีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของชนมพรพรช เทียมดวงแข (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู พบว่า แนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 30 แนวทาง จำแนกเป็น ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5 แนวทาง ด้านการนิเทศการศึกษา 5 แนวทาง ด้านการพัฒนา และใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5 แนวทาง ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 5 แนวทาง ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 5 แนวทาง ด้านการวัดผลประเมินผล 5 แนวทาง ซึ่งผลการประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลย หนองบัวลำภู

มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุดทุกแนวทางและการบริหารงานวิชาการทุกด้าน และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ Force and Unesco (2020) การศึกษาวิจัย เรื่อง BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL เมื่อประเทศชั้นนำทางการศึกษาเตรียมเปิดโรงเรียน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มียอดผู้ติดเชื้อและยอดผู้เสียชีวิตสูงที่สุดในโลกจากการระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้มีการปิดโรงเรียนในประเทศและหยุดการเรียนการสอนไว้ เมื่อช่วงปลายเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา องค์การยูเนสโกก็ได้ออกมาแนะนำแก่ โรงเรียนถึง 7 วิธี ช่วยให้ครูประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนกลับมาเปิดอีกครั้ง ดังนี้ 1) รับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบายและแผนการ เพราะการพูดคุยเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเปิดโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนในโรงเรียนความปลอดภัยและความเป็นอยู่ของผู้เรียนและครูคือสิ่งสำคัญที่สุด 3) ให้ความสำคัญกับสภาพจิตใจ สังคมและอารมณ์ ของครูและผู้เรียน 4) ช่วยให้ครูปรับตัวเข้ากับ New Normal เมื่อกลับมาสอนในชั้นเรียนตามปกติ ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการสนับสนุน และได้รับทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการ เรียนรู้ในห้องเรียน 5) จัดให้มีครูเพียงพอและให้ครูได้ทำงานในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม 6) ลงทุนกับภาคการศึกษา 7) คอยเช็คสถานการณ์และข้อเสนอแนะจากครู

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ แสดงดังภาพ ดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาในปัจจุบันได้เห็นสำคัญในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติงานในปัจจุบันยังคงเป็นเพียงการปฏิบัติงานตามกรอบการปฏิบัติงานตามปกติ ดังนั้น เพื่อยกระดับงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิชาการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ โดยการปรับปรุงและพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

8.1.2 ผลจากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม สำหรับสถานศึกษาภาครัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังมีความต้องการที่จะได้รับการส่งเสริมความสามารถทางวิชาการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 6 ด้าน มีการกำหนดและวางแผนนโยบายตลอดจน ดำเนินการตามโครงการต่างๆ อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และเน้นการบริหารแบบบูรณาการ

8.3.2 ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและชัดเจนยิ่งขึ้น

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ชนมพรรษ เทียมดวงแข. (2566). การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- นิพนธ์ กีนาวงศ์. (2533). **หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์แอนด์,
- นิภาพร จำเมืองฮาม. (2563). การพัฒนาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารมหาจุฬานาครธรรม์**. 7(7). 345-359.
- รัชตรา โทนหงษา. (2563). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผล สำหรับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วารุณี ภาวงศ์. (2566). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). **รายงานประจำปี 2561**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). **แผนยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2566–2570**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย ไตรมาสที่ 4 ปี 2565**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. (1980). **Effective Behavior in Organizations**. New York : Richard D. Irwin.
- Force, T. and Unesco. (2020). **BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL**. Retrieved 16 August 2022. From <https://www.educathai.com>

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1*
GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE
OPERATION FOR THE SCHOOL BY USING THE QUALITY CYCLE OF
DEMING UNDER THE MAHASARAKHAM PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 1

กาญจนาพร นตะ¹, สุวัฒน์ เรืองสุวรรณ²
Kanjanaporn Nata¹, Suwat Junsuwan²
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581004@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายใน จำนวน 359 คน ตอบแบบสอบถาม และผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้จำนวน 5 คน ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 อยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายใน ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาให้มีคุณภาพ ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 6 แนวทาง 2) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 4) ด้านการดำเนินการตาม

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 6) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ : การพัฒนา; แนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา; วงจรคุณภาพเดมมิ่ง

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current conditions, desirable condition and requirements necessary for internal quality assurance operations for the schools through Deming's quality cycle under The Mahasarakham Primary Education Service Area Office 1 2) to design, construct and evaluate internal quality assurance implementation guidelines through Deming's quality cycle for educational institutions under The Mahasarakham Primary Education Service Area Office 1. with a total of 359 people Informants, who will provide insights and guidance and experts who will assess the suitability and feasibility of the proposed framework, totaling 5 people. Data will be collected through interviews and assessment forms for evaluating the suitability and feasibility of the framework. Statistical methods used for data analysis include: Percentage Mean Standard deviation Index of necessity.

The research results were found that; 1. The implementation of internal quality assurance in educational institutions, using Deming's Quality Cycle under The Mahasarakham Primary Education Service Area Office 1, is generally at a moderate level. In contrast, the desired state is rated at the highest level. The necessary needs are ranked from most to least important as follows: Evaluation and inspection of the internal quality of education within the institution Preparation of the Self-Assessment Report (SAR) Monitoring the implementation of actions to develop the institution's quality Implementation of the institution's educational management development plan Preparation of the institution's educational management development plan Establishment of the institution's educational standards. 2. Guidelines for The Development of Internal Quality Assurance Operation for the School by Using The Quality Cycle of Deming Under The Mahasarakham Primary Education Service Area Office 1, utilizing Deming's Quality Cycle, comprises 6 components follows: 1) Evaluation and Inspection of Internal Educational Quality 2) Preparation of the Self-Assessment Report (SAR) 3) Monitoring the Implementation of Actions to Enhance Institutional Quality 4) Execution of the Educational Management Development Plan 5) Development of the Educational Management Development Plan 6) Establishment of Educational Standards.

Keywords : Development; Guidelines for internal quality assurance for the School; Deming's Quality cycle

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ จำเป็นต้องให้การศึกษาที่มีคุณภาพ การศึกษาที่มีคุณภาพต้องมีการควบคุมคุณภาพ มีกลไกรักษาคุณภาพและยกระดับมาตรฐานคุณภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่า การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพ ได้มาตรฐานและคงไว้ซึ่งมาตรฐาน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2561)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอกการประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546)

การประกันคุณภาพการศึกษาเปรียบเสมือนกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนและคงคุณภาพการจัดการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ ได้มาตรฐานตามที่กำหนด การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นดังกระจกสะท้อนวิธีการ กระบวนการบริหารจัดการการศึกษาตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนภาคีเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยระบบการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่แท้จริง และมีการพัฒนาต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตในการทำงานของทุกคนเป็นวัฒนธรรมขององค์กรที่ยึดคุณภาพผู้เรียนฝังแน่นอยู่ในจิตใจตลอดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดของการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นทั้งการบริหาร การพัฒนาระบบงานของสถานศึกษาตลอดจนการสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชน ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสามารถอาศัยแนวคิดการบริหารระบบคุณภาพ “วงจรของเดมมิง (Deming Cycle)” ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ วางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง การดำเนินกิจกรรม PDCA อย่างเป็นระบบให้ครบวงจรอย่างต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้นโดยตลอด สถานศึกษาจึงสามารถใช้ PDCA เป็นเครื่องมือในการบริหารงานให้มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่ต้องการตลอดจนสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าผลผลิตของสถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายหรือพันธกิจที่กำหนดไว้ (พวงเพชร ผัดกระโทก, 2559)

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ได้กำหนดจุดเน้นเชิงนโยบาย ระยะยั่งยืนในหัวข้อ ระบบประกันคุณภาพภายในเข้มแข็ง โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ได้สรุปสภาพและปัญหาการดำเนินการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาว่า โรงเรียนไม่สามารถประเมินตนเองได้อย่างเป็นระบบ บุคลากรภายในมีส่วนร่วมในการพัฒนาค่อนข้างน้อย ไม่ได้นำผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในไปปรับใช้ในการวางแผนบริหารหรือพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาตามหลักการ และยังพบว่า ครู บุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในระบบประกันคุณภาพ การกำหนดระดับคุณภาพตามตัวชี้วัดในแต่ละมาตรฐานที่ไม่สอดคล้องกัน เครื่องมือการประเมินไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและมาตรฐาน ดังนั้นการมีแนวทางที่เหมาะสมในการประกันคุณภาพภายในการศึกษาย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา ในการจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับปรุง และพัฒนาแนวทางในการเสริมสร้างและกระตุ้นการดำเนินงานของสถาบันการศึกษา (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ, 2566)

ดังนั้น จากสภาพปัจจุบันในข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษารังนี้ไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาแนวทางการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษายุคดิจิทัลให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1

2.2 เพื่อพัฒนาแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบถึงสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

3.2 ได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็น การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 จำนวน 359 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่ม จากนั้นกำหนดสัดส่วนตามจำนวนประชากร ผู้บริหาร ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็น ผู้บริหาร 47 คน ครู ผู้วิจัยใช้กำหนดโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 25 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น ครู 312 คน และ สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่รับการพิจารณาคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือ ระดับประเทศ ให้เป็นสถานศึกษาต้นแบบระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (IQA AWARD) ปี การศึกษา 2566 (Best Practice) รวมจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากข้อมูล ปฐมภูมิด้วยแบบสอบถาม และศึกษาถึงแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สำหรับนำมาสรุปและอภิปรายผล การวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ จำเป็นดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารหรือบุคลากรด้านการศึกษามาโดยคัดเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินแนวทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 วิเคราะห์โดยการหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนว ทางการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม

แนวทางการดำเนินงาน การประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพ ของเดมมิ่ง	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	PNI _{modified}	ลำดับ ความ ต้องการ จำเป็น
1. การกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของ สถานศึกษา	2.78	0.69	ปานกลาง	4.43	0.69	มาก	0.594	6
2. การจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของ สถานศึกษา	2.79	0.68	ปานกลาง	4.53	0.71	มากที่สุด	0.624	5
3. การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาการจ้ด การศึกษาของ สถานศึกษา	2.80	0.70	ปานกลาง	4.60	0.64	มากที่สุด	0.644	4
4. การประเมินผลและ ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาภายใน สถานศึกษา	2.78	0.75	ปานกลาง	4.80	0.42	มากที่สุด	0.727	1
5. การติดตามผลการ ดำเนินการเพื่อพัฒนา สถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา	2.73	0.76	ปานกลาง	4.56	0.63	มากที่สุด	0.670	3
6. การจัดทำรายงานผล การประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR)	2.75	0.75	ปานกลาง	4.60	0.64	มากที่สุด	0.673	2
รวมเฉลี่ย	2.78	0.72	ปานกลาง	4.59	0.62	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 2.80$) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 2.79$) ด้านการ

กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา,ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 2.78$) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ($\bar{x} = 2.75$) และด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 2.73$) สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.80$) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา, ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ($\bar{x} = 4.60$) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{x} = 4.56$) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.53$) และด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.43$)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ผลจากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน มีแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ที่มีความคล้ายคลึงกันผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบไปด้วย 6 ด้าน 35 แนวทาง ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

แนวทางการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	1. จัดการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (P) 2. มีการแต่งตั้งกรรมการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยการพิจารณาสาระสำคัญที่กำหนดมาตรฐาน จุดเน้น บริบท วิสัยทัศน์ ความต้องการของสถานศึกษา (P) 3. สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (P)

แนวทางการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
	<p>4. ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันตรวจสอบและพิจารณาให้ความเห็นชอบค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (P)</p> <p>5. สถานศึกษาทำหนังสือประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษา (P)</p> <p>6. ระบุค่าเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกมารับทราบ (P)</p>
<p>2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา</p>	<p>1. จัดการประชุมคณะทำงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค (SWOT) และความต้องการจำเป็น เพื่อวางแผนการดำเนินงาน (P)</p> <p>2. ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม มาจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษา (P)</p> <p>3. ทำหนังสือแต่งตั้งมอบหมายคณะกรรมการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนา ของสถานศึกษา (P)</p> <p>4. ร่วมกันตรวจสอบ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ความเป็นไปได้และความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนาของสถานศึกษา (P)</p> <p>5. กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปีสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน (P)</p> <p>6. นำเสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ให้คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นชอบก่อนนำไปปฏิบัติงาน (D)</p>
<p>3. ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา</p>	<p>1. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด (D)</p> <p>2. การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ เพื่อช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (C)</p> <p>3. ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในระหว่างดำเนินการและสิ้นสุดการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (A)</p> <p>4. ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยเน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (D)</p> <p>5. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนและมีการนำผลไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (C)</p> <p>6. การรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติงานตามแผน (C)</p>

แนวทางการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
4. ด้านการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (P) 2. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างเครื่องมือที่หลากหลายเหมาะสม (D) 3. ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไว้อย่างเป็นระบบด้านการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (D) 4. จัดให้มีการนิเทศ ประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาและจากหน่วยงานต้นสังกัด (C) 5. จัดทำสารสนเทศเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของตัวชี้วัดและมาตรฐานการศึกษาที่บกพร่องเพื่อปรับปรุงงาน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (A)
5. ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดการประชุม / อบรมพัฒนาความรู้ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีทักษะเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษา (P) 2. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและประเมินคุณภาพตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและทำการประเมินแบบข้ามกลุ่มงาน (P) 3. กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานติดตามผลและประเมินคุณภาพตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (P) 4. สร้างเครื่องมือติดตามผลและประเมินคุณภาพตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (D) 5. นำผลการประเมินที่ได้มาสรุปรวมและจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (D) 6. รายงานการติดตามผลการดำเนินการอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง (C)
6. การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report : SAR)	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาในการจัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (P) 2. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเขียนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาจากการดำเนินงาน (C) 3. ร่วมกันตรวจสอบรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ได้ครบทุกประเด็น (C) 4. แก้ไขปรับปรุงรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในประเด็นที่นำเสนอครอบคลุมการปฏิบัติงานของสถานศึกษา (A) 5. เสนอรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ (C)

แนวทางการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากโรงเรียนมีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)
	6. เผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชนและรวบรวมข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในครั้งถัดไป (A)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นพบว่า ต้องการทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง เรียงตามลำดับของความต้องการจำเป็นดังต่อไปนี้ 1) ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 2) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) 3) ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม 4) ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 6) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ญรัพล จันทรพล (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) แนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

มหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ได้เกิดแนวทางดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานและการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การกำหนดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาการติดตามตรวจสอบประกันคุณภาพภายใน ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางโดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นิตยา กัลยาณี (2564) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความต้องการจำเป็น เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลของการวิจัยในส่วนของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์นั้นมีความคล้ายคลึงกันและที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 6 เรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ระบุว่า “ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก” และมาตรา 48 ระบุว่า “ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง และส่งเสริมความโปร่งใสในการดำเนินงาน แต่ความต้องการจำเป็นของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในในแต่ละด้าน จะมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา ความต้องการส่วนบุคคล หรือการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ แต่เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีระบบ สำเร็จจะต้องมีการดำเนินการตามหลักการของวงจรคุณภาพ (PDCA) เดมมิ่ง (Deming in Mycoted. 2004) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ที่ช่วยในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (P) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลา กระบวนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา 2) การปฏิบัติตามแผน (D) เป็นการนำแผนงานที่ได้วางไว้ไปปฏิบัติจริงตามปฏิทินกำหนดการดำเนินงาน 3) การตรวจสอบ (C) การตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่สำคัญเพื่อให้ทราบถึงข้อบกพร่องและสิ่งที่ควรปรับปรุงในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน 4) การปรับปรุงแก้ไข (A) เป็นการ

ปรับปรุงตามผลการตรวจสอบการดำเนินงาน โดยหากพบข้อบกพร่องหรือจุดที่ต้องพัฒนาจะนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ให้สามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องและปรับบริบทในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 และ 4.74 ตามลำดับ ทั้งนี้แนวคิดหลักการเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ แนวปฏิบัติที่ได้ศึกษาหรือพัฒนาขึ้น และใช้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการวางแผน P D C A เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง จากสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภายในบริบทของพื้นที่ ซึ่งแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ดังนี้ 1) ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา 2) ด้านจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Assessment Report: SAR) 3) ด้านติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตาม 4) ด้านดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) ด้านจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 6) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ ภูมิภาค (2563) ได้ให้ความหมายของแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึงการดำเนินการให้ดีขึ้น หรือการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแนวปฏิบัติที่ใช้ยึดถือในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ดีขึ้น หรือนำไปใช้ให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก และสอดคล้องกับ พชรา กาจูลศรี (2567) ได้ให้ความหมายแนวทางการส่งเสริมงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาดำเนินการโดยใช้เทคนิควงจรคุณภาพ (Quality cycle techniques, PDCA) เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

7. องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยมีวิธีการพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ กฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

โดยใช้วงจรภาพของเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีรายละเอียดการดำเนินงานดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
  - 1.1 ประชุมคณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
  - 1.2 มีการแต่งตั้งกรรมการวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
  - 1.3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุม
  - 1.4 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันตรวจสอบค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐาน
  - 1.5 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา
  - 1.6 ระบุค่าเป้าหมายของแต่ละมาตรฐานการศึกษา
2. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  - 2.1 ประชุมคณะทำงาน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา
  - 2.2 ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์การพัฒนา กำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม
  - 2.3 ทำหนังสือแต่งตั้งมอบหมายคณะกรรมการร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
  - 2.4 ร่วมกันตรวจสอบ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา
  - 2.5 กำหนดปฏิทินการนำแผนปฏิบัติการประจำปี
  - 2.6 นำเสนอแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3. การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  - 3.1 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  - 3.2 การติดตามตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ
  - 3.3 ร่วมกันพิจารณาแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  - 3.4 ดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
  - 3.5 กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผน
  - 3.6 การรายงานและสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน
4. การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
  - 4.1 ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจการประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
  - 4.2 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและสร้างเครื่องมือ
  - 4.3 ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไว้อย่างเป็นระบบ
  - 4.4 จัดให้มีการนิเทศ ประเมินผล ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
  - 4.5 จัดทำสารสนเทศเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของตัวชี้วัดและมาตรฐานการศึกษาที่บกพร่อง เพื่อปรับปรุงงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
5. การติดตามผลการดำเนินการให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
  - 5.1 จัดการประชุม/อบรมพัฒนาความรู้ ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
  - 5.2 แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลและประเมินคุณภาพตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา
  - 5.3 กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานติดตามผลและประเมินคุณภาพ
  - 5.4 สร้างเครื่องมือติดตามผลและประเมินคุณภาพตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษา
  - 5.5 นำผลการประเมินที่ได้มาสรุปรวมและจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ
  - 5.6 รายงานการติดตามผลการดำเนินการอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง
6. การจัดทำและส่งรายงานผลการประเมินตนเอง
  - 6.1 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง
  - 6.2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง
  - 6.3 ร่วมกันตรวจสอบรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา
  - 6.4 แก้ไขปรับปรุงรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ในประเด็นที่นำเสนอครอบคลุมการปฏิบัติงานของสถานศึกษา
  - 6.5 เสนอรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
  - 6.6 เผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จึงควรขยายผลสู่สถานศึกษาในสังกัดเพื่อตอบสนองจุดเน้นที่ระบุไว้ในแผนปฏิบัติงานต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการประกันคุณภาพภายใน สามารถสรุปได้ว่า ด้านประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มาความจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรอบรมให้ความรู้ หรืออำนวยความสะดวกในการให้ข้อมูลหรือเครื่องประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคต

8.1.2 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สามารถสรุปได้ว่า มีการดำเนินการในระดับ ปานกลาง ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการนำแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง ไปปรับใช้ตามบริบทของสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรนำผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นด้านความมุ่งมั่น ในการทำงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานในเชิงลึกต่อไป

8.3.2 ควรมีการวิจัยการนำแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในภายในสถานศึกษา โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ไปใช้ในสถานศึกษาโดยใช้เวลา 1 ปี เพื่อนำผลของการวิจัยมาพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

9. บรรณานุกรม

- ณัฐพล จันท์พล. (2563). การพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพภายใน สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิตยา กัลยาณี. (2564). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วงจรคุณภาพของเดมมิ่งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงเพชร ผัดกระโทก. (2559). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างครูผู้นำสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พัชรา กาจูลศรี. (2567). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- วัชรินทร์ ภูมิภาค. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานเพื่อยกระดับการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 (2565). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2566. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). รวบรวมบทความเกี่ยวกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ปี 2544 - 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Deming, W. E. (2004). *Out of the Crisis*. U.S.A. : MIT center for Advanced Engineering Study.

โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2*
AN INNOVATIVE LEADERSHIP DEVELOPMENT PROGRAM FOR SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE MAHA SARAKHAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ปทุมพร นามวิชา¹, ลักขณา สรีวัฒน์²
Patoompohn Namwicha¹, Lakkhana Sariwat²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University^{1,2}
Email : 66010581078@msu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2) เพื่อออกแบบ สร้าง และประเมินโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 316 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า และสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับสูง โดยประเด็นความต้องการจำเป็นที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว รวมถึงความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน 2) ผลการออกแบบ สร้าง และประเมินโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหากิจกรรมของ โปรแกรม แบ่งออกเป็น 5 Module ประกอบด้วย Module 1 การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว Module 2 การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน Module 3 ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน Module 4 การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และ Module 5 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยซึ่งได้รับการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับสูงสุด โปรแกรมนี้คาดว่าจะช่วยพัฒนา

ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำพาการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมสู่สถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : โปรแกรมพัฒนา; ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the current status, desired status, and needs of innovative leadership of school administrators under the Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 2, and 2) to design, create, and evaluate a program to develop innovative leadership of school administrators under the Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 2. The sample group of administrators and teachers was 316 people. The research instruments were rating scale questionnaires and semi-structured interviews. Statistical methods used for data analysis include: Percentage Mean Standard deviation Index of necessity.

The research results found that 1) the current status, the desired status, and the necessary status of innovative leadership of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Maha Sarakham Area 2, the current status of innovative leadership of administrators was at a moderate level, while the desired status and the necessary status were at a high level. The important necessary issues included creating a clear vision, promoting and supporting change, creating a conducive environment, supporting experimentation and learning from failure, and the ability to inspire the team. 2) The results of design, creation and evaluation of the innovative leadership development program for school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area, Mahasarakham Area 2 consisted of 5 parts: 1) Program principles 2) Program goals and objectives 3) Program activity content, divided into 5 modules: Module 1: Supporting experimentation and learning from failure; Module 2: Creating a clear vision; Module 3: Ability to inspire the team; Module 4: Promoting and supporting change; and Module 5: Creating a conducive environment, which was assessed by experts as being most appropriate and feasible. This program is expected to help develop the ability of school administrators to effectively bring about change and innovation to their schools. Keywords: Development program, Innovative leadership, School administrators.

Keywords : Development program; Innovative leadership; School administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงในโลกแห่งพลวัตที่มุ่งเข้าสู่ยุคแห่งนวัตกรรม รัฐบาลไทยโดยกระทรวงศึกษาธิการมีความพยายามเป็นอย่างยิ่งที่จะนำการศึกษาไปสู่เป้าหมายการศึกษาไทยแลนด์ 4.0 หรือการศึกษาประเทศไทย 4.0 โดยการเสนอนโยบายการปฏิรูปการบริหารและการจัดการ การศึกษาขึ้นเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษา โดยการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพื่อ เป้าหมายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เจตคติ ทักษะสำคัญ และความรู้ รวมทั้งขยายผลสู่ นักเรียนทั่วประเทศในอนาคต นอกจากนี้ยังมี เป้าหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบริหารการศึกษาระดับจังหวัด ขยายผลนวัตกรรมการศึกษาทั้งเชิง นโยบาย การจัดการเรียนรู้ และการบริหารในสถานศึกษาไปสู่ นโยบายการศึกษาในระดับชาติและ พื้นที่อื่น อาทิ ด้านหลักสูตร ตำรา สื่อการเรียนรู้ การทดสอบ การประเมิน สถานศึกษา บุคลากร การเงิน รวมทั้งความสอดคล้องของการบริหารงานด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) มีเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยไปสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” หรือ “Hi-Value and Sustainable Thailand” ที่ได้มุ่งเน้นการใช้องค์ความรู้ ความคิด สร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นเครื่องมือในการ ขับเคลื่อนการยกระดับศักยภาพและพัฒนา ประเทศในทุกมิติ เพื่อสนับสนุน พัฒนาการสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเสมอ ภาคทางสังคมอย่างทั่วถึง โดยจะมุ่งเน้นการนำ ความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมทำให้เกิด สิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่อง กระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และบริการ ใหม่ ๆ โดยการกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้นที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง และสอดคล้องกับสาขาเป้าหมาย การพัฒนาประเทศ และใช้กลยุทธ์ด้านนวัตกรรม บูรณาการวิจัยและพัฒนาไปใช้ประโยชน์ ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้อง กับ เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมการศึกษาไว้หลายมาตรา มาตราที่สำคัญ คือ มาตรา 67 รัฐต้อง ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้ง การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและ เหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทย และในมาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมี ความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการ การศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” การดำเนินการปฏิรูป การศึกษาให้สำเร็จได้ตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว จำเป็นต้อง ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา ทางการศึกษาทั้ง ในรูปแบบของการศึกษาวิจัยการทดลองและการประเมินผลนวัตกรรมหรือ ที่นำมาใช้ว่ามีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด นวัตกรรมที่นำมาใช้ทั้งที่ผ่านมาแล้วและ ที่จะมีในอนาคต มีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ นวัตกรรม ทางด้านหลักสูตร นวัตกรรม ทางด้านการเรียนการสอน นวัตกรรมทางด้านสื่อการสอน นวัตกรรม การประเมินผล และนวัตกรรม การบริหารจัดการนวัตกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการศึกษาหลายประการอันเนื่องมาจาก

ยุคของ โลกโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาที่มีอยู่เดิมนั้น เปลี่ยนมามีความทันสมัยที่ต้องก้าวทันเทคโนโลยีและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา เพื่อทำการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นแล้ว ความสำคัญของนวัตกรรมการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษา โดยเน้นที่การสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว (สมบัติ จงใจพาณิชย์, 2563) จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษา อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และยังส่งผลให้การบริหารจัดการการศึกษาต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการแข่งขันจึงจำเป็นต้องพร้อมรับความท้าทายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านกำลังคน ความรู้ สมรรถนะการสร้างและพัฒนานวัตกรรมเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกองค์กรสร้างจุดยืนที่เข้มแข็ง เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม โดยมีเป้าหมายอยู่ที่ความอยู่รอด การเจริญเติบโต และการสร้างสมรรถนะ ในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ในการขับเคลื่อนสู่การเป็นนวัตกรรมให้สำเร็จนั้นต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้ที่จะเป็นเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ประสบความสำเร็จ Weiss และ Legrand (2011) กล่าวว่า ผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ ผู้นำที่มีความสามารถในการเข้าถึง ปัญหาหรือโอกาสที่ลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้น มาก่อน โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางนวัตกรรม เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและใช้แก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์กรมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของนักวิชาการทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 รับผิดชอบส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีพื้นที่บริการครอบคลุม 5 อำเภอ คือ อำเภอนาปีนรุฒ อำเภอนาเชือก อำเภอนาหว้า และอำเภอ ยางสีสุราชได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาประเทศไทย 4.0 โดยมีทิศทางการพัฒนาการศึกษา ซึ่งกำหนดในเป้าประสงค์ คือ สถานศึกษามีการบริหารจัดการเชิงบูรณาการ มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล มีระบบข้อมูลสารสนเทศที่มี ประสิทธิภาพและรายงานผลอย่างเป็นระบบ ใช้งานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการขับเคลื่อน คุณภาพการศึกษา และผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดริเริ่มและสร้างสรรค์ นวัตกรรม มีความรู้ มีทักษะ มีสมรรถนะตามหลักสูตร และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเป็นพลเมืองพลโลกที่ดีพร้อมก้าวสู่สากล อย่างไรก็ตามสถานศึกษาหลายแห่งยังมีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการสถานศึกษาและ การจัดการเรียนการสอน โดยส่วนใหญ่ยังขาดแคลนครูผู้สอนในสาขาที่จำเป็น ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากร และผู้บริหาร สถานศึกษายังขาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ถือเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีในยุคแห่งนวัตกรรม เนื่องด้วยมีอิทธิพลต่อครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการนำเทคโนโลยี ไปใช้ในการผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมสนับสนุนการเรียนรู้อ และการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ตลอดจนการนำนวัตกรรม เหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

สูงสุดต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนา การศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลก อยู่ตลอดเวลา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2, 2567)

จากความประเด็นปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวถึงมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะพัฒนาโปรแกรมพัฒนาที่จะส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้บริหารในสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำที่เชิงนวัตกรรม เพื่อให้พวกเขาสามารถนำความรู้และทักษะทางการสร้างและพัฒนานวัตกรรมไปใช้ในการเพิ่มมูลค่าและเสริมความสามารถในการแข่งขันขององค์กร เพื่อสนับสนุนเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการบรรลุเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามระเบียบข้อบังคับในการศึกษาแห่งชาติต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2.2 เพื่อออกแบบ สร้าง และประเมินโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3.2 ได้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบ วิธีผสม (Mixed Method) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร เพื่อให้ได้องค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัลของครู จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสนับสนุน การทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว 2) การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน 3) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน 4) การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และ 5) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้มาสร้างแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นนำเครื่องมือไป

ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถาม พบว่าทั้ง 45 ข้อไม่มีข้อที่ตัดทิ้งหรือปรับปรุง และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) พบว่า แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.216-0.547 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.826 ส่วนแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.298-0.557 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.878 จากนั้นนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 316 คน โดยการใช้แบบสอบถามหลังจากนั้นจึงนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) และแปลผลโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ Best Practice กับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และมีนวัตกรรมการบริหารสถานศึกษา 2) ครูที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และมีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมภาวะผู้นำดิจิทัลของครูสำหรับสถานศึกษา จำนวน 6 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง หลังจากนั้น ผู้ทรงคุณวุฒิอีกจำนวน 5 คนได้ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมดังกล่าว โดยใช้แบบประเมินที่ออกแบบขึ้นเฉพาะ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม ส่วนสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยองค์ประกอบที่สูงที่สุดคือ ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน รองลงมาคือการสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ส่วนสภาพที่พึงประสงค์นั้นอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ตามด้วยการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว และความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน ตามลำดับ โดยสรุปความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามลำดับ ดังนี้

- 1) การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน
- 2) การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง

- 3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
- 4) การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว
- 5) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมาตรฐานระดับสภาพปัจจุบัน ระดับสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น โดยรวมและรายองค์ประกอบ

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ภาวะผู้นำ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ภาวะผู้นำ	PNImodified (I-D/D)	ลำดับ
1. การสนับสนุน การทดลองและ การเรียนรู้จาก ความล้มเหลว	3.01	0.04	ปานกลาง	4.45	0.01	มาก	0.32	4
2. การสร้าง วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน	2.77	0.04	ปานกลาง	4.63	0.02	มากที่สุด	0.40	1
3. ความสามารถ ในการสร้างแรง บันดาลใจให้กับ ทีมงาน	3.02	0.02	ปานกลาง	4.44	0.03	มาก	0.31	5
4. การส่งเสริม และสนับสนุนการ เปลี่ยนแปลง	2.79	0.04	ปานกลาง	4.55	0.01	มากที่สุด	0.39	2
5. การสร้าง สภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวย	2.76	0.12	ปานกลาง	4.46	0.01	มาก	0.38	3
โดยรวม	2.87	0.05	ปานกลาง	4.50	0.01	มาก		

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ Best Practices การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 6 คน โดยสามารถสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 2 การสรุปประเด็นการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	สรุปประเด็นการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน
1. ด้านการสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว	1. การสร้างวัฒนธรรมที่ยอมรับความล้มเหลว 2. การสนับสนุนการทดลองแนวทางใหม่ 3. การเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์กระตุ้นให้เกิดไอเดียที่สร้างสรรค์และนำไปสู่การพัฒนา

องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	สรุปประเด็นการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน
	4. การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการความเสี่ยง 5. การส่งเสริมการทำงานร่วมกันและการสื่อสาร 6. การให้การสนับสนุนและคำปรึกษา
2. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน	1. การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมีความเป็นไปได้และสามารถบรรลุผลได้จริง 2. การพัฒนาความสามารถในการมองเห็นภาพรวม 3. การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 4. การปรับวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง 5. การประเมินและวัดผลความสำเร็จของวิสัยทัศน์ 6. การสร้างวิสัยทัศน์ที่เน้นผลลัพธ์และความยั่งยืน
3. ด้านความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน	1. กระตุ้นการพัฒนา 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความคิดสร้างสรรค์ 3. การเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับทีมงาน 4. การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างในการรับฟังความคิดเห็น 5. ผู้นำต้องยอมรับและให้การสนับสนุนทีมงานอย่างเต็มที่ 6. มีทักษะในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7. การให้แรงบันดาลใจในการรับมือกับความท้าทาย
4. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง	1. การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง 2. การสามารถสื่อสารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน 3. การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทีมงาน 4. การตั้งวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถทำได้จริง 5. การสนับสนุนทีมงานในระหว่างการเปลี่ยนแปลง 6. การสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน 7. การประเมินผลและการติดตามการเปลี่ยนแปลง 8. การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ในการนำการเปลี่ยนแปลง
5. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	1. การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้ทีมงานรู้สึกมีคุณค่า 2. การสร้างโอกาสให้ทีมงานได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ 3. การรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย 4. การสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการคิดสร้างสรรค์และการนำนวัตกรรมไปใช้ 5. การสร้างทีมที่มีความหลากหลาย 6. การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาองค์กร 7. การสร้างความไว้วางใจในทีมงาน 8. การสร้างโอกาสให้สมาชิกในทีมมีโอกาสเติบโตและพัฒนาตนเองในอนาคต

หลังจากดำเนินการสัมภาษณ์แล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการยก่างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในระยะที่ 1 และการศึกษา Best Practices เกี่ยวกับ

การพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู มาพัฒนาเป็นโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของครู ซึ่งมีรายละเอียดของโปรแกรมดังนี้

ตารางที่ 3 โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2	
หลักการ	การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาให้ยั่งยืนและทันสมัย โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สนับสนุนการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างบรรยากาศเอื้อต่อการพัฒนาองค์กร (จิราภา ประพันธ์พัฒน์, 2560; กุลชลี จงเจริญ, 2561) การศึกษาของแพรวพรรณ เปรมลาภ (2565) เน้นย้ำความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ครอบคลุมความสามารถในการบริหารความเสี่ยง การใช้เทคโนโลยี และการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมช่วยเสริมสร้างความสามารถในการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ในสถานศึกษา (ลัดดาวัลย์ ชาติโย, 2566; วราพงษ์ ทาตุ้ย, 2565) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) เห็นว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมมีผลโดยตรงต่อคุณภาพการบริหารการศึกษาและความสำเร็จของการดำเนินงาน จากการศึกษาความต้องการจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่ามีความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับสูงสุด แต่ปัจจุบันยังขาดหลักสูตรหรือกระบวนการพัฒนาที่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยใช้วิธีการอบรม ศึกษาดูงาน และเรียนรู้จากการปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างความสามารถและเตรียมความพร้อมให้ผู้บริหารนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในยุคดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างยั่งยืน
เป้าหมายและวัตถุประสงค์	การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนานวัตกรรมและนำความรู้ความสามารถด้านการสร้างและพัฒนานวัตกรรมไปใช้ในการเพิ่มมูลค่า ยกระดับขีดความสามารถการแข่งขันให้แก่องค์กรในสภาวะการณ์ของโลกแห่งพลวัต
เนื้อหากิจกรรม	Module 1 การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว Module 2 การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน Module 3 ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน Module 4 การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง Module 5 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย
กระบวนการพัฒนา	กระบวนการพัฒนาของโปรแกรมจะใช้วิธีการพัฒนาและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ เพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาสามารถนำไปเป็น

	หลักการในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดจากงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำ สรุปวิธีการพัฒนาได้ 3 วิธี ได้แก่ 1) การอบรม 2) การศึกษาดูงาน 3) การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และใช้เวลาในการพัฒนาตามหลักการพัฒนาภาวะผู้นำ โดยมีอัตราส่วน 70 : 20 : 10 จำนวนทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง
การประเมินผล	<p>ขั้นที่ 1 การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินก่อนการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการทำแบบทดสอบประเมินตนเองก่อนการพัฒนา จำนวน 20 ข้อ 2. การประเมินระหว่างการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทำ แบบบันทึกกิจกรรม 3. การประเมินหลังการพัฒนา ใช้วิธีการนำเสนอรายงานผลการเรียนรู้จากการเข้ารับการ พัฒนา นำเสนอนวัตกรรมที่ออกแบบหรือต่อยอด และทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา จำนวน 20 ข้อ <p>ขั้นที่ 2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2</p>

หลังจากการดำเนินการสร้างโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการ ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ส่วนประกอบของโปรแกรม	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. หลักการ	4.60	0.55	มากที่สุด	4.80	0.45	มากที่สุด
2. เป้าหมายและวัตถุประสงค์	4.40	0.55	มาก	4.80	0.45	มากที่สุด
3. เนื้อหากิจกรรม	4.60	0.55	มากที่สุด	4.40	0.55	มาก
4. กระบวนการพัฒนา	4.40	0.55	มาก	4.40	0.55	มาก
5. การวัดและประเมินผล	4.60	0.55	มากที่สุด	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.52	0.55	มากที่สุด	4.60	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของโปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) โดยเฉพาะในด้านการวัดและ ประเมินผล หลักการ และเนื้อหา กิจกรรม ซึ่งได้ค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และ กระบวนการพัฒนาอยู่ในระดับมากตามลำดับ ขณะที่ความเป็นไปได้ของโปรแกรมก็อยู่ในระดับมาก

ที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) ทุกด้าน โดยเฉพาะหลักการ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ และกระบวนการพัฒนา ค่าเฉลี่ย 4.80

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับปานกลางในภาพรวม โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูมีความสามารถสูงในด้านการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน รองลงมาคือการสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ยังพบความต้องการพัฒนาในด้านการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและการวิเคราะห์ความผิดพลาดอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างการสื่อสารและการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจแก่บุคลากรตามที่ แพรวพรรณ เปรมลาภ (2565) กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สามารถรับฟังและนำการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Weiss และ Legrand (2011) ยังชี้ให้เห็นว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมควรมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและนำพากลยุทธ์สู่แนวทางใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปารวี บุญเพชร (2563) ที่พบว่าผู้นำเชิงนวัตกรรมสามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองและเรียนรู้จากข้อผิดพลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเปิดโอกาสให้บุคลากรแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเสรี ช่วยเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ งานวิจัยของ จิรา ดันหวั่ง ยังเน้นย้ำว่าการสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นกุญแจสำคัญของการเรียนรู้ในองค์กรนวัตกรรม ในส่วนของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา พบว่าผู้บริหารยังต้องพัฒนาด้านการสร้างแรงบันดาลใจและการสื่อสารเป้าหมายให้ชัดเจน เพื่อสร้างแรงจูงใจและความผูกพันในทีม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ วิชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563) ที่ระบุว่าสร้างบรรยากาศในองค์กรนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา รวมถึงการศึกษาของ อภิสร ทองกาว และคณะ (2568) ที่เน้นการจัดโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมและการกระจายอำนาจในการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างความคล่องตัวและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

6.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการของโปรแกรม 2) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหา กิจกรรมของ โปรแกรม แบ่งออกเป็น 5 Module ประกอบด้วย Module 1 การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว Module 2 การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน Module 3 ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน Module 4 การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง และ Module 5 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.52 โปรแกรมดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2554) ที่นำเสนอโมเดลการเรียนรู้ 70:20:10 ซึ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง (70%) การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (20%) และการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (10%) อีกทั้งวิธีการพัฒนาครูในโปรแกรมนี้ยังประกอบด้วย 5 วิธีหลัก ได้แก่ (1) การศึกษาดูงาน (2) การปฏิบัติงานจริง (3) การใช้เทคโนโลยีในการพัฒนา (4) การสอนงาน และ (5) การฝึกอบรม ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานของจิระศักดิ์ นามวงษ์ (2563) ที่ยืนยันว่าการพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารช่วยส่งเสริมภาวะผู้นำและนวัตกรรมในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการสอนและความเป็นนวัตกรรมของครู อีกทั้ง สาคร น้อมระวี (2565) ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โปรแกรมดังกล่าวประกอบด้วย 6 โมดูลหลัก ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม จริยธรรมและการตรวจสอบ การบริหารความเสี่ยง และบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยมีวิธีการพัฒนาที่ครอบคลุมตั้งแต่การประเมินก่อนและหลังการพัฒนา การใช้สื่อ และการวัดผล ซึ่งโปรแกรมนี้ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับสูงสุด

7. องค์ความรู้ใหม่

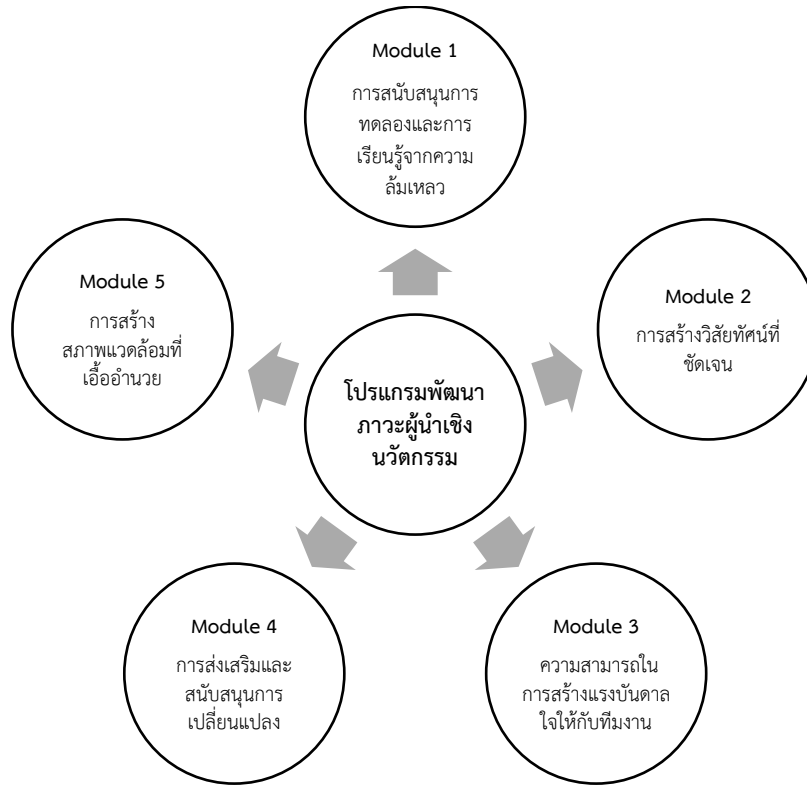
จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีรายละเอียด ดังนี้

7.1 หลักการ โปรแกรมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารดังกล่าว โดยโปรแกรมมุ่งเน้นการพัฒนา 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การสนับสนุนการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน การส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ซึ่งถือเป็นความท้าทายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

7.2 วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยให้ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและสร้างนวัตกรรม พร้อมนำความรู้และทักษะในการพัฒนานวัตกรรมไปใช้เพื่อเพิ่มมูลค่าและยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรให้สูงขึ้น

7.3 เนื้อหากิจกรรม

ภาพที่ 1 โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม

7.4 วิธีการพัฒนา วิธีการพัฒนาประกอบด้วย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (70%) ระยะที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น (20%) ระยะที่ 3 การเรียนรู้ตามแบบแผน (Learning by course) (10%)

7.5 การวัดผลประเมินผล

ขั้นที่ 1 การประเมินผู้เข้ารับการพัฒนา

1. การประเมินก่อนการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการทำแบบทดสอบประเมินตนเอง ก่อนการพัฒนา จำนวน 20 ข้อ
2. การประเมินระหว่างการพัฒนา ใช้วิธีการประเมินโดยการให้ผู้เข้ารับการพัฒนาทำ แบบบันทึกกิจกรรม
3. การประเมินหลังการพัฒนา ใช้วิธีการนำเสนอรายงานผลการเรียนรู้จากการเข้ารับ การพัฒนา นำเสนอนวัตกรรมที่ออกแบบหรือต่อยอด และทำแบบทดสอบหลังการพัฒนา จำนวน 20 ข้อ

ขั้นที่ 2 ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการพัฒนาต่อโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่ควรสนับสนุนการนำโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไปใช้พัฒนาผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูประเมินภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานและการสนับสนุนการทดลองเรียนรู้จากความล้มเหลว ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเน้นความสำคัญสูงสุดที่การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและทิศทางร่วมกันในองค์กร สำนักงานเขตพื้นที่ควรสนับสนุนการนำโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมไปใช้พัฒนาผู้บริหารและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาพัฒนาโปรแกรมทักษะการสร้างวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงควรศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเพิ่มความหลากหลายและประสิทธิผลในการพัฒนาผู้นำสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

- จิระศักดิ์ นามวงษ์. (2563). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปารวี บุญเพชร, ชูชาติ พ่วงสมจิตร และเก็จกนก เอื้อวงศ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 44(14). 29-44.
- แพรวพรรณ เปรมลาภ. (2565). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วัชรพงศ์ ทศนบรรจง (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- สมบัติ จงใจพาณิชย์. (2563). นวัตกรรมการศึกษา: การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษาในยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว. *วารสารการศึกษาพิเศษและการพัฒนา*. 8(2). 45-58.
- สาคร น้อมระวี. (2565). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*. 9(1). 20-33.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. มหาสารคาม : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). *การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อภิสร ทองกวาว. (2568). ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาอุทัยธานี ชัยนาท. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*. 9(1). 127-142.
- Weiss, D. S., & Legrand, C. (2011). *Innovative Intelligence: The Art and Practice of Leading Sustainable Innovation in Your Organization*. Canada : John Wiley & Sons Canada, Ltd.

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2*
THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO
ENHANCE LEARNING ACHIEVMENT OF PACHAT SCHOOL YASOTHON
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ประกิต กวดขัน¹

Prakit Kuadkhan¹

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2¹

Yasothon Primary Educational Service Area Office 2¹

Email : praktikkuadkhan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 แห่ง 2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความสอดคล้อง แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่า IOC และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก 20 องค์ประกอบย่อย และ 30 กระบวนการดำเนินการ มีค่าดัชนีความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (IOC) เท่ากับ 0.97 และมีค่าดัชนีความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 (IOC) เท่ากับ 0.89

คำสำคัญ : ชุมชนแห่งการเรียนรู้; การเรียนรู้ทางวิชาชีพ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ABSTRACT

This research aims to develop a professional learning community to enhance academic achievement for of Pachat School. Yasothon Primary Educational Service Area Office 2. The sample group consists of 1. Four educational institutions with best practices in professional learning community development. 2. Five experts with knowledge and skills in professional learning community development. By specifically selecting data collection instruments, namely in-depth interviews, a congruence assessment, and a suitability assessment of the professional learning community development process, and analyzing data using frequency values, IOC, and content analysis to determine the professional learning community development process.

The research findings revealed that the process for developing a professional learning community to enhance academic achievement for Ban Pa Chat School under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 comprises 6 main components, 20 sub-components, and 30 implementation processes. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) for the main components and sub-components of the professional learning community development for academic achievement improvement at Ban Pa Chat School under the Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 was 0.97. Additionally, the IOC for the suitability of the professional learning community development process for academic achievement improvement at the same school was 0.89.

Keywords : Learning Community; Professional Learning; Achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในยุคสมัยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการเมืองของทุกประเทศ เป็นสาเหตุให้ทุกประเทศต้องมีการ ทบทวนวาระของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษา เพื่อการพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริมความ เสมอภาค ความเท่าเทียมอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ซึ่ง ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตาม ธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ เนื่องจากกระบวนการเป็นสิ่ง สำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้เรียน เป็นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การ จัดการ การเผชิญสถานการณ์ การสร้างค่านิยมต่อสังคมส่งผลให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น ตัดสินใจเลือก

อย่างชาญฉลาด ประกอบกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาที่สำคัญเพื่อตอบสนองการพัฒนาไว้ 6 ยุทธศาสตร์ โดยในยุทธศาสตร์ที่ 1 เน้นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 เน้นการผลิต พัฒนาคู ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญในทุกสถานการณ์ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2558)

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยคุณภาพยังไม่ถึงระดับมาตรฐานประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเมื่อพิจารณาจากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานต่ำกว่าร้อยละ 50 ใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ เมื่อพิจารณาจำนวนโรงเรียนที่มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ปีการศึกษา 2559 ที่มีคะแนนเฉลี่ย 5 วิชา สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับชาติ พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวน 19 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 19.59 และในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 10.53 (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12, 2560) ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนทุกประเภท

กระบวนการการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาหรือคนไทยยุคใหม่นั้น นายแพทย์ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์ ได้กล่าวไว้ในคำนิยมของหนังสือทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21 (21 Century Skills: Rethinking How Students Learn) ว่าจะต้องมีการปฏิรูปการเรียนการสอนแบบ Problem-Base Learning (PBL) แล้วสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ที่เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง Professional Learning Community ของ สโตน แอล (Stoll L., 2010) ที่กล่าวว่า มีการให้การยอมรับและพูดถึงในวงกว้างเกี่ยวกับ PLC ในหลายประเทศว่าทำให้เกิดการรวมตัว การช่วยเหลือ การร่วมมือซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีการสะท้อนกระบวนการดำเนินงานวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และ โฮร์ด เอ็ม (Hord M., 2009) กล่าวว่า เป้าหมายหลักของสถานศึกษาคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งขึ้นอยู่กับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยคุณภาพการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบมีอาชีพ บริบทที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีอาชีพคือชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

จากหลักการและแนวคิดในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบกับปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ และพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งเป็นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการจัดการเรียน การสอน การวัดและการประเมินผลตามศักยภาพตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านป่าขาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร สร้างความสามัคคีระหว่างครูด้วยกันเอง ครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง

3.2 ส่งเสริมความเป็นเอกภาพสร้างวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ

3.3 ส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการแบ่งปันข้อมูลและถมความคิด (Brain Storming) ลดขั้นตอนในการทำงานที่ซ้ำซ้อน

3.4 ส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนความคิดย้อนกลับ เป็นการแลกเปลี่ยนแนวคิดของครูแต่ละท่าน

3.5 ส่งเสริมความความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้รับบริการในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา

3.6 ส่งเสริมให้ครูได้นำกระบวนการเรียนการสอนมาพัฒนาพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากร มีจำนวน 70 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 โรงเรียน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีความต้องการในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ โรงเรียนชุมชนห้องแซงวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 โรงเรียนบ้านโพ่ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 โรงเรียนบ้านห้องคลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 และโรงเรียนบ้านห้องแซง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2. ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถด้าน

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสังเคราะห์องค์ประกอบและกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) แบบประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.97 4) แบบประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.89

การวิจัยครั้งนี้มีขั้นตอนและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดเชิงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณลักษณะสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด

ขั้นตอนที่ 2 ถอดบทเรียนจากโรงเรียนและสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ จำนวน 4 แห่ง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกใน 7 ประเด็น คือ 1) แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน 2) การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา องค์ประกอบหลักของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษาของท่านประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง แต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง แต่ละองค์ประกอบมีวิธีดำเนินการอย่างไร ปัญหาอุปสรรค และวิธีแก้ปัญหการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา ความคาดหวังและข้อเสนอแนะในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างไร 4) ทักษะที่ใช้ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) จุดเด่นหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในสถานศึกษาของท่านเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) ความพึงพอใจต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา และ 7) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา นำข้อมูลที่ได้จากการถอดบทเรียนมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามองค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 ร่างกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาด ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์เพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขก่อนนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องขององค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินความ

เหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตรวจสอบเพื่อรับรองความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถานบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปรองคประกอบและกระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.97 การประเมินความเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.89 พบว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าขาดนั้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลักคือ 1) การสร้างค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน 2) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน 3) การร่วมมือรวมพลัง 4) การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ 5) การสนทนาเพื่อสะท้อนผล และ 6) เงื่อนไขการสนับสนุน

องค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือ SCCERS Model มีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shares values & norms) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งเน้นที่นักเรียนหรือผู้เรียน 2) กำหนดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน 3) กำหนดแนวปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) กำหนดค่านิยมและบรรทัดฐานโดยมุ่งเน้นที่ตัวนักเรียนหรือผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 2 กำหนดเป้าหมายร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 5) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 6) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 4) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่างกัลยาณมิตรในการจัดการเรียนรู้ 6) การแลกเปลี่ยนความรู้หรือทักษะใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Advice) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) เปิดใจรับคำแนะนำจากเพื่อนครู

และผู้เชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4) สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 5 การสนทนาเพื่อสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สนทนาร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) สนทนาวิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) กำหนดวิธีการแก้ปัญหากรณีศึกษาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการสนับสนุน (Supportive Condition) เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการดำเนินงาน 5 องค์ประกอบข้างต้น มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรงจากผู้บริหาร 2) การส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจจากผู้บริหาร 3) จัดสถานที่สำหรับการพบกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) จัดอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) จัดเวลาสำหรับการพบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) จัดเวลาสำหรับกระบวนการ Lesson Study 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการตรวจสอบ 7) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 8) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็น

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ พบว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นการเดินไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จร่วมกันของนักเรียน ครูผู้ประกอบวิชาชีพ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับ Hendro Yulius Suryo Putro, Rene M. Babiera, Mukhlis Takwin, Ali Rachman, Tiara Ariliani (2023) มองว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเน้นการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Muhammad Akram, Saira Taj, & Muhammad Irfan Malik (2023) กล่าวว่า การสร้างและส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถทำงานร่วมกัน เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด สอดคล้องกับ Murad Tareq, Assadi, N., Zoabi, M., Hamza, S., & Ibdah, M. (2022) กล่าวว่า พลังของการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ครูและนักการศึกษาสามารถพัฒนาตนเอง ปรับปรุงแนวปฏิบัติในการสอน และท้ายที่สุดคือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ วุฒิสักดิ์ บุญแน่น (2565) กล่าวว่า ความสำคัญของการสร้างและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพของตนเองและยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพของผู้เรียนในที่สุด สอดคล้องกับ Antinluoma, M., Ilomäki, L., & Toom, A. (2018) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง

วิชาชีพที่มีประสิทธิภาพนั้น เป็นเรื่องของการ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของโรงเรียน ให้เป็นวัฒนธรรมที่ ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของครู เพื่อให้เกิดผล กระทบเชิงบวกสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สอดคล้องกับ กันต์ธร หิรัญลักษณ์ (2564) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งและ ส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณภาพโดยรวมของผู้เรียน สอดคล้องกับ นิกุล ทองหน้าศาล (2565) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญในการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการ พัฒนาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้มา ประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการ เรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ เพ็ญณี นนทะชาติ (2565) กล่าวว่า การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในโรงเรียน ซึ่งหมายถึงการที่ครูและ บุคลากรทางการศึกษามารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พัฒนารูปแบบ และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป้าหมายสูงสุดคือการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ให้ดีขึ้น สอดคล้องกับ ปริญญา มีสุข, อังคัรวรา วงษ์รักษา และทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ (2563) กล่าวว่า บทบาทสำคัญของ PLC ในการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ขึ้น นำไปสู่การยกระดับคุณภาพของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในที่สุด และสอดคล้องกับ ประจักษ์ ยอดเมิน (2563) กล่าวว่า ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครูให้ มีความเป็นมืออาชีพ มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาการ เรียนรู้ของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสถานศึกษาในที่สุด

6.2 ผลการตรวจสอบกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับโรงเรียนบ้านป่าซาดจากการศึกษาสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบกับการถอดบทเรียนโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เทียบตรงเชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ค่าดัชนีความ สอดคล้อง พบว่า ความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยการพัฒนาชุมชนแห่ง การเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.99 และผลการประเมินความเหมาะสมของ กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.90 ซึ่งสามารถ นำไปใช้ได้ โดยมีรายละเอียดกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนี้ องค์ประกอบ ที่ 1 การมีค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน (Shares values & norms) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพซึ่งเน้นที่นักเรียนหรือ ผู้เรียน 2) กำหนดกลุ่มชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยคำนึงถึงบริบทของโรงเรียน 3) กำหนด แนวปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) กำหนดค่านิยมและบรรทัดฐานโดยมุ่งเน้นที่ตัว นักเรียนหรือผู้เรียน สอดคล้องกับ อนุสรรา สุวรรณวงศ์ (2558) Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2015) และ Kenoyer (2006) องค์ประกอบที่ 2 กำหนดเป้าหมาย ร่วมกันเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน (Collective focus on student learning) มีกระบวนการ ดำเนินงาน 1) กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน 2) ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย วิธีที่หลากหลาย 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) พัฒนา

ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู 5) พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 6) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ผู้บริหาร หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ ฌรงค์ อินทนาม (2553) อนุสรา สุวรรณวงศ์ (2558) Gail Richmond & Viola Manokore, (2010) องค์ประกอบที่ 3 การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การวิเคราะห์ มาตรฐานและตัวชี้วัดที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และวิพากษ์แผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 3) ออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน 4) จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 5) ช่วยเหลือและร่วมมือกันอย่าง กัลยาณมิตรในการจัดการเรียนรู้ 6) การแลกเปลี่ยนความรู้หรือทักษะใหม่ๆ ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ เกียรติสุตา กาศเกษม และฉลอง ชาตรุประชีวิน (2559) พวงเพ็ญ เขียวเสน, ไมตรี จันทรา และสมพร ญาณสูตร (2562) Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006) Jame F. Kilbane (2009) และ Tamara H. Nelson, Linda Le Bard & Charlotte Waters (2010) กล่าวว่า การทำงานร่วมกันของครูผ่านการสนทนาเชิงลึก การสืบค้น ร่วมกันเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนจะนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น องค์ประกอบที่ 4 การชี้แนะหรือการให้คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ (Expert Advice) มีกระบวนการ ดำเนินงาน 1) สังเกตการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน 2) เปิดใจรับคำแนะนำจากเพื่อนครูและผู้เชี่ยวชาญ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) นำคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ 4) สร้างเครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียนตามบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับ Vicki Vescio, Dorene Ross, Alyson Adams (2008) และ Tamara H. Nelson, Linda Le Bard & Charlotte Waters (2010) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของครูให้ดียิ่งขึ้น จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง องค์ประกอบที่ 5 การสนทนาเพื่อสะท้อนผล (Reflection) มีกระบวนการดำเนินงาน 1) สนทนาร่วมกันระหว่างครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับ การเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 3) สนทนาร่วมกันเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ 4) สนทนา วิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) กำหนดวิธีการแก้ปัญหากรณีศึกษาร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ อนุสรา สุวรรณวงศ์ (2558) และ Tamara H. Nelson, Linda Le Bard & Charlotte Waters (2010) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ องค์ประกอบที่ 6 เงื่อนไขการสนับสนุน (Supportive Condition) เป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนการ ดำเนินงาน 5 องค์ประกอบข้างต้น มีกระบวนการดำเนินงาน 1) การสร้างแรงจูงใจและการเสริมแรง จากผู้บริหาร 2) การส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจจากผู้บริหาร 3) จัดสถานที่สำหรับการพบกลุ่ม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 4) จัดอาคาร สถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) จัดเวลาสำหรับการพบกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 6) จัดเวลาสำหรับกระบวนการ Lesson Study 3 ขั้นตอน คือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ และการตรวจสอบ 7) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 8) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามความต้องการจำเป็น สอดคล้องกับ วรลักษณ์ ชูกำเนิด และ เอกรินทร์ สังข์ทอง (2557)

นิภาพร สุธรรมวงศ์ (2565) Tamara H. Nelson, Linda LeBard & Charlotte Waters, 2010) กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการทำงานร่วมกัน การใช้ข้อมูล และการสนับสนุนจากผู้นำเป็นหลัก

7. องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน" สามารถสังเคราะห์ องค์ความรู้ใหม่เป็นโมเดลที่มีประสิทธิภาพได้ (Professional Learning Community: PLC) โมเดล LCE-AA เป็นโมเดลที่เน้นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องของบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้รับบริการ โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียน การสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นอย่างยั่งยืน โมเดลนี้ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักดังนี้

- 1) ปัจจัยนำเข้า (Inputs): สิ่งจำเป็นที่ต้องมีเพื่อเริ่มต้นและสนับสนุนการทำงานของชุมชน แห่งการเรียนรู้
  - 1.1) ภาวะผู้นำที่สนับสนุนและเปิดกว้าง ผู้บริหารยอมรับฟังความคิดเห็นของครู
  - 1.2) ครูที่มีความมุ่งมั่นและเปิดใจเรียนรู้ ครูเปิดใจยอมรับฟังความเห็นจากเพื่อนร่วมงาน
  - 1.3) ทรัพยากรและการสนับสนุนที่เพียงพอ โรงเรียนมีสื่อการเรียนและอาคารสถานที่ เพียงพอ
  - 1.4) วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนมีบรรยากาศเอื้อต่อการทำงาน
- 2) กระบวนการ (Processes): กิจกรรมและขั้นตอนการทำงานของชุมชนแห่งการเรียนรู้
  - 2.1) การสร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน โรงเรียนและชุมชนมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน
  - 2.2) การสร้างและพัฒนาแบบแผนความคิด ครู ผู้บริหาร ผู้รับบริการมีการวางแผน เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
  - 2.3) การเรียนรู้เป็นทีมและการทำงานร่วมกัน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองมีการทำงาน ประสานกันเป็นทีม
  - 2.4) การพัฒนาความรอบรู้แห่งตน ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรอบรมและพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง
- 3) ผลลัพธ์ (Outputs/Outcomes): ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของชุมชนแห่งการ เรียนรู้ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
  - 3.1) ผลลัพธ์ระยะสั้น ครูมีการร่วมมือในการทำงานที่ดีขึ้น มีรูปแบบการสอนที่ หลากหลายโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน เกิดวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน
  - 3.2) ผลลัพธ์ระยะยาว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สูงขึ้น
  - 3.3) ผลต่อโรงเรียนและชุมชน เกิดความสามัคคีสามัคคีระหว่างชุมชน ครู และ โรงเรียน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การวิจัยนี้ยกระดับการเรียนรู้ให้สูงขึ้นที่เกิดจากความต้องการของผู้บริการหรือชุมชนอย่างแท้จริง จะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและระยะยาวได้

8.1.2 การวิจัยนี้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน คุรุบุคลากรทางการศึกษา และโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย

8.1.3 การวิจัยนี้จะทำให้เกิดการเชื่อมโยงทรัพยากร องค์กรความรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรทำความเข้าใจบริบทของชุมชนนั้นๆ ให้เข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน เช่น วิถีชีวิต ค่านิยมความเชื่อ ความคาดหวังของชุมชนการเป็นอยู่ จุดอ่อนและจุดแข็งของชุมชน

8.2.2 ควรสร้างความร่วมมือจากชุมชนให้ชุมชนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่อยู่ใกล้เคียง เช่น เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล อนามัย เป็นต้น

8.2.3 ควรมีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ กำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจน มีการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไป

8.3 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

8.3.1 การวิจัยนี้มุ่งเน้นเสนอกระบวนการในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

8.3.2 การวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำให้เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้

8.3.3 สถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษาควรนำกระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปบูรณาการหรือประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาหรือหน่วยงานการศึกษา

8.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.4.1 ควรมีการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน 5 กลุ่มสาระหลัก ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาต่างประเทศ

8.4.2 ควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ปกติกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

8.4.3 ควรมีการศึกษาวจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในหลายๆ ตัวแปร เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กันต์ธร หิรัญลักขณ์. (2564). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- เกียรติสุดา กาศเกษม และฉลอง ชาตธูประชีวิน (2559). การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(3). 112-124.**
- นิกุล ทองหน้าศาล. (2565). รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโรงเรียนหนองโสนพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร. **วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย. 4(2). 205–220.**
- นิภาพร สุธรรมวงศ์. (2565). การพัฒนาการนิเทศภายในด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. **วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4(3). 1–14.**
- ประจักษ์ ยอดเมิน. (2563). **แนวทางการดำเนินงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (หนองบัวลำภู) วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ปริญญา มีสุข, อังควรา วงษ์รักษา และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ. (2564). การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุของผลการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษาแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูสภา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. 11(2). 155-168.**
- พวงเพ็ญ เขียวเสน, ไผตรี จันทรา และสมพร ญาณสูตร. (2562). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. **วารสารนาคบุตรปริทรรศน์. 11(2). 72-80.**
- เพ็ญฉวี นนทะชาติ. (2565). **การพัฒนารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตามแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านคูซอด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <http://news.sisaketedu1.go.th/news/wp-content/uploads/2025/02/1.pdf>**
- วุฒิศักดิ์ บุญแน่น. (2565). **ชุมชนแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนผลการเรียนต่ำในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิดโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม). วารสาร มจร การพัฒนาสังคม. 8(1). 14–26.**
- อนุสรรา สุวรรณวงศ์. (2558). **กลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครูโรงเรียนเอกชน. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2566. จาก <https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=2128080>**
- Antinluoma, M., Ilomäki, L., & Toom, A. (2018). Schools as Professional Learning Communities. **Journal of Education and Learning. 7(5). 76-91.**

- Gail Richmond & Viola Manokore. (2010). Identifying elements critical for functional and sustainable professional learning communities. **Science Education**. 95(3). 543-570.
- Hendro Yulius Suryo Putro, Rene M. Babiera, Mukhlis Takwin, Ali Rachman, Tiara Ariliani. (2023). Professional Learning Community: Analysis and Impact on the Quality of Learning in Nusantara Capital Buffer School (IKN). **International Journal of Asian Education**. 5(1). 34-42.
- Jame F. Kilbane. (2009). Professional Learning Community – PLC. **NASSP Bulletin**. 93(3) 184–205.
- Muhammad Akram, Saira Taj, & Muhammad Irfan Malik. (2023). Effect of Professional Learning Communities on Student Achievement at the Secondary School Level. **Global Social Sciences Review**. 8(2). 42-52.
- Murad Tareq, Assadi, N., Zoabi, M., Hamza, S., & Ibdah, M. (2022). The Contribution of Professional Learning Community of Pedagogical Instructors, Training Teachers and Teaching Students within a Clinical Model for Teacher Education to Their Professional Development. **European Journal of Educational Research**. 11(2). 1009-1022.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional Learning Communities. **Journal of Educational Change**. 7(4). 221-258.
- Tamara H. Nelson, Linda Le Bard & Charlotte Waters. (2010). **How to Create A Professional Community**. DC: National Academies Press.
- Vicki Vescio, Dorene Ross, Alyson Adams. (2008). A review of research on the impact of professional learning communities on teaching practice and student learning. **Science Direct, Teaching and Teacher Education**. 24(2008). 80–91.

คุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร
สำนักงานจังหวัดขอนแก่น*

QUALITY OF ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT SYSTEM UTILIZATION
BY PERSONNEL IN KHON KAEN PROVINCIAL OFFICE

อำนวยการ สังกษ์ช่วย¹

Amnuay Sangchuay¹

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹

Northeastern University¹

Email : amnuay.san@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร สำนักงานจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร สำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึก จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ บุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น จำนวน 14 คน คัดเลือกโดยวิธีเจาะจง กระจายตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ใช้กรอบแนวคิดการปฏิบัติงานสารบรรณออนไลน์ 6 ประเภท สถิติที่ใช้ในกานวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร สำนักงานจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภท มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากร สำนักงานจังหวัดขอนแก่น

หนังสือระบบสารบรรณ 1) หนังสือภายนอก ควรเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการรับ-ส่งหนังสือภายนอก ควรใช้เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ช่วยให้การทำงานสะดวกขึ้น ลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น 2) หนังสือภายใน ควรเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการรับ-ส่งหนังสือภายใน ควรพิจารณาลดข้อผิดพลาดในการจัดทำหนังสือและปรับปรุงคุณภาพของเอกสาร 3) หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ ควรเพิ่มความถูกต้องและมาตรฐานในการใช้ตราประทับแทนการลงนาม ควรลดความเสี่ยงในการปลอมแปลงและการใช้ผิดวัตถุประสงค์

คำสำคัญ : คุณภาพการใช้ระบบ; ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์; สำนักงานจังหวัดขอนแก่น

ABSTRACT

This research study the objectives are 1) to study the quality level of the use of the electronic document system in the work of personnel in the Khon Kaen Provincial Office. 2) To study and find ways to develop the use of the electronic document system by personnel in the Khon Kaen Provincial Office. To have even more quality it is qualitative research using a semi-structured interview (semi-structure interview) and in-depth interview (in-depth interview) from the target population. There are 14 personnel from the Khon Kaen Provincial Office, selected by specific methods. Distribute according to the appropriateness of the situation use the framework for operating 6 types of online correspondence, The statistics used in the research included frequency, percentage, mean, standard deviation, and descriptive analysis.

The research results found that: 1) The results of the analysis of the quality level of using the electronic document management system of the personnel in the Khon Kaen Provincial Office the overall average value was at a high level. 3) Results of analysis of guidelines for developing the use of electronic document systems personnel in the Khon Kaen Provincial Office correspondence system 1) External Book Should Increase Efficiency and Speed in Receiving and Sending Books Outside. Electronic Technology Should be Used to Make Work More Convenient. Reduce the Burden of Unnecessary Paperwork. 2) Internal Books Should Increase Convenience and Speed in Receiving and Sending Internal Books. Consideration Should be Given to Reducing Errors in Book Preparation and Improving the Quality of Documents. 3) Letter Stamped in Lieu of Signature Accuracy and Standards Should be Increased in the Use of Stamps Instead of Signatures. The Risk of Counterfeiting and Misuse Should be Reduced.

Keywords : Quality of system use; Electronic Document Management System; Khon Kaen Provincial Office

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ ได้มีการเพิ่มเติมให้เข้ากับโลกยุคใหม่ซึ่งได้นำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ แม้ไม่ได้ทำงานสารบรรณโดยตรง แต่งานทุกอย่าง ทุกงานก็ต้องเกี่ยวข้องกับงานสารบรรณทั้งนั้น ในหนังสือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณฯ ได้ให้ความหมายที่กว้างขวาง ครอบคลุมถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ดังเช่น ข้อมูลข่าวสารหรือหนังสือที่ได้รับจากระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากงานสารบรรณ เป็นงานที่มีอยู่ทุกหน่วยงาน เพราะการดำเนินงานทั้งปวงไม่ว่าจะเป็นงานเล็กน้อยหรืองานใหญ่ ต้องดำเนินงานด้วยระบบเอกสาร ยิ่งใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ด้วยแล้ว ระเบียบฯ ยิ่งกำหนดให้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องติดตามผลสัมฤทธิ์ของงานด้วยว่าถึงผู้รับแล้วหรือยังและผู้รับก็ต้องแจ้งตอบรับด้วย เพื่อเป็นการยืนยันว่าหนังสือได้จัดส่งเรียบร้อยแล้ว ใน

กรณีติดต่อราชการด้วยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ให้ผู้ส่งตรวจสอบผลการส่งทุกครั้ง และให้ผู้รับแจ้งตอบรับเพื่อยืนยันว่าหนังสือได้จัดส่งไปยังผู้รับเรียบร้อยแล้ว ถ้าได้รับการแจ้งตอบรับแล้ว ส่วนราชการผู้ส่งไม่ต้องจัดส่งหนังสือเป็นเอกสารตามไป การส่งข้อความทางเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร วิทยุกระจายเสียง ให้ผู้รับ ปฏิบัติเช่นเดียวกับได้รับหนังสือ ทะเบียนหรือบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ ตามวรรคหนึ่งจะอยู่ในระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์หรือจัดทำโดยใช้โปรแกรม เช่น Microsoft Excel หรือ Google Sheets หรือ Apple Numbers หรือ แอปพลิเคชันอื่นใดก็ได้ ในกรณีที่จำเป็นต้องยืนยันเป็นหนังสือ ให้ทำหนังสือยืนยันตามไปทันที สำหรับกรณีที่ข้อความที่ส่งไม่มีหลักฐานปรากฏชัดเจน ให้ผู้ส่งและผู้รับบันทึกข้อความไว้เป็นหลักฐาน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564)

ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การรับส่งและเก็บรักษาข้อมูลข่าวสาร หรือหนังสือผ่านระบบสื่อสารด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมถึงการรับส่งโดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของส่วนราชการหรือที่ส่วนราชการจัดให้แก่เจ้าหน้าที่ และระบบสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นใด ตามที่หัวหน้าส่วนราชการกำหนดด้วย” ข้อ 4 ให้เพิ่มบทนิยามความ “หนังสืออิเล็กทรอนิกส์” ระหว่างบทนิยามคำว่า “ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์” และคำว่า “ส่วนราชการ” ในข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 “หนังสืออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า หนังสือราชการที่จัดทำและได้รับ ส่ง หรือ เก็บรักษาด้วยระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์” (กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548)

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการพัฒนาระบบงานสารบรรณ ให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการจัดเอกสารเพิ่มมากขึ้น เรียกว่า ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ (e-Office) ซึ่งเป็นระบบที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงานเพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบฐานข้อมูลซึ่งจะทำให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถใช้ข้อมูลเหล่านั้นร่วมกันได้ ข้อมูลจะเป็นปัจจุบันและถูกต้องเสมอ เจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถบริหารจัดการผ่านระบบเครือข่าย โดยใช้เทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในองค์กร เช่นการจัดทำบันทึกข้อความ หนังสือเวียน ทำให้บุคลากรสามารถทำงานได้ทุกที่ทุกเวลา (เดชา สุพรรณทอง, 2548)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะทำการศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น เพื่อต้องการทราบถึง 1) ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทำงานของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำไปรายงานผู้ว่าสำนักงานจังหวัดขอนแก่นใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทำงานของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น 2) หาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้พัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้รับทราบระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหารงานบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่นนำไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาและพัฒนาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ได้รับทราบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น และให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่นให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง คุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเจาะลึก (In-Depth Interviews) จากประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล ในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนทั้งหมด 60 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ที่เป็นบุคลากรของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานของรัฐ และพนักงานอัตราจ้างของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น คัดเลือกประชากรกลุ่มเป้าหมายโดยวิธีเจาะจงตามสถานการณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2550) เก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และอายุงาน ที่เป็นผู้ใช้ระบบการบริหารงานเอกสารงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น 6 ประเภท ประกอบด้วย 1) หนังสือภายนอก 2) หนังสือภายใน 3) หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ 4) หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด 5) หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด และ 6) หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อวัดระดับ จำนวน 5 ระดับ เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจำแนกตามเพศ ของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 57.15 และเพศชาย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 จำแนกตามอายุของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอยู่ระหว่างช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 อายุ 41-50 ปี 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ จำแนกตาม ระดับการศึกษา ของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.28 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่มี ตามลำดับ จำแนกตาม ตำแหน่งงานปัจจุบัน ของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชำนาญการจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 รองลงมาคือพนักงานราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ลูกจ้างเหมา จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.43 และ

ผู้อำนวยการกลุ่มงาน ไม่มี จำแนกตาม ประสบการณ์ทำงาน ของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง ระยะเวลา 3-5 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.28 รองลงมา อยู่ในช่วงระยะเวลา 6-10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.58 อยู่ในช่วงระยะเวลา 11-20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 อยู่ในช่วงระยะเวลา 21-30 ปีและ อายุ 31 ปีขึ้นไป ไม่มี

5.2 ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของ บุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 1 ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงาน จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ 6 ประเภท	เฉลี่ย ($\bar{x}$)	แปลผล
1	หนังสือภายนอก	4.36	มาก
2	หนังสือภายใน	4.36	มาก
3	หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ	4.21	มาก
4	หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด	4.21	มาก
5	หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด	4.14	มาก
6	หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ	4.29	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.26	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ประชากร กลุ่มเป้าหมายของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) และเมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ทุกประเภทมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ 1) หนังสือภายนอก และ 2) หนังสือภายใน ($\bar{x} = 4.36$) 6) หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็น หลักฐานในราชการ ($\bar{x} = 4.29$) 3) หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ และ 4) หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด ($\bar{x} = 4.21$) และ 5) หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด ($\bar{x} = 4.14$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ จาก ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ แสดงได้ว่า ผู้บริหารและเจ้า พนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเอกสาร สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ตามโครงการของ สำนักงานจังหวัดขอนแก่น มีความรู้ มีความเข้าใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ 6 ประเภท หนังสือระบบสารบรรณ ได้แก่ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ หนังสือ สั่งการตราครุฑ 3 ชนิด หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็น หลักฐานในราชการ เป็นอย่างดี ได้ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$)

5.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเอกสารสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น พบว่า บุคลากรของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารงานเอกสาร สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัด ขอนแก่น ให้ดียิ่งขึ้น 6 ประเภทหนังสือราชการ ดังนี้ ประเภทที่ 1 หนังสือภายนอก 1) ควรเพิ่ม ประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการรับ-ส่งหนังสือภายนอก 2) ควรลดข้อผิดพลาดในการจัดทำ หนังสือ และปรับปรุงคุณภาพของเอกสาร 3) ควรพิจารณาใช้เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานสะดวกขึ้น ลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น ประเภทที่ 2 หนังสือภายใน 1) ควรเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วใน

การรับ-ส่งหนังสือภายใน 2) ควรลดข้อผิดพลาดในการจัดทำหนังสือและปรับปรุงคุณภาพของเอกสาร 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากขึ้น ประเภทที่ 3 หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและมาตรฐานในการใช้ตราประทับแทนการลงนาม 2) ควรลดความเสี่ยงในการปลอมแปลงและการใช้ผิดวัตถุประสงค์ 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การดำเนินงานสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น ประเภทที่ 4 หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและความปลอดภัยของหนังสือสั่งการ 2) ควรลดระยะเวลาการส่งหนังสือและปรับปรุงความเร็วของระบบสารบรรณ 3) ควรป้องกันการใช้ตราครุฑผิดประเภทและควบคุมคุณภาพของเอกสาร ประเภทที่ 5 หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด 1) ควรเพิ่มความชัดเจนของเนื้อหาและความเข้าใจของผู้รับสาร 2) ควรลดระยะเวลาการจัดทำและเผยแพร่หนังสือประชาสัมพันธ์ 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การส่งข้อมูลสะดวกและแม่นยำมากขึ้น ประเภทที่ 6 หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและมาตรฐานของเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในราชการ 2) ควรลดปัญหาการสูญหายของเอกสาร และเพิ่มความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล 3) ควรปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ระดับคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานของบุคลากรสำนักงานจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 14 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ได้ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนี้ 1) จำแนกตามเพศบุคลากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 8 คน มากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.15 และเพศชาย มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 และมีความคิดเห็นต่อคุณภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการทำงานในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก 2) จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ระหว่างช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมาอยู่ระหว่างช่วงอายุ 31-40 ปีและอายุ 41-50 ปี จำนวน 6 คน คนละ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 และช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 ตามลำดับ 3) จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.28 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.72 และอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่มี 4) จำแนกตามตำแหน่งงาน พบว่า ปัจจุบันของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชำนาญการจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 รองลงมาคือพนักงานราชการ จำนวน 5 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.72 รองลงมาคือ ลูกจ้างเหมา จำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 21.43 และผู้อำนวยการกลุ่มงาน ไม่มี 1.5) จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงระยะเวลา 3-5 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 64.28 รองลงมา อยู่ในช่วงระยะเวลา 6-10 ปี ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.58 อยู่ในช่วงระยะเวลา 11-20 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 อยู่ในช่วงระยะเวลา 21-30 ปีและ อายุ 31 ปีขึ้นไป ไม่มี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ญาณีฐา ตรีสงฆ์ และคณะ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ระบบสารบรรณ อิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 31-40 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาโท เป็นบุคลากรสายสนับสนุน ประสบการณ์ การทำงาน 2-5 ปี มีการเข้าใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ทุกวัน ในช่วงเวลา 8.30-12.00 น. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ทราบว่ามีมหาวิทยาลัย

มีการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในการรับ-ส่ง เอกสาร ภายในมหาวิทยาลัย และประชากรในหน่วยงานมีความคิดเห็นและความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความผิดพลาดในการรับ-ส่งเอกสาร มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรินทร์ดา หอมภักดี , อำนวย สังข์ช่วย (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานการประปาภูมิภาค เขต 6 อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน การประปาส่วนภูมิภาคเขต 6 อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น จำแนกออกเป็นเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมบุคลากรในหน่วยงานมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

6.2 จากผลการวิจัยคุณภาพการใช้งานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้ 1) หนังสือภายนอก และ 2) หนังสือภายใน หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ 3) หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ และ 4) หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ประเภท) และ 5) หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ประเภท มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ แสดงว่า ผู้บริหารและเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานเอกสาร สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ตามโครงการของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น มีความรู้ มีความเข้าใจในการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิเรก แก้วสมนึก (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการใช้อิเล็กทรอนิกส์ในการผลิตและส่งหนังสือ กรณีศึกษาเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษา พบว่า ระบบใหม่ มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบงานเดิม นอกจากนี้ยังประหยัดเวลาและขั้นตอนการจัดทำ ซึ่งเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กรได้มากขึ้น และพนักงานมีความพอใจระบบใหม่มากกว่าระบบเดิม และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ นัฐวุฒิ กุลบุญญา (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ช่วยในการส่งเอกสารทางราชการ ได้รวดเร็วขึ้น ลดต้นทุนในการทำงาน ลดการใช้กระดาษ และการจัดเก็บเอกสารในรูปแบบคลาวด์ ช่วยให้จัดเก็บเอกสารสามารถเข้าถึงได้สะดวกมากขึ้น และให้สามารถเข้าถึงหนังสือราชการได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถตรวจสอบ ติดตามเส้นทางหนังสือราชการนำไปสู่ความโปร่งใส ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ และลดความผิดพลาด ในการรับ-ส่งหนังสือราชการ และสามารถแก้ไขปัญหาในด้านปัญหาและอุปสรรค ลดความผิดพลาด ในการรับ-ส่งหนังสือราชการได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วรณรัตน์ จันท์ศิริ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความรู้ ทักษะ เจตคติ และปัญหาในการปฏิบัติงานระบบบริหารจัดการเอกสารสำนักงานด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรมีความรู้อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) ความรู้ในการปฏิบัติงานด้วยระบบบริหารจัดการเอกสารสำนักงานด้วยอิเล็กทรอนิกส์ 2) ทักษะในการใช้ระบบบริหารเอกสารสำนักงานด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) เจตคติที่มีต่อการใช้ระบบบริหารจัดการเอกสารสำนักงานด้วยอิเล็กทรอนิกส์มีเจตคติสูง 4) ปัญหาในการปฏิบัติงานด้วยระบบบริหารจัดการเอกสารสำนักงานด้วยอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากร ได้แก่ บุคลากรที่รับผิดชอบมีน้อย ไม่มีมาตรฐานในการส่งเอกสาร บุคลากรยังไม่มี ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และไม่มี ความเข้าใจในระบบ และความไม่ทันสมัยของบุคลากร

6.3 แนวทางพัฒนาการบริหารงานเอกสารสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น พบว่า บุคลากรของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานเอกสาร สารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้ดียิ่งขึ้น 6 ประเภทหนังสือราชการ ดังนี้ ประเภทที่ 1 หนังสือภายนอก 1) ควรเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการรับ-ส่งหนังสือภายนอก 2) ควรลดข้อผิดพลาดในการจัดทำหนังสือ และปรับปรุงคุณภาพของเอกสาร 3) ควรพิจารณาใช้เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานสะดวกขึ้น ลดภาระงานเอกสารที่ไม่จำเป็น ประเภทที่ 2 หนังสือภายใน 1) ควรเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการรับ-ส่งหนังสือภายใน 2) ควรลดข้อผิดพลาดในการจัดทำหนังสือ และปรับปรุงคุณภาพของเอกสาร 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพและปลอดภัยมากขึ้น ประเภทที่ 3 หนังสือประทับตราแทนการลงชื่อ 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและมาตรฐานในการใช้ตราประทับแทนการลงนาม 2) ควรลดความเสี่ยงในการปลอมแปลงและการใช้ผิดวัตถุประสงค์ 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การดำเนินงานสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น ประเภทที่ 4 หนังสือสั่งการตราครุฑ 3 ชนิด 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและความปลอดภัยของหนังสือสั่งการ 2) ควรลดระยะเวลาการส่งหนังสือและปรับปรุงความเร็วของระบบสารบรรณ 3) ควรป้องกันการใช้ตราครุฑผิดประเภทและควบคุมคุณภาพของเอกสาร ประเภทที่ 5 หนังสือประชาสัมพันธ์ 3 ชนิด 1) ควรเพิ่มความชัดเจนของเนื้อหาและความเข้าใจของผู้รับสาร 2) ควรลดระยะเวลาการจัดทำและเผยแพร่หนังสือประชาสัมพันธ์ 3) ควรใช้เทคโนโลยีช่วยให้การส่งข้อมูลสะดวกและแม่นยำมากขึ้น ประเภทที่ 6 หนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ 1) ควรเพิ่มความถูกต้องและมาตรฐานของเอกสารที่ใช้เป็นหลักฐานในราชการ 2) ควรลดปัญหาการสูญหายของเอกสาร และเพิ่มความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล 3) ควรปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดิเรก แก้วสมนึก (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพของการใช้อิเล็กทรอนิกส์ในการผลิตและส่งหนังสือ กรณีศึกษาเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลการศึกษา พบว่าระบบใหม่มีประสิทธิภาพมากกว่าระบบงานเดิม นอกจากนี้ยังประหยัดเวลาและขั้นตอนการจัดทำ ซึ่งเพิ่มประสิทธิภาพในองค์กรได้มากขึ้น และพนักงานมีความพอใจระบบใหม่มากกว่าระบบเดิม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิพร เกตุแก้ว (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า เกิดขึ้นจากความต้องการในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการบริการของรัฐให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับการทำงานของรัฐแบบเดิม โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ ซึ่งจะเกิดประโยชน์กับการบริการต่อประชาชน และ ผู้ประกอบการเอกชน รวมถึงการทำงานของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานรัฐนั้นๆ ด้วย โดยประโยชน์ที่ได้จากรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ คือ 1) เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานรัฐ 2) เพื่อคุณภาพในการบริการประชาชนให้สะดวกและรวดเร็ว 3) ลดต้นทุนการดำเนินงานและการให้บริการ 4) สร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานและการให้บริการ 5) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ มานิตย์ กุศลคุ้ม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมต่อการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) บุคลากรมีความพร้อม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านที่มีความพร้อมที่สุดคือความรู้ในการใช้งาน ค่าเฉลี่ย 3.91 ส่วนด้านที่มีความพร้อมน้อยที่สุดคือการรับรู้ต่อการ ใช้ระบบเอกสารงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ค่าเฉลี่ย 3.65 2) ปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.51 ปัญหาที่ พบมากที่สุดคือ ขาดทักษะในการใช้งานหนังสือเวียน ค่าเฉลี่ย 3.82 ปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือการเข้าใช้ระบบรหัสผ่านไม่สามารถใช้งานได้งานในครั้งเดียว ค่าเฉลี่ย 3.35 นอกจากนี้ยัง พบว่า อุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ค่าเฉลี่ย

3.30 โดย พบว่า อุปสรรคมากที่สุดคือความล่าช้าในการดาวน์โหลดเอกสาร ค่าเฉลี่ย 3.82 อุปสรรคที่พบน้อยที่สุด คือ การตรวจสอบการลงนามเอกสาร มีความซับซ้อน ค่าเฉลี่ย 2.67 และ 3) แนวทางในการพัฒนา คือการพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้มีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดเห็นถึงประโยชน์ของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเจาะลึก (In-Depth Interviews) จากประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น พบว่า

7.1 งานเอกสารที่เข้าระบบทะเบียนกลางรับ-ส่งหนังสือราชการ ของทุกหน่วยงานส่วนราชการในจังหวัดขอนแก่น ได้ใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ในทะเบียนกลางทั้งหมด เพื่อนำเสนอต่อหัวหน้าหน่วยงานส่วนราชการต่างๆ เพื่อพิจารณานำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาลงนาม สั่งการ อนุญาต อนุมัติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความสะดวกรวดเร็ว การรักษาความปลอดภัย การตรวจสอบ ติดตาม และการค้นคว้า การเข้าถึงระดับความลับของเอกสารทางราชการที่ทันสมัย จึงจำเป็นจะต้องนำเอาระบบเอกสารงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากร มาใช้ให้เป็นตัวอย่างและให้เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานในสังกัดส่วนภูมิภาค

7.2 ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานของรัฐ และพนักงานอัตรจ้างของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น มีความรู้ ความเข้าใจ และสนับสนุน ในการนำเอาระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งานเอกสารการรับ-ส่งหนังสือราชการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ลดความซ้ำซ้อน และลดค่าใช้จ่ายกระดาษเอกสารต่างๆ เพิ่มระบบความสะดวกรวดเร็วในการลงนาม (อนุมัติลงนามด้วย Digital Signature บนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ e-Signature) การรักษาความปลอดภัยในการตรวจสอบ ติดตาม และการค้นคว้า การเข้าถึงระดับความลับของเอกสารทางราชการที่ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของทุกหน่วยงาน

7.3 ผู้บริหารระบบเอกสารงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานจังหวัด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีความพร้อมที่จะแก้ไข ปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม อิเล็กทรอนิกส์ ระบบไวไฟร์ส ระบบอินเทอร์เน็ต ให้ทันสมัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายระบบงานเอกสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ให้บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในสำนักงาน นำระบบงานเอกสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างเต็มรูปแบบอย่างชัดเจน โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการและมีการติดตามผลการดำเนินการเป็นระยะๆ

8.1.2 มีนโยบายจัดสรรงบประมาณ การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ให้เพียงพอ ปรับปรุงเครือข่ายที่มีเสถียรภาพต่อการใช้งาน การปลูกฝังทัศนคติ และจิตใต้สำนึกที่ดีของบุคลากรในทุกๆระดับ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 ควรสร้างความตระหนักให้บุคลากร ให้เห็นถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ของการใช้ระบบงานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักค่านิยมองค์กร ความทันสมัยในยุคปัจจุบัน

8.2.2 หน่วยงานควรส่งเสริมแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค เพื่อหาวิธีการ แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรในสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ให้มีการพัฒนาดีขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรในสำนักงาน ให้มีการพัฒนาดีขึ้นต่อไป

9. บรรณานุกรม

- กองกลาง สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2548). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548**. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาย โปธิสิตา. (2550). **หลักการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณิฐา ตรีสงฆ์ และคณะ. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ดิเรก แก้วสมนึก. (2549). **ประสิทธิภาพของการใช้อิเล็กทรอนิกส์ในการผลิตและส่งหนังสือ: กรณีศึกษาเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดชา สุพรรณทอง. (2548). **การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- นัฐวุฒิ กุลปยุตยา. (2566). **แนวทางการพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. คณะรัฐศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มานิตย์ กุศลคุ้ม. (2562). **ความพร้อมต่อการใช้ระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. 13(2). 173–183.
- วรรณรัตน์ จันทร์ศิริ. (2549). **ความรู้ ทักษะ เจตคติ และปัญหาในการปฏิบัติงานระบบบริหารจัดการเอกสารสำนักงานด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ของบุคลากรสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรินทร์ดา หอมภักดิ์, อำนวย สังข์ช่วย. (2561). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานการประปาภูมิภาค เขต 6 อำเภอมือทองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น**. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*. 13(63). 43–52.
- วิพร เกตุแก้ว. (2553). **แนวคิดพื้นฐานของการพัฒนาระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของ
พิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน*
ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT GUIDELINES FOR THE USE OF
TECHNOLOGY IN EXHIBITION MANAGEMENT OF THE TIANJIN MUSEUM,
THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

หวง ชิวชือ¹, ชัยยศ วณิชวัฒนาวุฒิ², พรเทพ จิวไพโรจน์กิจ³
Huang Qiushi¹, Chaiyot Vanitwatthanuwat², Pornthep Jewpairojkit³
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี^{1,2}
Bangkokthonburi University^{1,2}
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง³
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang³
Email : chaiyot.tak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสำรวจสถานะปัจจุบันและแนวทางการผสมผสานการออกแบบและเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน และ 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการดังกล่าวในสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสำรวจและการทบทวนวรรณกรรม รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เทคโนโลยีดิจิทัล และการออกแบบนิทรรศการ จำนวน 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า พิพิธภัณฑ์เทียนจินมีบทบาทสำคัญในฐานะศูนย์กลางมรดกทางนิเวศของเมืองแม่น้ำไห่เหอ ซึ่งเป็นจุดศูนย์รวมทางประวัติศาสตร์ การเมือง และเศรษฐกิจ พิพิธภัณฑ์เน้นยกระดับคุณภาพนิทรรศการและประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม โดยผสมผสานการออกแบบสร้างสรรค์และเทคโนโลยีดิจิทัลสมัยใหม่เพื่อเพิ่มคุณค่าด้านการศึกษาและการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างศิลปวัฒนธรรมและการขยายตัวของเมืองในยุคปัจจุบัน แนวทางพัฒนาเน้นการใช้เทคโนโลยี AR/VR และมัลติมีเดียแบบโต้ตอบ ซึ่งเพิ่มการมีส่วนร่วมและประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม พร้อมสร้างโอกาสเติบโตทางเศรษฐกิจและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การบูรณาการเทคโนโลยีกับการออกแบบนิทรรศการช่วยปรับปรุงการนำเสนอและสร้างประสบการณ์ที่ดึงดูดใจ ส่งเสริมบทบาทพิพิธภัณฑ์ในด้านการศึกษา การบริการชุมชน และการพัฒนาสังคม

คำสำคัญ : พิพิธภัณฑ์เทียนจิน; การจัดการนิทรรศการ; การบูรณาการการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และเทคโนโลยี

ABSTRACT

This research aims to 1) explore the current status and practices integrating design and technology in exhibition management at Tianjin Museum and 2) analyze the development approaches for utilizing technology in exhibition management at the museum in the People's Republic of China. A qualitative research approach was employed, including surveys, literature reviews, and in-depth interviews with five experts in Tianjin's history, culture, digital technology, and exhibition design. Content analysis was used for data interpretation.

The findings reveal that the Tianjin Museum plays a vital role as a center for ecological heritage in the Haihe River city, reflecting its historical, political, and economic significance. The museum emphasizes enhancing exhibition quality and visitor experience by integrating creative design with modern digital technology. This integration aims to enrich educational value and cultural transmission, focusing on the contemporary era's relationship between art, culture, and urban development. The development approach highlights using AR/VR technology and interactive multimedia to increase visitor engagement and experience. These technologies foster visitor interaction, create opportunities for economic growth, and minimize environmental impacts. Integrating technology with creative exhibition design improves presentation methods and creates compelling experiences, reinforcing the museum's role in education, community services, and social development.

Keywords : Tianjin Museum; Exhibition management; Integration of creative design and technology

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

บทบาทของพิพิธภัณฑ์ในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการเผยแพร่ความรู้มีความสำคัญมากกว่าที่เคย เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ยุคข้อมูลข่าวสารได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในการทำงานของพิพิธภัณฑ์ โดยเปลี่ยนบทบาทของพิพิธภัณฑ์จากการเก็บข้อมูลไปสู่ศูนย์กลางทางวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์แบบโต้ตอบและการเข้าถึงการศึกษา การเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์นี้เห็นได้ชัดโดยเฉพาะที่พิพิธภัณฑ์เทียนจิน ซึ่งเป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในภาคเหนือของจีนซึ่งรวบรวมโบราณวัตถุทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไว้มากมาย ภายนอกพิพิธภัณฑ์มีสถาปัตยกรรมเรียบง่ายทันสมัยและมีขนาดใหญ่ สะท้อนถึงแนวทางที่มองไปข้างหน้าในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรม เมื่อเผชิญกับความท้าทายในการใช้การออกแบบสร้างสรรค์สมัยใหม่และวิธีการทางเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพของนิทรรศการและประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม พิพิธภัณฑ์เทียนจินจึงจัดอยู่ระดับต้นๆ ของการปฏิวัติทางดิจิทัลนี้ (ตั้ง

ภาพที่ 1) ภาพภายนอกของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน แสดงให้เห็นการออกแบบที่ทันสมัยและกว้างขวาง ซึ่งเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความมุ่งมั่นของพิพิธภัณฑ์ในการผสมผสานประเพณีเข้ากับนวัตกรรม

ภาพที่ 1 ภายนอกพิพิธภัณฑ์เทียนจิน ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์เทียนจิน
ที่มา : <https://www.tjbwg.com/cn/about.aspx?TypeId=10921>

ยุคดิจิทัลได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสารได้ผลักดันให้พิพิธภัณฑ์ขยายหน้าที่ของตนจากการรวบรวมและจัดแสดงเพียงอย่างเดียวไปสู่บทบาทที่หลากหลาย ทั้งในด้านการศึกษา ความบันเทิง และการบริการชุมชน ในฐานะสถาบันทางวัฒนธรรมที่สำคัญในภาคเหนือของจีน พิพิธภัณฑ์เทียนจินมีมรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากมาย และมีหน้าที่ในการนำการออกแบบที่สร้างสรรค์และวิธีการทางเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพของนิทรรศการและขยายประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม ซึ่งสัมพันธ์ถึงการผสมผสานระหว่างประเพณีและเทคโนโลยี สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการศึกษาโดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ พิพิธภัณฑ์เทียนจินสามารถปฏิบัติการจัดการนิทรรศการได้ด้วยการบูรณาการการออกแบบที่สร้างสรรค์และเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนทางทฤษฎีและทางปฏิบัติสำหรับการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะวิเคราะห์หาแนวทางในการพัฒนาถึงวิธีการบูรณาการการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรมในลักษณะสหวิทยาการที่เป็นการผสมผสานระหว่างพื้นฐานทางทฤษฎีพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์วิทยากับการออกแบบในทางปฏิบัติและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งการผสมผสานนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาเชิงบูรณาการในการจัดนิทรรศการประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน

ภาพที่ 2 นิทรรศการประวัติศาสตร์เทียนจิน ในพิพิธภัณฑ์เทียนจิน
ที่มา : <https://www.tjbwg.com/cn/exhibitionView.aspx?Id=2327&Type=XWXC>

โดยมุ่งหวังที่จะเป็นส่วนสนับสนุนการพัฒนาเชิงทฤษฎีในสาขาวิชาการศึกษาพิพิธภัณฑ์ด้วยการนำเสนอมุมมองใหม่เกี่ยวกับบทบาทของการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการ ในทางปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการจัดการนิทรรศการและการมีส่วนร่วมของผู้เยี่ยมชม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อสำรวจสถานะปัจจุบันและแนวทางปฏิบัติที่ผสมผสานการออกแบบและเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน
- 2.2 เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบผลการสำรวจสถานะปัจจุบันและแนวทางปฏิบัติที่ผสมผสานการออกแบบและเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน
- 3.2 ได้แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัยโดยการสำรวจและการทบทวนวรรณกรรม จากงานวิจัย บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสถานะปัจจุบันและแนวทางปฏิบัติของการจัดการนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เทียนจิน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การออกแบบและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการ และดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ภัณฑารักษ์ จำนวน 1 คน นักออกแบบนิทรรศการทางวัฒนธรรม จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 1 คน เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์การบูรณาการการออกแบบเชิงสร้างสรรค์กับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเชิงบูรณาการสำหรับการจัดการนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์จากเนื้อหาการสัมภาษณ์

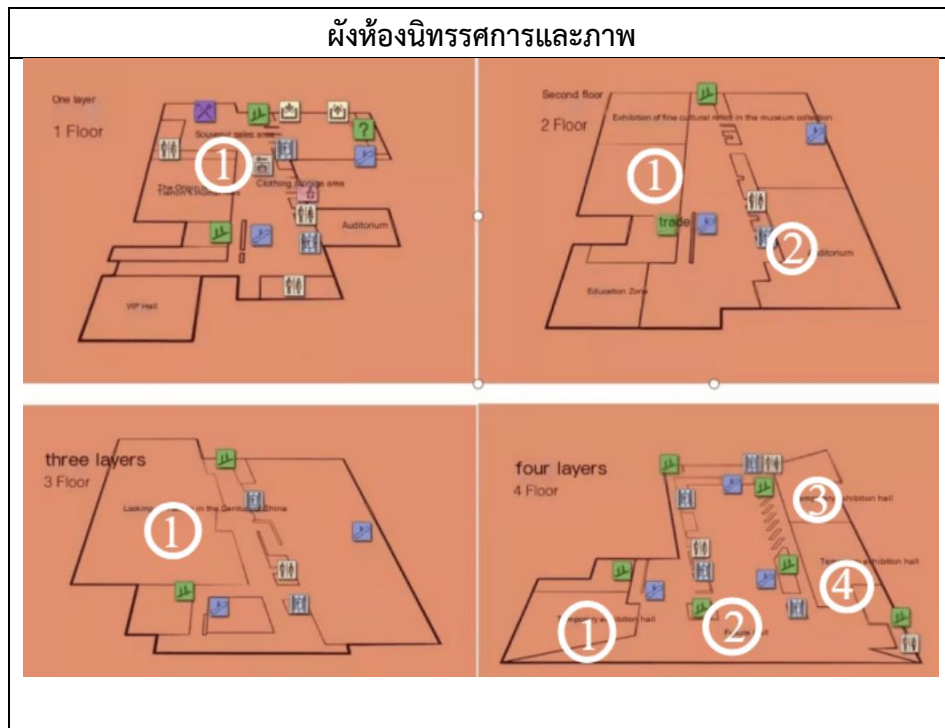
5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสำรวจสถานะปัจจุบันและแนวทางการผสมผสานการออกแบบและเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน พบว่า พิพิธภัณฑ์เทียนจิน เป็นสถาบันทางวัฒนธรรมที่สำคัญในภาคเหนือของสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งมีชื่อเสียงจากการรวบรวมโบราณวัตถุทางศิลปะและวัฒนธรรม อาทิ การจัดแสดงการสร้างเมืองเทียนจิน การรุกรานของพันธมิตร การแสดงโบราณวัตถุ เครื่องปั้นดินเผา สำริด หยก เครื่องลายครามสีน้ำเงินและสีขาว ราชวงศ์หมิงและชิง ภาพวาด ซึ่งเป็นศิลปะวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ทำหน้าที่เป็นตู้แลกรักษาสมบัติทางวัฒนธรรมเทียนจิน และเป็นเวทีสำหรับการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ

ตารางที่ 1 พิพิธภัณฑ์ศิลปะเทียนจินและห้องจัดการนิทรรศการ (Huang Qiu Shi, 2024)

พื้นที่การจัดแสดง		นิทรรศการ	เนื้อหาเรื่องราว
ชั้น	ห้องโถง		
ชั้นที่ 1	ห้องโถง 1	ที่มาของมนุษยชาติแห่งเทียนจิน	แนะนำประวัติศาสตร์การก่อสร้างเมืองของเทียนจิน รวมทั้งการรุกรานของพันธมิตรแปดชาติและชีวิตในเมืองก่อนการปลดปล่อย
ชั้นที่ 2	ห้องโถง 1	ไฮไลต์ของนิทรรศการสมบัติล้ำค่าของคอลเลกชันพิพิธภัณฑ์	จัดแสดงโบราณวัตถุล้ำค่าที่คัดสรรมาจากคอลเลกชันของพิพิธภัณฑ์รวมถึงเครื่องปั้นดินเผา สำริดโบราณ หยก งานเขียนอักษร เครื่องลายคราม และงานหัตถกรรม
	ห้องโถง 2	นิทรรศการแปลกแต่ไม่แปลกของผลงานชิ้นเอกของโรงเรียนหยางโจวจากคอลเลกชันของพิพิธภัณฑ์	รวบรวมผลงานกว่าร้อยชิ้นจากจิตรกรจำนวน 12 คน แห่ง “สำนักหยางโจว” ซึ่งแสดงถึงรูปแบบศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

พื้นที่การจัดแสดง		นิทรรศการ	เนื้อหาเรื่องราว
ชั้น	ห้องโถง		
ชั้นที่ 3	ห้องโถง 1	หนึ่งร้อยปีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผ่านเทียนจิน	จัดแสดงประวัติศาสตร์ของเทียนจินตั้งแต่สงครามฝิ่นจนถึงการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน
ชั้นที่ 4	-	นิทรรศการชั่วคราว	จัดแสดงนิทรรศการพิเศษเป็นหลัก ซึ่งโดยทั่วไปจะใช้เวลาประมาณ 1 ถึง 4 เดือน
ชั้นที่ 5	ห้องโถง 1	นิทรรศการเครื่องลายครามสีน้ำเงินและสีขาวของราชวงศ์หมิงและชิง	จัดแสดงเครื่องลายครามสีน้ำเงินและสีขาวจากราชวงศ์หมิงและชิงในคอลเลกชันของพิพิธภัณฑ์
	ห้องโถง 2	นิทรรศการหยกโบราณ	จัดแสดงโบราณวัตถุจากหยกในคอลเลกชันของพิพิธภัณฑ์
	ห้องโถง 3	นิทรรศการอุตสาหกรรมเกลือฉางลู่อุและวัฒนธรรมเทียนจิน	แสดงให้เห็นถึงการเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมเกลือฉางลู่อุและวัฒนธรรมของเทียนจิน
	ห้องโถง 4	การแสดงแท่นหมึกหินโบราณ	จัดแสดงแท่นหมึกโบราณและสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจากคอลเลกชันหมึกหิน

ภาพที่ 3 แผนผังห้องนิทรรศการ
ที่มา : Huang Qiu Shi, 2024

เมื่อพิพิธภัณฑ์เทียนจินเปลี่ยนผ่านจากศูนย์กลางทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไปเป็นแบบการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ วิธีการ และความคิดสร้างสรรค์ พิพิธภัณฑ์ต้องเผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ในการจัดการนิทรรศการ พิพิธภัณฑ์ได้รักษาคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม โดยการจัดแสดงฉากทัศน์และรูปภาพประกอบเนื้อหาเรื่องราว พร้อมทั้งใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มความน่าดึงดูดใจและการมีส่วนร่วมของนิทรรศการ โดยพิพิธภัณฑ์มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของผู้เข้าชมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างในภูมิหลังทางวัฒนธรรมและกลุ่มอายุ นอกจากนี้ เมื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนกลายเป็นปัญหาของพิพิธภัณฑ์

การออกแบบเชิงสร้างสรรค์และการบูรณาการเทคโนโลยีจึงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรมของนิทรรศการ องค์ประกอบการออกแบบสามารถผสมผสานกับเนื้อหาการนิทรรศการ โดยเฉพาะเนื้อหาเรื่องราวของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเทียนจิน และนวัตกรรมการออกแบบสามารถปรับปรุงการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เข้าชม โดยเฉพาะการใช้สื่อดิจิทัลและการออกแบบเชิงโต้ตอบซึ่งสามารถปรับปรุงการโต้ตอบและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชม

การจัดการนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เทียนจิน จัดระเบียบ ดำเนินการ และประเมินนิทรรศการอย่างเป็นระบบ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้แน่ใจว่านิทรรศการไม่เพียงแต่มีความสำคัญด้านการศึกษาและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังดึงดูดผู้เข้าชมที่หลากหลายอีกด้วย การจัดการที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อความสามารถของพิพิธภัณฑ์ในการถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ จัดแสดงคอลเลกชัน และมอบประสบการณ์ที่น่าประทับใจให้กับผู้เยี่ยมชม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนซึ่งต้องใช้แนวทางเชิงกลยุทธ์ในการสร้างสมดุลระหว่างเนื้อหา การออกแบบ เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชม

การเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลของพิพิธภัณฑ์ โดยเฉพาะในบริบทของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน ถือเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสำคัญ การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล เช่น ความจริงเสมือน (VR) ความจริงเสริม (AR) การพิมพ์ 3 มิติ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ทำให้รูปแบบและเนื้อหาของนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เทคโนโลยีเหล่านี้ไม่เพียงแต่มอบประสบการณ์แบบโต้ตอบใหม่ ๆ ให้กับผู้เยี่ยมชมเท่านั้น แต่ยังมอบเครื่องมือและแพลตฟอร์มใหม่ ๆ สำหรับการออกแบบและจัดการนิทรรศการให้กับพิพิธภัณฑ์อีกด้วย

5.2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการดำเนินการวิจัยผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแง่มุมเชิงปฏิบัติในแนวทางการพัฒนาการจัดการนิทรรศการและกระบวนการสร้างสรรค์

1) วิธีการสหวิทยาการโดยการเชื่อมช่องว่างระหว่างการศึกษา พิพิธภัณฑ์ การออกแบบและเทคโนโลยีสารสนเทศ และจัดทำข้อมูลสำหรับพิพิธภัณฑ์เทียนจิน

การวิเคราะห์เมืองเทียนจินในฐานะอาณานิคมขนาดใหญ่ และการเปลี่ยนแปลงของเมืองในช่วงของยุคสมัย ความเชื่อมโยงระหว่างการเปลี่ยนแปลงของเมืองและคุณค่าของมรดกทางนิเวศ มุมมองนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจว่าพิพิธภัณฑ์เทียนจินสามารถสร้างสมดุลระหว่างบทบาทของพิพิธภัณฑ์ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมกับความต้องการของการพัฒนาเมืองสมัยใหม่

สอดคล้องกับ (Marinelli, 2024) ความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ในการส่งเสริมการสนทนาระหว่างอดีตและปัจจุบัน ช่วยให้ผู้เข้าชมมีส่วนร่วมกับประวัติศาสตร์ ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของตนเอง การใช้เทคโนโลยีอย่างมีกลยุทธ์ในการจัดแสดงนิทรรศการพิพิธภัณฑ์เทียบเงิน ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของผู้ชมให้ความรู้ ซึ่งช่วยเสริมบทบาทของพิพิธภัณฑ์เทียบเงินและ การมีส่วนร่วมของสาธารณชน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมยุคดิจิทัลที่แสวงหาประสบการณ์แบบโต้ตอบและความดื่มด่ำประทับใจ

2) การออกแบบเชิงสร้างสรรค์: แนวทางการออกแบบสร้างสรรค์ ด้านภาพ วัตถุจัดแสดง และเนื้อหาในนิทรรศการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับธีมของนิทรรศการที่เน้นกรอบแนวคิดของนิทรรศการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องราวหรือข้อความหลักที่นิทรรศการต้องการถ่ายทอด และการเลือกเนื้อหาและสิ่งประดิษฐ์ที่แสดงถึงธีมนี้ รวมถึงการจัดพื้นที่ของห้องจัดนิทรรศการที่เลือกในพิพิธภัณฑ์เทียบเงินต่อการไหลเวียนของผู้ชม กลยุทธ์การสื่อสารด้วยภาพและการจัดวางพื้นที่ในแต่ละส่วนของการจัดแสดงฮอลล์ 1-4 ซึ่งมีธีมหลักคือ ประวัติศาสตร์การก่อสร้างเมืองเทียบเงิน โดยการทำให้การจัดนิทรรศการมีความสมจริง ผู้ชมได้รับความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม เสมือนอยู่ในสถานที่เหตุการณ์ที่สมจริง ถ่ายทอดคุณค่าทางวัฒนธรรมและข้อมูลทางประวัติศาสตร์การสร้างเมืองเทียบเงิน จากอดีตสู่ปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การใช้เทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาผสมผสานกับการออกแบบนิทรรศการ รวมถึงการใช้สื่อดิจิทัล โดยกำหนดการใช้แสง สี เสียง และแสดงผลแบบโต้ตอบให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาเรื่องราว การจัดแสดงในแต่ละพื้นที่จัดแสดง รวมถึงกิจกรรมปฏิบัติจริง โดยให้ความสำคัญทางการศึกษา เรียนรู้ และการสืบทอดวัฒนธรรมที่ส่งเสริมให้ผู้ชมมีส่วนร่วมทำให้กระบวนการเรียนรู้มีส่วนร่วมและน่าจดจำมากขึ้น และความเป็นจริงเสมือน เพื่อสร้างประสบการณ์ความประทับใจแก่ผู้ชม ซึ่งการผสมผสานเทคโนโลยีจะสามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดนิทรรศการแบบดั้งเดิมของพิพิธภัณฑ์เทียบเงิน ให้สามารถนำเสนอประสบการณ์โต้ตอบ และให้ได้รับความรู้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังของผู้เข้าชมยุคใหม่

4) การบูรณาการการออกแบบสร้างสรรค์และเทคโนโลยีในห้องจัดแสดงนิทรรศการที่คัดเลือก โดยเฉพาะการจัดแสดงประวัติศาสตร์การสร้างเมือง สงคราม การปลดปล่อย และการจัดแสดงโบราณวัตถุที่สำคัญ ซึ่งสามารถส่งเสริมให้ผู้ชมมีปฏิสัมพันธ์ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ความจริงเสมือน (VR) ความจริงเสริม (AR) มิติสัมผัสการพิมพ์ 3 มิติ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) สำหรับการเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรม

ซึ่งการบูรณาการควรคำนึงถึงองค์ประกอบทางทัศนศิลป์และการออกแบบ พื้นที่การจัดแสดงนิทรรศการ เนื้อหาเรื่องราวของการจัดแสดงและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่สามารถถ่ายทอดให้เกิดการรับรู้ เข้าใจประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของเทียบเงิน ซึ่งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ควรใช้สื่อดิจิทัลภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงการใช้แสง สี เสียงที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาเรื่องราวในแต่ละพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ รวมถึงการใช้สื่อในการสร้างให้เกิดมิติสัมผัสในบรรยากาศความรู้สึกและความประทับใจในประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเทียบเงิน

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 บทบาทสำคัญของการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และการใช้เทคโนโลยีในการเสริมสร้างคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรมของนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์เทียนจิน การผสมผสานเทคโนโลยีเชิงโต้ตอบและการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ช่วยเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาของนิทรรศการได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของประสบการณ์เชิงโต้ตอบในพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ ดังที่ Luo, KX และ Wang, QS (2023) ได้กล่าวไว้ว่า “พิพิธภัณฑ์ที่ใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาที่สร้างสรรค์จะสร้างประสบการณ์เนื้อหาที่ดื่มด่ำซึ่งกลายเป็นวิธีใหม่ในการดึงดูดผู้เยี่ยมชม” ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการบูรณาการการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และเทคโนโลยี ไม่เพียงแต่เป็นวิธีการใหม่ในการจัดนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจินเท่านั้น แต่ยังช่วยในการสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจและดึงดูดผู้คนให้มาเยี่ยมชมอีกด้วย

6.2 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดนิทรรศการอย่างยั่งยืนโดยการบูรณาการเทคโนโลยีและการออกแบบ มุ่งหวังที่จะเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชม Yu, WX (2023) เน้นย้ำถึงวิธีที่พิพิธภัณฑ์สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อขยายการเข้าถึงผู้เข้าชมและเพิ่มการเข้าถึงมรดกทางวัฒนธรรม การเน้นย้ำถึงประโยชน์ทางเศรษฐกิจของการมีส่วนร่วมของผู้เข้าชมที่เพิ่มขึ้นและศักยภาพของเทคโนโลยีในการดึงดูดผู้เข้าชมกลุ่มใหม่ผ่านนิทรรศการเสมือนจริง ขณะเดียวกันก็พิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการบริโภคสื่อใหม่ของสังคมยุคใหม่

การสร้างสมดุลระหว่างประสบการณ์พิพิธภัณฑ์แบบดั้งเดิมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีถือเป็น สิ่งสำคัญ เนื่องจากเทคโนโลยีนำเสนอช่องทางใหม่ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมและการศึกษา แต่มีความเสี่ยงที่จะทำให้ผู้เยี่ยมชมรู้สึกแปลกแยกจากรูปแบบดั้งเดิม ด้วยความจำเป็นที่พิพิธภัณฑ์จะต้องมีความคล่องตัวในแนวทางการใช้เทคโนโลยีและการออกแบบ เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเกี่ยวข้องในยุคดิจิทัลดำเนินการพัฒนาไปสู่การบรรลุภารกิจในการอนุรักษ์การศึกษาและวัฒนธรรม ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ ผู้ให้บริการเทคโนโลยี และสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างสรรค์และแบ่งปันแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด มุมมองนี้สะท้อนให้เห็นในการศึกษาวิจัยของ Wang Hong and Liu Suren (2018) ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการผสมผสานเทคโนโลยีการถ่ายภาพสื่อใหม่เพื่อสร้างประสบการณ์พิพิธภัณฑ์ที่ดื่มด่ำซึ่งดึงดูดประสาทสัมผัสหลายประสาทสัมผัสและเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของผู้เยี่ยมชมกับสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม

7. องค์กรความรู้ใหม่

การออกแบบสร้างสรรค์และการผสมผสานรวมเทคโนโลยีในการจัดการนิทรรศการที่พิพิธภัณฑ์เทียนจิน” ได้เน้นย้ำถึงบทบาทสำคัญของการผสมผสานการออกแบบสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเพิ่มคุณค่าทางการศึกษา การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของผู้เยี่ยมชม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ ผลการวิจัยเผยให้เห็นว่าการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีเชิงโต้ตอบและการออกแบบเชิงนวัตกรรมช่วยเพิ่มคุณค่าทางการศึกษาของนิทรรศการได้อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองทางวิชาการเกี่ยวกับความสำคัญของประสบการณ์เชิงโต้ตอบและการดื่มด่ำในพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่

ในด้านการศึกษา การผสมผสานเทคโนโลยี AR/VR และสื่อดิจิทัลเข้าด้วยกันในการจัดแสดงนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์เทียนจินช่วยให้ผู้เยี่ยมชมได้รับประสบการณ์เชิงโต้ตอบที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มความเข้าใจในประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมเทียนจิน และการมีส่วนร่วมกับเนื้อหาของนิทรรศการ การโต้ตอบนี้ไม่เพียงแต่ยกระดับประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชมเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมและการเผยแพร่ความรู้ ทำให้พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เป็นสะพานเชื่อมระหว่างอดีตและปัจจุบัน

ในด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน งานวิจัยเน้นย้ำถึงบทบาทของเทคโนโลยีดิจิทัลในการลดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมของนิทรรศการ ซึ่งสอดคล้องกับความพยายามด้านความยั่งยืน แนวทางปฏิบัติของพิพิธภัณฑ์เทียนจินแสดงให้เห็นว่าแนวทางการพัฒนาผ่านกลยุทธ์การจัดนิทรรศการที่สร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมของชุมชน พิพิธภัณฑ์สามารถมอบประสบการณ์ที่น่าสนใจและให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสรุป การบูรณาการการออกแบบเชิงสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้พิพิธภัณฑ์เทียนจินไม่เพียงแต่เพิ่มคุณค่าทางการศึกษาและวัฒนธรรมของนิทรรศการเท่านั้น แต่ยังเพิ่มการมีส่วนร่วมและคุณภาพของประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชมอีกด้วย แนวทางการพัฒนานี้ทำให้เกิดมุมมองใหม่และแนวทางปฏิบัติสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมพิพิธภัณฑ์อย่างยั่งยืน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ควรมีการบูรณาการเทคโนโลยีอย่างมีกลยุทธ์ พิพิธภัณฑ์ควรบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับนิทรรศการอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นที่ประสบการณ์เชิงโต้ตอบและธีมที่สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา การใช้เทคโนโลยีอย่างมีกลยุทธ์สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่มากขึ้นเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนิทรรศการ ซึ่งช่วยให้เกิดการรับรู้และเข้าใจในเนื้อหาเรื่องราวของผู้เยี่ยมชม

8.1.2 ควรมีการปรับปรุงประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชม การพัฒนาประสบการณ์ของผู้เยี่ยมชมแบบเฉพาะบุคคล โดยใช้เทคโนโลยี โดยใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข้อมูล พิพิธภัณฑ์สามารถปรับปรุงนิทรรศการให้ตรงกับความต้องการของผู้เยี่ยมชม ช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมและความพึงพอใจ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.3 พิพิธภัณฑ์ควรมุ่งเน้นแนวทางปฏิบัติในการออกแบบนิทรรศการ โดยใช้ส่วนประกอบที่เป็นสื่อดิจิทัลที่สามารถนำมาใช้ซ้ำหรือปรับปรุงใหม่ในการจัดการนิทรรศการ และควรเน้นที่ความยั่งยืนในระยะยาว

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการพิพิธภัณฑ์เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน

8.3.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงบนแพลตฟอร์มเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

8.3.3 ควรมีการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม “ตามรอยประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม” เทียนจิน สาธารณรัฐประชาชนจีน

9. บรรณานุกรม

- Bai, L. (2023). Application of Interactive Projection in the Exhibition and Communication of Shang and Zhou Bronze Culture. **Silk Screen Printing**. 14(2023). 103-105.
- Feiner, S., MacIntyre, B., Hollerer, T., et al. (1997). A touring machine: prototyping 3D mobile augmented reality systems for exploring the urban environment. **Personal and Ubiquitous Computing**. 1(4). 74-81.
- Grassi, J. (2022). **Team Lab Borderless: The Role of Play in Immersive, Interactive Installations**. Chicago : Concordia University.
- Liu S. (2021). Interpretation of the theme “recover and reimagine” for 2021 international museum day: discussion on the international trend and China’s approach to sustainable development in museums. **Palace Mus Journal**. 6(2021). 4–10+107.
- Luo, K.X., & Wang, Q.S. (2023). The Development of Museum Tourism in China Based on Immersive Experience. **Journal of Tourism Research**. 4(2023). 112-120.
- Marinelli, M. (2024). The politics of heritage in a river-city: imperial, hyper-colonial, and globalizing Tianjin. **Built Heritage**. 8(2024). 1-17.
- Wang Hong and Liu Suren. (2018). Immersion and Narrative: A Study on the Immersive Experience Design of Museum Culture under the New Media Image Technology. **Art Hundred Schools**. 4(2018). 1579-1588.
- Xu, A. (2020). **Innovations in Art: Through the Lens of Business Model Analysis and the Dynamics of Creative Industries - A Case Study of team Lab**. Master of Arts, East Asian Studies. Stanford University.
- Yao, G., Yuen, S. C. Y., & Johnson, E. (2011). Augmented reality: An overview and five directions for AR in education. **Journal of Educational Technology Development and Exchange**. 119(4). 119-140.
- Yu, W.X. (2023). The IP Strategy of Cultural and Creative Product Development in Museums Based on Cultural Consumption. **Journal of Cultural Economics**. 2(2023). 45-58.
- Zhang, T., & Jiang, Z. (2012). A Distributed Interactive Projection System Based on Multi-channel Video Capture. **Computer Applications and Software**. 29(1). 6-14.

รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาการศึกษากาฬสินธุ์*
A MODEL MANAGEMENT TO ENHANCE THE ENTREPRENEURIAL OF STUDENTS
UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE KALASIN

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์¹, บัณฑิตย์ ศรีพุทธานกูร²
Sutum Tummatasananon¹, Bandit Sriputthangkun²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripathum University, Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : Sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาการศึกษากาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 100 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างรูปแบบฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมเป็นผู้บริหาร 30 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 แบบสัมภาษณ์ประเด็นการสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความเหมาะสม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การสร้างนวัตกรรม 2) รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาการศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ; การบริหาร; ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) Study the current conditions, desired conditions and needs of management to enhance the entrepreneurial of students under secondary education service area office kalasin. sample group 100 school administrators, by stratified random sampling. the group of informants in study the guidelines for creating a model 3 experts, by purposive sampling. 2) set a model, the informant group in focus group of 9 experts, and the group of informants in the suitability assessment 30 school administrators, by purposive sampling. tools used in data collection including, the current condition questionnaire has a reliability value of 0.90. the desired condition questionnaire has a reliability value of 0.92., interview form, focus group discussion issue and suitability questionnaire. and satisfaction questionnaire. statistics used in data analysis are percentage. average and standard deviation and priority needs index.

The results were as follows: 1) Current condition at medium level, desirable condition at the highest level, and the number one need Student quality. 2) A model management to enhance the entrepreneurial of students under secondary education service area office kalasin, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 mechanism, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on appropriate at the highest level.

Keywords : Model; Management; The entrepreneurial of students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Education) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น ในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ซึ่งหมายถึง (1) รู้วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์/เศรษฐกิจ (2) เข้าใจบทบาทในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสังคมและ (3) ใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิภาพด้านอาชีพ เข้าไปในการจัดการเรียนการสอนในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศต่างๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

การเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) เป็นลักษณะของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้สร้างองค์การใหม่หรือปรับปรุงการทำงานใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโอกาสทางธุรกิจ (Onuoha G., 2017) หรือการเป็นผู้ประกอบการนั้น ก็คือกระบวนการภายในของบุคคลที่สร้าง

ประโยชน์ สร้างผลิตภัณฑ์ และสร้างคุณค่าทางธุรกิจด้วยการกำหนดความเป็นตัวตน การแสวงหาโอกาส ความคิดเชิงสร้างสรรค์ การประเมินคุณค่าและนวัตกรรมและการแปลความหมาย (Majid & Koe, 2012) มีความสำคัญในการเป็นผู้ประกอบการ คือ บุคลิกของบุคคลที่มุ่งแสวงหาการพัฒนาโอกาสไม่ใช่การแสวงหาโอกาสและการพัฒนาโอกาสนั้น เป็นกระบวนการจากรับรู้โอกาส (recognition) การพัฒนาโอกาส (Opportunity Development) การสร้างโอกาส (Creation) จนกลายมาเป็นโอกาสทางธุรกิจ นอกจากเรื่องการแสวงหาโอกาสแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นของการเป็นผู้ประกอบการ คือ การกำหนดความไม่แน่นอนและความเสี่ยง การสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ (Ardichvili, Cardozo, and Rey, 2003) ประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้ 1) การสร้างนวัตกรรม (Innovativeness) 2) การยอมรับความเสี่ยง (Risk taking) 3) การทำงานเชิงรุก (Proactiveness) (Miller & Friesen, 1982)

การบริหารสู่ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนคือ กระบวนการวางแผน จัดระเบียบ ดำเนินงาน และควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะและคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ โดยเน้นการฝึกฝนผ่านการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมั่นใจในตนเอง และความคิดริเริ่ม และสร้างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (กรมส่งเสริมการเรียนรู้, 2564)

จากรายงานของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า หลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทย นั้น เน้นจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา ทั้ง ๆ ที่ การสอนความเป็นผู้ประกอบการนั้นสามารถสอนได้ในทุกช่วงวัย (Lackeus, 2015) โดยผ่านการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงศักยภาพของตนเองผ่านการทำงานในสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริงและผู้สอนต้องมีทักษะความสามารถในการวิเคราะห์วินิจฉัยผู้เรียนเพื่อระบุจุดแข็งจุดอ่อนของผู้เรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับที่ทำให้ผู้เรียนมีข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาตนเองหรือข้อมูลที่ช่วยให้ผู้สอนปรับแนวทางใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ (Swanson, 2017)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาภาคพื้นใต้ มีวิสัยทัศน์ “องค์กรคุณภาพ สร้างคนดีมีความสุข บนพื้นฐานความเป็นไทย” มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีแนวโน้มสูงขึ้น และครูปฏิบัติการสอนไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนครูประกอบ สิ่งก่อสร้างอื่น เนื่องจากชำรุดทรุดโทรมก่อสร้างมานาน และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ

สถานศึกษายังไม่ครอบคลุมประเด็น ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน และปรับไม่ทัน กระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหารจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย เนื่องจาก ชุมชน หรือผู้ปกครอง มักจะมอบหมายให้โรงเรียนเมื่อมีการเสนอความคิดเห็น เสนอแนะ (สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ, 2567)

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบ การบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารเพื่อ เสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและ นโยบายหน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีคุณภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหาร เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้อำนวยการ นำไปเป็นแนวทางในการ บริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ

3.2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ ในการบริหาร เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของ นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการ บริหารสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 134 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 100 คน ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซีและมอร์ แแกนและเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ที่เป็น นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา และผู้อำนวยการ ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารเพื่อเสริมสร้าง

คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน และมีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการบริหารการศึกษา และการบริหารสถานศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.52-0.85 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.57-0.91 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ผู้วิจัยร่างเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ ด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการ กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 3 ผู้อำนวยการ ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพการศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของรูปแบบ มีความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 2) แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. การสร้างนวัตกรรม	3.31	0.50	ปานกลาง	4.65	0.50	มากที่สุด	0.405	1
2. การยอมรับความเสี่ยง	3.44	0.51	ปานกลาง	4.58	0.51	มากที่สุด	0.331	2
3. การทำงานเชิงรุก	3.47	0.51	ปานกลาง	4.55	0.53	มากที่สุด	0.311	3
โดยรวม	3.41	0.51	ปานกลาง	4.59	0.51	มากที่สุด	0.348	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.51) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.52) ลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การสร้างนวัตกรรม (PNI_{modified} = 0.405) ลำดับที่ 2 การยอมรับความเสี่ยง (PNI_{modified} = 0.331) และลำดับที่ 3 การทำงานเชิงรุก (PNI_{modified} = 0.311) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุพันธ์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. หลักการและวัตถุประสงค์	4.55	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
2. วิธีดำเนินการ	4.60	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
3. กลไก	4.65	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
4. แนวทางการประเมิน	4.75	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.80	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
โดยรวม	4.67	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.50) พิจารณารายพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน ถือว่ามีความเหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.51) ส่วนที่ 3 กลไก ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.50) และส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) และส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุวัฒนธรรม อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุวัฒนธรรม อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน นำมากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะใช้ในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร เพื่อวิเคราะห์ทราบว่าปัจจุบันมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การบริหารยังขาดการดำเนินการที่มีความชัดเจนและขาดนวัตกรรมที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า หลักสูตรที่สอนเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทยนั้น เน้นจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาบัณฑิตและบัณฑิตศึกษา ทั้งๆ ที่การสอนความเป็นผู้ประกอบการนั้นสามารถสอนได้ในทุกช่วงวัย สอดคล้องกับ นวลลลอบ ทวีศรี (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันและกรณีศึกษาตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถสื่อสารในการปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล พบว่า สภาพปัญหาการสื่อสารในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คือ ไม่กล้า ไม่มั่นใจ ไม่รู้หลักการและเทคนิคที่ดีและเหมาะสมในการสื่อสารขณะปฏิบัติงาน สาเหตุเนื่องจากไม่มีความรู้และประสบการณ์ มีโอกาสน้อยในการพัฒนาและฝึกทักษะการสื่อสาร ขาดตัวแบบที่ดี และอาจารย์หรือพยาบาลพี่เลี้ยงดูแลในการฝึกปฏิบัติไม่ทั่วถึง และการส่งเสริมพัฒนาความสามารถสื่อสารในการปฏิบัติการพยาบาลมีความสำคัญและจำเป็น เนื่องด้วยการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยลดช่องว่างระหว่างบุคลากรที่มดุดแลสุขภาพ ช่วยลดและป้องกันข้อผิดพลาดหรืออันตรายจากการสื่อสารในการปฏิบัติการพยาบาลที่ไม่มีประสิทธิภาพ

6.1.2 สภาพที่ พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้บริหาร เมื่อแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีการดำเนินการและคาดหวังให้เกิดผลลัพธ์ที่สูงขึ้นในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นหรือการทำงานให้เกิดคุณภาพมีคุณลักษณะสอดคล้องกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากการศึกษาค้นคว้า ดังที่ Majid & Koe (2012) ได้นำเสนอว่า การเป็นผู้ประกอบการนั้น ก็คือกระบวนการภายในของบุคคลที่สร้างประโยชน์ สร้างผลิตภัณฑ์ และสร้างคุณค่าทางธุรกิจด้วยการกำหนดความเป็นตัวตน การแสวงหาโอกาส ความคิด เชิงสร้างสรรค์ การประเมินคุณค่าและนวัตกรรมและการแปลความหมาย สอดคล้องกับ สายฟ้า หาสีสุข (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเข้าใจเข้าถึงพัฒนาของโรงเรียนบ้านเมือง พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเข้าใจเข้าถึงพัฒนาอยู่ในระดับ มากที่สุด

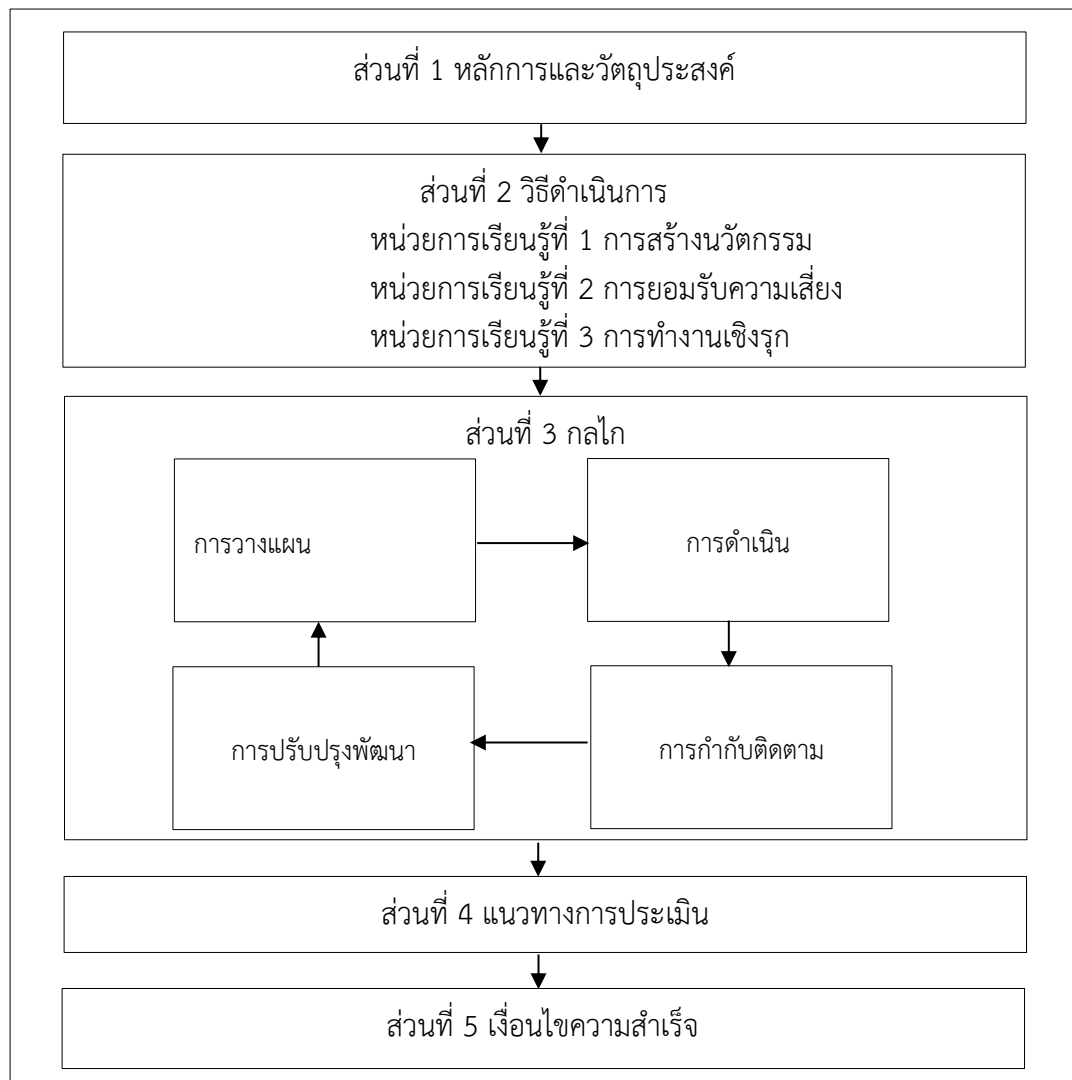
6.1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน พบว่า การสร้างนวัตกรรม มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สิ่งที่จะวัดนักเรียนได้อย่างชัดเจนว่าเกิดคุณลักษณะหรือมีผลผลิตของการเป็นผู้ประกอบการคือการต้องมีการสร้างนวัตกรรม เป็นการนำเอาองค์ความรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้ามาสรุปและสร้างนวัตกรรมสำหรับการทำงานเพื่อนำไปสู่การลงปฏิบัติให้เกิดคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ดังที่ กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (2564) ได้นำเสนอว่า การบริหารสู่ความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนคือ กระบวนการวางแผน จัดระเบียบ ดำเนินงาน และควบคุมกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะและคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ โดยเน้นการฝึกฝนผ่านการปฏิบัติจริง การเรียนรู้จากประสบการณ์ และการสนับสนุนจากครู ผู้ปกครอง และชุมชน ช่วยในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สร้างโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ส่งเสริมความรับผิดชอบ ความมั่นใจในตนเอง และความคิดริเริ่ม และสร้างแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า สอดคล้องกับวราจิตร พรหมเกตุ (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ดัชนีความต้องการจำเป็นมากกว่าค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม คือ 1) ด้านการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะมีค่า $PNI_{Modified} = 0.842$ และ 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะมีค่า $PNI_{Modified} = 0.297$

6.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน นำมาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นนักวิชาการหรือคณาจารย์ในระดับอุดมศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้อำนวยการมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 และมีผลงานจากการบริหารจัดการระดับชาติเพื่อเป็นแบบอย่างในด้านการบริหาร และมีการสนับสนุนการเสริมสร้างคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน นำข้อเสนอแนะที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์มายกร่างตามโครงสร้างของรูปแบบผ่านการตรวจสอบยืนยันโดยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและประเมินความเหมาะสมโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารสถานศึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ให้ได้รูปแบบที่มีถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำนวัตกรรมที่มีคุณภาพสู่การใช้จริงให้บรรลุตัววัตถุประสงค์ที่คาดหวังที่จะพัฒนาและสร้างโอกาสให้กับนักเรียน ดังที่ Ardichvili, Cardozo, and Rey (2003) ได้นำเสนอว่า การเป็นผู้ประกอบการ คือ บุคลิกของบุคคลที่มุ่งแสวงหาการพัฒนาโอกาสไม่ใช่การแสวงหาโอกาสและการพัฒนาโอกาสนั้น เป็นกระบวนการจากรับรู้โอกาส (recognition) การพัฒนาโอกาส (Opportunity Development) การสร้างโอกาส (Creation) จนกลายมาเป็นโอกาสทางธุรกิจ นอกจากเรื่องการพัฒนาโอกาสแล้ว ยังมีองค์ประกอบอื่นของการเป็นผู้ประกอบการ คือ การกำหนดความไม่แน่นอนและความเสี่ยง การสร้างสรรค์และนวัตกรรม และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่

สอดคล้องกับ สีลาวดี ชนะมาร (2563) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของนักศึกษาสาขาวิชา การศึกษาปฐมวัยพบว่า ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดมุ่งหมายของรูปแบบ 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 นำเสนอโมโนทัศน์กว้างล่วงหน้าก่อนการสอน ขั้นที่ 2 เสนอปัญหา ขั้นที่ 3 ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนในการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 5 ดำเนินการแสวงหาความรู้ ขั้นที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลข้อมูลนำเสนอ 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้และรูปแบบมีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

8. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การสร้างนวัตกรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การยอมรับความเสี่ยง หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การทำงานเชิงรุก ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กระบวนการในการเป็นนวัตกรรมสำหรับนำไปใช้ในรูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ได้สอดคล้องกับสภาพบริบทตามสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน พบว่า การสร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่าการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ในส่วนของการสร้างนวัตกรรม เป็นเป้าหมายสำคัญที่จะบ่งบอกถึงการดำเนินการบริหารที่ประสบผลสำเร็จในการเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน อย่างเป็นทางการมีการเสริมสร้างและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับปฏิบัติ

9.2.1 ผู้อำนวยการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน มีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และเสริมสร้างสนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่อง

9.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน พบว่า การสร้างนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

9.3.1 ควรวิจัยการพัฒนาในรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการสร้างนวัตกรรมของนักเรียน

9.3.2 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะผู้ประกอบการของนักเรียนด้านการสร้างนวัตกรรม

10. บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2564). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- นวลลออ ทวีขศรี. (2563). **การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันและกรณีศึกษาตามหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถสื่อสารในการปฏิบัติการพยาบาลสำหรับนักศึกษาพยาบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ลีลาวดี ชนะมาร. (2563). **การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรจิตร พรหมเกตุ. (2565). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูด้านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สายฟ้า หาสีสุข. (2564). **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเข้าใจเข้าใจพัฒนาของโรงเรียนบ้านเมืองแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4**. **วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน**. 5(2). 1-10.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. (2567). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **รายงานวิจัย การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- Ardichvili, A., Cardozo, R., & Ray, S. (2003). A theory of entrepreneurial opportunity identification and development. *Journal of Business Venturing*. 18(1). 105-123.
- Lackeus, M. (2015). *Entrepreneurship in education what, why, when, how*. Paris : OECD Publishing.
- Majid I.A., Koe W.L. (2012). Sustainable Entrepreneurship (SE): A Revised Model Based on Triple Bottom Line (TBL). *International Journal of Academic Research in Business*. 2(6). 293-310.

Miller, D., & Friesen, P. H. (1982). Innovation in conservative and entrepreneurial firms: Two models of strategic momentum. **Strategic Management Journal**. 3(1). 1-25.

Onuoha, G. (2007). Entrepreneurship. **AIST International Journal**. 10(2007). 20-32.

Swanson, L. A. (2017). **Entrepreneurship and Innovation Toolkit**. Minneapolis : Pressbook.

วาทกรรมคำสอนในกลอนลำซุด “ข้าวนาหว่านสารเคมี” ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์*

DISCOURSE IN THE VERSE OF “KHAO NA WHAN SAN KAE MEE”

BY WEERAPONG WONGSIN

สันติ ทิพพนา¹

Santi Thipphana¹

คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด¹

Faculty of Education and Human Development, Roi-Et Rajabhat University¹

Email : Thippana@reru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวาทกรรมคำสอนในกลอนลำซุดข้าวนาหว่านสารเคมีของ วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเนื้อหาจากกลอนลำ 10 กลอนลำ ผลการวิจัยพบว่า 1) วาทกรรมคำสอนด้านพระพุทธศาสนา เช่น ละเว้นอบายมุข อย่าหลงในวัตถุสิ่งของ ปฏิบัติตามศีล 5 2) วาทกรรมคำสอนด้านการประหยัดไม่เน้นปัจจัยที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต 3) วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง เช่น การแต่งกายการตีผมของมีนเมา การศึกษาของผู้หญิงสอนให้รักนวลสงวนตัว 4) วาทกรรมคำสอนด้านการศึกษา เช่น การสร้างครูสอนคุณธรรม สอนให้เด็กมุ่งมั่นในการเรียน 5) วาทกรรมคำสอนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เช่น อนุรักษ์และสืบทอดภาษาอีสาน การแต่งกาย 6) วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกิน สอนให้กินอาหารดั้งเดิม 7) วาทกรรมคำสอนด้านการโหยหาอดีต วิธีทำนาและชีวิตดั้งเดิม และด้านการพูดของคนอีสานที่ไพเราะงดงาม

คำสำคัญ : วาทกรรม; คำสอน; กลอนลำ; วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์

ABSTRACT

The purpose of this research paper is to study the discourse of teachings in the KlonLum Kao na wan sankame of Weerapong Wongsilp, which is a qualitative research by studying the content of 10 poems. The research results found that 1) Buddhist teaching discourse, such as ignoring abysmal, do not be lost in objects, followed the sacraments 5. 2) Economical doctrinal discourse. 3) Women's teaching discourse such as dress, drinking of intoxication, women's education, teaching to love reserved 4) Educational discourse such as creating morality teachers, teaching children to commit to learning, 5) Traditional cultural preservation teachings such as preserving and inheriting Isaan languages, dress code 6) Food teaching discourse, teaching traditional food, teaching to eat traditional foods, 7) Yearning teaching discourse on the past. Farming and traditional life the speaking side of the beautiful Isaan people.

Keywords : Discourse; Teaching; Klon Lum; Weerapong Wongsin

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วาทกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เราเป็นเรา (อัตลักษณ์) และทำให้เรามีความคิดอย่างที่เราคิดเพราะการที่เราจะทำความเข้าใจกับสิ่งต่างๆ ได้นั้น ล้วนมาจากการใช้ภาษาและไวยากรณ์ที่ถูกกำหนดจากกฎเกณฑ์ของวาทกรรมเหล่านั้นทั้งสิ้น วาทกรรมจึงหมายถึง “ระบบและกระบวนการในการสร้างผลต่ออัตลักษณ์และความหมาย ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง วาทกรรมยังทำหน้าที่ที่ตรงสิ่งที่สร้างขึ้น ให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง ขณะเดียวกัน วาทกรรมก็ทำหน้าที่ที่เก็บกด ปิดกั้นมิให้เอกลักษณ์และความหมายบางอย่างเกิดขึ้น หรือทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางอย่างที่ดำรงอยู่แล้วในสังคมเลื่อนหายไปพร้อมๆ กันด้วย (ไซริตน์ เจริญสินโอรส, 2545) วาทกรรมเป็นกรอบที่กำกับเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม ความรับรู้ ความเข้าใจร่วมกัน ตรรกะ ความเชื่อในเรื่องต่างๆ ของชีวิตมนุษย์ในช่วงเวลาหนึ่งเราจะพูด แสดงออก รับรู้ เข้าใจอย่างไรก็ถูกกำหนดโดยวาทกรรมนั่นเอง วาทกรรม หรือ Discourse หมายถึง “การแสดงออก การสื่อสารการสื่อความ และสิ่งที่แสดงออก ที่สื่อสาร หรือ สิ่งที่สื่อความกัน โดยที่เมื่อใช้คำนี้จะไม่เพ่งเล็งถึงบุคคลที่ทำการสนทนาหรือสื่อสารกัน แต่เพ่งเล็งถึงตัวการกระทำ คือ สื่อความ และเพ่งเล็งถึงความหมายหรือสิ่งที่สื่อความกัน วาทกรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เราเป็นเราเป็นกระบวนการในการสร้าง ผลต่ออัตลักษณ์ และความหมายให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจ หรือตัวตนของเราเอง วาทกรรมยังทำหน้าที่ที่ตรงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง สอดคล้องกับวาทกรรมเป็นถ้อยคำ กลุ่มคำหรือข้อความที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิต การสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมโต้ตอบซึ่งกันและกัน (สันติ ทิพนา, 2559) ภาษาหรือวรรณกรรมได้มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเข้าใจเรื่องราวของคนในสังคม โดยที่อาจจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และขณะที่ภาษาถูกใช้เพื่อบริหารเรื่องต่างๆ นั้น ก็เป็นทั้งการควบคุม และกีดกัน การให้นิยามของผู้อื่นไปด้วย ภาษาหรือวรรณกรรมในแง่

จึงเป็นลักษณะของการเป็นเครื่องมือที่จะสถาปนาหรือดำรงรักษาไว้ซึ่ง “อำนาจ” ของบุคคลหรือสถาบันหนึ่งๆ ได้ เพราะวาทกรรมในแง่ไม่ได้หยุดอยู่ที่การระบุความหมาย แต่จะมีกระบวนการและปฏิบัติการทางสังคมที่มารับรองชุดความหมายนั้น ๆ เพื่อสร้างการยอมรับจากสังคมได้อย่างแนบเนียน

หมอลำเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมกระแสนิยมที่ผู้คนชาวอีสานยังคงดำรงอัตลักษณ์ไว้อย่างแนบแน่น ในฐานะที่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ จารุวรรณ ธรรมวัตร (2543) ได้กล่าวถึง ความหมายของหมอลำว่า “หมอลำ หมายถึง การขับลำท่องคำกลอน เป็นทำนองต่างๆ ประกอบเสียงแคน” นอกจากนี้ จารุวรรณ ยังได้นำเสนอให้เห็นว่า “การฟังหมอลำมีคุณค่าอย่างหลากหลาย เช่น ให้ความบันเทิง ให้ความรู้ด้านการดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและประวัติศาสตร์” แม้ในยุคปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจะมีความเปลี่ยนแปลงไปแต่หมอลำก็ยังคงได้รับการตอบรับด้วยดีเสมอมา การสื่อความหมายทางวัฒนธรรมผ่านกลอนลำจึงเป็นอีกบทสะท้อนหนึ่งที่ผู้แต่งได้นำเสนอภาพแทนทางความคิด ความเชื่อ ตลอดจนอุดมการณ์ทางสังคมที่ย้ำเตือนให้ตระหนักรู้ว่า “เฮาคือใคร” ในขณะเดียวกัน ผู้แต่งกลอนลำในยุคปัจจุบันก็ไม่ลืมที่จะนำเสนอภาพของความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความสูญเสียทั้งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่ตึงามอันเกิดจากกระแสของการพัฒนาของยุคโลกาภิวัตน์ ปรัชญาการณเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อและนำไปสู่ปัญหาต่างๆ อีกมากมาย สิ่งเหล่านี้ได้ถูกส่งผ่านกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ที่ถือว่าเป็นกระแสของการตอบโต้วาทกรรมการพัฒนาได้เป็นอย่างดี ภาพที่กลอนลำได้นำเสนอจึงเป็นการโหยหาอดีต (Nostalgia) สิ่งที่เคยกิน เคยอยู่ เคยใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตัวเอง เช่น การปลูกข้าวกินเองโดยไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้ยาปราบศัตรูพืช ใช้ควายไถนา มีวัฒนธรรมการลงแขกเกี่ยวข้าว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ จึงเป็นการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นที่ลุกขึ้นมาต่อสู้และต่อรองกระบวนการพัฒนาได้อย่างน่าสนใจ (มานิตย์ โคกค้อ, 2557)

หมอลำเป็นเพลงพื้นบ้านประเภทหนึ่งอีสาน ซึ่งมีการสืบทอดกันมาโดยวิธีการจดจำแบบมุขปาฐะมาหลายชั่วอายุคน ลักษณะเด่นของหมอลำ คือ มีภาษาและท่วงทำนองเฉพาะถิ่น มีการสร้างสรรค์และรักษาแบบแผนประเพณีของท้องถิ่นหรือชุมชนนั้น ๆ เอาไว้ (เพ็ญศรี ดูก, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ปิยนาด บุนนาค และวราภรณ์ จิวชัยศักดิ์, 2538) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้หมอลำมีบทบาทต่อชุมชนในหลาย ๆ ด้าน เช่น การให้ความบันเทิงทางด้านเสียง การใช้ภาษา การแสดงท่าทาง การเกี่ยวพาราสีของหนุ่ม-สาวโดยเนื้อเรื่องเป็นเรื่องราวใกล้ตัว เช่น สอนให้ประพฤติปฏิบัติแต่ความดียึดมั่นในพระพุทธศาสนา สอนผู้หญิง สอนลูกหลาน ฯลฯ หมอลำ มีการผลิตและสร้างวาทกรรมคำสอนผ่านบทกลอนลำเพื่อถ่ายทอดออกไปสู่ผู้ฟังที่แฝงไปด้วยคำสอนต่าง ๆ นอกจากนี้ก็ยังให้ความรู้ ซึ่งบทกลอนลำจะสอดแทรกความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ ทั้งทางโลกและทางธรรมให้แก่ผู้ฟัง บทบาทด้านการอบรมสั่งสอนทางพุทธศาสนา และรักษาบรรทัดฐานของสังคมของคนอีสาน และยังเป็นสิ่งกำหนดค่านิยม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีความเชื่อ (สุภาวดี พรหมสีทอง, 2559) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ บุษกร บินตสันต์ และข้าคม พรประสิทธิ์ (2553) กล่าวว่า หมอลำ คือ ผู้ดำรงบทบาทสำคัญในการขับร้องและทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นท่วงทำนองให้แก่ผู้ชม โดยใช้ “การลำ” หมายถึง การขับร้อง การเปล่งเสียงหรือถ้อยคำ ให้เป็นท่วงทำนองต่างๆ ตาม “กลอนลำ” ซึ่งเป็นบทร้องที่ถูกประพันธ์ขึ้นในลักษณะบทร้อยกรอง ไม่มีจังหวะตายตัว ใช้สำหรับลำให้ผู้ฟังได้รับรู้ถึงเนื้อความต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมพื้นบ้าน นิทาน ชาดก คติสอนใจ คุณธรรม จริยธรรม จาริต

ประเพณี ค่านิยม รวมไปถึงความเชื่อต่าง ๆ ของผู้คนในท้องถิ่น คุณสมบัติหอมลำที่ดี จะต้องมึนน้ำเสียงดี สามารถจดจำทำนองและมีไหวพริบ ปฏิภาณดี หอมลำส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานในการลำ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อเรื่องราวของกลอนลำซึ่งระหว่างเล่นเพลงหอมลำจะแสดงประกอบคลอไปกับเสียงแคน ตามจังหวะลีลาและ ความสามารถของหอมลำและหมอแคนเป็นสำคัญ

กลอนลำ คือ บทร้องของหอมลำเป็นวรรณกรรมการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความรู้ให้กับผู้ฟังเพื่อความบันเทิงและเป็นข้อคิดเตือนใจ เนื้อหากลอนลำให้ความรู้ทั้งในด้านคติโลกและ คติธรรม การเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ คำสอน และการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ ภาษาที่ปรากฏในกลอนลำใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานที่เข้าใจง่ายตรงไปตรงมา บางครั้งจะมีการใช้ภาษาที่แฝงความหมาย เรื่องเพศหรือการใช้คำแบบสองแง่สองง่าม (ประพนธ์ เรืองณรงค์ และเสาวลักษณ์ อนันตศานต์, 2545) ดังนั้นกลอนลำจึงเป็นวาทกรรมที่สามารถทำให้คนที่ฟังหอมลำสามารถนำเอาความรู้และคำสอนที่แฝงอยู่ในกลอนลำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันเช่น การดำรงชีวิต การทำงาน การปฏิบัติตน การครองเรือน การแต่งกาย การปฏิบัติตนของคนรุ่นเก่าและคนรุ่นใหม่ ฯลฯ โดยเฉพาะหอมลำวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ หรือนายสิทธิพงษ์ โทไชยร เป็นหอมลำที่มีชื่อเสียงโด่งดังและมีความโดดเด่นและมีเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ ปัจจุบันเป็นหัวหน้าคณะศิลปินภูไท จังหวัดกาฬสินธุ์

กลอนลำในชุด “ข้าวนาหวานสารเคมี” เป็นกลอนลำที่วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ เป็นผู้ขับร้องและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในหมู่คนอีสานมีเนื้อหาในขณะที่เป็นกลอนลำที่มีคติสอนใจเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวาทกรรมคำสอนในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ เพื่อศึกษาวาทกรรมคำสอนที่ปรากฏในกลอนลำมีคำสอนอย่างไร มีคำสอนในประเด็นใดบ้าง หรือเป็นข้อคิดเตือนใจ เพื่อจะสื่อสารไปยังผู้ฟัง และผู้ฟังสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่อย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวาทกรรมคำสอนในกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมีของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 3.1 ได้ทราบคำสอนในกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมีของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์
- 3.2 ได้ทราบวิถีชีวิตของคนอีสานในสมัยก่อน
- 3.3 เป็นแนวทางในการนำคำสอนมาปรับใช้ในการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยและรายวิชาสังคมศึกษา และสามารถนำคำสอนมาปรับในชีวิตประจำวันได้

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่มีลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย ได้แก่ 1) รวบรวมกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมีของ วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ จำนวน 10 กลอนลำ ได้แก่ 1) พระบอแก้วออกทุกข์ 2) ข้าวนาหวานสารเคมี 3) ปัจจัยห้า 4) สร้างคนสร้างของ 5) ประทับใจไทยร้อยเอ็ด 6) หลิ่งไทยใจกล้า 7) เตือนใจวัยเรียน 8) เหล้าพาเสียเบียร์พาแตก 9) กินเมาให้เขารวย 10) ขอบคุณแฟนแฟน

2) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรม 3) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลอนลำ 4) รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำสอน 5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ โดยใช้แนวคิดของมิเชล ฟูก็อดต์ (1972) และแนวคิดของไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2545) 5) การนำเสนอผล การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวาทกรรมคำสอนในกลอนลำชุด “ข้าวนาหว่านสารเคมี” ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ผู้วิจัยพบว่า มีวาทกรรมคำสอนสามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

5.1 วาทกรรมคำสอนด้านพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาวิเคราะห์ด้านพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในกลอนลำชุด “ข้าวนาหว่านสารเคมี” ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ดังนี้

5.1.1 คำสอนด้านการละเว้นอบายมุข คือ กลอนลำ “พระบอกแม่ออกทุกข์” ด้านการละเว้นอบายมุขเกี่ยวกับการขอห่วยของชาวบ้าน ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“เวลานำคนสมัยนี้มีให้เห็นผ่องเป็นข่าว พวกกันแตกหย่าหย่าว ได้ยินพระบอกไปห่วย
แม่พันฟ้าเล่นหา บ่ห่วยชาพระวัดบ้าน ยามเป็นบุญเป็นงาน เปิดเครื่องเอื้อนอยู่วนหว่าน ตีระฆังกะบ่
เห็นตีกลองเพลกะบ่ฟ้าว เทียวไปเฝ้าพระอยู่ตอน นี้กะเป็นโตอย่าง พอเห็นภาพสะท้อนว่าโยมหว่าน
แต่นำห่วย คนหวังรวยแต่นำเบอร์ เพ็นผู้เฒ่าแห่งเป็นฮ้าย เหลียวเห็นหยังกะทาย บายหยังกะทรง
ไป บอกลโยมเป็นไนไน แนวนวนบ่เว้าอยู่ความ เออ...เก่า”

(พระบอกแม่ออกทุกข์ : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น จะเห็นได้ว่า วาทกรรมคำสอนด้านการละเว้นอบายมุข เกี่ยวกับการขอห่วยของชาวบ้านโดยสอดแทรกคำสอนให้ละเว้นจากการเล่นห่วย อย่าหมกมุ่นอยู่กับเรื่องห่วย ควรทำมาหากินเลี้ยงชีพตนและครอบครัว

ส่วนกลอนลำ “เหล่าพาเสียเปียร์พาแตก” กล่าวถึงคำสอนเกี่ยวกับการละเว้นการดื่มของมีนเมาทุกชนิด ไม่ว่าจะป็นสุรายาเมา ทุกชนิดก็ควรงดเว้น เพราะถ้าไม่ งดเว้นปัญหาต่างๆ ก็ตามมา เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาเรื่องการทะเลาะวิวาท เพราะการดื่มสุรายาเมานั้นทำให้เสียเงินเสียทองและสติสัมปชัญญะลดลง เมื่อสติลดลงทำให้ขาดสติ อาจเป็นเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทเป็นปัญหาบานปลายในที่สุด ส่วน กลอนลำ “กินเมาให้เขารวย” ได้กล่าวถึงคำสอนเกี่ยวกับการให้ละเว้นจากการดื่มสุราของมีนเมา โดยละเว้นศีลข้อที่ 5 เพราะการดื่มสุราของมีนเมานำไปสู่การทำผิดศีลข้อ 1 อาจจะไปทำร้ายคนอื่นจนถึงแก่ชีวิต ข้อที่ 2 อาจไปลักขโมยของคนอื่น ข้อที่ 3 อาจจะไปประพฤติผิดในกาม และข้อที่ 4 อาจจะไปพูดปดพูดเท็จหรือโกหกก็เป็นได้

5.1.2 คำสอนด้านการอย่าหลงใหลในวัตถุสิ่งของ คือ กลอนลำ “สร้างคนสร้างของ” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ในปัจจุบันอิโวกาทเจ้าก่อนเข้าสู่นิรพาน ไม้ผู้มองเห็นเห็นธรรมกะสำเห็นพระองค์เจ้า สองพันห้ากลายเป็นเข้า เกือบสามพันยังหมั่นแก่น สร้างรูปหุ่นขึ้นมาแทน เพื่อบูชากราบไหว้ ผ่องแขน ไร่ไร่ค่อ พวกกันสร้างไร่ไร่ค่อทั้งผ่องสร้างไร่ไร่บ้านไร่ไร่กลางเดินทั้งภูเขา เพื่อเตือนใจชาวเขาพุทธสาณะชน เกื้อ เมื่อมองเห็นองค์แทนของพระโคตมเจ้าสิเชาวางสร้างควมชั่ว ทำควมดีไร่ไร่ตัว น้อมล่ำลิกนิก พ้อพระธรรมข้อพุทธองค์ คั้นผู้ได้เห็นธรรม ละสิเห็นเห็นพุทธเจ้าเขาท่านตะถาคคต นี้ค้อบทค้ำสอน ก่อนพระองค์ สี้ละเว่น เดียวนี้เป็นไปแล้ว”

(สร้างคนสร้างของ : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า คำสอนด้านการไม่ให้ลุ่มหลงในวัตถุ คือ การสร้างพุทธรูปหรือหุ่นของพระพุทธเจ้าขึ้นมาแทน หรือสร้างเหรียญพระเกจิอาจารย์ที่เคารพนับถือ เพื่อกราบไหว้บูชาจนปัจจุบันพระพุทธรูปในวัดวาอารมมีมากมายจนเต็มลานวัด ในกลอนลำจึงกล่าวเตือนพุทธศาสนิกชน ควรสนใจที่พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้ามากกว่า เน้นทำความดีละเว่น ความชั่ว ทั้งปวง ดีกว่าจะสร้างองค์พระพุทธรูปขึ้นมา ควรหันมาน้อมล่ำลิกถึงบทคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ ผู้ใดเห็นธรรม ก็เหมือนเห็นตถาคตนั่นเอง และ บทกลอนลำ “ข้าวนาหวานเคมิ” กล่าวถึงคำสอนด้านการไม่ให้ยึดเอาเงินเป็นตัวตั้ง เพราะคนส่วนใหญ่ เอาเงินไปตัวตั้ง ทำงานหัวเป็นเกลียว ตัวเป็นน้อต ยึดติดแต่เรื่องเงินอย่างเดียว ทำให้ต้องทำงานแข่งขันกัน ในกลอนลำนี้จึงสอนทุกคนว่าอย่าเอาเงินเป็นตัวตั้ง แล้วจะเกิดผลดีต่อตนเองและครอบครัว โดยหันมายึดเอาควมสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีอยู่มีกินมีความพอเพียงเลี้ยงชีพได้

5.1.3 คำสอนให้ประพฤติปฏิบัติตามเบญจศีล คือ กลอนลำ “กินเมาให้เขารวย” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“เดี๋ยวนี้คนสมัยใหม่ตกเป็นทาสน้ำเหลืองอ่องต่อง ของพาเมาเว่นำกันสองสามควมกะแมนเด้อ เอามาตั้งเป็นหยิ่งคนบ่กินเหล้าเมาหากวนชวนได้เรื่องเมา แล้วพวกกันเสียงเฮ็ดบ่ถักบ่ต้องจน วายวุ่นอยู่ทั่วไป สุราเมเพื่อนว่าไว้อยู่ท้ายหมู่เบญจศีล กินเมาเมาแล้วทำผิด ข้อหนึ่งสองเด้อสามได้ฆ่าคนอื่นให้ตายไป ลักของคนที่เขาห้าม ผิดในกามลูกเมียเพื่อน เสียชื่อทั้งเงินถักจับมาหาเรื่องว่าผมเมาเหล้าจั่งเฮ็ดไป เว้าโกหกคนกะได้มูสาวทะ ขาดธัมโมธัมมะพระเพื่อนสอนผัดลิมซ้า เว่นำคนเห็นปานซี้ กลิ่นสุราผ่องซิ่นเนาเสื้อผ้าเหม็นออกเอ้า เขาฟังตี้มกะบ่ปาน”

(กินเมาให้เขารวย : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า วาทกรรมคำสอน กล่าวถึงคำสอนด้านให้ประพฤติปฏิบัติตามเบญจศีล ตั้งแต่ข้อที่ 1-5 นั้นล้วนเป็นแนวปฏิบัติตามของพระพุทธเจ้า ศีลทั้ง 5 ข้อนี้เป็นหลักจำเป็นในสังคมนุชยที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความปกติทั้งในตนเองและสังคม โดยในกลอนลำถึงศีลข้อ 5 คือคนในสมัยนี้ผิดศีล 5 เกี่ยวกับการดื่มสุราหรือของมึนเมา ทำให้ขาดสติจนเป็นเหตุให้ผิดศีลข้ออื่นๆ ตามมา

5.2 วาทกรรมคำสอนด้านการประหยัดและความพอเพียง

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการประหยัดและความพอเพียง พอประมาณที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า มีกลอนลำที่สอนให้อยู่ในความพอเพียง พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ คือ กลอนลำ “ปัจจัยห้า” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ขอยกเอาพระดำรัสเหนือหัวทรงตรัสไว้ เศรษฐกิจพอเพียงจั่งค่อยเลี้ยงชีพง่าย บ่ฟุ่มเฟือยฟุ่มฟาย เห็นเขามีก็อยากได้ เลยเป็นหนี้ซื้อแต่ของ พระโคตมเสาเพิ่นตรัสไว้ถูกต้อง ปัจจัยสี่คือพอดี ทรัพย์ทั้งสอง ควรไต่ตรงไว้เหนือเกล้า สมัยนี้คนเฮาบถือเอาผิดลืมหืมซ้ำทำตามแล้วยังหลั่น มีแต่ปิ่นนำเอาของเขิ่น เป็นแต่หนี้คั้นมีไว้กะแมนเอา เขามีรถคันงามเฮากะตามเขาด้วย หาเงินดาวน้อออกมาขี่ โทรทัศน์วีซีดี เครื่องซักผ้าซักผ้า ตู้เย็นพร้อมจนอั้งเฮือน โทรศัพทมีถือถือลูกสามคนฮอด มีห้า เสียค่าโทรเดือนละหมื่น โทรเหม็ดวันเหม็ดคืนหลับคาหูกะผ่องกัน มันเห็นแล้วลูกผู้เขียน”

(ปัจจัยห้า : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า ได้สอนเน้นย้ำในคำสอนเรื่องของความพอเพียง ไม่ควรเน้นปัจจัยที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต ควรมารำลึกของใช้ที่จำเป็นมากกว่า อยู่อย่างพอมีพอกิน ทำแต่สิ่งดีงาม ถ้าหากทำเกินกำลังอาจเป็นหนี้ จนต้องเข้าใจในภายหลัง

5.3 วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการสอนหญิงปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า มีกลอนลำที่สอนผู้หญิง ดังนี้

5.3.1 คำสอนด้านการแต่งกาย จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง พบว่า มีกลอนลำ “หญิงไทยใจกล้า” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“หญิงอีสานกะเอาด้วย เทิงไทยสมัยใหม่ ใส่แต่ชิ้นเทียนเทียนเงินเงินปากกะโมมกันบ่ได้ เห็นทางกันพันใส่ตา เป็นหยิ่งเหล่าคำแพง”

(หญิงไทยใจกล้า : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า ได้สอดแทรกคำสอนด้านการแต่งกายของผู้หญิง ไม่ควรแต่งกายนำสมัยไม่ควรสวมกระโปรงสั้น ๆ เพราะบางครั้งกระโปรงสั้น ก็ไม่สามารถปิดบังสะโพกได้ จึงควรหันมาแต่งกายให้เรียบร้อยตามวัฒนธรรมไทย ไม่ควรนำแฟชั่นของต่างชาติเข้ามา เพราะอาจทำให้วัฒนธรรมที่ดีงามหายไป

5.3.2 คำสอนด้านการดีมีของมีนเมาของผู้หญิงจากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง พบว่า มีกลอนลำ “เหล่าเสียเปียร์พาแตก” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ซุ่มแม่หญิงกะบ่คอยบางคนเมาแล้วบ้าไปหาเรื่องให้เขาตี กินพอดีมีระยะพระเพิ่นสอน บ่จำไว้ ผัวกินเสียเมียกินซ้าง หนุ่มนักเรียนกินเหล่านอก บักสองชาวเพิ่นบ่ใกล้ ขอเงินใช้แม่อยู่เฮือน มีคนเตือน ผัดโมโห มีคนสอนผัดซั้งซ้า เงินทองกูสูอย่าเกี่ยว”

(เหล่าพาเสียเปียร์พาแตก : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงการสอนผู้หญิงในด้านการต้มของมีนเมาของผู้หญิง ในการต้มสุราของมีนเมาเป็นสิ่งไม่ดี พอเมาแล้วก็เกิดทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ที่ไม่ดีสำหรับผู้หญิง ผู้หญิงจึงไม่ควรต้มสุราหรือสิ่งของมีนเมาทุกชนิด

5.3.3 คำสอนด้านการศึกษาของผู้หญิง จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง พบว่า มีกลอนลำ “เตือนใจวัยเรียน” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ย่อนว่าหวังพึ่งเจ้าลูกสาวใหญ่ให้เรียนจบ เพื่อสืบเอาปริญญามาต่อเติมหนอเสริมท้าย
เจ้าอย่าทำขายหน้าเรียนวิชาไปแนวอื่น ไปยามค้ายามคืนเที่ยวเบ่งหนังไปนั่งเล่น ไปหาต้นอยู่แต่บาร์
จึกว่าซิ่งหรือว่าซาส์ ทั้งจอมแก่นแสนชน”

(เหล่าพาเสียเปียร์พาแตก : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงการสอนผู้หญิงในด้านการศึกษา ได้กล่าวถึงการสอนผู้หญิงในด้านการศึกษาที่พ่อแม่ได้ส่งลูกสาวคนโตได้เรียนในระดับสูงสุด คือ ระดับปริญญา ก็หวังเพียงว่าลูกสาวจะเรียนจบและนำปริญญามาให้พ่อแม่ได้ชื่นชม เพราะพ่อแม่ต้องหาเงินส่งลูกสาว หรือบางครั้งต้องนำที่นาไปจำนำ เพื่อจะได้เงินมาส่งลูกสาวเรียนสูง ๆ โดยการสอนว่าอย่าทำขายหน้าพ่อแม่ อย่าไปเที่ยวกลางคืน เช่น อย่าไปดูหนังหรือไปนั่งอยู่ในคลับในบาร์หรือสถานบันเทิง เพราะอาจทำให้ลูกสาวเรียนไม่จบปริญญา จึงฝากคำเตือนผ่านกลอนลำไปยังลูกสาวหรือลูกผู้หญิงทุกคนให้ตั้งใจเรียน เพื่ออนาคตของตนเองและครอบครัว

5.3.4 ด้านการสอนผู้หญิงให้รักษานวลสงวนตัวจากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง พบว่า มีกลอนลำ “หญิงไทยใจกล้า” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“พ่อแม่เลี้ยงเฮามาพากินปลากินเข่า เขาว่าเซียบเข้าทำไปหากินพิชซ่าต่างเข้าเจ้าสำอาง
เป็นเห็นฝรั่งบ่แพงคิง”

(หญิงไทยใจกล้า : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงการสอนผู้หญิงในด้านการรักษานวลสงวนตัวการรักษาวินัยธรรมอันดีของอิสานไว้ ผู้หญิงต้องมีกิริยาเรียบร้อย ควรรักษาอาการและส่ารวมกาย วาจา และใจ เพราะหากผู้หญิงไม่รักษานวลสงวนตัวจะถูกประณามโดยสังคมเอง และบทกลอนลำ “เตือนใจวัยรุ่น” เป็นบทกลอนลำที่สอดแทรกคำสอนเรื่องของการรักษานวลสงวนตัวของผู้หญิงว่าอย่างน่าสนใจ โดยสอนให้อย่าซิงสุกก่อนห้าม เพราะอาจเกิดความผิดพลาดและเกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ทำให้ตั้งครรภ์ ลูกคลอดออกมาแบบไม่มีพ่อ ทำให้เกิดปัญหาต้องออกจากการเรียนกลางคืน และปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย

5.4 วาทกรรมคำสอนด้านการศึกษา

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการศึกษาที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า มีกลอนลำที่นำเสนอการศึกษา คือ กลอนลำ “สร้างคนสร้างของ” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“สร้างคนทำความดีสร้างคนมีคุณธรรม สร้างพระสงฆ์ให้เรียนรู้สร้างพระสงฆ์ให้เป็นครู สร้างโรงเรียนสอนเด็กน้อย ทั้งสอนโยมผู้เกิดก่อน สร้างเป็นบุคลากรส่งไปเรียนอำเภอบอก ข้าราชการ รัฐบาลควรมีทุนมาอุดหนุนในทางนี้สตีบ อยู่บ้อพ่อ ส่งให้พระได้เรียนต่อ รัฐมีทุนส่งให้สีกได้ แม่แม่กะโยมไอย์เด้นอ..... ละนะ”

(สร้างคนสร้างของ : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น ได้กล่าวถึงด้านการศึกษา เช่น การสร้างครูด้านการสอน คุณธรรมจริยธรรม นั่นก็คือ ครูพระสงฆ์เพื่อสั่งสอนด้านพระพุทธศาสนา ด้านคุณธรรมจริยธรรม สร้างโรงเรียนสอนเด็ก รวมไปถึงการให้ความรู้กับทุกคน การสร้างบุคลากร ด้านการศึกษาโดยส่งไปเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และนำความรู้ที่นำมาเผยแพร่บอกกล่าวกับประชาชนทุกคนและหากได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลในการส่งพระสงฆ์ให้เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป ส่วนบทกลอนลำ “เดือนใจวัยเรียน” ได้กล่าวถึงด้านการศึกษาสำหรับการเดือนหนุ่มสาวที่อยู่ในวัยรุ่นวัยเรียนให้ตั้งใจเรียนใฝ่ศึกษาหาความรู้ มาใส่ตัว อย่างละทิ้งการเรียน เพราะการเรียนจะทำมือนาคที่ดี และเมื่อมีมือนาคที่ดีแล้วอย่าลืมพ่อแม่ ผู้หาเงินส่งเรียน พ่อแม่ต้องนั่งหลังขดหลังโกงในการทำงานแต่พ่อแม่ก็อดทนเพราะอยากให้ลูกได้ดีนั่นเอง และบทกลอนลำ “กินเมาให้เขารวย” ได้กล่าวถึงการสอนให้มีความมุ่งมั่นในการเรียน ในการศึกษาหาความรู้ หากเพียรหาความรู้มาใส่ตัวเวลาครูสอนต้องตั้งใจเรียน และจดจำนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ พ่อแม่สอนก็ต้องตั้งชื่อฟัง อย่าดี้อัน และจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้

5.5 วาทกรรมคำสอนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า มีกลอนลำที่นำเสนอด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี คือ กลอนลำ “กินเมาให้เขารวย” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ตกหว่างไม้หลีนว้า ตกหว่างปลาเด้อหลีนฮอย เด็กน้อยหลีนคำสอน บ่ออนซอนคำเฒ่า โบราณจกิงตาใส่ เด็กนักเรียนสมัยใหม่ เว้าแต่ไทยอยู่ห่างว ห่างว อีสานเค้าเว้าบเป็น เว้าไทยกลาง ออก เอ๊กเซ็นต์ข่อนไปหว่างทางอังกฤษ ลิมสนิทภาษาเฮาเก่าอีสาน โบราณเค้าวัฒนธรรมเฮาเทิงการ กินการเล่น การแต่งโตความเป็นอยู่ นับมื่อสันจู้จู้คือจั้งไฟในก้อมมาคือบ้อมซี้ไก่อ แพชั่นกลุ่ม ตะวันตกกำลังแตกอ้ออ้อมาเผยแพร่ทุกวงการ”

(กินเมาให้เขารวย : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงการสอนให้อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เช่น ด้านภาษา สอนให้อย่าพูดแต่ภาษาไทยให้พูดภาษาอีสานบ้าง เพราะเราเป็นคนอีสาน ต้องพูดภาษาอีสานให้เป็น และเข้าใจภาษาอีสาน ส่วนการพูดภาษาไทยก็ไม่ควรออกเสียงให้เป็นสำนวนฝรั่ง รวมทั้งกิจกรรมละเล่นของอีสานควรหันมาอนุรักษ์และสืบทอดไว้ให้คงอยู่นานแสนนาน คำสอนด้านการแต่งกาย ควรแต่งกายให้เรียบร้อย ผู้หญิงไม่ควรใส่กระโปรงสั้นไม่ควรนำการแต่งกายของต่างชาติมาเป็นตัวอย่าง เพราะเป็นวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะกับบริบทของคนอีสาน ควรรักษาวัฒนธรรมการแต่งกายของอีสานไว้ ซึ่งมีความงดงามไม่แพ้ภาคใด

5.6 วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกิน

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกินที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า กลอนลำที่นำเสนอด้านอาหารการกินของคนอีสานโดยสอนให้คนอีสานกินอาหารที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนอีสาน คือ กลอนลำ “หญิงไทยใจกล้า” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“โบราณเค้าวัฒนธรรมเฮาเทิงการกินการเล่น การแต่งโตความเป็นอยู่นับมือสั้นจู้จู้คือจั่ง
ไฟน้อมมาคือป้อมขี้ไก่ก็อ แพชั่นกลุ่มตะวันตกกำลังแตกอ้ออ้อมาเผยแพร่ทุกวงการ ลูกหลานเฮา
กะไปหลงบ่จั่ง มุลมั่งเค้า พ่อแม่เลี้ยงเฮามาพากินปลากินเข่า เขาว่าเขยบ่เข้าท่า ไปหากินพิชซ่า
ต่างเข้าเจ้าสำเป็น”

(หญิงไทยใจกล้า : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมอาหาร การกินของคนอีสานที่กินอาหารตามท้องถิ่น เช่น กินข้าวเป็นหลัก กินผักเป็นยา กินปลาเป็นอาหาร ด้วยคำกล่าวนี้นักอีสานมีวัฒนธรรมอาหารการกินที่ราคาไม่แพง มีประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่ต้องไปพึ่งพาอาหารที่เป็นอาหารต่างชาติ เช่น พิชซ่า ซึ่งเป็นอาหารที่มีราคาแพงมาก

5.7 วาทกรรมคำสอนด้านการโยยหาอดีต

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนด้านการโยยหาอดีตที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า กลอนลำที่นำเสนอด้านการหวนคิดถึงอดีตของคนอีสานที่เคยทำนาแบบปักดำ แต่ปัจจุบันทำนาแบบหว่าน คือ กลอนลำ “ข้าวนาหว่านสารเคมี” ดังตัวอย่างกลอนลำตอนหนึ่งว่า

“ละฝนตกฮ่าใบตองหว่า นาเคยดำเป็นนาหว่าน ใส่แต่สารเคมีบ่มีเว้าขอแรงแงกันไป ลงแขก
เอาแต่เงินเป็นพระเจ้า สมัยนี้ต่างแต่หลัง เห็นแต่ไทยเฮือนอื่น ฟ้าวมะลั้งตั้งตั้ง โตกะฝั่งแต่นาเขา”

(ข้าวนาหว่านสารเคมี : วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์)

จากเนื้อหาของกลอนลำข้างต้น พบว่า กลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึงการโยยหาอดีต ด้านการทำนาในสมัยก่อนคนอีสานจะทำนาคำ หมายถึง การทำนาแบบปักดำ มีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ไม่ต้องเร่งรีบ และได้ผลผลิตมากมาย แต่ปัจจุบันการทำนาของคนอีสานเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง โดยเปลี่ยนไปทำนาแบบนาหว่าน ซึ่งมีความรวดเร็ว สะดวกสบาย แต่พอเก็บเกี่ยวผลผลิตกลับได้ผลผลิตน้อยมาก แต่คนอีสานก็มองว่าเอาความสะดวกสบายมาเป็นอันดับต้นๆ อีกทั้งยังใส่สารเคมีกับนาข้าว ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคข้าว

ส่วน บทกลอนลำ “ปัจจัยห้า” เป็นอีกกลอนลำหนึ่งที่กล่าวถึง การโยยหาอดีตในวัฒนธรรมการเลี้ยงวัวเลี้ยงควายของคนอีสาน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตตั้งแต่อดีตที่ใช้วัวควายในการใช้แรงงานในการทำนาได้กล่าวถึงการโยยหาอดีตตั้งแต่การใช้วัวควายในการเทียมเกวียนในการเดินทางใช้แรงงานควายในการไถนา แต่บัดนี้เหลือแต่หุ่นฟางไม่ได้ใช้ควายในการไถนา ทั้งนี้บทกลอนลำ “หญิงไทยใจกล้า” เป็นกลอนลำที่กล่าวถึงวัฒนธรรมความเป็นอยู่ หรือด้านการพูดของคนอีสานที่มีความไพเราะงดงามทางภาษา แม้กระทั่งด้านการแต่งกาย จึงเป็นคำสอนให้หันกลับมาฟื้นฟูวัฒนธรรมความเป็นอยู่ดั้งเดิม การพูดคุยภาษาอีสาน วัฒนธรรมการแต่งกาย แบบอีสานที่มีความเรียบง่าย เพื่อเป็นอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาวอีสานไว้ และได้กล่าวถึงการโยยหาอดีตหรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอีสาน เช่น ด้านการพูด

ควรหันมาพูดภาษาอีสาน ไม่ควรไปตามกระแสภาษาต่างประเทศ โดยรักษาสำเนียงภาษาอีสานไว้ รวมทั้งวัฒนธรรมด้านอาหาร การกินที่หาได้ตามท้องถิ่น มีความประหยัด มีความพอเพียง อีกประการหนึ่งด้านการแต่งกายไม่ควรแต่งกายตามกระแสแฟชั่นต่างประเทศ หันมาแต่งกายแบบวัฒนธรรมอีสานที่มีความเรียบง่ายและงดงาม

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า กลอนลำที่วีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้นำเสนอคำสอนสอดแทรกอยู่ในกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมี โดยมีวาทกรรมคำสอนด้านพระพุทธศาสนา และมีคำสอนย่อย เช่น การละเว้นอบายมุข คำสอนด้านการอย่าหลงในวัตถุสิ่งของ และสอนให้ประพฤติปฏิบัติตามเบญจศีล นอกจากนี้ยังมีคำสอนเกี่ยวกับการประหยัด และความพอเพียง คำสอนด้านการสอนผู้หญิง เช่น ด้านการแต่งกาย ด้านการดื่มของมีนเมาของผู้หญิง ด้านการศึกษาของผู้หญิง และการสอนผู้หญิงให้รักนวลสงวนตัว ส่วนวาทกรรมคำสอนด้านการศึกษาวาทกรรมด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกิน และวาทกรรมคำสอนด้านการโหยหาอดีต

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องวาทกรรมคำสอนในกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมี ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ โดยใช้เนื้อหาของกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ จำนวน 10 กลอนลำ ผู้ศึกษาวิจัยจะได้นำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้นตามประเด็นดังต่อไปนี้

6.1 วาทกรรมคำสอนด้านพระพุทธศาสนา

จากการวิเคราะห์วาทกรรมคำสอนในกลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมี ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า กลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมี ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเพื่อรับใช้สังคมในรูปแบบของการอบรมสั่งสอนโดยสอดแทรก คำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น การละเว้นอบายมุข การอย่าหลงในวัตถุสิ่งของ และสอนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีล สอดคล้องกับศรัทธา เจริญ (2566) กล่าวว่า หมอลำ หมายถึงผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการเล่าเรื่องด้วยวิธีการลำเป็นบทกลอนภาษาลาวอีสาน โดยผู้เป็นหมอลำ ต้องผ่านกระบวนการศึกษาและการเรียนรู้ในการฝึกฝนทักษะการลำ ด้วยการจดจำเอาความรู้ต่างๆ ที่อยู่ภายในกลอนลำซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับคำสอนหลักธรรม วรรณคดีท้องถิ่น และหลักการความรู้ทางวิชาการต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง มาถ่ายทอดและสื่อสารไปสู่ผู้ฟังผ่านท่วงทำนองของการขับร้องที่มีความหลากหลายไปตามความนิยมของท้องถิ่น ด้วยการอาศัยองค์ประกอบของดนตรีและบทบาทลีลาการแสดงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเข้ามาช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับเนื้อหากลอนลำ ทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้ไปพร้อมกับความสนุกสนาน ความบันเทิงอย่างมีสุนทรียภาพ ซึ่งในการแสดงของหมอลำนั้น จะมีแคนหรือเครื่องดนตรีอื่นๆ เป็นส่วนประกอบในการลำหรือไม่ก็ได้

6.2 วาทกรรมคำสอนด้านการประหยัด ไม่เน้นปัจจัยที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต

ปัจจุบันผู้แต่งกลอนลำได้มีพัฒนาการในการประพันธ์กลอนลำที่นำเสนอภาพวิถีชีวิตของผู้คนสังคมในยุคปัจจุบันที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยสอดแทรกคำสอนด้านการประหยัดและความพอเพียง คือ สอนให้มีความประหยัดและมีความพอเพียง สอดคล้องกับ มานิตย์ โคกค้อ (2557) กล่าวว่า โทรศัพทมือถือ โทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เครื่องซักผ้าและเครื่องอำนวยความสะดวก

อื่น ๆ จนรกบ้านเต็มไปหมด โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมพอดี สิ่งของเหล่านี้หากเป็นผู้ที่มีความสามารถซื้อด้วยเงินของตนเองก็สามารถซื้อได้ไม่เป็นปัญหาแต่บางคนกำลังซื้อน้อยเห็นเพื่อนบ้านมีก็อยากมีบ้าง แต่ตัวเองไม่มีเงินก็ต้องซื้อเงินผ่อนส่งจ่ายกันวนวายไปหมด สิ่งเหล่านี้คือปัญหาของการตกเป็นทาสของบริโภคนิยม หลงใหลในวัตถุสิ่งของนี้กว่าสิ่งเหล่านี้แล้วจะทำให้มีความสุขลักษณะอยู่อย่างช่วยเหลือเกื้อกูลมากกว่านี้ผู้คนมีจิตใจที่ติงามมากกว่านี้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อัจฉรา วิเศษวร และ สุวัฒน์ รักขันโท (2564) กล่าวว่า แนวทางคำสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อให้เกิดความมั่นคงของชีวิต พระองค์ทรงเน้นเรื่องทางสายกลาง สมถะ เหมาะสมแก่ฐานะ พอดีพอเพียง มนุษย์แค่ต้องการกินข้าววันละ 3 มื้อ ที่นอนอบอุ่น และปลอดภัยไม่จำเป็นต้องฟุ้งเฟ้อ ทำอะไรเกินตัว ลดกิเลสตัณหาที่ทำให้เราต้องทนทุกข์ ก่อความเครียดในใจเพียงเพื่อสนองกิเลสตัณหา และถึงแม้มีเงินทองแล้วก็ยังมีความสุขอยู่ดี เพราะความอยากไม่มีที่สิ้นสุด ทำให้เราต้องวิ่งตามความอยากอยู่ตลอดเวลา

6.3 วาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิง

นอกจากนี้ยังมีวาทกรรมคำสอนด้านการสอนผู้หญิงที่ปรากฏในกลอนลำซุดข้าวนาหวานสารเคมีของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ โดยเน้นสอนผู้หญิงในการปฏิบัติตน ได้แก่ สอนเรื่องการแต่งกายของผู้หญิง การสอนไม่ให้ผู้หญิงตีของมีนเมา ด้านการศึกษาของผู้หญิง และด้านการสอนให้ผู้หญิงรักนวลสงวนตัว สอดคล้องกับ มานิตย์ โคกค้อ (2557) กล่าวว่า หญิงสาวชาวอีสานรวมถึงหญิงสาวชาวไทยเป็นส่วนหนึ่ง เมื่อได้รับวัฒนธรรมการแต่งกายจากต่างชาติที่มุ่งน้อยหม่นน้อยจนเกินไป ทำให้เกิดความรู้สึกว่าน่าเป็นห่วงวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวอีสานที่ตามสมัยนิยมมากจนลืมรากเหง้าของตน โดยพบว่าคนในปัจจุบันมีคุณธรรมน้อยลงเพราะคนขาดศีล โดยเฉพาะศีลข้อที่ 5 เรื่องของการดื่มสุรา เมื่อดื่มจนเมาขาดสติก็จะทำให้เกิดศีลข้ออื่นๆ ตามมาด้วย นอกจากนี้ กชพร ศิริบุตร (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตนของสตรีไทยในมายาคติด้านความงามตามหลักธรรมในพุทธศาสนา ผลวิจัยพบว่า แนวคิดเรื่องความงามในพระพุทธศาสนา สรุปลงได้ว่า การส่งเสริมคุณค่าตามแนวคิดและทัศนะ เรื่องความงามในพระพุทธศาสนา ความงามภายในอันเป็นความงาม ที่อยู่จิตใจเป็นสำคัญ สตรีไทยจะมีคุณค่าความงามได้ต้องเป็นสตรีไทยที่มีการปฏิบัติตนเป็นกุลสตรี มีกิริยา มารยาทงดงาม ทำอาหารอร่อย พุดจาไฟเพราะอ่อนหวาน รู้จักกาลเทศะ ประพฤติตนตามกรอบประเพณี และหลักปฏิบัติอันดีตามคติของไทย มีศีล มีจริยาวัตรอันงาม และมีปัญญา รู้เหตุรู้ผลอันถ่องแท้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ให้ความสุข ความอบอุ่น ความสบายใจแก่บุคคลผู้เข้าใกล้คบหาสมาคม ให้ความรู้สึกที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นความงามจากภายในอันเป็นคุณสมบัติของความงามที่แท้จริง

6.4 วาทกรรมคำสอนด้านการศึกษา

ในขณะที่เดียวกันวาทกรรมคำสอนด้านการศึกษาที่ปรากฏในกลอนลำซุดข้าวนาหวานสารเคมีของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ยังสอนให้เยาวชนคนอีสานรุ่นใหม่ใฝ่ศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ในการดำรงชีวิต อย่างละทิ้งการเร่เรียน เพราะการเร่เรียนจะทำมีอนาคตที่ดี และเมื่อมีอนาคตที่ดีแล้วอย่าลืมพ่อแม่ ผู้หาเงินส่งเรียน พ่อแม่ต้องนั่งหลังซดหลังโกงในการทำงาน แต่พ่อแม่ก็อดทน เพราะอยากให้ลูกได้ดั้นด้นเอง สอดคล้องกับ มานิตย์ โคกค้อ (2557) กล่าวว่า สังคมในปัจจุบันนอกจากจะขาดศีลธรรมแล้วยังมีความเชื่อผิดๆ ความวุ่นวายจึงมักเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ในเมื่อคน

รุ่นเก่าที่หลงผิดแล้วยากที่จะทำให้หวนกลับมาได้ก็ต้องหวังพึ่งพาคนรุ่นใหม่ที่ได้มีโอกาสเรียนหนังสือมีวิชาความรู้มาช่วยพัฒนาบ้านเมือง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พงศกร มงคลหมู่ (2563) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมเป็นการนำหลักไตรสิกขานำมาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้เด็กให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา เพื่อการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและคุณธรรมที่สำคัญที่สุดก็คือ การปลูกฝังให้เยาวชนเป็นพลเมืองดีมีคุณธรรมจริยธรรมก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมกล่าวคือ การจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรมเป็นการพัฒนาเด็ก การทางด้านร่างกาย (ศีล) อารมณ์ (สมาธิ) จิตใจ (สมาธิ) สังคม (ศีล) และสติปัญญา (ปัญญา) เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่รอบด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

6.5 วาทกรรมคำสอนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี

วาทกรรมคำสอนด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ มีกลอนลำที่นำเสนอด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เช่น สอนให้อย่าพูดแต่ภาษาไทย กลางให้พูดภาษาอีสานบ้าง ด้านการแต่งกาย ควรแต่งกายให้เรียบร้อย ผู้หญิงไม่ควรใส่กระโปรงสั้น ไม่ควรนำการแต่งกาย ของต่างชาติมาเป็นตัวอย่าง สอดคล้องกับ บุญสม ยอดมาลี (2558) กล่าวว่า การอนุรักษ์หรือรื้อสร้างมรดกทางวัฒนธรรมคือการที่คนรุ่นหลังควรตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างขึ้น โดยการอนุรักษ์นั้นจะทำในเชิงปฏิบัติ คือการดูแลรักษาและการสืบสานวัฒนธรรมนั้นๆ ไม่ให้หายไป ซึ่งการอนุรักษ์หรือการดำรงวัฒนธรรมเป็นเหมือนเครื่องช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจ ทำให้เกิดการหวงแหนในมรดกทางวัฒนธรรมของตน ก่อให้เกิดเป็นความรักและความผูกพันรวมทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีอีกด้วย และยังสอดคล้องกับ พระมหานិพัฏฐพันธ์ จิรวทมน (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง พระพุทธศาสนากับรากฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตถือเป็นแนวทางหรือทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ต่อยอด และเผยแพร่ มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ นำไปสู่การสร้างมูลค่าและโอกาสทางเศรษฐกิจรวมถึงกระบวนการทางสังคมและการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมร่วมกัน

6.6 วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกิน

วาทกรรมคำสอนด้านอาหารการกินที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้กล่าวถึง วัฒนธรรมอาหารการกินของคนอีสานที่กินอาหารตามท้องถิ่น เช่น กินข้าวเป็นหลัก กินผักเป็นยา กินปลาเป็นอาหาร ด้วยคำกล่าวนี้นักอีสานมีวัฒนธรรมอาหารการกินที่ราคาไม่แพง มีประโยชน์ต่อร่างกาย ไม่ต้องไปพึ่งพาอาหารที่เป็นอาหารต่างชาติ เช่น พิซซ่า ซึ่งเป็นอาหารที่ราคาแพงมาก สอดคล้องกับ กุณทีนิโคตรพัฒน์ และราชันย์ นิลวรรณภา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ : การสื่อความหมายทางสังคมในเพลงลูกทุ่งอีสานแนวสองแ่งสองงาม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ภูไทว่า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมประเพณีอีสานดั้งเดิมเอาไว้ อัตลักษณ์ด้านอาหารการกิน พบว่า อาหารการกินนี้สื่อให้เห็นภาพของชาวอีสานที่เป็นกลุ่มคนที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย และยังสอดคล้องกับ สันติ ทิพนา และราตรี ทิพนา (2561) กล่าวว่า ปรากฏการณ์การโยกย้ายหรือถวิล

หาดิตเกี่ยวกับอาหารการกินของคนอีสาน ได้มีการกล่าวถึงเนื้อหาสาระในบทเพลงลูกทุ่งของไผ่ พงศธร เนื้อหาสาระได้กล่าวถึงปรากฏการณ์การโยกย้ายหรือถวิลหาดิตเกี่ยวกับอาหารการกินของคนอีสานในบทเพลงส่วนใหญ่ได้กล่าวถึงอาหารการกินของคนอีสาน ซึ่งหาอาหารการกินได้ตามท้องทุ่งนาหรือหัวไร่ปลายนาที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ คือหน่อไม้ไฟ ผักต้ว แมงกูดจี ส้มตำ ปิ้งไก่ ปลาแดก (ปลาร้า) ลาบเลือด ลาบเทา ข้าวจี๋ ปิ้งปลา และอื่นๆ เป็นการโยกหาดิตรับประทานครั้งใดคิดถึงบรรยากาศบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ปาณิส โพธิ์ศรีวังชัย และฐิตินัน บุญภาพ คอมมอน (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของเพลงอีสานประยุกต์ในยุคอีสานใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การเคลื่อนที่ของสื่อเพลงจากวัฒนธรรมอีสานเข้าสู่ส่วนกลางไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ โดยปราศจากบริบททางสังคมการเมือง ในการวิจัยพบว่า การเคลื่อนที่ของเพลงอีสาน เกิดจากการเคลื่อนที่ในเชิงพื้นที่จริง เนื่องจากมีคนอีสานจำนวนมากที่โยกย้ายถิ่นที่อยู่เข้ามาในเมืองหลวง รวมถึงไปอยู่ตามจังหวัดอื่นๆ เข้าไปทำงานในหลายลักษณะหลากหลายบริษัท และหลากหลายพื้นที่ ดังนั้น การเข้าเมืองของคนอีสาน จึงเป็นการนำวัฒนธรรมติดตัวมาด้วย หมายถึงไปถึง ภาษา การกิน การแต่งกาย และเพลง ฯลฯ เมื่อวัฒนธรรมเหล่านี้เข้ามาในเมืองจากจำนวนคนอีสานมหาศาล ก็ทำให้เกิดภาพคุ่นตาสำหรับคนในเมือง การกินข้าวเหนียวส้มตำกลายเป็นวัฒนธรรมที่แพร่หลาย รวมถึงการเปิดเพลงลูกทุ่งอีสานบนรถแท็กซี่ รถเมล์ หรือร้านลาบ ฯลฯ ส่งผลให้เพลงอีสานกระจายไปสู่คนภาคอื่น

6.7 วาทกรรมคำสอนด้านการโยกหาดิต

วาทกรรมคำสอนด้านการโยกหาดิตที่ปรากฏในกลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบว่า กลอนลำที่นำเสนอด้านการหวงคิดถึงอดีตหรือวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนอีสาน เช่น วิธีการทำนาแบบดั้งเดิม การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงไว้ใช้งาน วัฒนธรรมการพอยู่พอกิน การใช้ภาษาอีสาน สอดคล้องกับ ภูริณัฐ พฤษ์เนรมิต (2564) ได้ทำการศึกษา เรื่อง วิถีวิทยาการศึกษาการโยกหาดิตในผลงานวิชาการของไทย (พ.ศ. 2546–2563) พบว่า การโยกหาวิถีชนบทเป็นส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของคนในสังคมที่มีต่อการโยกหาดิตที่เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การที่ผู้คนในสังคมโยกหาความเจริญรุ่งเรืองในอดีต เพราะพวกเขามองว่าสังคม ปัจจุบันนั้นเสื่อมถอยลงความเจริญ ความดีงามที่เคยมีนั้นแทบหาไม่ได้ในสังคมปัจจุบัน ต่อมาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมเริ่มมีมากขึ้นทำให้มุมมองหรือโลกทัศน์ของพวกเขาเปลี่ยนแปลงอีกครั้ง สังคมที่เต็มไปด้วย ความวุ่นวาย การแก่งแย่งชิงดีและแห่งแฉ่ง ซึ่งน้ำใจนำมาซึ่งการโยกหาวิถีชนบทไทย ที่เต็มไปด้วยความสงบงาม และเปี่ยมด้วยน้ำใสใจจริงอย่างชัดเจน ประเด็นการโยกหาความรุ่งเรืองในอดีตยังคงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง โดยการโยกหาวิถีชีวิตชนบทไทยได้รับความนิยมมากขึ้น กระนั้นการโยกหาความรู้สึกรักหวงใยและการโยกหาสังคมที่พลัดพรากก็ยังคงปรากฏอยู่เป็นระยะ

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตว่ากลอนลำชุดข้าวนาหวานสารเคมี ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ มีลักษณะเด่นในการถ่ายทอดและบันทึกเรื่องราวต่างๆ โดยให้ความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของคนอีสาน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพึ่งพาอาศัยกัน การประหยัดอดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่เน้นปัจจัยที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต ฯลฯ สะท้อนวิถีชีวิตของคนอีสานในสมัยก่อน ซึ่งต่างกับปัจจุบันโดยสิ้นเชิง หรือแม้กระทั่งการสอนให้ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาการปฏิบัติตัวของผู้หญิง เช่น การแต่งกาย การดื่มของมีเมาไม่ตี การศึกษาของผู้หญิงให้เรียนสูงขึ้น สอนให้รักนวลสงวนตัว นอกจากนี้ยังเสนอแนะด้านการศึกษา เช่น การสร้าง

ครูสอนคุณธรรม สอนให้เด็กมุ่งมั่นในการเรียน อีกทั้งยังสอนให้รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของคนอีสานไว้ ตลอดจนด้านอาหารการกิน สอนให้มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาอาศัยธรรมชาติ เพื่อให้เห็นคุณค่าของธรรมชาติ และชีวิตก็จะอยู่อย่างมีความสุขนั่นเอง

7. องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวาทกรรมคำสอนในกลอนลำซุดข้าวนาหวานสารเคมี ของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ พบคำสอนที่สอดแทรกในกลอนลำจำนวน 10 กลอนลำ พบคำสอนทั้งหมด 7 คำสอน ที่หมอลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์ ได้ถ่ายทอดผ่านต่างๆ เช่น การแสดงหมอลำ, YouTube และสื่ออื่นๆ เพื่อสื่อสารไปยังผู้ฟังและผู้ฟังสามารถนำไปปรับใช้ในสังคมต่อไป ในด้านการจัดการเรียนการสอนสามารถนำไปบูรณากร่วมสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ละเว้นอบายมุข อย่าหลงในวัตถุสิ่งของ การประหยัดไม่เน้นปัจจัยที่ไม่จำเป็นต่อชีวิต ด้านการสอนผู้หญิง เช่น การแต่งกายให้เรียบร้อยสวยงามตามหลักประเพณีไทย ไม่ดื่มของมึนเมา สอนผู้หญิงศึกษาเล่าเรียน สอนให้รักกนวลสงวนตัว การสร้างครูที่สอนคุณธรรม สอนให้เด็กมีความมุ่งมั่นในการเรียนการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี เช่น อนุรักษ์และสืบทอดภาษาอีสาน การแต่งกาย ด้านอาหารการกินและด้านการพูดของคนอีสานที่ไพเราะงดงาม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงรากเหง้าของตนเอง สามารถเข้าใจปัจจุบัน และรู้เท่าทันอนาคตต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 คำสอนที่ปรากฏในกลอนลำ หากฟังและสามารถนำไปปฏิบัติหรือปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นสิ่งที่ควรยึดถือปฏิบัติ จะทำให้สังคมมีความสุขตลอดไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปบูรณาการในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยได้

8.2.2 สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการวิเคราะห์คำสอนด้านต่างๆ ได้

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรศึกษาวาทกรรมคำสอนในวรรณกรรมประเภทอื่นๆ

8.3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบวาทกรรมคำสอนในกลอนลำของหมอลำแต่ละเรื่อง

9. บรรณานุกรม

กขพร ศิริบุตร. (2564). การปฏิบัติตนของสตรีไทยในมายาคติด้านความงามตามหลักธรรมในพุทธศาสนา. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 8(4). 242-252.

กุนทีนี โคตรพัฒน์ และราชนันย์ นิลวรรณภา. (2561). อัตลักษณ์ : การสื่อความหมายทางสังคมในเพลงลูกทุ่งอีสานแนวสองแ่งสองงาม. รมยสาร. 16(2). 93-111.

- จารุวรรณ ธรรมวัตร. (2543). **ภูมิปัญญาอีสาน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. มหาสารคาม : โครงการตำรา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). **วาทกรรมการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ วิชาษา.
- บุญสม ยอดมาลี. (2558). **การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ปรับปรุงและเห็นคุณค่ามรดกทาง วัฒนธรรม**. มหาสารคาม : สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน.
- บุษกร ปิณฑสันต์ และคำคม พรประสิทธิ์. (2553). **หมอลำ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพนธ์ เรืองณรงค์ และเสาวลักษณ์ อนันตศานต์. (2545). **ภูมิปัญญาทางภาษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปานิส โพธิ์ศรีวังชัย และฐิตินัน บุญภาพ คอมมอน. (2562). **อัตลักษณ์ของเพลงอีสานประยุกต์ในยุค อีสานใหม่**. *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ.* 9(1). 1-17.
- พงศกร มงคลหมู่. (2563). **การจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม**. *วารสารบวรสหการศึกษาและ มนุษยสังคมศาสตร์.* 1(1). 59-69.
- พระมหานิพัลลภพันธ์ จีรวทฒโน. (2567). **พระพุทธศาสนาที่ปรากฏฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตชาว หนองคาย**. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์.* 7(1). 33-41.
- เพ็ญศรี คุ้ม, ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, ปิยนาก บุนนาค และวราภรณ์ จิวชัยศักดิ์. (2538). **วัฒนธรรม พื้นบ้าน : ศิลปกรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูริณัฐ พลฤกษ์เนรมิต. (2564). **วิธีวิทยาการศึกษาการโหยหาอดีตในผลงานวิชาการของไทย (พ.ศ. 2546 – 2563)**. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ.* 34(3). 1-16.
- มานิตย์ โคกค้อ. (2557). **วาทกรรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับการต่อสู้และการต่อรองเชิงอำนาจ : กรณีศึกษากลอนลำของวีระพงษ์ วงศ์ศิลป์**. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.* 1(1). 31-52.
- ศรัทธา เชิงหอม. (2566). **กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ของหมอลำภูษณา บุญแสน**. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- สันติ ทิพนา และราตรี ทิพนา (2561). **ปรากฏการณ์การโหยหาหรือถวิลหาอดีตในบทเพลงลูกทุ่ง ของไผ่ พงศธร**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สันติ ทิพนา. (2559). **วาทกรรมความรักชาติผ่านบทเพลงของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)**. *วารสารวิถีสังคมมนุษย์.* 4(1). 174-201.
- สุภาวดี พรหมสีทอง. (2559). **วิถีชีวิตชาวอีสานจากบทร้องกลอนลำของหมอลำบุญช่วง เต๋นดวง**. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- อัจฉรา วิเศษวร และสุวัฒน์ รักขันโท. (2564). **หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อความมั่นคงทาง เศรษฐกิจของชีวิต**. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์.* 7(2). 387-398.
- Foucault, M. (1972). *The archaeology of knowledge and discourse on language*. New York : Pantheon Books.

แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*
APPROACHES FOR DEVELOPING HIGHT PERFORMANCE ORGANIZATIONS
IN SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE BUENG KAN

เพียงใจ อินหงสา¹, วัลลภา อารีรัตน์², มาลีรัตน์ กะการดี³
Piengjai Inhongsa¹, Wallapha Ariratana², Maleerat Kakandee³
มหาวิทยาลัยขอนแก่น^{1,2,3}
Khon Kaen University^{1,2,3}
Email : piengjai.i@kkumail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และ ความต้องการจำเป็นขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ใช้วิธีเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 278 คน โดยการสุ่มแบบแบ่ง ชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.977 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น และระยะที่ 2 ใช้วิธีเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจง นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินความเหมาะสม ความ เป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) สภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรสมรรถนะสูงของ สถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นครู มืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 3) ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.221 ถึง 0.250 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม ($PNI_{Modified} = 0.250$) รองลงมา คือ ด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ ($PNI_{Modified} = 0.245$) และลำดับ ความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านความเป็นครูมืออาชีพ ($PNI_{Modified} = 0.221$) และ 4) แนวทางการ พัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ประกอบด้วย ชื่อแนวทาง หลักการแนวคิด วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ วิธีการปฏิบัติ 5 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ

วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ระบบบริหารจัดการคุณภาพ และความเป็นครูมืออาชีพ มีผลการประเมินแนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : องค์กรสมรรถนะสูง; วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม; แนวทางการพัฒนา

ABSTRACT

This mixed-method research aimed to 1) examine the current conditions, desired conditions, and priority needs for developing high-performance school organizations under the Bueng Kan Secondary Educational Service Area Office, and 2) propose guidelines for the development of such organizations. In the first phase, a quantitative approach was employed with a stratified random sample of 278 school administrators and teachers. A five-point Likert scale questionnaire was used, with a reliability coefficient of 0.977. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI Modified). In the second phase, qualitative methods were applied through semi-structured interviews with purposively selected experts. The data were analyzed using content analysis and evaluated in terms of appropriateness, feasibility, and usefulness.

The findings revealed that: 1) the current condition of high-performance school organizations was rated at a high level overall. Among the five dimensions, “professionalism in teaching” had the highest mean score, while “innovation-oriented vision” had the lowest; 2) the desired condition was rated at the highest level overall, with the same ranking order; 3) the PNI Modified values ranged from 0.221 to 0.250, with the highest need in “innovation-oriented vision” (PNI Modified = 0.250), followed by “prioritizing students” (PNI Modified = 0.245), and the lowest in “professionalism in teaching” (PNI Modified = 0.221); and (4) the proposed development guidelines consisted of five key areas: innovation-oriented vision, prioritizing students, collaborative learning culture, quality management systems, and professionalism in teaching. The overall evaluation of the guidelines in terms of appropriateness, feasibility, and usefulness was at a high level.

Keywords : High Performance Organizations; Innovation-oriented vision; Approaches for Developing

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ปัจจุบันแนวโน้มโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะมีกลุ่มประชากรวัยเรียนลดลง ส่งผลให้การขยายสถานศึกษาในเชิงปริมาณลดความจำเป็นลง และเป็นโอกาสในการยกระดับคุณภาพความเสมอภาค และประสิทธิภาพทางการศึกษา หากสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการบริหารจัดการทรัพยากรการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงการพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต การเติบโตของนวัตกรรมแหล่งความรู้ระดับโลกออนไลน์ที่มีต้นทุนและราคาต่ำ นำไปสู่การพลิกโฉมกำลังคนสมรรถนะสูงที่มีภาวะผู้นำสูง สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถของประเทศได้ โดยกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาผู้อยู่ในช่วงวัยการศึกษาระดับพื้นฐานให้มีความตระหนักรู้ในตนเองมีทักษะดิจิทัลและมีสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนสามารถจัดการตนเอง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถรวมพลังทำงานเป็นทีม มีการคิดขั้นสูงด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยนำร่องกับสถานศึกษาที่มีความพร้อม การพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ แก่ไขภาวะการถดถอยของความรู้ในวัยเรียน พัฒนาสถานศึกษาและสร้างสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยทั้งในสังคมจริง และสังคมเสมือน มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนหลักความเสมอภาคและเป็นธรรม การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง รวมถึงการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยมไทยให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทในปัจจุบัน เพื่อให้เป็นพื้นฐานของสังคมไทย รวมถึงมีภาครัฐที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยมีหน้าที่และบทบาทสำคัญในการให้บริการ โดยปัจจัยสำคัญของความสำเร็จของภาครัฐในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว สถานการณ์ความไม่แน่นอนและความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) สถานศึกษา เป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่จะเติบโตเป็นพลเมืองของประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเจริญของสังคมในอนาคต ให้เป็นกำลังคนสมรรถนะสูง

องค์กรสมรรถนะสูง (High performance organization : HPO) เป็นองค์การที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน แสวงหาแนวทางให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันตามเวลา มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้กลายเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม มีแผนงานรองรับตามสภาวการณ์ที่เปลี่ยนแปลงด้วยแผนปฏิบัติการที่มีความชัดเจนเข้าใจเป็นหนึ่งเดียวกันทั่วทั้งองค์กร สามารถปฏิบัติการกิจขององค์กรได้สำเร็จ ด้วยการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีระดับคุณภาพของผลงานสูง และเป็นองค์กรที่มีความสามารถอย่างเป็นรูปธรรมในการกำหนด และสร้างมาตรฐานการทำงานที่มีสมรรถนะสูงได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (รินทร์ลภัส ศักดิ์ชัยวัฒนา, 2565) การบริหารสถานศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลเน้นการทำงานเป็นเครือข่าย โดยบูรณาการนำเทคโนโลยีสู่การเปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างนวัตกรรม ผู้บริหารจึงต้องเร่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนองค์กรให้พร้อม รับการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการเข้าถึงเทคโนโลยีของครูและบุคลากรในการปฏิบัติงาน ภายใต้การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหาร ที่สามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ใหม่อย่างรวดเร็ว สร้างความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้

สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการบริหาร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนำสถานศึกษาสู่ “องค์กรสมรรถนะสูง” เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่การเป็นสถานศึกษาสมรรถนะสูงที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงและสร้างนวัตกรรม (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565)

ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินงานสู่สถานศึกษาคุณภาพมีสมรรถนะสูงอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงและการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ตามสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการที่เป็นเลิศ มีวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัยและสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับ ในการจัดการเรียนการสอนและเตรียมความพร้อมสู่การศึกษาขั้นต่อไป และความพร้อมด้านอาชีพ มีความคาดหวังสูงสำหรับความสำเร็จ มีเอกลักษณ์ มีสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องและคงความสามารถในระดับที่เป็นเลิศ รวมถึงมีภารกิจที่ชัดเจน มีพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการปรับปรุงระบบของตนเอง มีการกำหนดกลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติการงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจมีการพัฒนาแบบองค์รวม และการแข่งขันในระดับต่าง ๆ สามารถจัดการองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาเพื่อการมุ่งสู่ความเป็นเลิศวิชาการ และการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน รวมถึงมีการสืบสานผลลัพธ์ความสำเร็จของสถานศึกษา (ธัญญา วาทีตต์พันธ์, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดูแลการจัดการสถานศึกษาจำนวน 25 โรงเรียน ได้นำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสู่โรงเรียนคุณภาพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองและชุมชน เกิดความเชื่อมั่นในสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารจัดการและมีความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีศักยภาพ และครูมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการศึกษาของนักเรียน มุ่งหวังให้โรงเรียน ได้รับการพัฒนาด้านการศึกษาให้มีคุณภาพและปลอดภัย โดยนโยบายสำคัญที่ สพม.บึงกาฬ เร่งขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องจากการเป็นโรงเรียนคุณภาพคือ การยกระดับสถานศึกษาให้สามารถจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็น สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะและและความภาคภูมิใจในความเป็นไทย การดำเนินงานดังกล่าวให้บรรลุตามเป้าหมายครูเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุดเพราะกระบวนการพัฒนาผู้เรียนเกิดขึ้นในชั้นเรียน ภายใต้การจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารเป็นผู้กำกับดูแลครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ ๆ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี การอำนวยความสะดวกแก่ครูในการนำหลักสูตรสู่ห้องเรียน รวมทั้งการประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินงานดังกล่าวเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ครู และผู้บริหารสถานศึกษาคุณภาพสู่องค์กรสมรรถนะสูง (High Performance Organization) สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะ โรงเรียนคุณภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของผู้เรียนและสมรรถนะของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ, 2566)

จากปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมา ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานในองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา และนำสารสนเทศที่ได้ไปศึกษาเพื่อนำเสนอ แนวทาง (Approach) การพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ นำไปสู่การพัฒนาให้ผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษานำไปใช้เพื่อการบริหารจัดการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่คุณภาพยกระดับสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงที่มีประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

2.2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และสถานศึกษา ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรสมรรถนะสูงในสถานศึกษา นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย

3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬได้แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา และอบรมผู้บริหารโรงเรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองสู่การเป็นสถานศึกษาสมรรถนะสูงต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย เป็น 2 ระยะ (รัตนะ บัวสนธ์ ,2555) การวิจัยการศึกษาเชิงปริมาณ การวิจัยระยะที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน ครู จำนวน 259 คน รวม 278 คน ซึ่งได้มาจากการเปิดตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie and Morgan,1970) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูง 5 ด้าน ดังนี้ 1) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ 2) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 3) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 4) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการศึกษาเชิงคุณภาพ การวิจัยระยะที่ 2 นำเสนอแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้วิธีการ เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง

โครงสร้าง และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง สถิติ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ค่า ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นองค์กร สมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

ตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ของสถานศึกษา ในภาพรวม

องค์กรสมรรถนะสูง	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
1.ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ	3.82	0.40	มาก	4.72	0.37	มากที่สุด	0.235	4
2.วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน	3.78	0.43	มาก	4.69	0.41	มากที่สุด	0.242	3
3. การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ	3.75	0.46	มาก	4.67	0.47	มากที่สุด	0.245	2
4. วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม	3.70	0.48	มาก	4.62	0.50	มากที่สุด	0.250	1
5. ความเป็นครูมืออาชีพ	3.93	0.47	มาก	4.80	0.39	มากที่สุด	0.221	5
รวมเฉลี่ย	3.80	0.45	มาก	4.70	0.43	มากที่สุด	-	-

จากตารางที่ 1 สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และลำดับความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.93$) และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.70$)

สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อพบว่า ด้านความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) และด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่า ค่า $PNI_{Modified}$ อยู่ระหว่าง 0.221 ถึง 0.250 ลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์มุ่ง

นวัตกรรม (PNI_{Modified} = 0.250) รองลงมา คือ ด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ (PNI_{Modified} = 0.245) และลำดับความต้องการจำเป็นต่ำสุดคือ ด้านความเป็นครูมืออาชีพ (PNI_{Modified} = 0.221)

5.2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาจัดเรียงลำดับใหม่ตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) เพื่อเป็นสารสนเทศในการยกร่างเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

1. ชื่อแนวทาง แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ Approaches for Developing High Performance Organizations in School under The Secondary Educational Service Area office Bueng Kan	
2. หลักการแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มี 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม 2) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ	
3. วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ	
วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม (Innovation-driven vision)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. สถานศึกษามีวิสัยทัศน์และกลยุทธ์มุ่งเน้นนวัตกรรม	1. ผู้บริหารและครูร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์มุ่งนวัตกรรม
2. สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา	2. สถานศึกษาจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ กับ หน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านนวัตกรรม
3. ครูมีความกล้าที่จะลองสิ่งใหม่ ๆ และเรียนรู้จากข้อผิดพลาด	3. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการแก่บุคลากรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสร้างนวัตกรรมด้านการบริหารและการจัดการเรียนสอน
4. ครูสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน	4. สถานศึกษานำระบบ Lesson Study หรือ PLC (Professional Learning Community) มาใช้เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และพัฒนานวัตกรรมในองค์กรร่วมกัน
5. สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์และแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	5. ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรทดลองแนวทางใหม่ๆ มาใช้ ในการบริหารและจัดการเรียนรู้ พร้อมมีพื้นที่ปลอดภัยในการลองผิดลองถูก
การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ (Prioritizing students)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
1. ครูมีความเข้าใจเป้าหมายการเรียนรู้ของนักเรียนที่ชัดเจน ตรงกัน	1. สถานศึกษาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูและบุคลากรเพื่อกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

<p>2. สถานศึกษามีแผนพัฒนาการสอนที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้</p> <p>3. สถานศึกษามีระบบติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4. ครูสามารถปรับปรุงแผนการสอนตามข้อมูลการประเมินผลได้</p> <p>5. นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีส่วนร่วมให้กระบวนการเรียนรู้ ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น</p> <p>6. ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมมีความพร้อมสำหรับเรียนรู้</p>	<p>2. สถานศึกษาจัดทำระบบติดตามและประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการทบทวนหลักสูตรและวิธีการสอนเป็นประจำ</p> <p>4. ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เช่น PBL (Project Based Learning) และกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ค่ายวิชาการต่าง ๆ</p> <p>5. ออกแบบห้องเรียนที่มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เช่น ห้องเรียนอัจฉริยะ (Smart Classroom)</p>
วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative learning culture)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
<p>1. ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันและสามารถนำไปใช้ได้จริง</p> <p>2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>3. สถานศึกษามีระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักวิชาการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. สถานศึกษาจัดอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยสร้างเครือข่าย PLC (Professional Learning Community) ในโรงเรียน และ หน่วยงานภายนอก</p> <p>2. สถานศึกษาจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น เวทีเสวนากลุ่มโฟกัส (Focus Group)</p> <p>3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น Co-Teaching หรือ Lesson Study</p>
ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ (Quality management system)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
<p>1. ครูมีความสามารถในการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนด</p> <p>2. ปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการลดลง และสามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. สถานศึกษาได้รับความไว้วางใจจากชุมชน และผู้ปกครองในด้านคุณภาพการศึกษา</p>	<p>1. สถานศึกษาจัดอบรมและพัฒนาครูด้านการบริหารคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา</p> <p>2. สถานศึกษาจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อกำหนดแนวทางและติดตามผล</p> <p>3. สถานศึกษาจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา</p>
ความเป็นครูมืออาชีพ (Professionalism in teaching)	
4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ	5. วิธีปฏิบัติ
<p>1. ครูสามารถออกแบบและพัฒนาวิธีการสอนใหม่ ๆ ตามแนวทางการวิจัย</p> <p>2. สถานศึกษามีนวัตกรรมการสอนที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม</p> <p>3. นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน</p>	<p>1. สถานศึกษาจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research)</p> <p>2. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำ Lesson Study หรือ PLC (Professional Learning Community) เพื่อพัฒนากระบวนการสอน</p> <p>3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล และ AI ในการออกแบบการเรียนรู้</p>

ตารางที่ 3 ผลของการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทาง
ทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาบึงกาฬ

รายการประเมิน แนวทาง	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิสัยทัศน์ มุ่ง นวัตกรรม	4.27	0.23	มาก	4.27	0.23	มาก	4.33	0.31	มาก
2. การมุ่งนักเรียน เป็นสำคัญ	4.60	0.53	มากที่สุด	4.53	0.46	มากที่สุด	4.60	0.53	มากที่สุด
3. วัฒนธรรมการ เรียนรู้ร่วมกัน	4.22	0.38	มาก	4.11	0.19	มาก	4.22	0.38	มาก
4.ระบบการบริหาร จัดการคุณภาพ	4.56	0.51	มากที่สุด	4.56	0.51	มากที่สุด	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ความเป็นครูมืออาชีพ	4.44	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก	4.44	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.13	มาก	4.39	0.22	มาก	4.46	0.25	มาก

จากตารางที่ 2 และ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการแนวคิด
3) วัตถุประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) วิธีปฏิบัติ ผลของการประเมินความเหมาะสม ความเป็น
ไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ผลการประเมินด้านความเหมาะสมใน
ภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.42$) ผลการประเมินด้านความเป็นไปได้ในภาพรวมอยู่ในระดับ
“มาก” ($\bar{X} = 4.39$) ผลการประเมินด้านความเป็นประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ($\bar{X} = 4.46$)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมา
อภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริง สภาวะที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นองค์กร
สมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ด้านความ
เป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ กล่าวคือ สภาพปัจจุบันและความ
ต้องการในการพัฒนาด้านความเป็นครูมืออาชีพมีความสอดคล้องกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากสำนักงานเขต

พื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ (2566) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการบริหาร จัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบึงกาฬ ได้ขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนและนวัตกรรมทางการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ความเป็นครูมืออาชีพ ตามนโยบายการยกระดับคุณภาพครู เช่น การดำเนินโครงการพัฒนาครูรูปแบบใหม่ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู (Life-Long Learning) และการสนับสนุนให้ครูมีสมรรถนะสำคัญทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติในวิชาชีพ รวมถึงพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษและการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัล-ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลและสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ชุมชน และสถาบันการศึกษา ในการสนับสนุนและพัฒนาระบบการจัดการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา และขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับชาติอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ น้ำทิพย์ งามอาภาภิรักษ์และธีรศักดิ์ อุปไมยอชิชัย. (2567) ครูมืออาชีพ คือ ผู้ประกอบวิชาชีพด้วยความรัก ศรัทธา และภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติงานด้วยความสุข ความเต็มใจ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในด้านพฤติกรรม จริยธรรม และการดำรงชีวิต แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และมีวินัย รวมถึงให้ความเคารพในศักดิ์ศรีและความแตกต่างของผู้เรียนอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับ พระพัฒนาพลสิริสุวณโณ(เพชรไชย) และวิทยา ทองดี (2566) ได้นำเสนอการพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะ นวัตกรรม และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องศึกษาแนวนโยบายการศึกษา วิจัยในชั้นเรียน ใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล สอดคล้องกับข้อคำถาม ด้านครูดูแลเอาใจใส่ช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่นักเรียน

ผลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมและด้านการมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุดสองอันดับแรก ทั้งนี้เนื่องมาจาก แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2566 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และสามารถสร้างนวัตกรรมได้จริง ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการเทคโนโลยีและความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับการศึกษาไทยสู่ความยั่งยืนและสากล ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. (2566) ขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพและศักยภาพของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 นักเรียนสามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาตามความสนใจ โดสร้างความสำเร็จภาคทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน การบริหารจัดการศึกษาถูกพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรมการบริหารและการเรียนรู้ และส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ปราศจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตอย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัย วิภาพร คำมุง

คุณและคณะ (2568) กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องสามารถกำหนดทิศทางองค์กรโดยเน้นการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อวางแนวทางสู่การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจอย่างมีนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ กิรติ คุวานนท์และภาวิณี โสธายะเพ็ชร (2566) ผลการศึกษาการส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน แนวคิดผู้เรียนเป็นสำคัญช่วยพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในบทเรียนและนอกบทเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาในชีวิตจริง การจัดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงผู้เรียน สภาพแวดล้อม กิจกรรม และบทบาทของครู เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ พร้อมปลูกฝังคุณลักษณะและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับข้อความสถานศึกษาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรภายนอกหรือสถาบันอื่นๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และผู้บริหารและครูร่วมวางแผนจัดระบบการวัดและประเมินผลเชิงรุกเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู

6.2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประกอบด้วย 1) ชื่อแนวทาง 2) หลักการแนวคิด 3) วัตถุประสงค์ 4) ตัวชี้วัดความสำเร็จ และ 5) วิธีปฏิบัติ ซึ่งแนวทางมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากแนวทางฯมีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของสถานศึกษา พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนการเขตพื้นที่การศึกษาในการให้สำคัญต่อการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นนโยบายหลักของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ในด้านการสร้างความรู้เข้าใจในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ให้แก่ครูและผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางฯมีความเป็นไปได้นี้ เนื่องจากผู้บริหาร ครูและบุคลากร สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการอย่างเพียงพอ และแนวทางฯ มีความเป็นประโยชน์กับทั้ง ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากแนวทางฯ เป็นการดำเนินอย่างมีส่วนร่วมโดยมีเป้าหมายคือการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พร้อมกับตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชน นอกจากนี้แนวทางฯ ยังได้รับผ่านตรวจสอบ ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้เป็นแนวทางฯที่มีมาตรฐานและมีความสอดคล้องบริบทของพื้นที่ ซึ่งการประเมินนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam(1994 อ้างถึงใน สุวิชญา และรุ่งฤดี, 2564) ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินแนวทางฯ ประกอบด้วย 1) ด้านความเหมาะสม(Propriety) 2) ด้านความเป็นไปได้(Feasibility) และ3) ด้านอรรถประโยชน์(Utility) และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา พรหมอารักษ์ (2567) ได้ศึกษาองค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1)องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนจากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การมุ่งเน้นคุณภาพบุคลากร การมุ่งเน้นผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการนำองค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์ วัฒนธรรมองค์กร และนวัตกรรมองค์กรและ 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า องค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของ

โรงเรียนมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงแนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบขององค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม 2) การมุ่งนักเรียนเป็นสำคัญ 3) วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน 4) ระบบการบริหารจัดการคุณภาพ และ 5) ความเป็นครูมืออาชีพ โดยภาพรวมสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬสามารถนำผลนี้ไปใช้เป็นสารสนเทศในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน มุ่งเน้นในการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา

8.1.2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น องค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์มุ่งนวัตกรรม มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานในสถานศึกษา ควรสร้างพื้นที่ปลอดภัย ให้กับบุคลากร โดยการเปิดโอกาสในการแสดงความคิดเห็น ให้กล้าคิด กล้าพูด กล้าเสนอความคิดเห็น ที่แปลกใหม่ ในการสร้างนวัตกรรมและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรด้านเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ ครูพร้อมต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรม มีการชื่นชมหรือให้รางวัลเพื่อเป็นแรงจูงใจเมื่อครูและบุคลากร สามารถสร้างนวัตกรรมเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ควรนำแนวทางการพัฒนาองค์กร สมรรถนะสูงของสถานศึกษา ที่ได้จากการวิจัยนี้ ไปกำหนดเป็นนโยบาย/กลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนสู่การ ปฏิบัติ และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมในสถานศึกษาในสังกัด

8.2.2 การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ควรนำแนวทางดังกล่าวไปเผยแพร่ เพื่อให้สถานศึกษาที่มี บริบทใกล้เคียงนำไปใช้พัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการ ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ผลการศึกษาครั้งนี้ได้แนวทางการพัฒนาองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษา ดังนั้น จึงควรนำแนวทางฯ นี้ลงสู่การปฏิบัติในโรงเรียนด้วยการวิจัยแบบกรณีศึกษา (Case Study Research) เพื่อหาวิธีการปฏิบัติด้านนวัตกรรมที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับ สถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

8.3.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรสมรรถนะสูงของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บึงกาฬ นำไปใช้ในการกำหนดหนตอนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป

9. บรรณานุกรม

กิริติ คุวานนท์และภาวิณี โสธายะเพชร. (2566). การส่งเสริมองค์ประกอบตามแนวคิดผู้เรียนเป็น สำคัญเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 21(1). 11-20.

ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. (2566). แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4(2). 37-46.

- ธันวาคม วาทีตต์พันธ์. (2564). **องค์ประกอบของโรงเรียนมัธยมศึกษาสมรรถนะสูง**. วิทยานิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- น้ำทิพย์ อองอาจวานิชย์ และธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย. (2567). การพัฒนาแบบวัดจิตวิญญาณความเป็น
ครู มืออาชีพ. *Journal of Education and Innovation*. 26(3). 285-299.
- พระพัฒนาพล สิริสุวณโณ(เพชร ไชย) และวิทยาทองดี. (2566). การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพ
ในศตวรรษที่ 21. *วารสารมจร อุบลปริทรรศน์*. 8(1). 757-766.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2555). **วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับการวิจัยและประเมิน**. กรุงเทพฯ : บริษัท
วี พรินท์ (1991) จำกัด.
- รินทร์ภัสร์ ศักดิ์ชัยวัฒนา และคณะ (2566). **การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อ
การเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิภาพร คำมุงคุณและคณะ. (2568). **ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร
สถานศึกษาศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอกลุ่มโซนรักษ์ชะโนด**. *วารสารการบริหารการ
จัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน*. 3(1). 69-80.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2566 –
2570 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ**. บึงกาฬ : สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570**. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา พรอมารักษ์. (2567). **องค์ประกอบองค์กรสมรรถนะสูงของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา**. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 52(2). 1-13.

รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์*
A MODEL MANAGEMENT TO VOCATIONAL SKILLS DEVELOPMENT OF STUDENTS
UNDER SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE KALASIN

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์¹, บัณฑิตย์ ศรีพุทธานกูร²
Sutum Tummatasananon¹, Bandit Sriputthangkun²
มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2}
Sripathum University, Khon Kaen Campus^{1,2}
Email : Sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 100 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน เลือกแบบเจาะจง 2) สร้างรูปแบบฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมเป็นผู้บริหารและครู 30 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 แบบสัมภาษณ์ ประเด็นการสนทนากลุ่มแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับความต้องการจำเป็น ลำดับที่ 1 การตระหนักรู้ในอาชีพ 2) รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ; การบริหาร; ทักษะอาชีพของนักเรียน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) Study the current conditions, desired conditions and needs of management to vocational skills development of students under secondary education service area office kalasin. The sample group 100 school administrators, by stratified random sampling. the group of informants in study the guidelines for creating a model 3 experts, by purposive sampling. 2) set a model, the informant group in focus group of 9 experts, and the group of informants in the suitability assessment 30 school administrators and teachers, by purposive sampling. tools used in data collection including, the current condition questionnaire has a reliability value of 0.88. the desired condition questionnaire has a reliability value of 0.93., interview form, focus group discussion issue and suitability questionnaire. and satisfaction questionnaire. statistics used in data analysis are percentage. average and standard deviation and priority needs index.

The results were as follows: 1) Current condition at medium level, desirable condition at the highest level, and the number one need Career Awareness. 2) A model management to vocational skills development of students under secondary education service area office kalasin, consists of 5 parts: part 1 principles and objectives, part 2 procedure, part 3 mechanism, part 4 assessment guidelines, and part 5 success conditions. assessment results on appropriate at the highest level.

Keywords : A model; Management; Vocational skills of students

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเทคโนโลยี การบริหารจัดการและการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่า ในสถาบันการศึกษา คือวิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบัณฑิตที่ยังตกงานหางานทำไม่ได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงาน ที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้น เยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาตนเอง นอกจากสายวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาอื่น หารวิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบหรือช่วยธุรกิจที่บ้านเพื่อเพิ่มทักษะอาชีพที่รองรับจากการว่างงาน เป็นต้น (วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2558)

การเสริมทักษะอาชีพ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ในอาชีพ ได้สำรวจอาชีพ และการเตรียมตัวสู่อาชีพ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติสู่การได้สัมผัสโลกของการทำงานตามสภาพจริงจากสถานประกอบการ/แหล่งเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0 โดยผู้บริหาร ครูแนะแนวมีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือกับบุคคลองค์กรหน่วยงานในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์ในสถานที่การทำงานจริง

มีความสำคัญคือการเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันโดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

การพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเรียนรู้ เพื่อให้มีสมรรถนะที่จำเป็นในการใช้ชีวิตประจำวันและสามารถกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพของตนเอง รวมถึงการวางแผนการประกอบอาชีพ การแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน การค้นคว้าหาความรู้จนสามารถนำความรู้ที่ตนเองมีมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพอย่างสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีความพร้อมรับการแข่งขันในสังคมปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและเป็นยุคที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ และการนำความรู้ความสามารถมาประยุกต์ใช้ในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบันที่เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง (ดิเรก พรสีมา, 2559)

ในการพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียนของสถานศึกษา ยังพบปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ขาดจากสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน อีกทั้งครูผู้สอนในสถานศึกษาที่สอนวิชาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพยังขาดความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และพบปัญหาด้านหลักสูตรของสถานศึกษา ยังขาดความชัดเจนในการส่งเสริมทักษะอาชีพ รวมถึงปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมส่งเสริมอาชีพไม่หลากหลายการผนวกกับการส่งเสริมอาชีพเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกสาระวิชา ยังไม่เหมาะสม อาคารสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมยังไม่เหมาะสม ขาดครูผู้สอนวิชาชีพเฉพาะด้าน การเก็บรักษาสื่อการสอนไม่เป็นระบบขาดข้อมูลแหล่งวิทยากรท้องถิ่น เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาสอนซ่อมเสริมและประเมินผลไม่เหมาะสมกับกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องของการมีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองและชุมชนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษา ขาดความตระหนักในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา (นงนุช ชุมภูเทพ, 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นใต้ มีวิสัยทัศน์ “องค์กรคุณภาพ สร้างคนดีมีความสุข บนพื้นฐานความเป็นไทย” มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 การเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีแนวโน้มสูงขึ้น และครูปฏิบัติการสอนไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนอาคารประกอบ สิ่งก่อสร้างอื่น เนื่องจากชำรุดทรุดโทรมก่อสร้างมานาน และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายังไม่ครอบคลุมประเด็น ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชน และปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็ว และมี

แนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การร่วมมือบริหารจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย เนื่องจากชุมชน หรือผู้ปกครอง มักจะมอบหมายให้โรงเรียนเมื่อมีการเสนอความคิดเห็น เสนอแนะ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์, 2567)

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและนโยบายหน่วยงานต้นสังกัดให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีคุณภาพนักเรียนมีแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริตอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหาร เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

2.2 เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูล/สารสนเทศสำหรับผู้อำนวยการ นำไปเป็นแนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์

3.2 เป็นข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ ในการบริหาร เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในอนาคตให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method research) มีการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร 134 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร 100 คน ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกนและเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และการศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ที่เป็นผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการ และครู ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนและมีผลงานเชิงประจักษ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา และการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันมี มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.54-0.85 แบบสอบถามสภาพที่พึง

ประสงค์มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.93 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.56-0.93 นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) และ 2) แบบสัมภาษณ์ มีความตรงเชิงโครงสร้างตามองค์ประกอบของรูปแบบ (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสรุปประเด็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุศาสตร์ ผู้วิจัยยกตัวเองจากข้อมูลในขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบยืนยันรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ด้วยการสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารการศึกษา กลุ่มที่ 2 ผู้อำนวยการ และกลุ่มที่ 3 ครู ที่มีวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา และวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา หรือการบริหารสถานศึกษา หรือการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน มาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี และประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้อำนวยการและครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาและพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ไม่น้อยกว่า 10 ปี โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ประเด็นการสนทนากลุ่ม มีองค์ประกอบตามโครงสร้างของรูปแบบ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 และ 2) แบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงโครงสร้าง (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

5.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และค่าความต้องการจำเป็น โดยรวมรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน		
1. การตระหนักรู้ในอาชีพ	3.38	0.51	ปานกลาง	4.68	0.49	มากที่สุด	0.385	1
2. การสำรวจอาชีพ	3.46	0.50	ปานกลาง	4.61	0.50	มากที่สุด	0.332	2
3. การเตรียมตัวสู่อาชีพ	3.48	0.50	ปานกลาง	4.52	0.51	มากที่สุด	0.299	3
โดยรวม	3.44	0.50	ปานกลาง	4.60	0.50	มากที่สุด	0.338	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.50) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.50) ลำดับความต้องการจำเป็นเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 การตระหนักรู้ในอาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.385$) ลำดับที่ 2 การสำรวจอาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.332$) และลำดับที่ 3 การเตรียมตัวสู่อาชีพ ($PNI_{\text{modified}} = 0.299$) ตามลำดับ

5.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ผลการประเมิน
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. หลักการและวัตถุประสงค์	4.70	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
2. วิธีดำเนินการ	4.65	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
3. กลไก	4.60	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
4. แนวทางการประเมิน	4.75	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม
5. เงื่อนไขความสำเร็จ	4.80	0.50	มากที่สุด	เหมาะสม
โดยรวม	4.70	0.51	มากที่สุด	เหมาะสม

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.51) พิจารณารายพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกส่วน ถือว่ามีความเหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ คือ ส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.51) ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.50) ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) และส่วนที่ 3 กลไก ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ อภิปรายผล ได้ดังนี้

6.1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน นำมากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะใช้ในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวม

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบปัจจุบันมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนยังขาดการดำเนินการในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ขาดแนวทางหรือนวัตกรรมสำหรับบริหารจัดการเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะอาชีพที่ตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้การดำเนินการยังต้องได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ดังที่ นงนุช ชุมภูเทพ (2560) ได้เสนอว่า การพัฒนาทักษะอาชีพให้แก่ นักเรียนของสถานศึกษายังพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ขาดจากสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ผู้ปกครองและชุมชน อีกทั้งครูผู้สอนในสถานศึกษาที่สอนวิชาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะอาชีพยังขาดความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และพบปัญหาด้านหลักสูตรของสถานศึกษายังขาดความชัดเจนในการส่งเสริมทักษะอาชีพ รวมถึงปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ดารุณี เดชยศดี (2562) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับสภาพการดำเนินงานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมสูงสุด คือ สถานศึกษานับสนับสนุนให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้คือ อบรม สัมมนาและศึกษาดูงานสำหรับครูกคิดเป็นร้อยละ 91 และ Jansen (2013) ศึกษาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นในการทำงานของช่วงวัยรุ่นที่หมายถึง การปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตที่ได้กำหนดไว้โดยมีการจัดการเวลาเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย กลุ่มวัยรุ่นสามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ โดยคำนึงถึงช่วงเวลาที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายพบว่า ผู้เรียนมีความรู้และการใช้ทักษะชีวิตและอาชีพที่แตกต่างกัน นักวิจัยตั้งข้อสังเกตว่าการประยุกต์ใช้ทักษะการสื่อสารและการบริหารเวลาเกี่ยวข้องโดยตรงกับความยืดหยุ่น และนำผลการวิจัยใช้ในการพัฒนาชุมชนและดำเนินการความช่วยเหลือกลุ่มวัยรุ่นให้สามารถประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ

6.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน มากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เมื่อแปลผลพบว่าสภาพที่พึงประสงค์มีความประสงค์ที่จะให้มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารในสถานศึกษามีความประสงค์หรือต้องการในการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนเป็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดทักษะของนักเรียนยุคใหม่ ดังที่ วิริยะ ฤชชัยพานิชย์ (2558) ได้เสนอว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในการแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ แต่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงเทคโนโลยี การบริหารจัดการและการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่า สอดคล้องกับ สุภัชชา โพธิ์เงิน (2562) ได้วิจัยเรื่อง นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการศึกษาเพื่ออาชีพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ Cauthen (2012) ได้ศึกษาการพัฒนาในระดับทักษะชีวิตที่ใช้ในการกีฬาสำหรับเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 11 - 23 ปี ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาทักษะชีวิตในการเล่นกีฬาด้านการบริหารเวลา ด้าน

การสื่อสาร ด้านการรับมือกับปัญหา ด้านการแก้ปัญหา ด้านความเป็นผู้นำทางความคิด ด้านการทำงาน เป็นทีม ด้านการมีวินัย และด้านการตัดสินใจ มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

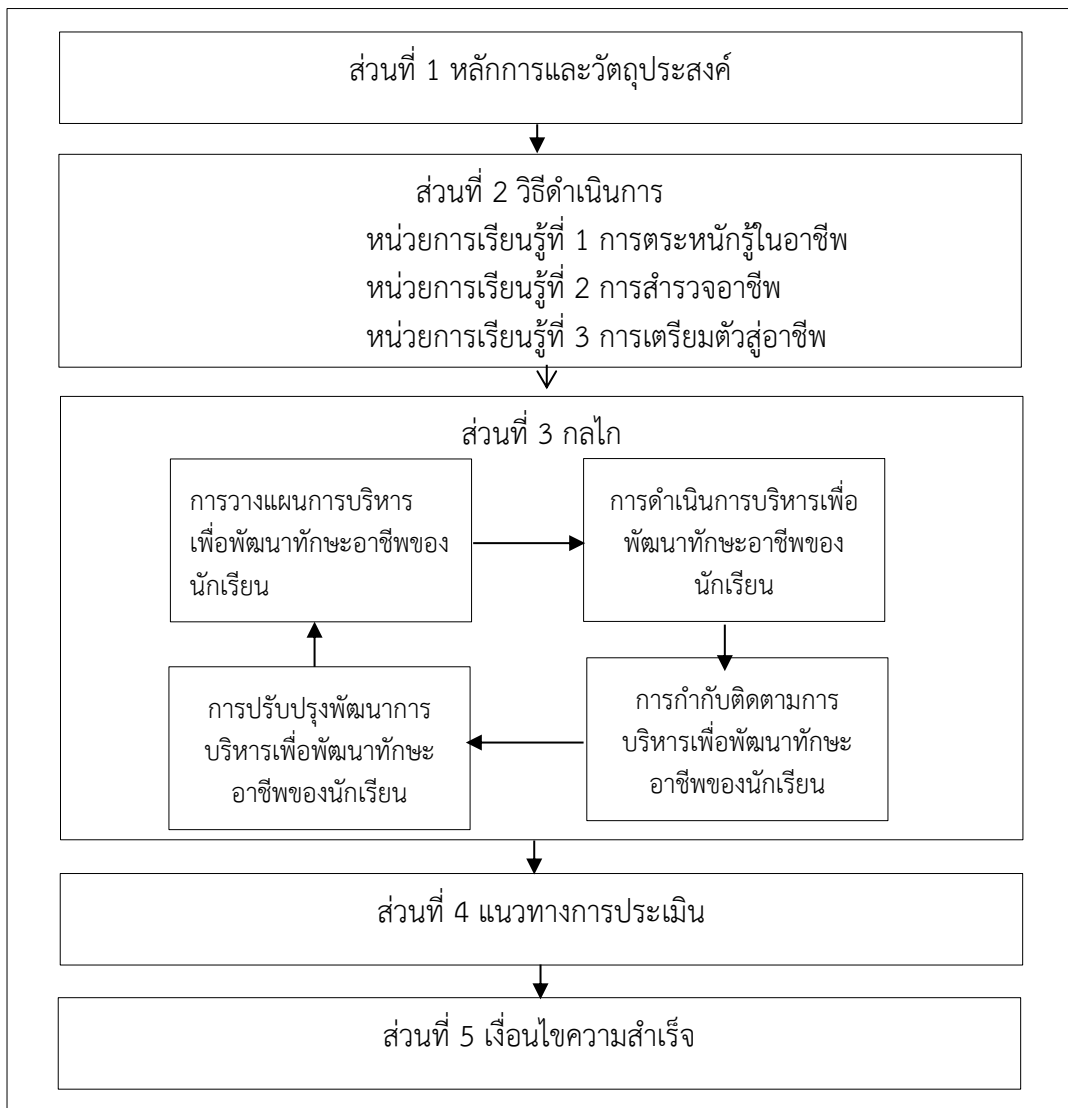
6.1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน พบว่า ด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และแปลผล ด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ เป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสำหรับการพัฒนาการบริหารสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากคือความตระหนักรู้ ซึ่งเป็นด้านเจตคติ ยากที่จะวัดและประเมินผลให้เกิดผลเชิงประจักษ์ได้ อีกทั้งยังต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ ขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบจึงจะเกิดคุณลักษณะตามที่คาดหวัง ดังที่ Calhoun and Finch (1976) ได้นำเสนอว่า การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาชีพ นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองว่านักเรียนชอบ สนใจ หรือสนุกกับกิจกรรมประเภทไหน และสิ่งไหนที่นักเรียนสามารถทำได้ดี หรือเป็นการค้นหา ความสามารถของนักเรียนเอง พร้อมเรียนรู้ว่าสิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตของนักเรียนหรือเป็นการสร้าง ค่านิยมและความเชื่อ ในขั้นตอนนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องโลกของงาน นักเรียนจะได้เรียนรู้อาชีพที่มีใน ชุมชน อาชีพของผู้ปกครองตน และที่สำคัญคือการได้เรียนรู้อาชีพใหม่ ๆ ที่นักเรียนไม่เคยประสบพบเจอ มาก่อน สอดคล้องกับ สายฟ้า หาสุข (2565) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด เข้าใจเข้าถึงพัฒนาของโรงเรียนบ้านเมืองแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็น ด้านเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มีความต้องการจำเป็นตามลำดับ

6.2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ความต้องการ จำเป็น นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาแนวทางการพัฒนาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่มีการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนจนเกิดผลสำเร็จ จากนั้นนำข้อมูล มายกร่างตามโครงสร้างของรูปแบบผ่านการตรวจสอบยืนยันโดยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิและ ประเมินความเหมาะสมโดยผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการบริหารคือผู้บริหารและครูเพื่อตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบ ให้ได้รูปแบบที่มีถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการนำ นวัตกรรมที่มีคุณภาพสู่การขับเคลื่อนจริงให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561) ได้นำเสนอว่า การเสริมทักษะอาชีพ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ มุ่งให้นักเรียนมีความตระหนักรู้ในอาชีพ ได้สำรวจอาชีพ และการเตรียมตัวสู่อาชีพ และเป็นแนวทางใน การปฏิบัติสู่การได้สัมผัสโลกของการทำงานตามสภาพจริงจากสถานประกอบการ/แหล่งเรียนรู้ เพื่อการ พัฒนาประเทศไปสู่ Thailand 4.0 โดยผู้บริหาร ครูแนะแนวมีบทบาทสำคัญในการประสานความร่วมมือ กับบุคคลองค์กร หน่วยงานในการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างเสริมประสบการณ์ในสถานที่การทำงาน จริง สอดคล้องกับ พรสวรรค์ จันทะศักดิ์ และคณะ (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษาวิชาชีพนอกระบบ ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างทักษะชีวิต สำหรับนักศึกษาวิชาชีพนอกระบบที่พัฒนาขึ้นเป็นแบบเชิงระบบซึ่งประกอบด้วย

องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ วัตถุประสงค์ของทั้ง 9 ทักษะ 9 ชุดการเรียนรู้เครือข่ายสังคมออนไลน์องค์ประกอบด้านกระบวนการ ได้แก่ ทำความเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอน และการจัดการเรียนการสอนแบบ MIAP องค์ประกอบด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการประเมินการเรียนรู้และพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการเกิดทักษะชีวิต และองค์ประกอบข้อมูลป้อนกลับ และมีมูลนิธิ เปี่ยมดี (2563) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ดังภาพ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนที่ 2 วิธีดำเนินการ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การตระหนักรู้ในอาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การสำรวจอาชีพ หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียมตัวสู่อาชีพ ส่วนที่ 3 กลไก ส่วนที่ 4 แนวทางการประเมิน และส่วนที่ 5 เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของเนื้อหา กระบวนการในการเป็นนวัตกรรมสำหรับนำไปใช้ในรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ได้สอดคล้องกับสภาพบริบทตามสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนพบว่า การตระหนักรู้ในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 แสดงให้เห็นว่าการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนในด้านการตระหนักรู้ในอาชีพ เป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ด้วยนักเรียนมีความตระหนักรู้จะส่งผลให้ใช้ความรู้ประกอบสัมมาอาชีพให้เกิดรายได้และสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมมีการเสริมสร้างและกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดคุณภาพที่ยั่งยืน

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

8.2.1 ผู้อำนวยการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนมีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และเสริมสร้าง สนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่อง

8.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามโครงสร้างการบริหารของสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนของนักเรียน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน พบว่า การตระหนักรู้ในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และเมื่อนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นปรากฏว่ามีความต้องการจำเป็นอยู่อันดับ 1 ควรมีการวิจัยในครั้งต่อไปในเชิงลึกด้านดังกล่าวให้มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะการวิจัยและพัฒนา เช่น

8.3.1 ควรวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียน

8.3.2 ควรวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเพื่อพัฒนาการตระหนักรู้ในอาชีพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. บรรณานุกรม

- ดารุณี เดชยศดี. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและอาชีพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกลุ่ม การศึกษาท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ดิเรก พรสีมา. (2559). **ครู 4.0**. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2568. จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_345042
- นงนุช ชุมภูเทพ. (2560). รูปแบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร เขตภาคเหนือฝั่งตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พรสวรรค์ จันทะคัต และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตสำหรับ นักศึกษาวิชาชีพนอกระบบ. **วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้า พระนครเหนือ**. 11(1). 187-196.
- มัณฑุลี เปี่ยมดี. (2563). การพัฒนาโปรแกรมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของครูเพื่อเสริมสร้าง ทักษะชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- วิริยะ ฤชชัยพานิชย์. (2558). การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน Creativity Based Learning (CBL) กรุงเทพมหานคร. **วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้**. 1(2). 23-37.
- สายฟ้า หาสีสุข. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเข้าใจเข้าถึงพัฒนาของโรงเรียน บ้านเมืองแก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. **วารสาร นวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน**. 5(2). 1-10.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. (2567). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**. กาฬสินธุ์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **การเสริมทักษะและเสริมสร้างประสบการณ์ อาชีพ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุภัชชา โพธิ์เงิน. (2562). **นวัตกรรมการบริหารวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครตามแนวคิด การศึกษาเพื่ออาชีพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร การศึกษา. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Calhoun, C.C. and Finch, A. V. (1976). **Vocational and career education: Concepts and operations**. Belmont, Calif : Wadsworth Pub. Co.
- Jansen. (2013). **Lift Skills that Enable Resilience: A Profile of Adolescents from a Colored Community in Kimberley**. Dissertation submitted in fulfillment of the requirements for the Magister's Degree in Occupational Therapy. Faculty of Health Sciences : University of the Free State.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม
เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*
A DEVELOPMENT OF HISTORY LEARNING ACTIVITIES BY USING THE INQUIRY
METHOD (5Es) WITH USING CARD GAMES AND BOARD GAMES ON TIME
AND HISTORICAL ERAS TO ENHANCE ANALYTICAL THINKING
SYSTEM OF MATHAYOMSUKSA 1 STUDENTS

ดวงทิพย์ ฝโลปกรณ์¹

Duangtip Palopakorn¹

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)¹

Maharakham University Demonstration School (Secondary)¹

Email : Duangtip.p@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกมแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบค่าเฉลี่ยประชากร 2 กลุ่มที่ไม่เป็นอิสระออกจากกัน (t-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1. แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 77.69/75.51 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและ

การแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยยะทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es); ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; ทักษะการคิดวิเคราะห์

ABSTRACT

The study was aimed to 1) develop learning activities based on The Inquiry Method (5Es) with using card games and board games on time and historical eras to enhance analytical thinking skill of Mathayomsuksa 1 students of Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) with the criteria 75/75, 2) compare the learning achievement before and after learning by using the inquiry method (5Es) with using card games and board games. The sample group was 39 students of Mathayomsuksa 1 students of Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) in the first semester of academic year 2024 who were selected by Simple Random Sampling and the unit of randomization was by classes. The tools of the study included learning activities based on The Inquiry Method (5Es) with using card games and board games, learning achievement test, and analytical thinking test. The statistics used for data analysis were mean, percentage, and standard deviation while the statistics used for hypothesis testing was T-test Dependent.

The results are as following; 1. the learning activities based on The Inquiry Method (5Es) with using card games and board games on time and historical eras to enhance analytical thinking skill of Mathayomsuksa 1 students of Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) reached the criteria E1/ E2 which is equivalent to 77.69/75.51 and higher than specified. 2. Mathayomsuksa 1 students of Mahasarakham University Demonstration School (Secondary) who learned by using The Inquiry Method (5Es) with using card games and board games on time and historical eras earned higher learning achievement with the statistical significance at level .05.

Keywords : The Inquiry Method (5Es); Learning Achievement; Learning Achievement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำให้เด็ก เยาวชน และผู้เรียนทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการ

ศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญในการศึกษาสาระประวัติศาสตร์ จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรสาระประวัติศาสตร์ขึ้นใหม่ การพัฒนาสาระประวัติศาสตร์ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 นี้ยังคงยึดหลักการพัฒนาการเรียนรู้ตามธรรมชาติของกลุ่มสาระและพัฒนาการเรียนรู้อิงของผู้เรียน โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน กล่าวคือ ระดับประถมศึกษา ผู้เรียนจะได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปไกลตัว ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของทวีปต่างๆ ที่ส่งผลต่อกิจกรรมของมนุษย์ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้เรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสาระประวัติศาสตร์ ที่มีความลุ่มลึกและทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าในการเรียนในสาระประวัติศาสตร์คาดหวังให้มีการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและครอบคลุมถึงเรื่องของความตระหนักและผลกระทบจากสิ่งที่มนุษย์กระทำต่อธรรมชาติอีกด้วย การจัดการเรียนการสอนสาระประวัติศาสตร์จึงต้องดำเนินการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน มุ่งเน้นให้เห็นถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นระบบและเน้นการปฏิบัติมากกว่าท่องจำ รวมไปถึงการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเป็นนิสัย ทำให้มีความคิดกว้างขวาง สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้โลกอนาคตได้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2539) แนวคิดในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางได้รับการยอมรับและมีการส่งเสริมมาโดยตลอด ตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรพุทธศักราช 2503 จนกระทั่งถึงหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 และยังมีกระแสผลักดันหลายประการ เช่น นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ก็กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นโยบายการพัฒนาครูของคณะกรรมการข้าราชการครูก็ได้กำหนดระบบพัฒนาครู โดยนำระบบคุณภาพของครูที่ครูสภาได้พัฒนาขึ้น มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดระดับคุณภาพของครู โดยให้ครูจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, 2543)

การจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) มีความเชื่อว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือโดยตรงสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เน้นให้ความสำคัญกับการสร้างผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมือง ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม Active Learning เป็นลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ เรียนหรือดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก ผู้เรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่ที่ได้รับกับความรู้เก่าที่มี สามารถประเมิน ต่อเติมและสร้างเป็นแนวคิดของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากวิธีการเรียนรู้ในระดับผิวเผิน ซึ่งเน้นการรับข้อมูลและจดจำข้อมูลเท่านั้น ผู้เรียนลักษณะนี้จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้วิธีการเรียน (Learning How to Learn) เป็นผู้เรียนที่กระตือรือร้นและมีทักษะที่สามารถเลือกรับ ข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีระบบ (ปริยานุช พรหมภาสิต, 2559) โดยการจัดกิจกรรมการเรียนที่นำไปสู่การ

เปลี่ยนแปลงเชิงสังคมนั้น มีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายเทคนิค วิธีการ ขึ้นอยู่ที่ครูผู้สอนจะเลือกใช้ในการพัฒนาผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-centered learning) คือ วิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ Inquiry Cycles (5 E) เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism) ซึ่งกล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้นเสาะหา สำนวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใดๆ มาเผชิญหน้า (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546) ซึ่งการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active Learning) ทำให้ผู้เรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน เป็นฝ่ายรับความรู้ (Passive Learning) เพราะกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำโดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้อยู่คงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่าระยะยาวกว่าการสอนแบบให้นักเรียนท่องจำจากเหตุผลที่นำเสนอข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ว่าจะทำให้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลการเรียนรู้ทางการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ยิ่งขึ้นหรือไม่ เนื่องจากเชื่อว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ด้วยการใช้การเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ดีได้

รูปแบบการเรียนรู้อยู่โดยใช้เกมเป็นฐาน (Game-Based Learning) หรือใช้คำย่อว่า GBL เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบที่ช่วยพัฒนาสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเป็นการนำจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจมาใช้เป็นฐานของเกมโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสื่อสารทางการศึกษาด้วยการเล่นและมีรูปแบบไม่ตายตัว (ธีระวุฒิ ศรีมิ่งละ, 2563) สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2550) ที่ได้ให้ความหมายของการใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการ ให้นักเรียนเล่นตามเกมกติกา และเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น และผลของการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการสรุปการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรง เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูงอนึ่ง เกมที่ใช้กับการเรียนรู้หรือการศึกษานั้น จะแตกต่างจากเกมทั่วไปที่จะเน้นให้ความสำคัญกับความสนุก ความเพลิดเพลิน แต่เกมเพื่อการเรียนรู้หรือการศึกษา จะเน้นให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคล และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายนอกนั้นเอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวที่ใช้รูปแบบเกมเพื่อการเรียนรู้ มีหลาย

ประเภท เช่น เกมการ์ด เกมกระดาน(บอร์ดเกม) เกมนำเข้าสู่บทเรียน เกมทดสอบ และเกมสั้นทางการ เป็นต้น ซึ่งรูปแบบและวิธีการจะแตกต่างกันออกไปอย่างหลากหลาย

บริบทด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่า เนื่องจากจำนวนคาบในการเรียนการสอนตามหลักสูตรน้อย ส่งผลทำให้กิจกรรมในการเรียนมีเวลาจำกัดและต้องจัดกิจกรรมแต่เพียงในห้องเรียน นักเรียนศึกษาประวัติศาสตร์จากหนังสือเป็นหลัก นักเรียนไม่ได้มีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับการจัดการเรียนการสอน ไม่มีการเสริมกิจกรรมเพิ่มความสนุกสนาน การด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการจัดการศึกษาที่พัฒนารูปแบบการเรียนรู้นี้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่สามารถบูรณาการความรู้ใหม่ที่ได้รับ ให้ผู้เรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมใน กระบวนการ เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียน เน้นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นได้ด้วยตนเอง จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เลือกที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้อย่างสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้ เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาใช้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสมรรถนะสำคัญด้าน ทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้อยู่ในระดับที่สูงยิ่งขึ้นกว่าเดิม ซึ่งจะนำไปสู่การที่ครูผู้สอนสามารถจัด กิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนิน ชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ที่ยั่งยืนได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้ เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการ เรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

2.3 เพื่อศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้ เกมการ์ดและบอร์ดเกม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้ เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเป็นการกระตุ้นส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้พัฒนาแนวทาง ในการแสวงหานวัตกรรม ตลอดจนเทคนิควิธีการสอนใหม่ มาใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้เกิด ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (มัธยม) ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 79 คน ประกอบด้วย ห้องทดลองใช้ (Try out) จำนวน 1 ห้อง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 และห้องทดลองจริง จำนวน 1 ห้อง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ที่กำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคาม สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

ตัวแปรในการวิจัย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ซึ่งผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.86 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของมัลติมีเดียเท่ากับ 4.70 แสดงว่า มัลติมีเดียที่นำมาใช้ มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เป็นแบบทดสอบประเภทปรนัย ชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.25 ถึง 0.44 มีค่าความเชื่อมั่นทั้ง ฉบับอยู่ที่ 0.869

3) แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ประเภทอัตนัย จำนวน 4 ข้อ มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.56 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.64 ถึง 0.75

ขั้นตอนการวิจัย

1) ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างห้อง 1/3 ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาแล้ว จำนวน 20 ข้อ จำนวน 1 ชุด แล้วทำการเก็บข้อมูลผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

2) ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) จำนวน 4 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง

3) ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกับ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วทำการเก็บข้อมูลผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

4) ทำการวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ชนิดอัตนัย จำนวน 4 ข้อ แล้วทำการเก็บข้อมูลไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) หาค่าประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลา และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่าย มัธยม) ตามเกณฑ์ 75/75

2) เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

3) ทหารดับคุณภาพของทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่าย มัธยม)

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ให้เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1)	30	13.254	3.63	77.69
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2)	30	22.42	2.45	75.51
ประสิทธิภาพของของแผนการจัดการเรียนรู้ (E1/E2) เท่ากับ 77.69/75.51				

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) เท่ากับ 77.69 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) เท่ากับ 75.51 ดังนั้น ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลา

และการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) (E1/ E2) เท่ากับ 77.69/75.51 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนด

5.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนเรียน	39	30	8.87	2.12	39	18.24*	.00*
หลังเรียน	39	30	15.10	1.52	39		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ย 8.87 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.52 มีค่า t เท่ากับ 18.24 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะการคิดวิเคราะห์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม)

รายการประเมิน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการคิดวิเคราะห์
ทักษะการคิดวิเคราะห์	39	20	16.14	3.17	ดี

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) มีคะแนน

ทักษะการคิดวิเคราะห์โดยเฉลี่ย เท่ากับ 16.14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.17 การแปรผลอยู่ในระดับดี

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) มีประสิทธิภาพ (E1/ E2) เท่ากับ 77.67/75.51 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ จากผลการวิจัยข้างต้น พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) มีคะแนนจากแบบทดสอบย่อยประจำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด หลังกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งคะแนนจากทั้งสองอย่างนี้ได้นำมาใช้คำนวณค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ E1 ได้ผลลัพธ์ออกมาคิดเป็นร้อยละ 77.67 ถือว่าได้คะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ตามเกณฑ์ที่ ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ และยังได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน ที่นำมาใช้คำนวณค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E2 ได้ผลลัพธ์ออกมาคิดเป็นร้อยละ 75.51 ซึ่งถือว่าได้คะแนนเฉลี่ย ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 ซึ่งตรงกับความมุ่งหมายของวิจัยข้อที่ 1 คือ แผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และสะท้อนให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมานั้น สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเกิดการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนเพิ่มขึ้นได้ต่อไป การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ผ่านขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบโครงสร้างแผนฯ และกิจกรรมที่ใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยอาจารย์ประจำวิชา กลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ และมีการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) และทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อจำกัดที่พบมีการศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีการระบุจุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรมครบทั้ง 3 ด้าน ตรงตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรฯ มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางฯ เพื่อให้ทราบถึงสาระการเรียนรู้แกนกลาง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการศึกษาเทคนิควิธีการใน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มีการวางแผนในการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทั้งนี้ประสิทธิภาพส่งผลมาจาก ผู้วิจัยได้ทำการเลือกรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นรูปแบบการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษา ค้นคว้า ร่วมกิจกรรมกลุ่ม แลกเปลี่ยนและอภิปรายภายในกลุ่มตามลำดับขั้นตอนการสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น คือ ขั้นที่ 1 การสร้างความ สนใจ (Engagement), ขั้นที่ 2 การสำรวจและ ค้นหา (Exploration), ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation), ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ทำให้ผู้เรียนได้เป็นผู้สืบค้นข้อมูลเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) มีการเพิ่มกิจกรรมเกมการ์ดและบอร์ดเกม

เพื่อความสนุกสนานในการจัดกิจกรรม ถือเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ตอบโจทย์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปฏิภาณ สร้างคำ (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ไทยสมัยประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดย การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์แบบสืบเสาะหา ความรู้ 5 ขั้น เป็นการจัดการเรียนที่เน้น การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ควบคู่ไปกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เพิ่มความมั่นใจ และตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง เกิดความสนุกสนานในการเรียนรู้จนก่อให้เกิดความพึงพอใจในการเรียน และการนำเอาเกมการ์ดและบอร์ดเกมมาประกอบกิจกรรม สอดคล้องกับ ธีระวุฒิ ศรีมังละ (2563) ที่กล่าวว่าผลของการเล่นเกมของนักเรียนมาใช้ในการสรุปการเรียนรู้โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้ประสบการณ์ตรง เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูงอนึ่ง เกมที่ใช้กับการเรียนรู้หรือ การศึกษานั้น จะแตกต่างจากเกมทั่วไป เกมทั่วไปจะเน้นให้ความสำคัญกับความสนุก ความเพลิดเพลิน และความสัมพันธ์ แต่เกมเพื่อการเรียนรู้หรือการศึกษา จะเน้นให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคล และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายนอกนั่นเอง

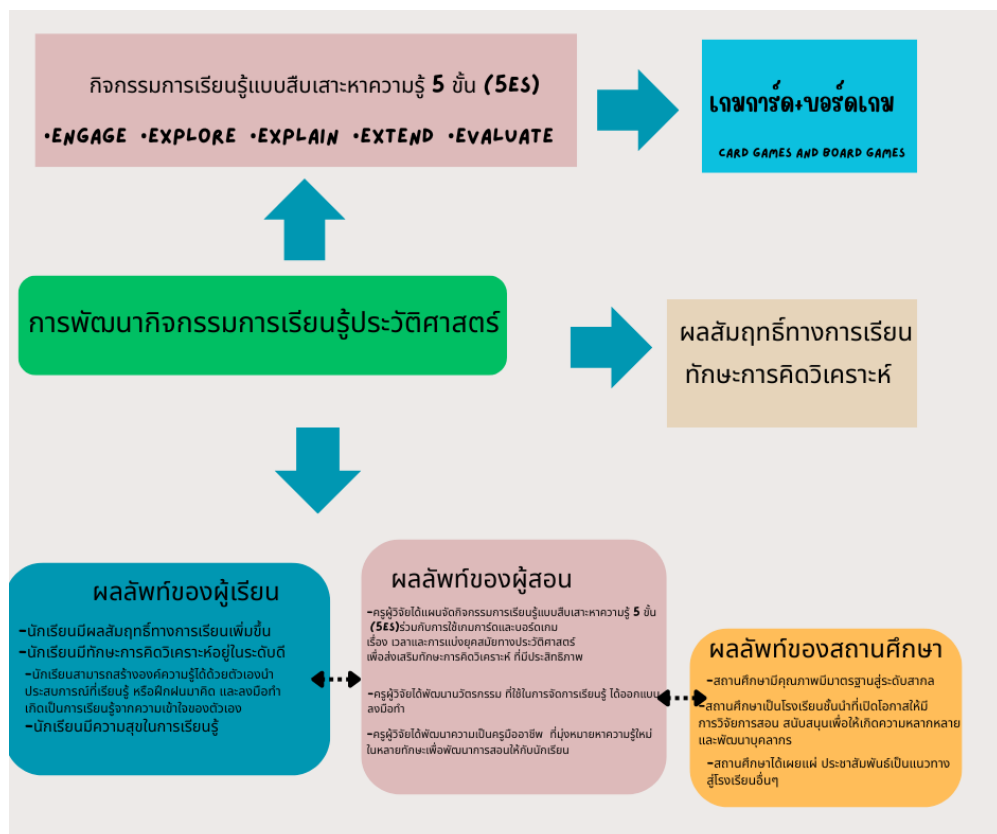
6.2 ความมุ่งหมายของการวิจัย ข้อที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) พบว่า หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน จากผลการวิจัยพบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 8.87 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12 และค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เท่ากับ 15.10 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.52 มีค่า t เท่ากับ 18.24 และมีค่า n สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้น สามารถไปช่วยพัฒนาระดับความรู้ ความเข้าใจในบทเรียนให้กับนักเรียนได้มากขึ้น รวมไปถึงช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะ และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนได้ จึงทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่เพิ่มสูงขึ้น กว่าตอนก่อนเรียนในเรื่องนั้นๆ การนำสื่อ ประกอบการสอนเช่นกิจกรรมเกมการ์ด บอร์ดเกมส์ สื่อทำมือ กิจกรรมใบงาน มีความหลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความสนใจต่อการร่วมกิจกรรมใน ชั้นเรียน ทำให้การเรียนรู้ น่าสนใจ เชื่อมโยงองค์ ความรู้ได้ผ่านกิจกรรม จนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนเพ็ญ สังข์งาม (2563) ที่ได้ศึกษาการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระประวัติศาสตร์ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

6.3 การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) โดยใช้แบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ประเภทอัตโนมัติ

จำนวน 4 ข้อ ที่มีค่าความยาก อยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.56 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง 0.64 ถึง 0.75 พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์โดยเฉลี่ย เท่ากับ 16.16 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยมี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.11 ซึ่งมีการแปรผลอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ กนกพลอย มีชาญ และคณะ (2565) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังจากผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบแผนผังความคิด ในวงจรปฏิบัติการที่ 1 นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ เท่ากับร้อยละ 61.48 อยู่ในระดับพอใช้ โดยมีนักเรียนที่คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 9 คน และวงจรปฏิบัติการที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกเทคนิคการสอนมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่มและใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนมีคะแนนทักษะการคิดวิเคราะห์ถึงเกณฑ์ร้อยละ 70 ครบทุกคน เท่ากับร้อยละ 84.81 อยู่ในระดับดี ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการทำงานกลุ่มในวงจรปฏิบัติการที่ 2 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ทางการเรียนได้ขึ้น

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ดังนี้

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 การวิจัยและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น (5E) ควรเน้นการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและผู้เรียน การศึกษาผลกระทบของการจัดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ควบคู่กับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ และการเปรียบเทียบผลลัพธ์กับการสอนรูปแบบอื่นๆ ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

8.1.2 สนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น โดยเน้นการออกแบบกิจกรรมที่ทำท่ายและกระตุ้นการคิดวิเคราะห์

8.1.3 ฝึกอบรมครูจัดอบรมครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น ให้มีความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8.1.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ สนับสนุนการวิจัยเปรียบเทียบ

8.1.5 ส่งเสริมการวิจัยเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น กับวิธีการสอนอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น (5Es) ร่วมกับการใช้เกมการ์ดและบอร์ดเกม เรื่อง เวลาและการแบ่งยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัทยมหาสารคาม(ฝ่ายมัธยม) ครูผู้สอนต้องทำความเข้าใจลำดับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนให้เข้าใจชัดเจนจึงจะไม่มีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

8.2.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ในชั้นที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) ครูผู้สอนต้องเชื่อมโยงความรู้เดิมที่ผู้เรียนได้สืบเสาะหาความรู้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ และเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่ได้เข้ากับการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

8.2.3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ครูผู้สอนควรลดบทบาทการสอนลง ต้องเป็นผู้แนะนำ อำนวยความสะดวกในการแสวงหาความรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ การแก้ปัญหาของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตัวเอง สามารถเห็นศักยภาพของตัวเอง รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของ สมาชิกกลุ่มอย่างเต็มความสามารถ

8.2.4 จัดหาอำนวยการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนใช้ในการศึกษาค้นคว้า ความรู้จะต้องจัดทำให้เพียงพอ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง สะดวกในการใช้และเหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน

8.2.5 การจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย ครูผู้สอนควรมีการกำหนดเวลาในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปในระยะเวลาที่กำหนดและ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจจะ เป็นความพึงพอใจ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำคัญของผู้เรียน

8.3.2 ในการจัดการเรียนการสอนควรเลือกใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ให้เหมาะสมตามให้หัวข้อ เพื่อประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้เรียน

8.3.3 ในการจัดการเรียนรู้ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่นๆ

8.3.4 ควรนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ไปใช้กับ ผู้เรียนระดับชั้นอื่นๆ ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาหรือกลุ่มสาระต่างๆ ที่มีความเหมาะสม เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคม คณิตศาสตร์ เป็นต้น

9. บรรณานุกรม

- กนกพลอย มีชาญ, ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ, ทชชวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2567). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง รอบรู้ภูมิศาสตร์ โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 14(2). 95–106.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จันทร์ทิพย์ มีแสงพันธ์. (2562). การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสเต็มผ่านกระบวนการสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชวลิต. ชูกำแพง. (2553). การวิจัยหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เดือนเพ็ญ สังข์งาม. (2563). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระประวัติศาสตร์ เรื่อง ทวีปอเมริกาเหนือ ที่จัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีระวุฒิ ศรีมังคละ. (2562). บอร์ดเกมกับการสอนประวัติศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2567. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/659998>
- ปฎิภาณ สร้างคำ. (2562). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ไทยสมัย ประชาธิปไตย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E). มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ปริญานุช พรหมภาสิต และคณะ. (2557). **การจัดการความรู้เพื่อสร้างความรู้ในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ PBL หรือ Problem-Based Learning และ Project-Based Learning โดยการบูรณาการรายวิชาในหลักสูตร ประจำปีการศึกษา 2557.** กำแพงเพชร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : ตถาตาพลับลี เคชั่นจำกัด.
- สุรพล ธรรมร่มดี, ทศนีย์ จันอินทร์ และคงกฤษ ไตรยวงศ์. (2553). **อาศรมศิลป์วิจัย: การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ แนวจิตตปัญญา.** นครปฐม : เอมี เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด.
- Christopher D. W. and other. (2009). The relative effects and equity of inquiry-based and commonplace science teaching on students' knowledge, reasoning, and argumentation. **Journal of Research in Science Teaching**, 47(3). 276-301.
- Corcoran, T. B. (1995). **Transforming professional development for teachers: A guide for state policymakers.** Washington, DC : National Governors Association.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

1. การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับจะเขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และต้องมีบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ต้นฉบับต้องพิมพ์บนกระดาษขาวขนาด A4 พิมพ์หน้าเดียวใส่เลขกำกับหน้าทุกหน้าพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม Microsoft Word ใช้แบบอักษร (Font) TH Sarabun ขนาด 16

ถ้ามีภาพประกอบควรเป็นภาพถ่ายขาว – ดำ ที่ชัดเจน

ถ้าเป็นภาพวาดลายเส้นให้วาดบนกระดาษขาวโดยใช้หมึกดำให้สะอาดและลายเส้นคมชัด ความยาวของเนื้อเรื่องภาพประกอบ ตาราง และบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษรวมเอกสารอ้างอิงไม่ควรเกิน 12-15 หน้า

ส่งต้นฉบับ จำนวน 1 ชุด มายังกองบรรณาธิการวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ถนนเลี้ยวเมือง ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 พร้อมทั้งส่งไฟล์ข้อมูล *.doc ไปยัง E-mail: buddhist-philosophy@hotmail.com

2. รายละเอียดขนาดตัวอักษรและรูปแบบการพิมพ์

ส่วนประกอบของบทความ	รูปแบบการพิมพ์	ขนาดตัวอักษร	ลักษณะตัวอักษร
ชื่อบทความ	กลาง หน้ากระดาษ	18	ตัวหนา
ชื่อผู้แต่ง	ชิดขวา	16	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ -ภาษาไทย -ภาษาอังกฤษ	กลาง หน้ากระดาษ	18	หัวข้อตัวหนา เนื้อหาตัวปกติ
หัวข้อแบ่งตอน	ชิดซ้าย	18	ตัวหนา
หัวข้อย่อย	ใช้หมายเลข	16	ตัวปกติ
เนื้อหาบทความ	-	16	ตัวปกติ
การเน้นความในบทความ	-	16	ตัวปกติ
ข้อความในตาราง	-	16	ตัวปกติ
บรรณานุกรม	ชิดซ้าย	16	ตัวหนา
ภาพประกอบ / คำอธิบายใต้ภาพ	กลาง หน้ากระดาษ	16	ปกติ

ตัวอักษร TH Sarabun ขนาด 16 เว้นขอบด้านบน/ขอบด้านซ้าย 1.5 นิ้วเว้นขอบด้านล่าง / ขอบด้านขวา 1 นิ้ว

3. ชื่อผู้เขียน

ระบุชื่อ – นามสกุลจริง (ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ) โดยวางไว้ทางขวามือได้ชื่อของบทความ
ระบุ สาขาวิชา/ภาควิชา คณะ สถาบัน และ Email ตามลำดับ (ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

4. บทคัดย่อ

บทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้บทคัดย่อภาษาอังกฤษก่อนบทคัดย่อภาษาไทย และจำนวนคำ 300-500 คำ

บทความภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้บทคัดย่อภาษาไทยก่อนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ และจำนวนคำไม่เกิน 300-500 คำ

ท้ายบทคัดย่อให้ผู้เขียนกำหนดคำสำคัญ (Keywords) สำหรับคำดัชนีเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

5. หลักการอ้างอิง

ให้ใช้ “ระบบฝังใน” และตัวเลขให้ใช้ “ตัวเลขอารบิก” ที่เป็นสากล

6. การอ้างอิงและการเขียนบรรณานุกรม

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์ เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16)

การเขียนบรรณานุกรม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้หัวข้อ “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างเบื้องต้น

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

2. วารสาร

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**. ระบุเลขของปีที่(ระบุเลขของฉบับที่). ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความเรื่องนั้นๆ.

นัฐฐยา พิพัฒน์นรธา, นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2561). การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร. **วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์**. 5(1). 223-240.

3. วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์

ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

4. เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ :
http://xxxxxx

เสาวรัจ รัตนคำฟู.(2563). วิกฤตโควิด-19 รัฐต้องเร่งลดช่องว่างดิจิทัล เพื่อความเท่าเทียมในห้องเรียนออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563. จาก <https://tdri.or.th/2020/04/digital-divide-online-education-inequalities/>

6. เขียนตามแบบที่กำหนดไว้

6.1 บทความวิชาการ

แบบการเขียน “บทความวิชาการ” เพื่อลงพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1

ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹

ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹

Email : .....

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ : .....; .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
 .....
 .....

Keywords : .....; .....; .....; .....(3 – 5 คำ)

1. บทนำ

(พิมพ์รายละเอียด).....
 .....
 .....

2. เนื้อหา : ในส่วนนี้ การอ้างอิงในเนื้อเรื่องให้ใช้แบบนาม-ปี (Name-Year) ระบุชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งปีที่พิมพ์เอกสารและหน้าไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความนั้นก็ได้ เช่น กุลธิดา ท้วมสุข (2548 : 16) กุลธิดา ท้วมสุข (2548) หรือ (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548) (กุลธิดา ท้วมสุข, 2548 : 16))

- 2.1. ....
- 2.2. ....
- 2.3. ....
- 2.4. ....
- ฯลฯ .....

3. สรุป

(พิมพ์รายละเอียด).....
 .....
 .....

4. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิชาการเท่านั้น)

6.2 บทความวิจัย

แบบการเขียน “บทความวิจัย” เพื่อลงพิมพ์ในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

*****

เรื่อง (ภาษาไทย).....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) 1
ชื่อ – สกุล ผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) 1
ต้นสังกัด/หน่วยงาน¹
ภาษาอังกฤษ (ต้นสังกัด/หน่วยงาน)¹
Email : .....

บทคัดย่อ

.....
.....(บอกวิธีวิจัย).....ผลการวิจัยพบว่า.....
.....

คำสำคัญ : .....; .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

ABSTRACT

.....
.....
.....
.....

Keywords : .....; .....; .....; ..... (3 – 5 คำ)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

.....
.....
.....(ความยาวประมาณ 2/3หน้ากระดาษ A4)

2. โทษวิจัย(ถ้ามี)

2.1 .....
2.2 .....

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อ .....

3.2 เพื่อ.....

4. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

4.1 .....

4.2 .....

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 .....

5.2 .....

6. วิธีดำเนินการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ ½
 หน้ากระดาษ A4)

7. ผลการวิจัย

.....
 มีตาราง/รูปภาพ/แผนภูมิประกอบ ถ้าวิจัยเชิงคุณภาพให้ใส่รูปภาพ 1-2 รูป (ความยาวประมาณ 2-3
 หน้ากระดาษ A4)

8. อภิปรายผลการวิจัย

.....
 .....(ความยาวประมาณ 1/3 หน้ากระดาษ A4)

9. ข้อเสนอแนะ

.....
 .....

10. บรรณานุกรม

.....
 .....(เฉพาะที่มีอ้างอิงในบทความวิจัยเท่านั้น)

การอ้างอิงและการเขียนเอกสารอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม

การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล 1) ในเนื้อเรื่องให้ใช้วิธีการอ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่องแบบนามปี (author-date in text citation) โดยระบุ ชื่อผู้แต่งและปีพิมพ์ของเอกสารไว้ข้างหน้าหรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น และระบุเลขหน้าเอกสารอ้างอิงในกรณียกข้อความมาทั้งหมด 2) การอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม โดยรวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนได้ใช้อ้างอิงในการเขียนผลงานนั้นๆ จัดเรียงรายการตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ภายใต้วลี “บรรณานุกรม” สำหรับผลงานวิชาการภาษาไทย หรือ “Reference” สำหรับผลงานวิชาการภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association) ดังปรากฏในตัวอย่างต่อไปนี้

1. ภาษาไทย

(1) หนังสือ:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. (ครั้งที่พิมพ์-ถ้ามี). สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

(2) วารสาร:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ระบุเลขของปีที่หรือเล่มที่(ระบุเลขของฉบับที่), ระบุเลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายของบทความ.

ชื่อผู้แต่ง. (ปี, เดือนวันที่ตีพิมพ์). ชื่อบทความ/คอลัมน์/หัวข้อข่าว. ชื่อหนังสือพิมพ์, หน้าระบุเลขหน้าที่นำมาอ้างอิง.

(3) วิทยานิพนธ์/รายงานวิจัย:

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. (ระดับปริญญาของวิทยานิพนธ์). ชื่อสถาบันการศึกษา. สถานที่พิมพ์ ตัวอย่างเช่น

รัศมี สีหะนัน. (2551). การประเมินสมรรถนะความเป็นครูของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

(4) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่:

ชื่อผู้จัดประชุม. (ปีที่พิมพ์). ชื่อรายงานการประชุม. เมืองที่พิมพ์-ถ้ามี : สำนักพิมพ์-ถ้ามี.

(5) สื่ออิเล็กทรอนิกส์/เว็บไซต์ :

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่). ชื่อเรื่องที่ปรากฏในเว็บ. สืบค้นเมื่อระบุวันที่เดือนปี. จากชื่อเจ้าของเว็บไซต์ : <http://xxxxxx>

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความในวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ (E-ISSN : 2730-2644)

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ดังนั้นจึงกำหนดให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างเคร่งครัด ดังนี้

1. บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

1.1 บทความที่ผู้เขียนส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น

1.2 ผู้เขียนบทความจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย โดยทำการอ้างอิงให้ถูกต้องทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมานำเสนอหรืออ้างอิงประกอบในเนื้อหาของบทความของตนเอง และต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

1.3 ผู้เขียนจะต้องจัดทำต้นฉบับของบทความตาม "คำแนะนำสำหรับผู้เขียน หลักเกณฑ์และวิธีการส่งต้นฉบับเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร"

1.4 หากผลงานทางวิชาการของผู้เขียนเกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วม หรืออาสาสมัคร หรือผลการวิจัยมีประเด็นที่เปราะบางต่อผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนควรดำเนินการตามหลักจริยธรรม ปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด รวมถึงต้องได้รับความยินยอมก่อนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหรือแสดงเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ หรือในสัตว์ ทดลองประกอบด้วยทุกครั้ง

1.5 ผู้เขียนบทความต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์ก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์กับวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์แล้ว

1.6 ชื่อผู้เขียนที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนั้นๆ จริง

2. บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

2.1 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาของบทความกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมถึงตรวจสอบคุณภาพของบทความตามกระบวนการประเมินคุณภาพบทความก่อนการตีพิมพ์

2.2 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้หลักการในพิจารณาบทความโดยอ้างอิงเหตุผลทางวิชาการเป็นหลัก และต้องไม่มีอคติต่อผู้เขียนบทความและเนื้อหาของบทความที่พิจารณาไม่ว่าจะด้วยกรณีใดๆ ทั้งสิ้น

2.3 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความ ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือในการนำไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

2.4 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่ปิดกั้น เปลี่ยนแปลง หรือแทรกแซงข้อมูลที่ใช้แลกเปลี่ยนระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจประเมินบทความและผู้นิพนธ์บทความ

2.5 บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด

2.6 หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ

3. บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความของวารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์

3.1 ผู้ประเมินบทความต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ การพิจารณาคุณภาพของบทความต้องคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นหลัก และพิจารณาบนหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติหรือความขัดแย้งส่วนตัว

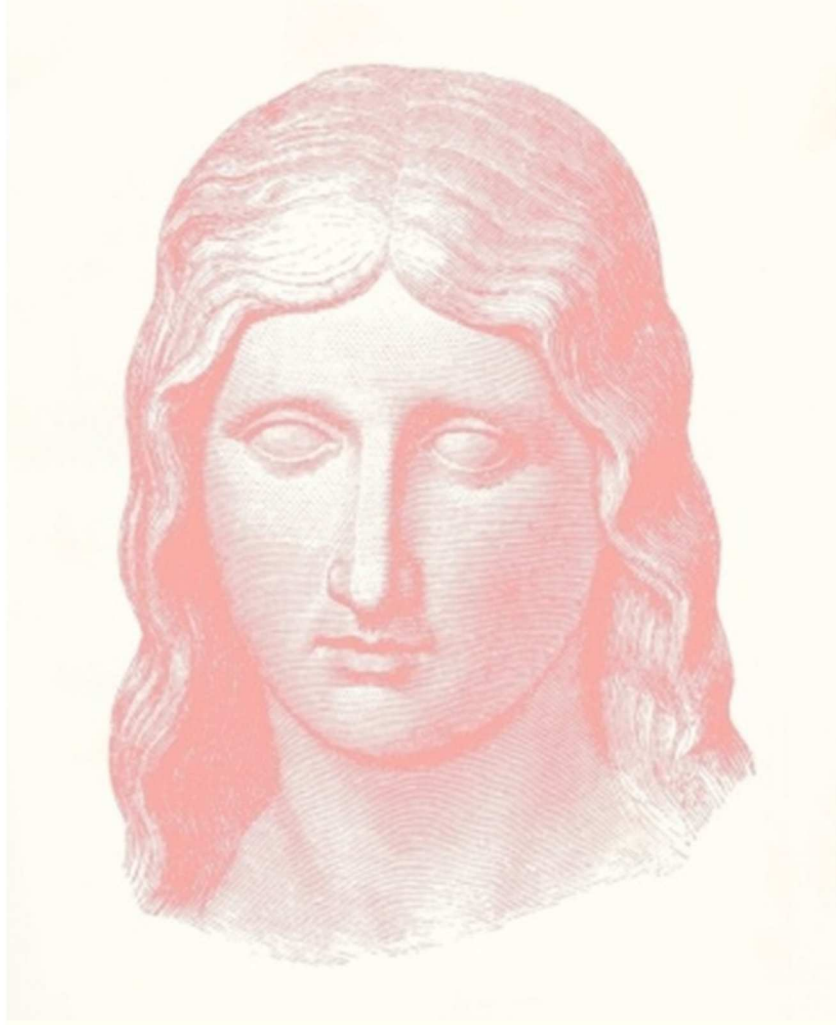
3.2 ผู้ประเมินบทความต้องตระหนักว่าตนเองเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของบทความที่รับประเมินอย่างแท้จริง

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากบทความที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3.4 หากผู้ประเมินบทความได้ตรวจสอบแล้วพบว่าบทความที่รับประเมิน เป็นบทความที่คัดลอกผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที พร้อมแสดงหลักฐานประกอบที่ชัดเจน

3.5 ผู้ประเมินบทความต้องรักษาระยะเวลาประเมินตามกรอบเวลาประเมินที่วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์กำหนด รวมถึงไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้อื่นได้รับรู้

ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้สู่คุณธรรม
ไป

วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์
เผยแพร่ผลงานและกิจกรรมของสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

